

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA
I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPIŠALI

DR. SAČO ŽIKIĆ,
MUHAMED PAŠIĆ I
MUHAMED HANDEČ

IZDANJE CARSKOJE DIREKCIJE
U SARAJEVU

CIJENA 40 — DUKATA

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU — 1936

QUENA DIN. 500.-

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:

Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ, MUHAMED PAŠIĆ I MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE U SARAJEVU

---

1 9 3 6

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU

Ovaj je udžbenik izrađen po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu prema programu koji je sastavila naročita anketa. Rukopis udžbenika je pregledan i ispravljen od stručnjaka, pa je zaključkom Odbora Naiba za I. V. Z. u Sarajevu br. Pov. 94/36 od 26 aprila 1936 odobren za uporabu u nižim razredima medresa i sličnih srednjih škola.

PREDGOVOR

Po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu napisana je ova »Gramatika arapskog jezika« za niže razrede medresa i njima sličnih srednjih škola s namjerom da se učenicima dadu osnove gramatike i sintakse arapskog jezika. Udžbenik je podijeljen u dva dijela. Prvi je dio gramatika i vježbenica sa rječnikom, a u drugom dijelu je sintaksa i čitanka sa rječnikom.

U I dijelu, koji sadržaje gradivo, koje će se obraditi u prva dva razreda spomenutih škola, obrađene su osnove arapske gramatike, a u vježbenici su date odgovarajuće vježbe za primjenu gramatičkih pravila. Uz vježbenicu dodat je rječnik, koji sadrži riječi za pojedine vježbe i alfabetski srpskohrvatsko-arapski rječnik u kome su riječi iz vježbi na našem jeziku.

U II dijelu, koji je namijenjen III i IV razredu, sadržane su osnove arapske sintakse, a čitanka je sastavljena od arapskih tekstova za vježbanje sintaktičkih pravila. Uz čitanku dodat je arapsko-srpskohrvatski rječnik, koji sadrži sve riječi, koje su navedene u gramatici, sintaksi, vježbenici i čitanci.

Pri izradi ovog djela udarili smo potpuno samostalnim pravcem, jer smo nastojali da se učenicima što je moguće više olakša prelaz od gramatike srpskohrvatskog jezika na pojave arapske gramatike, a arapske i evropske gramatike arapskog jezika u ovom pogledu nisu uvijek najpodesnije.

Radeći ovaj udžbenik služili smo se slijedećim djelima: إظهار الأسرار, العوامل, المقصود, البناء, الأمثلة od Muhamed Birgeviće, جامع الدروس العربية od Hafni bej Nasifa i dr. te كتاب قواعد اللغة العربية od Galajiniće, »Gramatika i vježbenica arapskog jezika« od A. Kadića i A. H. Bulića, njemačkim gramatikama arapskog jezika od Hardera, Gaspari-Müllera, Wahrmunda i drugim.

Pri izradi Vježbenice i Rječnika pomagali smo se ovim djelima: مَجَانِي الْأَدَبِ I sv. الْقِرَاءَةُ الرَّشِيدَةُ II, III i IV svezak, الْمُطَالَعَةُ الْأَوَّلِيَّةُ, تَارِيخُ ابْنِ خَلْدُون, رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ, الْمُنْتَخَبُ مِنْ أَدَبِ الْعَرَبِ, أَقْرَبُ الْمَوَارِدِ, الْمُنْجِدُ, Chrestomathia arabica od A. Arnolda, تَرْجَمَةُ الْقَامُوسِ i drugim.

PISCI

GRAMATIKA

UVOD

Arapsko pismo

Arapsko se pismo čita s desna na lijevo. Arapski alfabet ima 28 slova (حُرُوفٌ pl. حُرُوفٌ), koja služe kao znakovi za suglasnike ili konsonante. U arapskom jeziku nema posebnih slova za oznaku samoglasnika ili vokala, nego za samoglasnike služe posebni znaci, koji se stavljaju nad suglasnike ili ispod njih.

Većina arapskih pismena ima različite oblike prema tome da li slovo stoji samo ili je vezano za koje drugo. To se vidi iz slijedeće tabele:

Alfabet (حُرُوفُ الْهَجَاءِ)

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
أَلِفٌ (هَمْزَةٌ)	ا (ء)	ا	ا	ا	ā (اَ - اِ)
بَاءٌ	ب	ب	ب	ب	b
تَاءٌ	ت	ت	ت	ت	t
ثَاءٌ	ث	ث	ث	ث	t̤
جِيمٌ	ج	ج	ج ج	ج	dž
حَاءٌ	ح	ح	ح ح	ح	h
خَاءٌ	خ	خ	خ خ	خ	ħ
دَالٌ	د	د	د	د	d
ذَالٌ	ذ	ذ	ذ	ذ	d̤
رَاءٌ	ر	ر	ر	ر	r

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
زَايٌ	ز	ز	ز	ز	z
سَيْنٌ	س	س	س	س	s
شَيْنٌ	ش	ش	ش	ش	š
صَادٌ	ص	ص	ص	ص	ṣ
ضَادٌ	ض	ض	ض	ض	ḍ
طَائٍ	ط	ط	ط	ط	ṭ
ظَائٍ	ظ	ظ	ظ	ظ	ẓ
عَيْنٌ	ع	ع	ع	ع	ā, ē, ī, ū
غَيْنٌ	غ	غ	غ	غ	g
فَائٍ	ف	ف	ف	ف	f
قَافٌ	ق	ق	ق	ق	q
كَافٌ	ك	ك	ك	ك	k
لَامٌ	ل	ل	ل	ل	l
مِيمٌ	م	م	م	م	m
نُونٌ	ن	ن	ن	ن	n
وَائٌ	و	و	و	و	v (ū)
هَائٍ	ه	ه	ه	ه	h
يَائٍ	ي	ي	ي	ي	j (ī)

Primjedba 1

Glasovi: ث, ح, خ, ذ, ص, ض, ط, ظ, ع, ق i ne postoje u srpsko-hrvatskom jeziku.

Primjedba 2

Ako se nad slovo *h* (ه) stave dvije tačke (ة), izgovara se kao »t« i dolazi samo na kraju imena ženskoga roda pa se zove تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ (kratko ili tačnije vezano t) za razliku od dugog تَاءٌ طَوِيلَةٌ (تاء طويلة). (تاء طويلة).

Primjedba 3

U arapskom alfabetu ima 6 slova, koja se ne mogu spajati sa slovima, koja iza njih slijede. To su: ا, د, ذ, ر, ز, و. Ova se slova stoga zovu rastavljena (الْحُرُوفُ الْمُتَفَصِّلَةُ), a sva ostala se zovu sastavljena slova (الْحُرُوفُ الْمُتَّصِلَةُ), jer se mogu vezati na obje strane.

Izgovor arapskih glasova

ا u arapskom jeziku može biti:

1) Vokal koji se čita kao ā i zove se elifun, na pr. زَادٌ (zādun) *opskrba*, نَارٌ (nārun) *vatra*.

2) Konsonant sa vokalom ili bez vokala, a zove se hemzetun (هَمْزَةٌ) i izgovara se ispuštajući zrak kroz stisnuto grlo, na pr. أَمْرٌ (əmrūn) *zapovijed*, أَحْمَدُ (əhmedu) *Ahmed*, إِبْرَةٌ (ibretun) *igla*, رَأْسٌ (rə'sun) *glava*, سَأَلَ (se'ele) *pitati*, قَرَأَ (qare'e) *čitati*, مُؤْمِنٌ (mu'minun) *vjernik*.

ب se izgovara kao glas »b« u srpskohrvatskom jeziku, na pr. أَبٌ (əbun) *otac*, صَبْرٌ (šabrun) *strpljivost*, بَوَّابٌ (bevvābun) *vratar*.

ت = t, na pr. تَمْرٌ (temrun) *datule*, بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Glas ث u našem jeziku ne postoji. Pri izgovoru ovog glasa treba čvrsto priljubiti jezik uz gornje sjekutiće i izgovoriti »s«, na pr. أَثَرٌ (əterun) *trag*, ثَالِثٌ (tālītun) *treći*.

ج se izgovara kao »dž«, na pr. جَبَلٌ (džubnun) *sir*, رَجُلٌ (redžulun) *čovjek*.

ح se izgovara kao glas »h« izgovoren oštrije kroz stisnuto grlo, na pr. رِيحٌ (rīḥun) *vjetar*, حُلْمٌ (ḥulmun) *san*, نَحْلٌ (naḥlun) *pčela*.

Glas خ je također grleni suglasnik i izgovara se kao »h« hrapavo izgovoreno, na pr. خَيْرٌ (ḥajrun) *dobro*, بَخِيلٌ (beḥīlun) *škrtac*, أَخٌ (əḥun) *brat*.

د = d, na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُودٌ (dūdun) *crv*.

Glasi ذ u našem jeziku nema. Kod izgovora ovog glasa valja staviti jezik na gornje sjekutiće pa izgovoriti »z« malo umekšano, na pr. ذَنْبٌ (ḏenbun) *griješ*, أُذُنٌ (uḏunun) *uho*, لَذِيذٌ (leḏīḏun) *sladak*.

ر = r, na pr. رَبٌّ (rabbun) *gospodar*, قَرِيبٌ (qarībun) *bliz*, سِرٌّ (sirrun) *tajna*.

ز = z, na pr. زَوْجٌ (zevdžun) *muž*, عَزِيزٌ (āzīzun) *moćan*.

س = s, na pr. سَادِسٌ (sādisun) *šesti*, سَرَجٌ (serdžun) *sedlo*.

ش = š, na pr. شَمْسٌ (šemsun) *sunce*, جَيْشٌ (džejšun) *vojska*.

ص se izgovara kao oštro »s« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. صَاحِبٌ (ṣāḥibun) *drug*, رَصَاصٌ (reṣāsun) *olovo*.

ض se izgovara kao tupo »d« kad se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ضَرْبٌ (ḏarbun) *udarac*, أَرْضٌ (ərḏun) *zemlja*.

ط treba izgovarati kao tupo »t« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. طِفْلٌ (ṭiflun) *dojenče*.

ظ je tupo i mekano »z«, koje se izgovara da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ظَهْرٌ (zahrūn) *leđa*.

ع je oštri grleni glas, koji se izgovara da se zrak propusti kroz stisnuto grlo, na pr. عَيْنٌ (ājnun) *oko*, مُعَلِّمٌ (muāllimun) *učitelj*, رُبْعٌ (rubūn) *četvrtina*.

غ = g, na pr. غُلَامٌ (gulāmun) *dječak*, فَارِغٌ (fārigun) *prazan*.

ف = f, na pr. فَمٌ (femun) *usta*, صَيْفٌ (ṣajfun) *ljet*.

ق se izgovara kao muklo »k« da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. قَلَمٌ (qalemun) *pero*, بَقَرٌ (beqarun) *goveče*.

ك = k, na pr. كِتَابٌ (kitābun) *knjiga*, كَذَبٌ (kelbun) *pas*.

ل = l, na pr. لَحْمٌ (lahmun) *meso*, قَتَلَ (ḳatele) *ubiti*.

م = m, na pr. أُمُّ (ümmun) *majka*, مَلِكٌ (melikun) *vladar*.

ن = n, na pr. مَنْ (men) *ko*, نُورٌ (nūrun) *svjetlo*.

و se razlikuje od srpskohrvatskog »v« time što je ovaj glas u arapskom jeziku čisto usneni (labijalni) suglasnik, na pr. وَدٌ (veledun) *dijete*, وَادٍ (vādin) *dolina*.

ه = h, na pr. هُوَ (huve) *on*, رَهْنٌ (rehnun) *zalog*.

ي = j, na pr. بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Primjedba

Ako poslije ل stoji ا, onda se ova dva glasa pišu ovako: لا ili لا.

Samoglasnici ili vokali

a) Kratki vokali:

Arapsko pismo ima tri znaka za označivanje kratkih samoglasnika. Znak za kratki samoglasnik zove se arapski حَرَكََةٌ pl. حَرَكَاتٌ što znači pokret. Ti su znakovi:

1 َ odgovara srpskohrvatskom e, a zove se فَتْحَةٌ,

2 ِ „ „ i, a zove se كَسْرَةٌ i

3 ُ „ „ u, a zove se ضَمَّةٌ.

Ako konsonant ima nad sobom ili pod sobom znak za vokal, zove se مُتَحَرِّكٌ (*pokrenut*). Ako je bez vokala, onda se zove سَاكِنٌ (*miran*) i nad njim ima znak ْ koji se zove سُكُونٌ (*mirovanje*), na pr. u riječi قَدْ konsonant ق je مُتَحَرِّكٌ, a د je سَاكِنٌ.

b) Dugi vokali:

Dugi vokali se tvore od kratkih tako da se iza znaka فَتْحَةٌ doda ا pa nastaje ā (اَ); iza znaka كَسْرَةٌ doda ي pa nastaje ī (يَ); iza znaka ضَمَّةٌ doda و pa nastaje ū (وُ), na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُورٌ (dūrun) *kuće*.

Primjedba 1

Kada ا, و ili ى stoje kao znaci za duge vokale, ne stavlja se nad njih سُكُونٌ (°).

Primjedba 2

Znak فَتْحَةٌ izgovara se kao »a« na suglasnicima: خ, ح, ق, ا, inače kao »e«, na pr. حَسَنٌ (ḥasenun) *lijep*, خَلَقَ (ḥaleḳa) *stvoriti*, صَبْرٌ (ṣabrun) *strpljivost*, ضَرْبٌ (ḍarbun) *udarac*, طَلَبٌ (ṭalebe) *tražiti*, ظَنٌّ (ẓanne) *misliti*, عَسَلٌ (āselun) *med*, غَنَمٌ (ganemun) *bravi*, قَلَمٌ (ḳalemun) *pero*.

Primjedba 3

U nekim riječima se dugo ā piše kao kratko. To su ove riječi:

هَذَا (hādā) ovaj	الرَّحْمَنُ (errahmānu) <i>Milostivi</i>
ذَلِكَ (ḍālike) onaj	ثَلَاثَةٌ ili ثَلَاثَةٌ (telāṭetun) <i>tri</i>
هَكَذَا (hākeḍa) ovako	لَكِنْ (lākin) <i>ali</i>
إِلَهِ (ilāhun) <i>božanstvo</i>	الْحَارِثُ i الْحَارِثُ (Elḥāriṭu) <i>El-Haris</i> .
اللَّهُ (āllahu) <i>Bog</i>	

Primjedba 4

Ako ا stoji iza و na kraju glagolskog oblika u pluralu, taj se ا ne čita, na pr. كَتَبُوا (ketebū) *pisali su*, رَمَوْا (remev) *bacili su*. Ovaj se elif zove أَلِفُ الْوَقَايَةِ zaštitni elif.

Naročito treba zapamtiti da se ا u riječi مِائَةٌ (miētun) *stotina* ne čita.

Primjedba 5

Dugo ā na kraju riječi piše se ovako: عَالِي (āli) *na*, أَلْفَتَى (ēlfetā) *mladić*, ذِكْرَى (ḍikrā) *opomena*. Ako međutim pred dugo ā stoji ى, onda se to ā piše sa ا, na pr.: دُنْيَا (dunjā) *svijet*.

Isto se tako dugo ā ponovno piše sa l ako riječ, koja se svršuje na dugo ā, dobije koji nastavak, na pr. ذِكْرَاهُ (dikrāhu) njegova opomena¹⁾.

Dioba slova

Iz alfabeta se vidi da neka arapska slova imaju tačke, a neka su bez tačaka. S tačkama su: ش, ز, ذ, خ, ج, ث, ت, ب. Ova se slova arapski zovu الْحُرُوفُ الْمُعْجَمَةُ. ي, ن, ق, ف, غ, ظ, ض.

Bez tačaka su: ه, و, م, ل, ك, ع, ط, ص, س, ر, د, ح, ا. Ova se slova zovu الْحُرُوفُ الْمُهِمْلَةُ.

Slova ن, ل, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت zovu se الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ, a sva ostala zovu se الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ.

Ako iza određenog člana ال stoji koji od الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ glasova, ل se izgovara, na pr. الْقَمَرُ (elqameru) mjesec, الْجَنَّةُ (eldžennetu) bašča. Ako pak poslije ل stoji koji od الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ glasova, onda se ل ne izgovara, nego se slijedeći glas podvostruči, na pr. الشَّمْسُ (eššemsu) sunce, الدَّارُ (eddāru) kuća.

Pravopisni znakovi

Nunacija (التَّنْوِينُ)

Kratki se vokal na kraju riječi može podvostručiti (ـ, ـِ, ـُ) pa se izgovara en (an), in ili un. Ovako podvostručenje vokala zove se arapski تَنْوِينُ (nunacija) i dolazi samo na kraju imenica, pridjeva i brojeva te obično označuje neodređenost riječi, na pr. دَارٌ (neka) kuća, دَارًا (neku) kuću. Kako se iz ovog zadnjeg primjera vidi dvostruko فَتْحَةٌ (ـِ) uvijek se piše sa nosiocem l osim na ة i ي koje se ne čita, na pr. جَنَّةٌ (neku) bašču, هُدًى (neku) uputu.

¹⁾ Riječ يَحْيَا piše se ovako ako znači živjeti, a يَحْيَى = Jahja, ako je vlastito muško ime.

Pojačanje (التَّشْدِيدُ)

U arapskom jeziku mogu stajati dva jednaka konsonanta jedan do drugoga pa se u tom slučaju piše samo jedno slovo i nad njega se stavi znak za pojačanje ّ (تَشْدِيدٌ), na pr. عَدَّ mjesto عَدَدَ brojiti.

Produženje (الْمَدَّةُ)

Kada se riječ ili slog počinje glasom ا, iza koga slijedi ا, tada se piše samo ا, a nad njim se stavi ovaj znak ّ (مَدَّةٌ od produženje), na pr. آمِرٌ mjesto أَمِيرٌ zapovjednik, قرآنٌ mjesto قُرْآنٌ Kur-an. Ovaj se znak piše i na kratice, na pr. آخ mjesto إِلَى آخِرِهِ i tako dalje, رَح mjesto رَحِمَهُ اللهُ Bog mu se smilovao!

Hemze (الْهَمْزَةُ)

Rečeno je da se glas ا kao konsonant zove hemzetun. Ovaj je grleni konsonant srpskohrvatskom jeziku nepoznat a piše se nekad kao ا a nekad kao ء, na pr. جُزْءٌ, تَسَاءَلٌ, أَلْبَيْتٌ.

Hemze se piše nekad samo (ء), a nekad mu je nosilac ا, و ili ي (bez tačaka).

Nosilac je hemzeta:

I) u početku riječi uvijek ا pa se ّ piše nad ا, ako mu je vokal فَتْحَةٌ ili ضَمَّةٌ, a pod ا, ako mu je vokal كَسْرَةٌ, na pr. أَبٌ (əbun) otac, أُمٌ (ümmun) majka, إِبْرَةٌ (ibretun) igla.

Jedino kod određenog člana ال nikad se ne piše ء nad ا.

U praksi se često puta odstupa od ovoga pravila, pa se ء ne stavlja ni nad ا ni pod ا.

II) U sredini riječi:

a) Ako je ّ مُتَحَرِّكٌ pa ako mu je vokal e (a), piše se hemze nad ا, ako je vokal u, nad و i ako mu je vokal i, nad ي, na pr. سَأَلَ (seəle) pitati, رُؤُسٌ (ruūusun) glave, يَيْسٌ (jeīse) očajavati.

Iz ovoga se pravila izuzimaju riječi, u kojima se hemze u sredini čita sa e, kad prije njega suglasnik imadne vokal $\bar{u}$ ili $\bar{a}$. U prvom slučaju biće mjesto $\bar{u}$ nosilac hemzeta و, a u drugom ی, na pr. مُؤَدِّبٌ (muëddibun) *uzgajatelj*, مُؤَلِّفٌ (muëllifun) *pisac*, فِئَةٌ (fiëtnun) *četa*, رِئَةٌ (riëtnun) *pluća*. Isto tako ako prije hemzeta stoji $\bar{a}$ ili و, a hemze imadne vokal $\bar{a}$, hemze se piše bez nosioca, na pr. تَسَاءَلَ (tesāēle) *raspitivati se*, قَرَأَتْ (qirāëtnun) *čitati*, مُرُوءَةٌ (murūëtnun) *čovječnost*. Ako ا ima vokal $\bar{a}$, a prije hemzeta bude ی, onda je nosilac hemzeta također ی, na pr. حَاطِئَةٌ (ḥaṭiëtnun) *griješ*, هَيْئَةٌ (hejëtnun) *lik*.

b) Ako je $\bar{a}$ bez vokala (سَاكِنٌ), gleda se na vokal onoga suglasnika koji stoji prije hemzeta. Ako je prije hemzeta vokale, onda se hemze piše nad ا, ako li je u, piše se nad و, a ako je i, nad ی, na pr. دَابُّ (de'bun) *običaj*, يُؤْمِنُ (ju'minu) *vjeruje*, بَشْرٌ (bi'run) *bunar*.

III) Na kraju riječi:

Hemzetun se piše nad ا ako je prije njega vokal فَتْحَةٌ, nad و, ako je ضَمَّةٌ i nad ی, ako stoji iza vokala كَسْرَةٌ, na pr. حَاطَاؤُنْ (ḥaṭaūn) *pogreška*, تَوَضُّؤُنْ (tevedḍuūn) *vjersko umivanje*, حَاطِئٌ (ḥaṭië) *griješio je*¹⁾.

Ako li je $\bar{a}$ iza ā, ī ili ū ili iza سَاكِنٌ suglasnika, onda se ا piše bez nosioca, na pr. دَجَاءَ (džāë) *dodje*, يَجِيئُ (jedžīū) *dolazi*, سُوءٌ (sūūn) *zlo*, دُزْنٌ (džuzūn) *dio*.

Spojeno i rastavljeno hemze = هَمْزَةُ الْقَطْعِ i هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Poznato je da se slovo ا na početku riječi piše kao ا ili nad ا ili pod ا. Ako riječju koja ima na početku hemze počinje

¹⁾ Riječ إِمْرُؤٌ čovjek piše se različito prema padežima: u nom. إِمْرُؤٌ, u gen. إِمْرِيٍّ, a u akuz. إِمْرَأً. Glas ر u ovoj riječi ima isti vokal kakav je na zadnjem suglasniku.

govor, hemze se uvijek čita. Stoji li pred takvom riječi koja druga riječ, tada se u nekim slučajevima * opet čita i zove se *هَمْزَةُ الْقَطْعِ* rastavljena hemze (od *قَطَعَ* presjeći).

U nekim slučajevima hemze se ne čita nego se nad stavi znak *ـَ*, koji je kratica od riječi *صَلَّ* ili *وَصَلَ* spojiti. Ovo se hemze zove *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* spojeno hemze.

To su ovi slučajevi:

1 Kod riječi:

<i>إِسْمٌ</i> ime.	<i>إِمْرُؤٌ</i> muž	<i>إِثْنَانِ</i> dva	<i>إِبْنٌ</i> sin
<i>إِمْرَأَةٌ</i> žena	<i>إِثْنَانِ</i> dvije	<i>إِبْنَةٌ</i> kći	

2 Kod određenog člana *الْ*, na pr. *مِنَ الْبَيْتِ* (minel-bejti) *iz kuće*.

3 Kod zapovjednog načina I vrste glagola (*الْثَلَاثِي الْمَجْرَدُ*) na pr. *قُلْتُ أَكْتُبُ* (ḳultu-ktub) *Rekoh: piši!*

4 U infinitivu, prošlom vremenu i zapovjednom načinu VII, VIII, IX i X vrste glagola, na pr. *بَعْدَ أَنْصَرَفَ* (bādenširāfin) *poslije povratka*, *قَدْ أَنْصَرَفَ* (ḳadinšarefe) *Već se je vratio*.

Ako poslije određenog člana stoji *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*, glas *ل* od određenog člana dobiva vokal *ـَ*, na pr. *بَعْدَ أَنْصَرَفَ* (bādelinširāfi) *poslije povratka*.

Ako prije riječi koja počinje sa *الْ* stoji dugi vokal, tada se dugi vokal u izgovoru pretvara u kratki, na pr. *مَا الْعِلْمُ* (mel-īlmu) *Šta je nauka?* *فِي الْأَرْضِ* (fil-ěrđi) *na zemlji*, *ذُو الْعِلْمِ* (ḍul-īlmi) *učen*.

Ako pred riječi koja počinje sa *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* stoji riječ koja se svršuje na konsonant bez vokala, dobiva taj konsonant spojni vokal *ـِ* (*ـِ*), na pr. *قَدْ أَنْصَرَفَ* (od *قَدْ أَنْصَرَفَ*) *Već se je povratio*, *مِنْ ابْنِهِ* (od *مِنْ ابْنِهِ*) *od njegova sina*.

Izuzeci su od ovoga pravila:

Prijedlog *مِنْ* od kad stoji pred određenim članom dobiva spojni vokal *ـِ*, na pr. *مِنْ الْوَلَدِ*.

Lične zamjenice: *هُم* oni, *كُم* vas, *أَنْتُمْ* vi, *نُمْ* vi (nastavak za 2 lice plurala kod glagola) i prijedlog *مِنْ* od, dobivaju spojni vokale *ـِ*, na pr. *حَيَّاكُمْ اللَّهُ* (mjesto *لَعَنَهُمُ اللَّهُ*) *Bog ih prokleo!* *رَأَيْتُمْ الْأَسَدَ* (mjesto *حَيَّاكُمْ اللَّهُ*) *Bog vas poživio!* *مِنْ أَلْيَوْمِ* *أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ* *Vi ste siromasi,* *مِنْ أَلْيَوْمِ* *رَأَيْتُمْ الْأَسَدَ* *od danas.*

Ako pred riječi koja počinje sa *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* stoji riječ, koja se svršuje na konsonant *و* ili *ي*, onda *و* dobiva spojni vokale *ـِ*, a *ي* vokale *ـِ*, na pr. *مُصْطَفَوُ اللَّهِ* (mjesto *مُصْطَفَوُ اللَّهِ*) *Božiji odabranici,* *بَيْنَ يَدَيِ الْوَزِيرِ* (mjesto *بَيْنَ يَدَيِ الْوَزِيرِ*) *pred ministrom.*

Jedino čestice *لَوْ* da i *أَوْ* ili u gornjem slučaju dobivaju spojni vokale *ـِ*, na pr. *لَوْ أَطَّلَعْتُمْ* (od *لَوْ أَطَّلَعْتُمْ*) *Da ste saznali!* *زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ* (mjesto *زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ*) *Zejd ili njegov sin.*

Spojno se hemze izostavlja ne samo u izgovoru nego i u pisanju u ovim slučajevima:

a) Kod izraza *بِسْمِ اللَّهِ* mjesto *بِسْمِ اللَّهِ* *U ime Boga.*

b) Kad riječ *ابْنٌ* sin stoji među dva vlastita imena, ako ta cjelina ne tvori rečenice, na pr. *مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ* *Muhammed, sin Ibrahimov.* Ako se želi reći Muhammed je sin Ibrahimov, onda se piše *أ*, na pr. *مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ*

U riječi *ابْنٌ* piše se uvijek *ا* kada ta riječ stoji na početku retka.

c) Ako pred određenim članom *الْ* stoji prijedlog *لِ* za ili prilog *لَ* zaista, na pr. *لِلرَّجُلِ* (mjesto *لِلرَّجُلِ*) *čovjeku,* *لِلْحَقِّ* (mjesto *لِلْحَقِّ*) *uistinu.*

d) U slučaju kada prije *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* stoji upitna čestica *أَ* da li, na pr. *أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا* (mjesto *أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا*) *Je li on tvoj sin?* *أَفْتَرَى* (mjesto *أَفْتَرَى*) *Da li laže na Boga?*

Slog

Slog je dio riječi koji jednim otvorom usta možemo izgovoriti.

Arapski jezik ima:

a) Otvoreni slog, koji se sastoji od jednog konsonanta i jednog kratkog vokala, na pr. كَتَبَ (ke-te-be) *Pisao je* ima tri otvorena sloga.

b) Zatvoreni je slog onaj, koji ima jedan konsonant sa kratkim vokalom i drugi konsonant bez vokala, na pr. كَتَبْتُمْ (ke-teb-tum) *Pisali ste* ima prvi otvoreni, a dva zadnja zatvorena sloga.

Zatvoreni je slog i onaj, koji se svršuje na dugi vokal ili sa nunacijom, na pr. دَارٌ (dā-run) *kuća* i دَارِي (dā-rī) *moja kuća* ima dva zatvorena sloga.

Naročito valja zapamtiti da u arapskom jeziku riječ ne može počinjati suglasnikom bez vokala (سَاكِنٌ). Stoga se u pravim arapskim ili stranim riječima, koje bi morale tako počinjati, dodaje spočetka اَ, اِ ili أُ ili se prvom suglasniku daje koji vokal, na pr. أَكْتُبْ mjesto كُتُبْ *Piši!*, أَفَلَاطُونُ ili فَلَاطُونُ mjesto فَلَاطُونُ *Plato*.

Isto tako u književnom jeziku ne mogu biti jedan do drugog dva suglasnika bez vokala (اِلْتِفَاءُ السَّاكِنَيْنِ), na pr. قُلْ mjesto قُولْ *Reci!*

Naglasak

Zadnji slog kod arapskih riječi nije nikada naglašen. Idući od zadnjeg sloga natrag, akcenat uvijek stoji na prvom zatvorenom slogu, na pr. قَالَ (kále) *Reče*, مَجْدٌ (mèdždun) *slava*, حَيَّاطُونَ (ḥajjātūne) *krojači*, اِفْتَرَقْنَا (ifterèkna) *Razišli smo se*, مَكَاتِبَةٌ (mu-kátebetun) *dopisivanje*, مَشْوَرَةٌ (méšveretun) *dogovor*.

Kod riječi, u kojima nema zatvorenog sloga, akcenat stoji na prvom slogu, ako je riječ od tri konsonanta, a na drugom slogu, ako je riječ od četiri konsonanta, na pr. كَتَبَ (kètebe) *Pisao je*, طَلَبَةُ (ṭalébetun) *učenici*.

Brojke

Arapske brojke, koje se danas upotrebljavaju, pišu se i čitaju s lijeva na desno:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
١٠ = 10	٢٠ = 20	١٠٠ = 100	١٤.٠٣٨ = 14.038						
١١ = 11	٣٠ = 30	٧٨٦ = 786	٥.٣٤١.٨٩٦ = 5,341.896						
١٥ = 15	٤٥ = 45	١٩٠٥ = 1905	١٢٣.٤٥٦.٧٨٩ = 123,456.789						

Prije su Arapi označivali pojedine brojke slovima iz alfa-beta (حُرُوفُ الْأَبْجَدِ) i to redom, koji se vidi iz ovoga sastavka:

أَبْجَدُ هَوَزُ حُطَيِّ كَلَمَيْنِ سَعْفَصُ قَرَشْتُ كَثَخُ ضَظِغُ.

Ova slova odgovaraju:

ا = 1	ك = 20	ر = 200
ب = 2	ل = 30	ش = 300
ج = 3	م = 40	ت = 400
د = 4	ن = 50	ث = 500
ه = 5	س = 60	خ = 600
و = 6	ع = 70	ذ = 700
ز = 7	ف = 80	ض = 800
ح = 8	ص = 90	ظ = 900
ط = 9	ق = 100	غ = 1000
ي = 10		

I danas se često izrazuje ovim slovima datum smrti ili datum gradevine i to obično u zgodnom stihu ili izreci.

I DIO

GRAMATIKA

Naučili smo slova pomoću kojih označujemo glasove arapskog jezika.

Od glasova sastavljamo riječi. Riječ (الْكَلِمَةُ) je dakle skup glasova, koji nam daje neko značenje, na pr. أَب otac, أُم mati, هُو on, حَسَن lijep, ثَلَاثَة tri, كَتَب pisao je, فِي u i t. d.

Sve riječi arapskog jezika dijele se u tri grupe:

I ime (الْإِسْمُ), II glagol (الْفِعْلُ) i III čestica (الْحَرْفُ)

I Ime ili nomen (الْإِسْمُ).

Ovamo spada:

1) Imenica (الْإِسْمُ), na pr. مُحَمَّدٌ Muhammed, دَارٌ kuća, عِلْمٌ znanje, مَكَّةُ Mekka.

Imenice mogu biti:

a) Stvarne ili konkretne (إِسْمٌ عَيْنٍ), na pr. رَأْسٌ kuća glava.

b) Misaone ili apstraktne (إِسْمٌ مَعْنَى), na pr. عِلْمٌ znanje, حُبٌ ljubav.

Konkretne se imenice dijele na:

a) Zajedničke ili apelativne (إِسْمٌ الْجِنْسِ), na pr. رَجُلٌ čovjek, فَرَسٌ konj.

b) Vlastite ili nomina propria (الْعَلَمُ), na pr. أَحْمَدُ Ahmed, الْمَدِينَةُ Medina.

c) Zbirne ili kolektivne (إِسْمُ الْجَمْعِ), na pr. شَجَرٌ stabla, خَيْلٌ konjaništvo, تَمْرٌ datule.

2) Pridjev ili adjektiv (الصِّفَةُ), na pr. حَسَنٌ lijep, أَحْمَرٌ crven, سَالِمٌ zdrav.

3) Zamjenica lična ili personalna (الضَّمِيرُ), na pr. هُوَ on, أَنَا ja, أَنْتَ ti.

4) Zamjenica pokazna ili demonstrativna (إِسْمُ الْإِشَارَةِ), na pr. هَذَا ovaj, هَذِهِ ova, ذَلِكَ taj ili onaj.

5) Zamjenica odnosna ili relativna (إِسْمُ الْمَوْصُولِ), na pr. مَنْ ko, مَا što, الَّذِي koji.

6) Zamjenica upitna ili interogativna (إِسْمُ الْإِسْتِفْهَامِ), na pr. مَنْ ko?, مَا što?, أَيُّ koji?, لِمَ zašto?

7) Broj ili numeral (إِسْمُ الْعَدَدِ), na pr. وَاحِدٌ ili أَحَدٌ jedan, ثَانِيٌ drugi, مَثْنِيٌ po dva.

Na imena osim zamjenica dolazi određeni član (لَامُ التَّعْرِيفِ) الّ koji se piše zajedno sa riječi kojoj pripada. Ovaj određeni član ostaje isti bez obzira na rod, broj ili padež imena, a pokazuje određenost onoga što ime znači, na pr. الرَّجُلُ čovjek, رَجُلٌ čovjek (poznati), كَبِيرٌ velik, الْكَبِيرُ veliki, حَسَنَةٌ lijepa, الْحَسَنَةُ lijepâ, رِجَالٌ ljudi, الرِّجَالُ ljudi (poznati).

II Glagol ili verbum (الْفِعْلُ)

Riječ koja pokazuje radnju, stanje ili bivanje u nekom vremenu zove se glagol ili verbum (الْفِعْلُ), na pr. كَتَبَ Napisao je, يَذْهَبُ Ide, اُدْخُلْ Uniđi! i t. d.

III Čestica ili partikula (الْحَرْفُ)

Čestice mogu biti:

1) Prijedlozi ili prepozicije (حُرُوفُ الْجَبْرِ), na pr. فِي u, مِنْ od, بِ sa, عَلَى na.

2) Prilozi ili adverbij (الظُرُوفُ), na pr. قَبْلُ prije, تَحْتَ pod, بَعْدُ poslije.

3) Veze ili konjunktije (حُرُوفُ الْعَطْفِ), na pr. وَ i, فَ pa, حَتَّى dok.

4) Uzvici ili interjekcije (حُرُوفُ التَّوْدِئِ), na pr. يَا o! آه ah! هَلُمَّ ovamo!

Rečenica

Od dvije ili više riječi pravimo rečenicu, koja se arapski zove اَلْكَلَامُ ili اَلجُمْلَةُ.

Ako rečenica počinje imenom, zove se imenska ili nominalna (اَلجُمْلَةُ اَلْاِسْمِيَّةُ), na pr. مُحَمَّدٌ طَالِبٌ Muhammed je učenik, هُوَ عَاقِلٌ On je pametan, اَلْوَاحِدُ عَدَدٌ Jedan je broj.

Subjekat imenske rečenice zove se اَلْمُبْتَدَأُ, a predikat اَلخَبَرُ. Subjekti su u navedenim rečenicama: مُحَمَّدٌ, هُوَ, اَلْوَاحِدُ, a predikati su: طَالِبٌ, عَاقِلٌ, عَدَدٌ.

Subjekat imenske rečenice, ako nije vlastito ime ili koja zamjenica, ima određen član, a nekad je bez njega, a predikat je obično bez određenog člana.

Vježba 1

Ako rečenica počinje glagolom, zove se glagolska ili verbalna rečenica (اَلجُمْلَةُ اَلْفِعْلِيَّةُ), na pr. كَتَبَ أَحْمَدُ Napisao je Ahmed, اِضْرِبْ يَا عُمَرُ Udri, Omere!

Subjekat glagolske rečenice zove se اَلْفَاعِلُ. Prema tome je subjekat u prvoj rečenici riječ أَحْمَدُ, a u drugoj lična zamjenica أَنْتَ ti, koja se zamišlja u obliku glagola اِضْرِبْ Udri (ti)!

Kako se iz gornjih primjera vidi arapska prosta rečenica ima samo subjekat i predikat, a nema spone ili kopule »je« ili »su« kao u srpskohrvatskom jeziku.

Predikat imenske rečenice obično stoji u istom rodu, broju i padežu u kome je subjekat ove rečenice.

Vježba 2

Imena ili nomina (الْأَسْمَاءُ)

Imena se mijenjaju po rodu, broju i padežu.

Rod imena

Arapska imena su:

- 1) Muškoga roda (الْمَذَكَّرُ)
- 2) Ženskoga roda (الْمُؤَنَّثُ).

Najprije ćemo navesti pravila za imena ženskoga roda. Sva ostala imena, koja ne spadaju pod ova pravila, muškoga su roda.

Imena ženskoga roda

Imena ženskoga roda mogu biti:

- a) po obliku (الْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ), b) značenju (الْمُؤَنَّثُ الْمَعْنَوِيُّ) i c) po upotrebi (الْمُؤَنَّثُ السَّمَاعِيُّ).

A) Imena ženskog roda po obliku (الْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ) jesu:

- 1) Imena koja se svršuju na ة (التَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ ili تَاءُ التَّانِيثِ), na pr. حَسَنَةٌ *Hatidža*, بَاشَا *bašča*, ظُلْمَةٌ *tmina*, جَزِيرَةٌ *ostrvo*, حَسَنَةٌ *lijepa* (m. r. حَسَنٌ), كَبِيرَةٌ *velika* (m. r. كَبِيرٌ).¹⁾

Izuzeci su od ovoga pravila neka imena muškoga roda, koja imaju na kraju ة, na pr. خَلِيفَةٌ *halifa*, حَمْزَةٌ *Hamza*, عَلَامَةٌ *učenjak*.

- 2) Imena koja se svršuju na ي (الْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ), ako taj svršetak ne pripada korjenu riječi, nego je nastavak, na pr. ذِكْرِي *sjećanje, opomena* (od ذَكَرَ *sjetiti se*), حَسَنِي *dobro djelo* (od حَسَنَ *biti dobro*), دُنْيَا *ovaj svijet*.

- 3) Imena koja se svršuju na ا (الْأَلِفُ الْمَدْدُودَةُ), ako ovaj nastavak ne pripada korjenu riječi, na pr. صَحْرَاءُ *pustinja*, كِبْرِيَاءُ *veličina*.

¹⁾ Kada se nekoj riječi doda ة da se označi ženski rod, onda suglasnik koji stoji pred ة dobije vokal - (فَتْحَةٌ), na pr. عَرِيضٌ *širok*, عَرِيضَةٌ *široka*.

Nastavak $ـى$ i $ـا$ zovu se $أَلِفَاتُ التَّأْنِيثِ$.

B) Imena ženskoga roda po značenju

¹⁾ ($أَلْمَوْنَتُ الْمُعْنََوِي$) jesu:

1) Opće ili vlastite imenice koje označuju žensko biće, na pr. $أُم$ *mati*, $أُخْت$ *sestra*, $مَرْيَم$ *Merjema*, $عَرُوس$ *mlada*, $زَيْنَب$ *Zejneba*.

2) Vlastita imena zemalja i gradova, na pr. $مِصْر$ *Egipat*, $دِمَشْق$ *Damask*, $الشَّام$ *Sirija*, $الْجَزَائِر$ *Alžir*.

3) Neki dvostruki dijelovi ljudskog tijela, na pr. $يَد$ *ruka*, $رِجْل$ *noga*, $عَيْن$ *oko*, $أُذُن$ *uho*, $كَتِف$ *plećka*²⁾.

4) Množina (plural — $الْجَمْع$), koja se ne svršuje na nastavak $ـون$, na pr. $كُتُب$ *knjige*, $أَحْرُف$ *slova*, $طَلَبَة$ *učenici*, $رِجَال$ *ljudi*³⁾.

5) Zbirne (kolektivne) imenice nerazumnih bića ($إِسْمُ الْجَمْعِ$), koje u jednini imaju značenje množine, na pr. $إِبِل$ *konji*, $عِزْل$ *deve*, $غَنَم$ *bravi*⁴⁾.

Vježba 3

¹⁾ Imena, koja se navode pod slijedećih 5 tačaka smatraju se da su ženskoga roda po značenju ($أَلْمَوْنَتُ الْمُعْنََوِي$), jer označuju ili ženska bića kao $أُم$ *mati*, $أُخْت$ *sestra* ili predmete, koji se nazivaju općim imenicama ženskoga roda, na pr. $مِصْر$ *pokrajina* ($مَمْلَكَة$) *Egipat*; $دِمَشْق$ *grad* ($مَدِينَة$) *Damask*; $يَد$ *organ* ($جَارِحَة$) *ruka*; $كُتُب$ *skupina* ($جَمَاعَة$) *knjiga*; $إِبِل$ *skupina* ($جَمَاعَة$) *deva*.

²⁾ Nazivi za pojedine dijelove ljudskog tijela obično su muškog roda, na pr. $رَأْس$ *glava*, $وَجْه$ *lice*, $صَدْر$ *prsa*.

³⁾ Ako ovaka množina označuje muška lica, može biti i muškoga roda kao što su zadnja dva primjera.

⁴⁾ Jedninu od ovakih zbirnih imenica nadoknađujemo posve drugim izrazom. Tako se za jednog konja veli $فَرَس$, za jednu devu $نَاقَة$, a za jednu ovcu $شَاة$.

Zbirne imenice, kojima se na kraju dodaje $ة$ da se izrazi jednina, muškoga su roda, a u jednini su ženskoga roda, na pr. $شَجَر$ *stabla*, $شَجَرَة$ *stablo*, $نَخْل$ *palme*, $نَخْلَة$ *palma*.

C) Imena, koja se u arapskom jeziku upotrebljuju kao imena ženskog roda, a ne spadaju ni u imena ženskog roda po obliku ni u ona po značenju. Ova imena Arapi nazivaju (الْمُوَذَّتُ السَّمَاعِيَّةُ) t. j. imena ženskog roda prema upotrebi. To su ove riječi:

كَأْسٌ čaša	سِنٌ zub	سَقَرٌ pakao	أَرْضٌ zemlja
نَارٌ vatra	ضَبْعٌ hijena	دَارٌ kuća	أَفْعَى zmiya
نَعْلٌ obuća	عَصَا štap	دَلْوٌ kova	بُئْرٌ bunar
نَفْسٌ duša	عُقَابٌ orao	رِيحٌ vjetar	جَهَنَّمٌ pakao
فَأْسٌ sjekira.	شَمْسٌ sunce	حَرْبٌ rat	

Ima u arapskom jeziku imena koja mogu biti muškog i ženskog roda. Arapi ovaka imena nazivaju الْمُسْتَوَى. To su:

1) Zbirna imena (إِسْمُ الْجَمْعِ) životinja ili biljki, od kojih se pravi jednina dodavanjem na kraju ة, na pr. حَمَامَةٌ golubovi — حَمَامَةٌ golub, نَحْلٌ pčele — نَحْلَةٌ pčela, سَلَامَةٌ slama — سَلَامَةٌ slamka¹⁾).

2) Imena slova, na pr. أَلِفٌ, أَلْفٌ premda se većinom upotrebljuju kao imena ženskog roda.

3) Imenice:

فُلْكَ lađa	سِلَاحٌ oružje	إِصْبَعٌ prst
لُوكٌ lūk	سَمَاءٌ nebo	بَطْنٌ trbuh
لُجْدٌ ljudi, društvo, narod	سُوقٌ čaršija	حَالٌ stanje
لِسَانٌ jezik	رُحْنٌ ručanice	خَمْرٌ vino
لَيْلٌ noć	طَرِيقٌ put	دِرْعٌ oklop
سَلْحٌ so	عَقْرَبٌ štipavac	رُوحٌ duh
مُوسَى britva.	فَرَسٌ konj	سَبِيلٌ put
	فِرْدَوْسٌ raj	سِكِّينٌ nož

Vježba 4

¹⁾ Ovamo pripadaju i neka druga zbirna imena, na pr. الْعَرَبُ Arapi, الْخَيْلُ konjanici i t. d.

Broj imena

Arapska imena imaju tri broja: jedninu ili singular (الْمُفْرَدُ), dvojину ili dual (التَّثْنِيَّةُ) i množinu ili plural (الْجَمْعُ).

Svaku riječ najprije naučimo u jednini, od koje se onda pravi dvojina i množina, na pr. *يَتُ* *soba; kuća*, *أَبْيَضُ* *bijel*, *هِيَ* *ona*, *أَلْفُ* *hiljada*.

Ima imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u singularu, na pr. *يَمُّ* *more*, *عَرَقُ* *znoj*, *قَبُولُ* *istočnjak* (vjetar), *دَبُورُ* *zapadnjak*.

Riječi *رَجُلٌ* ili *إِمْرُؤٌ* *čovjek, muž*, *مَرْأَةٌ* ili *إِمْرَأَةٌ* *žena, supruga*, imaju dual, ali nemaju plurala. Mjesto plurala upotrebljuje se za prvu *رِجَالٌ* *ljudi*, a za drugu *نِسَاءٌ* ili *نِسْوَةٌ* *žene*.

Dvojina ili dual imena osim zamjenica (التَّثْنِيَّةُ) se tvori, ako se riječi u jednini doda u 1 padežu (nominativu) *اِن*, a u 2 padežu (genitivu) i u 4 padežu (akuzativu) *يِن*, na pr. *مُعَلِّمٌ* *učitelj*, *مُعَلِّمَانِ* *dva učitelja*, *مُعَلِّمَيْنِ* *dvaју učitelja* ili *dvojicu učitelja*: *صَغِيرَةٌ* *malena*, *صَغِيرَتَانِ*¹⁾ *dviје malene*, *صَغِيرَتَيْنِ* *dviју malenih* (gen.) ili *dviје malene* (akuzativ).

Riječi, koje se svršuju na *ي* ili *ا* pretvaraju u dvojini taj svršetak u *و*, ako je on postao od *و* i ako je riječ od tri glasa, na pr. *عَصَا* (postalo od *عَصَوٌ*) *štap*, dual *عَصَوَانِ*. Ako je taj svršetak postao od glasa *ي* ili je riječ od četiri ili više glasova, onda se svršetak pretvara u *ي*, na pr. *فَتَى* (postalo od *فَتَيٌ*) *mladić*, *vitez*, dual *فَتَيَانِ*, *حُبْلَى* *teška žena*, dual *حُبْلَيَانِ*, *مُصْطَفًى* *odabran*, dual *مُصْطَفَيَانِ*.

Imena koja imaju nastavak ženskoga roda *ا* pretvaraju glas *و* u *و*, na pr. *صَحْرَاءُ* *pustinja*, dual *صَحْرَاوَانِ*, *سَوْدَاءُ* *crna*, dual

¹⁾ Kako se iz ovoga primjera vidi *ة*, koje stoji na kraju imena u singularu, pretvara se u dugo *ت* kada se ime prenese u dvojину.

سَوْدَاوَانِ. Ako je ءا- od korjena riječi u dvojini se neće mijenjati, na pr. مَشَّاءٌ koji mnogo ide, dual مَشَّانِ .

U riječima koje se svršuju na ى , prije koga stoji vokal ـ , izgovara se ى u dvojini, na pr. الْعَاصِي griješnik, dual الْعَاصِيَانِ , الْقَاضِي sudac, dual الْقَاضِيَانِ .

Izuzetno imaju dvojину أَبٌ otac — أَبَوَانِ roditelji, أَخٌ brat, ذُوٌ vlasnik — ذَوَا(نِ) , žen. rod ذَاتُ(نِ) , dual ذَوَاتَا(نِ) , plural ذَوَاتُ .

Imenice حَمٌ punac, سُكْرٌ stvar, فَمٌ usta, يَدٌ ruka, دَمٌ krv mogu imati dvojину حَمَانِ , هَنَانِ , فَمَانِ , يَدَانِ i دَمَانِ , a može se reći: دَمَوَانِ i يَدَيَانِ , فَمَوَانِ , هَنَوَانِ , حَمَوَانِ .

Riječ بِنْتُ kći ima dual بِنْتَانِ , a إِبْنَةٌ kći إِبْنَتَانِ .

Pet je imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u dualu. To su: إِثْنَانِ dva, إِثْنَتَانِ ili ثِنْتَانِ dvije, كِلَاهُمَا njih obojica, كِلْتَاهُمَا njih obadvije.

Vježba 5

مَنْعُ الْجَمْعِ (Množina ili plural)

Množina (الْجَمْعُ) se od jednine tvori na dva načina:

1) Pravilna množina (الْجَمْعُ السَّالِمُ) kada vokali i konsonanti singulara ostanu i u pluralu nepromijenjeni, na pr. مُسْلِمٌ musliman, pl. مُسْلِمُونَ , مَرْجَمٌ Merjema, pl. مَرْجَمَاتٌ .

2) Nepravilna množina (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ - جَمْعُ التَّكْسِيرِ) nastaje promjenom vokala i konsonanata kod singularnog oblika, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ , رَجُلٌ čovjek, pl. رِجَالٌ .

Pravilna množina se dijeli na pravilnu množinu muškoga roda (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّالِمِ) i pravilnu množinu ženskoga roda (جَمْعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ).

Pravilni plural muškoga roda (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّالِمِ) tvori se, ako se riječi u singularu doda nastavak ُونَ za nominativ ili

ـينَ za genitiv i akuzativ, na pr. ^{مُؤْمِنٌ} vjernik, pl. ^{مُؤْمِنُونَ} vjernici ili ^{مُؤْمِنِينَ} vjernika ili vjernike, ^{سَارِقٌ} kradljivac, pl. ^{سَارِقُونَ} kradljivci ili ^{سَارِقِينَ} kradljivaca ili kradljivce.

Rječi, koje se svršuju na ^ي, koje služi kao dugi vokal, gube u pravilnoj množini muškoga roda to ^ي i u izgovoru i u pisanju, ako je prije ^ي vokal ـ, na pr. ^{الْقَاضِي} sudac, pl. ^{الْقَاضُونَ}, ^{السُّوْقِي} suci, ^{الْمُفْتِي} muftija, pl. ^{الْمُفْتُونَ}, ^{الْمُفْتِينَ}. Ako je pak pred ^ي vokal ـ, onda se ^ي ispušta, a nastavak množine ^{ونَ} i ^{ينَ} čita se kao ^{ونَ} i ^{ينَ}, na pr. nom. ^{مُصْطَفَوْنَ} odabrani, u gen. i akuz. ^{مُصْطَفَيْنَ} odabranih ili odabrane.

Pravilni plural imaju vlastita imena živih razumnih bića, koja se u singularu ne svršuju na ^ة, na pr. ^{مُحَمَّدٌ} — ^{مُحَمَّدُونَ}. Isto tako ovu množinu mogu imati pridjevi muškoga roda, koji označuju svojstva razumnih bića, na pr. ^{عَالِمٌ} učen, pl. ^{عَالِمُونَ}.

Izuzetno imaju ovu množinu imenice: ^{ابْنٌ} sin, pl. ^{بَنُونَ}, ^{أَرْضٌ} zemlja, pl. ^{أَرْضُونَ}, ^{أَهْلٌ} porodica, stanovnici, pl. ^{أَهْلُونَ}, ^{عَالَمٌ} svijet, pl. ^{عَالَمُونَ}, ^{ذُو} vlasnik, pl. ^{ذَوُو} (mjesto ^{ذَوُونَ}), ^{شَيْءٌ} stvar, pl. ^{شَيْئُونَ}, ^{سَنَةٌ} godina, pl. ^{سِنُونَ}, ^{مِائَةٌ} stotina, pl. ^{مِائُونَ}.

Ovamo spada i riječ ^{أَوْلُو} (mjesto ^{أَوْلُونَ}) vlasnici, koja je plural od ^{ذُو}, dakle od sasvim drugog korjena. Dalje se smatraju kao pravilne množine desetice brojeva od 20—90 t. j. ^{عِشْرُونَ} dvadeset i t. d. i riječ ^{عَلِيُون} najviše visine.

Vježba 6

Pravilna množina ženskoga roda (الْجَمْعُ الْمَوْثِقُ السَّالِمُ) tvori se da se od singulara ženskoga roda odbaci ^ة, ako ga ime ima, pa se doda nastavak u nom. ^{ات}, a u gen. i akuz. ^{ات}¹⁾, na pr.

¹⁾ Glas »t« u nastavku ^{ات} uvijek se piše kao ^ت (الْتَاءُ الْمَبْسُوطُ) dok kratko ^ة, koje dolazi kao oznaka ženskog roda (الْتَاءُ الْمَرْبُوطُ) dolazi još samo na kraju nepravilnih množina, na pr. ^{طَلَبَةٌ} đaci; ^{كُتِبَتْ} pisari; ^{قُضَاةٌ} (postalo od ^{قُضِيَّةٌ}) suci, sing. ^{قَاضٍ}; ^{هُدَاةٌ} (postalo od ^{هُدْيَةٌ}) vodiči (sing. ^{هَادٍ}).

هِنْدُ Hind, pl. هِنْدَاتُ Hinde, هِنْدِي Hindi ili Hinde, مُعَلِّمَةٌ učiteljica, مُعَلِّمَاتُ učiteljice, مُعَلِّمَاتُ učiteljica ili učiteljice.

Pravilnu množinu ženskoga roda imaju:

1) Vlastita imena ženskoga roda i imena koja se svršuju u singularu na ة, na pr. دَعْدُ Dad (vlastito ime žene), pl. دَعْدَاتُ¹⁾, صَالِحَةٌ stablo, pl. شَجَرَاتُ, صَالِحَةٌ dobra, pl. صَالِحَاتُ

Izuzetak su od ovog pravila اِمْرَأَةٌ, pl. نِسَاءٌ, žena; شَاةٌ, pl. شِيَاهُ, ovca; اِمَامَةٌ, pl. اِمَامَةٌ, robinja; اُمَّةٌ, pl. اُمَمٌ, sljedbenici; شَفَاةٌ, pl. شِفَاهُ, usna; مِلَّةٌ, pl. مِلَلٌ, vjerovajne i t. d.

2) Pridjevi koji označuju svojstva ženskih bića, na pr. حَامِلَةٌ trudna žena, pl. حَامِلَاتُ, مُرَضِعَةٌ dojilja, pl. مُرَضِعَاتُ, ثَيِّبٌ udovica, pl. ثَيِّبَاتُ.

3) Imena ženskog roda koja se svršuju na اِ- , ako im sing. muškog roda nije na oblik اَفْعَلٌ, na pr. صَحْرَاءُ pustinja, pl. صَحْرَاوَاتُ.

4) Imena ženskoga roda, koja se svršuju na ي- , ako im singular nije na oblik فَعْلَانٌ, na pr. فُضْلِي vrijedna, pl. فُضْلِيَّاتُ vrijedne.

5) Infinitiv proširenih vrsta glagola, na pr. تَعْرِيفٌ, pl. تَعْرِيفَاتُ, definicija; اِحْسَانٌ, pl. اِحْسَانَاتُ, dobročinstvo, مُحَاكَمَةٌ, pl. مُحَاكِمَاتُ, parnica i t. d.

Kako se iz primjera pod br. 3 i 4 vidi imena, koja se svršuju u singularu na اِ- , mijenjaju glas ء u pravilnom pluralu ženskog roda u و, na pr. صَحْرَاءُ, pl. صَحْرَاوَاتُ; سِهَاءٌ, pl. سِهَاوَاتُ. Kod imena, koja se u singularu svršuju na ي- , glas ي se u pluralu izgovara, na pr. حُبْلِيٌّ trudna žena, pl. حُبْلِيَّاتُ.

¹⁾ Imena ženskoga roda, u kojih je u singularu drugi suglasnik bez vokala, a imaju tri ili četiri suglasnika, od kojih je četvrti ة, dobiće u pravilnoj množini ženskoga roda na drugi suglasnik vokal, kakav je na prvom suglasniku ili - , na pr. دَعْدُ pl. دَعْدَاتُ; ظُلْمَةٌ tmina, pl. ظُلُمَاتُ i ظُلُمَاتُ.

Naročito treba zapamtiti pravil. plural ženskog roda kod ovih imenica: صَلَاةٌ ili صَلَوةٌ *molitva*, pl. صَلَوَاتٌ; فَتَاةٌ *djevojka*, pl. فَتَيَاتٌ; شَظِيعَةٌ *špica*, pl. شَوَائِدٌ; نَوَاجِدٌ *špica*, pl. نَوَاجِدٌ; حَصَاةٌ *piljak*, pl. حَصَيَاتٌ; سَنَةٌ *godina*, pl. سَنَاتٌ; مِائَةٌ *stotina*, pl. مِائَاتٌ; أُمٌّ *majka*, pl. أُمَّاتٌ; سَنَوَاتٌ ili سَنَنَاتٌ ili سَنَهَاتٌ; أُمَّهَاتٌ ili أُمَّهَاتٌ; أُمَّاتٌ; أَخَوَاتٌ *sestra*, pl. أَخَوَاتٌ; بَنَاتٌ *kći*, pl. بَنَاتٌ; ابْنَةٌ ili بِنْتُ *kći*, pl. بَنَاتٌ; أُمَّهَاتٌ ili أُمَّهَاتٌ; أُمَّاتٌ; أُولَاتٌ ili ذَوَاتٌ *vlasnica*, pl. ذَوَاتٌ ili أُولَاتٌ.

Neka imena muškoga roda imaju pravilni plural ženskog roda, na pr. حَيَوَانٌ *životinja*, pl. حَيَوَانَاتٌ; مَخْلُوقٌ *stvorenje*, pl. مَخْلُوقَاتٌ; حَمَامٌ *banja*, pl. حَمَامَاتٌ; رَسْجِلٌ *protokol*, pl. رَسَجِلَاتٌ; إِصْطَبَلٌ *staja*, pl. إِصْطَبَلَاتٌ.

Prema tome kod imena u pravilnom ili nepravilnom pluralu moramo naći oblik singulara pa onda odrediti njihov rod.

Vježba 7

Nepravilni plural (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ - جَمْعُ التَّكْسِيرِ)

Riječ u arapskom jeziku obično ima u korjenu samo tri suglasnika, na pr. لَعْنَةٌ *lekcijska*, قَلَمٌ *pero*, كَتَبَ *Napisao je*, أَحَدٌ *jedan*.

Malo je riječi, koje imaju više od tri korjenita suglasnika, na pr. دَحْرَجَ *valjati*, سَفَرَجَلٌ *tunja*.

Arapski gramatičari izražavaju oblike riječi pomoću suglasnika, koji se nalaze u skupini فَعْل dodajući tim konsonantima razne vokale, na pr. riječ دَرَسَ ima oblik فَعَلَ, قَلَمٌ je na oblik فَعَلَ, a كَتَبَ na oblik فَعَلَ.

Kako je dakle skupina فَعْل mjerilo za oblike riječi, prvi korjeniti suglasnik svake riječi zove se فَاءُ الْفِعْلِ t. j. ف od skupine لَامُ الْفِعْلِ, a treći عَيْنُ الْفِعْلِ, drugi korjeniti suglasnik se zove بَاءُ الْفِعْلِ. Prema tome je u كَتَبَ riječi prvi korjeniti suglasnik (فَاءُ الْفِعْلِ) ك, drugi (عَيْنُ الْفِعْلِ) ت, a treći (لَامُ الْفِعْلِ) ب.

Dodavanjem drugih suglasnika skupini فَعْل dobićemo proširene oblike, koji nastaju kad od korjena riječi tvorimo razne

oblike, na pr. od korjena كَتَبَ (فَعَلَ) dobijemo riječ كَاتِبٌ (فَاعِلٌ) pisar, ako umetnemo između 1 i 2 korjenitog suglasnika ا. Od istog korjena je riječ مَكْتُوبٌ (مَفْعُولٌ) pismo, مَكْتَبٌ (مَفْعَلٌ) škola; kancelarija, مَكْتَبَةٌ (مَفْعَلَةٌ) knjižara i t. d.

Nepravilni plural ima uglavnom slijedeće oblike:

- 1) فِعَالٌ, na pr. رَجُلٌ čovjek, pl. رِجَالٌ, رِيحٌ vjetar, pl. رِيَّاحٌ, ثِيَابٌ odjeća, pl. ثِيَابٌ, كَرَامٌ plemenit, pl. كَرَامٌ, قَصَاعٌ čanak, pl. قَصَاعٌ, قَصْعَةٌ.
- 2) فُعُولٌ, na pr. قَلْبٌ srce, pl. قُلُوبٌ, حَدٌ granica, pl. حُدُودٌ, كُتُبٌ, سَفِينَةٌ lađa, pl. سُفُنٌ, كُتُبٌ.
- 3) فُعُولٌ, na pr. قَلْبٌ srce, pl. قُلُوبٌ, حَدٌ granica, pl. حُدُودٌ, كُتُبٌ, سَفِينَةٌ lađa, pl. سُفُنٌ, كُتُبٌ.
- 4) فَعْلٌ, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ, سُرُرٌ prijestolje, pl. سُرُرٌ.
- 5) فِعْلٌ, na pr. قِطْعَةٌ komad, pl. قِطَعٌ.
- 6) فُعْلَةٌ, na pr. قَاضٍ sudac, pl. قُضَاةٌ, هَادٍ vodič, pl. هَادٍ, رُمَاةٌ (od رُمِيَّةٌ), strijelac, pl. رُمَاةٌ.
- 7) فِعْلَةٌ, na pr. أَخٌ brat, pl. إِخْوَةٌ.
- 8) أَفْعُلٌ, na pr. رِجْلٌ noga, pl. رِجُلٌ.
- 9) أَفْعِلَةٌ, na pr. إِمَامٌ vođa, pl. إِمَمَةٌ.
- 10) فَوَاعِلٌ, na pr. سَاحِلٌ morska obala, pl. فَوَارِسُ.
- 11) فِعْلَانٌ, na pr. غُلَامٌ dječak, pl. غُلَمٌ, صَبِيَانٌ dijete, pl. صِبْيَانٌ, إِخْوَانٌ.
- 12) فُعْلَانٌ, na pr. بَلَدٌ grad, zemlja, pl. بُلْدَانٌ, شَجَاعٌ hrabar, pl. شَجْعَانٌ, فُرْسَانٌ.
- 13) فُعْلَاءٌ, na pr. وَزِيرٌ ministar, pl. وَزَرَاءٌ, شَاعِرٌ pjesnik, pl. شُعَرَاءٌ, أَمِيرٌ vladar, pl. أَمَرَاءٌ, بُلْدَانٌ konjanik, pl. بُلْدَانٌ, فَارِسٌ konjanik, pl. فَوَارِسُ, أَخٌ brat; prijatelj, pl. إِخْوَانٌ.

14) (أَحِبَّاءٌ mjesto أَحِبَّاءُ), na pr. حَبِيبٌ *miljenik*, pl. أَفْعَالَةٌ, أَغْنِيَاءُ *bogat*, pl. أَغْنِيَاءُ.

15) قَنَاطِرٌ *most*, pl. قَنَاطِرٌ, أَصَابِعُ *prst*, pl. إِصْبَعٌ, فَعَالِلٌ

16) سَكَاكِينٌ *siromah*, pl. سَكَاكِينٌ, سَلَاطِينٌ *vladar*, pl. سُلْطَانٌ, فَعَالِلٌ *nož*, pl. مَسَاكِينٌ.

Vježba 8

Ime obično ima jedan pravilni ili nepravilni plural, ali ima slučajeve da neko ime ima pravilni i nepravilni ili dva i više nepravilna plurala¹⁾, na pr. عَالِمٌ *učen* ima pravilni plural عَالِمُونَ, a i nepravilni عُلَمَاءُ. Tako صَالِحَةٌ *dobra* ima plural صَوَاحِجُ i صَالِحَاتُ, بِلَادٌ *grad*, ذُوْبَانٌ *vuk*, ذِيَابٌ i t. d.

Od plurala treba razlikovati zbirne ili kolektivne imenice, koje se dijele na troje:

1) Zbirne ili kolektivne imenice (إِسْمُ الْجَمْعِ), koje nemaju jednine, nego u singularu imaju značenje plurala, na pr. شَعْبٌ *narod*, قَوْمٌ *narod*, قَبِيلَةٌ *pleme*, إِبِلٌ *deve*, غَنَمٌ *bravi*. Singular ovakih imenica nadoknađuje se riječima, koje su posve od drugog korjena, na pr. od شَعْبٌ ili قَبِيلَةٌ je singular رَجُلٌ *čovjek* ili نَاقَةٌ *muška deva* ili إِمْرَأَةٌ *žena*, od إِبِلٌ *deve* singular je جَمَلٌ *muška deva* ili شَاةٌ *brav*.

2) Kolektivne imenice koje znače množinu (إِسْمُ الْخَنَسِ الْجَمْعِيُّ) ili (شِبْهُ الْجَمْعِ), a kad se doda nastavak ة, ili يٰ dobije se singular, na pr. تَفَاحٌ *jabuke*, — تَفَاحَةٌ *jabuka*, تَمْرٌ *datule* — تَمْرَةٌ *datula*, عَرَبٌ *Arap* — عَرَبِيٌّ *Arap*, يَهُودٌ *Židovi* — يَهُودِيٌّ *Židov*, جُنْدٌ *vojska* — جُنْدِيٌّ *vojn*ik.

¹⁾ Neke imenice imaju više plurala u raznim značenjima, na pr. بَيْتٌ *kuća*; *stih*, ima plural بُيُوتٌ *kuće* ili أَبْيَاتٌ *stihovi*; عَبْدٌ *rob*, plural عِبَادٌ *Božji robovi*, لَجْدٌ *ljudski* ili Božji robovi; أَخٌ *brat*; prijatelj, pl. إِخْوَةٌ *braća*, a إِخْوَانٌ *prijatelji*.

3) Kolektivne imenice koje za najmanju i za najveću količinu imaju isti oblik (اِسْمُ الْجِنْسِ الْإِفْرَادِي), na pr. لَبَنٌ *mlijeko*, عَسَلٌ *med*.

Vježba 9

(تَصْرِيفُ الْأَسْمَاءِ) Deklinacija

Imena mogu biti promjenljiva (الْمُعْرَبُ) i nepromjenljiva (الْمَبْنِيُّ).

Promjenljive su na pr. imenice i pridjevi, a nepromjenljive neke zamjenice, na pr. مَنْ *ko*.

U arapskom jeziku imaju samo tri padeža i to: nominativ (الرَّفْعُ), genitiv (الْجَرُّ) i akuzativ (النَّصْبُ).

Dativu, instrumentalu i lokativu srpskohrvatskoga jezika odgovara arapski genitiv ili akuzativ. Vokativ srpskohrvatskoga jezika izražuje se arapskim nominativom ili akuzativom.

Promjenljiva imena mogu biti takva koja imaju potpunu deklinaciju (الْمُتَصَرِّفُ) i koja se ne mogu potpuno deklinirati (غَيْرُ الْمُتَصَرِّفِ).

1) Potpuna deklinacija (الْمُتَصَرِّفُ)

Imena, koja idu po potpunoj deklinaciji (الْمُتَصَرِّفُ), imaju u singularu i u nepravilnom pluralu nastavke:

za nominativ	(الرَّفْعُ)	ـُ
za genitiv	(الْجَرُّ)	ـِ
za akuzativ	(النَّصْبُ) ¹⁾	ـَ

Primjeri:

Nom.	رَجُلٌ čovjek	بَاشَا جَنَّةٌ bašča	حَسَنٌ lijep	رِجَالٌ ljudi
Gen.	رَجُلٍ čovjeka	جَنَّةٍ bašče	حَسَنِ lijepa	رِجَالٍ ljudi
Akuz.	رَجُلًا čovjeka	جَنَّةً bašču	حَسَنًا lijepa	رِجَالًا ljude.

¹⁾ Ime u nominativu zove se اَلْمَرْفُوعُ , u genetivu اَلْمَجْرُورُ , a u akuzativu اَلْمَنْصُوبُ .

Ako ime dobije na početku određeni član **الْ**, izgubiće na kraju dvostruki vokal (nunaciju **التَّنْوِينُ**). Dakle:

Nominativ	الْرَّجُلُ čovjek (poznati)	الْجَنَّةُ bašča (poznata)
	الْحَسَنُ lijepi	الرِّجَالُ ljudi (poznati)
Genitiv	الرَّجُلِ čovjeka (poznatog)	الْجَنَّةِ bašče (poznate)
	الْحَسَنِ lijepoga	الرِّجَالِ ljudi (poznatih)
Akuzativ	الرَّجُلَ čovjeka (poznatog)	الْجَنَّةَ bašču (poznatu)
	الْحَسَنَ lijepoga	الرِّجَالَ ljude (poznate).

Imena u dualu imaju nastavak za nominativ **ـَانِ**, a za genitiv i akuzativ **ـَيْنِ**, na pr. **يَدَانِ** *dvije ruke*, **يَدَيْنِ** *dviju ruku* (genitiv) ili *dvije ruke* (akuzativ).

Pravilni plural muškoga roda ima nastavak za nominativ **ـُونَ**, a za genitiv i akuzativ **ـِينَ**, na pr. **مُسْلِمُونَ** *vjernici*, **مُسْلِمِينَ** *vjernika* (genitiv) ili *vjernike* (akuzativ).

Pravilni plural ženskoga roda ima nastavak za nominativ **ـَاتُ**, a za genitiv i akuzativ **ـَاتٍ**, na pr. **طَالِبَاتُ** *učenice*, **طَالِبَاتٍ** *učenica* (genitiv) ili *učenice* (akuzativ).

Vježba 10

2) Nepotpuna deklinacija (غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ)

Neka promjenljiva imena ne mogu primiti vokala **ـَ** (كَسْرَةٌ) niti nunacije (التَّنْوِينُ). Arapski se nazivaju **غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ**. Ovaka imena imaju u singularu i nepravilnom pluralu za nominativ nastavak **ـُ**, a za genitiv i akuzativ **ـِ**, na pr.

Nominativ	عُثْمَانُ Osman	مَكَّةُ Mekka
Gen. i akuz.	عُثْمَانَ Osmana	مَكَّةَ Mekke ili Mekku.

Dual i pravilni plural ženskoga roda ovakih imena mijenja se kao i u potpunoj deklinaciji, na pr. **فَاطِمَتَانِ**, **فَاطِمَتَيْنِ**, **فَاطِمَاتُ**, **فَاطِمَاتٍ**.

Po nepotpunoj deklinaciji idu mnoga vlastita imena, neki pridjevi i neke nepravilne množine.

Ako ime, koje ide po nepotpunoj deklinaciji, dobije određen član آل ili je vezano (الْمُضَافُ) sa riječju koja stoji u genitivu, tada će se to ime deklinirati po potpunoj deklinaciji, na pr.

Nominativ خَضْرَاءُ zelena فوائدُ koristi
Gen. i akuz. خَضْرَاءُ zelene ili zelenu فوائدَ koristi ili koristi
glasiće sa određenim članom:

Nom. خَضْرَاءُ zelenâ	فوائدُ koristi nauke
Gen. خَضْرَاءُ zelenê	فوائدِ koristi nauke
Akuz. خَضْرَاءُ zelenū	فوائدَ koristi nauke.

Vježba 11

O padežima

Nominativ (الْمَرْفُوعُ)

Imena najprije naučimo u nominativu, na pr. حَبْرٌ tinta, لَاصٌ lav, لَاصُونَ lavovi, غَلِيظٌ grub i t. d.

U nominativu stoji subjekat imenske i glagolske rečenice i predikat imenske rečenice, na pr. الشَّمْسُ طَالَعَةٌ Sunce je izašlo, جَلَسَ زَيْدٌ Sjede Zejd.

Genitiv (الْمَجْرُورُ)

Ime stoji u genitivu:

1) Kada je iza prijedloga, na pr. فِي الدَّارِ u kući, عَلَى جَبَلٍ na brdu, بِاللهِ Tako mi Boga!

2) Kada ime stoji iza drugog imena, s kojim je skopčano u užoj vezi, na pr. دَارُ مُحَمَّدٍ Muhammedova kuća (zapravo: kuća Muhammeda), مَحَبَّةُ الْأُمِّ majčina ljubav (zapravo: ljubav majke) i t. d.

Kako se iz primjera vidi u ovom slučaju uvijek dolaze dva imena zajedno. Prvo ime, koje zahtijeva da drugo dođe u genitivu, zove se **الْمُضَافُ** (spojeno), a drugo, koje stoji u genitivu, **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** (ime, s kojim je drugo spojeno). Odnosaj između ovaka dva imena zove se **الِإِضَافَةُ** (genitivna veza).

Ime, koje zahtijeva genitiv ne može imati nunacije niti određenog člana, na pr. **أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ** *Božja knjiga*, **كِتَابُ اللَّهِ** *najbolji stvoritelj*, **رَحْمَتُكَ** *tvoja milost*.

Ako je **الْمُضَافُ** u dvojini, gubi u svim padežima od dualnog nastavka **انِ** ili **ينِ** zadnji suglasnik **ن**, na pr.

Nomin. **يَدَا الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **الرَّجُلِ**)

Gen. i ak. **يَدَيِ الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **الرَّجُلِ**)¹⁾.

Isto tako otpada u svim padežima suglasnik **ن** od nastavka **ونِ** ili **ينِ**, kada je **الْمُضَافُ** ime u pravilnoj množini muškog roda, na pr.

Nom. **مُعَلِّمُونَ صِبْيَانٍ** učitelji djece (mjesto **صِبْيَانٍ**).

Gen. i akuz. **مُعَلِّمِي صِبْيَانٍ** učitelja djece ili učitelje djece (mjesto **صِبْيَانٍ**).

Između dva imena, koja stoje u genitivnoj vezi, ne može stajati nikakva druga riječ. Prema tome ako **الْمُضَافُ** dobije pridjev kao svoj atribut, mora taj atribut stajati iza genitiva, na pr. **وَلَدُ الْأُمِّ الصَّالِحِ** *dobro majčino dijete*.

Vježba 12

Ovdje treba naročito istaknuti slijedeće imenice:

أَبٌ otac (skraćeno od **أَبُو**)

أَخٌ brat (skraćeno od **أَخُو**)

حَمٌّ punac; svekar (skraćeno od **حَمُو**)

¹⁾ Glas **ي** dobiće vokal **ـِ**, kada u genitivnoj vezi otpadne **ن**.

فَمُ usta (skraćeno od فَوْه)

هَنْ stvar; nešto (skraćeno od هَنْو)

ذُو vlasnik (skraćeno od ذَوَى).

Kada spomenute imenice stoje u genitivnoj vezi kao المضافُ dobiju duži oblik, na pr.

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
أَبُو	أَبِي	أَبَا
أَخُو	أَخِي	أَخَا
حَمُو	حَمِي	حَمَا
فُو	فِي	فَا
هَنْو	هَنِي	هَنَا
ذُو	ذِي	ذَا

Riječ ذُو vlasnik (dvojina muškog roda ذَوَا; pl. muškog roda ذَوُو ili أولُو, ženski rod ذَاتُ, pl. ذَوَاتُ ili أولَاتُ) upotrebljuje se uvijek kao المضافُ pa se sa svojim genitivom prevodi kao pridjev, na pr. ذُو مَالٍ bogat, ذَاتُ مَالٍ bogata, ذُو الْعِلْمِ učen, ذَوُو الْعِلْمِ učeni ili أولُو الْعِلْمِ učeni.

Isto tako imenice صَاحِبٌ vlasnik, أَبٌ otac, أُمٌ majka, ابْنٌ sin, ابْنَةُ kći kada su المضافُ često se prevode sa svojim genitivom kao jedna riječ, na pr. صَاحِبُ الدَّارِ domaćin, أَبُوجَهْلٍ neznaica, ابْنُ السَّبِيلِ putnik, أُمُّ الْقُرَى Mekka, بِنْتُ الْكَرَمِ vino (كَرْمٌ loza).

Vježba 13

(الْمَنْصُوبُ) Akuzativ

Imena u akuzativu obično dolaze uz glagole kao objekat, oznaka mjesta, oznaka vremena i oznaka stanja, na pr. كَتَبَ مَكْتُوبًا Napisao je pismo, دَخَلْتُ بَيْتًا Unišao sam u sobu, عَمِلَ يَوْمَيْنِ Radio je dva dana, جَاءَ مَاشِيًا Došao je pješice.

Naročito treba zapamtiti da subjekat imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) stoji u akuzativu, ako pred subjektom stoji čestica *إِنَّ* ili *أَنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ الْعِلْمَ نَافِعٌ* *Zaista je nauka korisna.*

Subjekt imenske rečenice stoji u nominativu, a predikat u akuzativu iza niječnih čestica *مَا* i *لَا* *nije*, na pr. *مَا زَيْدٌ طَالِبًا* *Zejd nije učenik*, *لَا رَجُلٌ سَالِمًا* *Čovjek nije zdrav.*

Vježba 14

Vokativ (الْمُنَادَى)

Rečeno je da se dozivanje (vokativ) izražuje u nominativu ili akuzativu. Vokativ se tvori da se pred riječ kojom se doziva stavi vokativna čestica *يَا* o, koja se zove *حَرْفُ الْمُنَادَاةِ*. Riječ, koja stoji iza vokativne čestice ne smije imati nunacije, na pr. *يَا رَجُلٌ* *Čovječe!* *يَا مُحَمَّدٌ* *Muhammede!*

Iza vokativne čestice stoji ime u nominativu, ako je jedna riječ, a u akuzativu, ako je *الْمُضَافُ*, na pr. *يَا زَيْدُ* *Zejde!* *يَا أُمُّ* *Majko!* *يَا عَبْدَ اللَّهِ* *Božji robe!*

Ako riječ, koja je vokativ, ima određeni član *الْ*, staviće se bez obzira u kome je ona broju između čestice *يَا* i vokativa riječ *أَيُّهَا*, ako je vokativ muškoga roda, a riječ *أَيْتُهَا*, ako je vokativ ženskoga roda¹⁾, na pr. *يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ* *Čovječe!* *يَا أَيُّهَا النَّفْسُ* *Dušo!* *يَا أَيُّهَا الْعُلَمَاءُ* *Učenjaci!*

Vježba 15

Deminutiv (اسْمُ التَّصْغِيرِ — الْإِسْمُ الْمُصَغَّرُ)

Svako ime označuje predmet ili svojstvo u potpunoj mjeri, na pr. *رَجُلٌ* *čovjek*, *عَصْفُورٌ* *vrabac* i t. d. Ovako ime dok je u svome prvotnom obliku zove se *الْإِسْمُ الْمَكْبَرُ*.

¹⁾ Izuzetak od ovoga pravila su vokativi *يَا اللَّهُ* *Bože!* i *اللَّهُمَّ* *O moj Bože!*

Nekad se međutim hoće da označi predmet ili svojstvo u manjoj mjeri. Ovaka se imenica zove deminutiv **إِسْمُ التَّصْغِيرِ** — (إِسْمُ التَّصْغِيرِ).

Oblici koji pokazuju umanjeni predmet ili svojstvo jesu:

فُعَيْلٌ za imena, koja imaju samo tri slova, a

فُعَيْعِيلٌ ili **فُعَيْعِيلٌ** za imena od četiri ili više slova, na pr.

رَجُلٌ čovjek	—	رُجَيْلٌ čovječuljak
جَبَلٌ brdo	—	جُبَيْلٌ brdašce
الْحَسَنُ Hasan	—	الْحُسَيْنُ Husejn
عَقْرَبٌ stipavac	—	عُقَيْرَبٌ stipavčić
كَاتِبٌ pisar	—	كُوَيْتِبٌ pisarić
خَالِدٌ Halid	—	خُوَيْلِدٌ Halidčić
كِتَابٌ knjiga	—	كُتَيْبٌ knjižica
جَمِيلٌ lijep	—	جُمَيْلٌ ljepušast
عَصْفُورٌ vrabac	—	عُصْفِيرٌ vrapčić.

Deminutiv se pravi samo od jednine, a rijetko kada od nepravilne množine, na pr. **صَاحِبٌ**, pl. **أَصْحَابٌ**, *drug*, demin. **أَصِيْحَابٌ**.

Imena ženskoga roda po značenju (**الْمَوْنَتُ الْمَعْنَوِيَّةُ**) i po upotrebi (**الْمَوْنَتُ السَّمَاعِيَّةُ**) u deminutivu dobivaju na kraju **ة**, ako su od tri suglasnika, na pr. **أُمٌّ** *majka*, demin. **أُمَيْمَةٌ** *majčica*, **شَمْسٌ** *sunce*, demin. **شُمَيْسَةٌ** *sunašce*, **دَارٌ** *kuća*, demin. **دَوَيْرَةٌ** *kućica*, ali **عَجُوزٌ** *stara žena*, deminutiv **عُجَيْرَةٌ** *starica*.

Naročito treba zapamtiti deminutive ovih imenica:

أَبٌ otac	—	أَبِيٌّ tatika	أَخٌ brat	—	أَخِيٌّ braco
ابْنٌ sin	—	بُنَى sinčić	أَخْتٌ sestra	—	أَخِيَّةٌ sestrice
ابْنَةٌ kći	—	بُنْيَةٌ kćerka	شَيْءٌ stvar	—	شُوَيْيَةٌ stvarčica.

Pridjev (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ)

Pridjevi su riječi koje pokazuju neko stalno svojstvo osobe ili stvari, na pr. *صَغِيرٌ malen*, *عَذْبٌ pitak*. Pridjev se kao i svako drugo ime mijenja po rodu, broju i padežu, a može biti određen sa *أَلْ* i neodređen.

Pridjevi se dijele na dvoje:

1) Pridjevi koji označuju kakvu boju ili osebine ljudskoga tijela. Svi ovi pridjevi dolaze na oblik *أَفْعَلٌ* u singularu muškog roda, na oblik *فَعْلَاءٌ* u singularu ženskog roda, *أَفْعَلَانِ* u dualu muškog roda, *فَعْلَاوَانِ* u dualu ženskog roda, *فُعُلٌ* u pluralu za oba roda, na pr.

Sing. m. r. <i>أَسْوَدٌ</i> crn	ž. r. <i>سَوْدَاءٌ</i> crna
---------------------------------	-----------------------------

Dual m. r. <i>أَسْوَدَانِ</i> dva crna	ž. r. <i>سَوْدَاوَانِ</i> dvije crne
--	--------------------------------------

Plur. m. r. <i>سُودٌ</i> crni	ž. r. <i>سُودٌ</i> crne.
-------------------------------	--------------------------

Isti bi pridjev u određenom obliku glasio:

Sing. m. r. <i>الْأَسْوَدُ</i> crnî	ž. r. <i>السَّوْدَاءُ</i> crnâ
-------------------------------------	--------------------------------

Dual m. r. <i>الْأَسْوَدَانِ</i> dva crnâ	ž. r. <i>السَّوْدَاوَانِ</i> dvije crnê
---	---

Plur. m. r. <i>السُّودُ</i> crnî	ž. r. <i>السُّودُ</i> crnê
----------------------------------	----------------------------

eklinaciji.

se po nepotpunoj c

b) Određeni pridjev:

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Pl. m. i ž. r.
Nom.	الْأَسْوَدُ crnî	السَّوْدَاءُ crnā	السُّودُ crni, crne
Gen.	الْأَسْوَدِ crnoga	السَّوْدَاءِ crnē	السُّودِ crnih
Akuz.	الْأَسْوَدَ crnoga	السَّوْدَاءَ crnū	السُّودَ crne.

Dual ovih pridjeva mijenja se po padežima kao i dual ostalih imena, na pr. اَسْوَدَانِ *dva crna* (nom.), اَسْوَدَيْنِ *dvaju crnih* ili *dvojicu crnih* (gen. i akuz.).

Ovako se na primjer mijenjaju pridjevi:

Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. oba roda:
أَحْمَرُ crven	أَحْمَرَاءُ crvena	أَحْمَرٌ crveni, crvene
أَبْيَضُ bijel	أَبْيَضَاءُ bijela	(أَبْيَضٌ mjesto) أَبْيَضٌ bijeli, bijele
أَعْوَرُ velikih i lijepih očiju	أَعْوَرَاءُ ženska velikih i lijepih očiju	أَعْوَرٌ velikih i lijepih očiju
أَعْوَرُ slijep u jedno oko	أَعْوَرَاءُ slijepa u jedno oko	أَعْوَرٌ slijepi ili slijepe u jedno oko
أَعْرَجُ hrom	أَعْرَجَاءُ hroma	أَعْرَجٌ hromi ili hrome
أَعْمَى slijep	أَعْمَاءُ slijepa	أَعْمَى slijepi ili slijepe

Vježba 17

2) Pridjevi, koji ne označuju kakvu boju ili osebine ljudskog tijela, dolaze na ove oblike:

1 Oblik	فَعْلٌ, na pr.	شَيْخٌ star	عَذِبٌ pitak
2 „	فِعْلٌ, „ „	رِخْوٌ mekan	مِلْحٌ slan خَلْوٌ prazan
3 „	فُعْلٌ, „ „	صَلْبٌ krut	غَمْرٌ neiskusan
4 „	فَعْلٌ, „ „	حَسَنٌ lijep	بَطَلٌ hrabar
5 „	فَعِلٌ, „ „	حَزِنٌ zabrinut	فَطِنٌ oštrouman
6 „	فُعِلٌ, „ „	جُنُبٌ nečist	فُرَجٌ brbljavac
7 „	فَاعِلٌ, „ „	نَاعِمٌ mekan, nježan	بَارِدٌ hladan
8 „	فَعِيلٌ, „ „	كَرِيمٌ plemenit	قَصِيرٌ kratak

9	Oblik	فَعَالٌ	na pr.	جَبَانٌ	strašljiv	شَجَاعٌ	srčan
10	„	فُعَالٌ	„	شَجَاعٌ	srčan	كُبَارٌ	velik
11	„	فَيَعِلٌ	„	جَيِّدٌ	dobar	مَيِّتٌ	mrtav
12	„	فُعْلَانٌ	„	عُرْيَانٌ	go	غُفْلَانٌ	nemaran
13	„	فَعْلَانٌ	„	غَضَبَانٌ	srdit	عَطْشَانٌ	žedan.

Svi pridjevi, koji dolaze na oblike nabrojane pod 1—12, postaju ženskoga roda, ako im se na kraju doda ة, a dekliniraju se u singularu, dualu i pluralu kao i imenice potpune deklinacije, na pr. *يَدٌ نَاعِمَةٌ* nježna ruka, *مِنَ الْغُلَامَيْنِ الْفَطِينَيْنِ* od dva oštroumna dječaka, *الرِّجَالُ الْكِرَامُ* plemenite ljude i t. d.

Pridjevi pod br. 13, koji u singularu muškoga roda imaju oblik فَعْلَانٌ, dekliniraju se u singularu muškoga roda po nepotpunoj, a u dualu i pluralu po potpunoj deklinaciji. Ženski rod ovih pridjeva se svršuje na -ى i ostaje u svim padežima bez promjene. Plural za oba roda dolazi na oblik فَعَالٌ, na pr.

	Singular:	Dual:	Plural:
M. r.	عَطْشَانٌ žedan	عَطْشَانَانِ dva žedna	عَطَاشٌ žedni
	رَيَّانٌ napojen	رَيَّانَانِ dva napojena	رَوَاءٌ napojeni
Ž. r.	عَطْشَى žedna	عَطْشَيَانِ dvije žedne	عَطَاشٌ žedne
	رَيَّانٌ napojena	رَيَّانَانِ dvije napojene	رَوَاءٌ napojene.

Pridjevi svih nabrojanih vrsta postaju određeni, ako na početku dobiju određeni član ال, a inače su neodređeni, na pr. *الشَّيْخُ* star, *الشَّيْخُ* stari, *الْأَحْمَرُ* crven, *الْأَحْمَرُ* crveni i t. d.

Vježba 18

Slaganje pridjeva i imenice

Kako imenica (nomen) znači predmet, a pridjev (adjektiv) neko svojstvo, pridjev stoji uz imenicu, kojoj služi kao oznaka, na pr. *رَجُلٌ عَالِمٌ* učen čovjek, *الْأُمُّ رَحِيمَةٌ* Majka je milostiva.

Pridjev može biti oznaka (atribut — *الصفة - النعت*), a može biti predikat (*الخبير*). U gornja dva primjera je riječ *عالم* učen atribut, a *رحيمه* milostiva predikat.

Pridjev kao atribut ili predikat stoji uvijek iza imenice, na koju se odnosi, kako se to vidi iz gornja dva primjera.

Ako je imenica određena i pridjev je kao atribut određen t. j. ima određeni član *ال*, a inače je neodređen, na pr. *الأب الصالح* *dobri otac*, *بنت صغيرة* *malena kći*.

Pridjev kao predikat ne smije biti određen, na pr. *الأب صالح* *otac je dobar*, *البنت الصغيرة* *kćerka je malena*.

Pridjev kao atribut i kao predikat slaže se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu, ako je imenica u singularu, dualu ili u pravilnom pluralu muškog roda, na pr. *ولد صالح* *dobro dijete*, *الولد الصالح* *dobro dijete*, *المرأة الصالحة* *dobra žena*, *في اليدين النظيفتين* *u dvije čiste ruke*, *المسلمون صالحون* *Muslimani su dobri*.

Pridjev kao predikat ne slaže se u padežu sa subjektom imenske rečenice pred kojom stoje *إن*, *ما*, *لا* i još neke slične čestice, na pr. *إن المسلمين صالحون* *Zaista su muslimani dobri*; *ما الغيبة جائزة* *Ogovaranje nije dozvoljeno*; *لا رجل حاضر* *Nema niko prisutan*.

Ako je pak imenica u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnoj množini, pridjev kao atribut ili predikat može se slagati sa svojom imenicom u rodu i broju, a može stajati u jednini ženskoga roda, na pr. *المسلمات صالحات* *(صالحات)* *Muslimanke su dobre*, *الدور الواسعة* *(الواسعات)* *Ljudi su dobri*, *الرجال صالحون* *(صالحون)* *prostrane kuće*, *من البلاد البعيدة* *(البعيدات)* *iz dalekih krajeva*, *الرجال الكبار* *(الكبيرة)* *veliki ljudi*.

Poredba ili komparacija pridjeva

Kao i u srpskohrvatskom jeziku i arapski pridjevi imaju tri stepena:

1) Prvi stepen ili pozitiv (*الصِّفَةُ*), kad pridjev pokazuje svojstvo nekog predmeta bez obzira na druge predmete ili kad pokazuje da neki predmet ima neko svojstvo u istoj mjeri kao i drugi koji predmet, na pr. *الْكِتَابُ حَسَنٌ* *Knjiga je lijepa*, *الْأَخْتُ رَحِيمَةٌ كَأُمِّ* *Sestra je milostiva kao majka*.

2) Drugi stepen ili komparativ (*إِسْمُ التَّفْضِيلِ*) tvori se od pozitiva kada se dva predmeta porede pa se ističe da nekom predmetu pripada neko svojstvo u većoj mjeri nego drugome, na pr. *مُحَمَّدٌ أَكْبَرُ مِنْ عَلِيٍّ* *Muhammed je veći (stariji) od Alije*.

Komparativ se od pozitiva tvori tako da se pozitiv pridjeva stavi u oblik *أَفْعَلُ* (bez određenog člana) bez obzira na rod i broj, a onda se doda na slijedeću riječ prijedlog *مِنْ* *od, nego*, na pr. od pridjeva *صَعْبٌ* *težak* komparativ glasi *أَصْعَبُ مِنْ* *teži od*, od *كَبِيرٌ* *velik* *أكْبَرُ مِنْ* *veći od* i t. d. *أَنْتَ أَكْبَرُ مِنْ زَيْدٍ* *Ti si veći od Zejda*, *فَاطِمَةُ أَصْلَحُ مِنْ زَيْنَبَ* *Fatima je bolja od Zejnebe*, *مُحَمَّدٌ وَزَيْنَبُ أَحْسَنُ مِنْكَ* *Muhammed i Zejneba su ljepši od tebe*, *أَنْتُمْ أَعْلَمُ مِنَّا* *Vi ste učeniji od nas*.

3) Treći stepen ili superlativ (*إِسْمُ التَّفْضِيلِ*) tvori se također od pozitiva kada se porede tri ili više predmeta pa se ističe da jedan ima neko svojstvo u najvećoj mjeri.

Pozitiv se pridjeva u superlativu pretvori u ove oblike:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	أَفْعَلُ	فُعْلَى
Dual	أَفْعَلَانِ	فُعْلَيَانِ
Plural	(أَفَاعِلُ) أَفْعَلُونَ	(فُعُلُ) فُعْلَيَاتُ

Pridjev u superlativu mora imati određeni član **أَلْ** ili je **مُضَافٌ** određenoj imenici ili ličnoj zamjenici u pluralu.

a) Superlativ sa izvjesnim članom **أَلْ**:

Muški rod:

Singular	الرَّجُلُ الْأَفْضَلُ	najvredniji čovjek
Dual	الرَّجُلَانِ الْأَفْضَلَانِ	dvojica najvrednijih ljudi
Plural	الرِّجَالُ الْأَفْضَلُونَ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	الْامْرَأَةُ الْأَفْضَلَى	najvrednija žena
Dual	الْامْرَأَتَانِ الْأَفْضَلَيَانِ	dvije najvrednije žene
Plural	النِّسَاءُ الْأَفْضَلِيَّاتُ	najvrednije žene.

b) Superlativ kao: **الْمُضَافُ**

Muški rod:

Singular	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	najvredniji čovjek
Dual	أَفْضَلَا (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	dva najvrednija čovjeka
Plural	أَفْضَلُو (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	فُضِّلَى (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednija žena
Dual	فُضِّلَيَا (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	dvije najvrednije žene
Plural	فُضِّلِيَّاتُ (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednije žene.

Mjesto pravilne množine muškoga roda na oblik **أَفْعَلُونَ** u superlativu može biti i nepravilna množina na oblik **أَفَاعِلُ**, na pr. **كِبَارُ النَّاسِ** *velikani svijeta*, **أَصَاغِرُكُمْ** *vaši najmlađi* i t. d.

Superlativ pridjeva koji ima određeni član bio atribut ili predikat mora se kao i pozitiv pridjeva slagati sa imenicom kojoj pripada u rodu, broju i padežu, a superlativ koji je **مُضَافٌ** može se slagati sa svojom imenicom, a može i uvijek stajati u jednini muškoga roda.

Komparativ i superlativ pridjeva, koji pokazuju boje ili osebine ljudskoga tijela kao i od glagolskih pridjeva aktivnog (إِسْمُ الْفَاعِلِ) i pasivnog (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) proširenih glagolskih oblika, tvore se na drugi način. Drugi i treći stepen od takovih pridjeva tvori se, da se pridjev odnosno particip aktivni ili pasivni pretvori u neodređenu imenicu ili u infinitiv (الْمَصْدَرُ) u akuza-tivu pa se pred njega stavi riječ: أَكْبَرُ veći, أَقْلُ manji, أَشَدُّ jači i t. d., na pr.

Pozitiv:	Komparativ:	Superlativ:	
أَسْوَدُ crn	أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ crnji(a)	الْأَشَدُّ سَوَادًا أَشَدُّ النَّاسِ سَوَادًا	} najcrnji(a)
أَبْيَضُ bijel	أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ bjelji(a)	الْأَشَدُّ بَيَاضًا أَشَدُّ الرِّجَالِ بَيَاضًا	} najbjelji(a)
مُنْصِفٌ pravedan	أَكْبَرُ إِنْصَافًا مِنْ pravedniji(a)	الْأَكْبَرُ إِنْصَافًا أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا	} najpravedniji(a)

Imenice خَيْرٌ dobro i شَرٌّ зло upotrebljuju se još i kao drugi i treći stepen pridjeva, koji nikad nema pozitiva, na pr. مُحَمَّدٌ خَيْرٌ مِنْهُ Muhammed je bolji od njega, خَيْرُ النَّاسِ Najbolji čovjek, شَرُّ الْمَصَائِبِ najgora nesreća i t. d.

Ne mogu se porediti pridjevi, koji pokazuju svojstva, koja se ne mogu povećati ili umanjiti, na pr. مَيِّتٌ mrtav, أَعْمَى slijep.

Vježba 21

Dodatak o pridjevima

Pridjev koji pokazuje pripadnost nekoj porodici, plemenu, kraju, gradu, narodu ili zanimanju, zove se arapski اِسْمُ الْمَنْسُوبِ.

Ovaj se pridjev tvori:

1) Da se imenici muškoga roda u singularu doda nastavak مِصْرِيٌّ, pred kojim stoji vokal —, na pr. مِصْرِيٌّ — Egipat

egipatski ili Egipćanin, ¹⁾عِلْمٌ nauka — ¹⁾عِلْمِي naučni, قُرَيْشِي Kurejšije — قُرَيْشِي Kurejšija, عَرَبٌ Arapi — عَرَبِي Arap ili arapski.

Ako je ime, od koga pravimo ovaj pridjev, u dualu ili pluralu, moramo ga vratiti u singular, na pr. اِثْنَانٍ dva — اِثْنِي dvojni, زَيْدُونَ Zejdovi — زَيْدِي zejdski, عَرَفَاتٌ Arefat — عَرَفِي arefatski, أَخْلَاقٌ moral — خُلُقِي moralni.

Ime, koje ima na kraju ة, izgubiće to ة kada od njega postane ovaj pridjev, na pr. مَكَّةٌ Mekka — مَكِّي mekkanski, فَاطِمَةُ Fatima — فَاطِمِي Fatimin, Fatimović.

Od ove vrste pridjeva naročito treba zapamtiti:

أَخَوِي bratski — أَخٌ brat   أَبَوِي očinski — أَبٌ otac
سَنَوِي godišnji — سَنَةٌ godina   لُغَوِي jezični — لُغَةٌ jezik

2) Pridjev اِسْمُ الْمَنْسُوبِ može doći i na jedan od ovih oblika:

a) فَعَالٌ, na pr. حَمَّالٌ nosač, حَدَّادٌ kovač, قِصَّابٌ mesar i t. d.

Pridjevi ovoga oblika, kako se iz samih primjera vidi, obično pokazuju neko zanimanje.

b) فَاعِلٌ, na pr. تَامِرٌ koji ima datula, لَابِنٌ koji ima mlijeka.

c) فَعِيلٌ, na pr. طَعِمٌ koji ima hrane, لَبِسٌ koji ima odijela.

Pravila po kojima se tvori ženski rod kod običnih pridjeva kao i pravila o slaganju pridjeva imenice vrijede i za اِسْمُ الْمَنْسُوبِ, na pr. الْجَرِيدَةُ مَكِّيَّةٌ Novina je mekkanska, رَجُلَانِ مَكِّيَّانِ dva mekkanska čovjeka, آيَاتُ الْمَكِّيَّةِ mekkanski odlomci Kur'ana.

Svi oblici ove vrste pridjeva (اِسْمُ الْمَنْسُوبِ) imaju dvojину kao i ostala imena, a plural im dolazi u pravilnoj množini, na pr. قُرَيْشِيَّاتٌ, قُرَيْشِيَّتَانِ, قُرَيْشِيَّةٌ, قُرَيْشِيَّوْنَ, قُرَيْشِيَّانِ, قُرَيْشِيٌّ.

Vježba 22

¹⁾ Gore smo naučili da se od zbirnog imena dobije jednina, ako mu se doda nastavak يٌ.

Zamjenice (pronomeni)

Lične ili personalne zamjenice (الْمُضَمَّرُ — الضَّمِيرُ)

Lične zamjenice mogu biti samostalne (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) i spojene (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ).

1) Samostalne lične zamjenice (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) dolaze samo u nominativu ili akuzativu, a imaju ove oblike

	Nominativ	Akuzativ
3 lice (الْعَائِدُ)		
Sing. m. r.	هُوَ on	إِيَّاهُ njega
Dual m. r.	هُمَا oni dvojica	إِيَّاهُمَا njih dvojicu
Plur. m. r.	هُمْ oni	إِيَّاهُمْ njih (ih)
Sing. ž. r.	هِيَ ona	إِيَّاهَا nju
Dual ž. r.	هُمَا one dvije	إِيَّاهُمَا njih dvije
Plur. ž. r.	هُنَّ one	إِيَّاهُنَّ njih (ih) (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	أَنْتَ ti	إِيَّاكَ tebe
Dual m. r.	أَنْتُمَا vi dvojica	إِيَّاكُمَا vas dvojicu
Plur. m. r.	أَنْتُمْ vi	إِيَّاكُمْ vas
Sing. ž. r.	أَنْتِ ti (ž.)	إِيَّاكِ tebe (ž.)
Dual ž. r.	أَنْتُمَا vi dvije	إِيَّاكُمَا vas dvije
Plur. ž. r.	أَنْتُنَّ vi (ž.)	إِيَّاكُنَّ vas (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)		
Sing. oba r.	أَنَا ja	إِيَّايَ mene
Plur. oba r.	نَحْنُ mi	إِيَّانَا nas

2) Spojene lične zamjenice (الْضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ) mogu biti saštavljene:

a) uz glagol kao glagolski predmet (objekat) u akuzativu (الضَّمِيرُ الْمَنْصُوبُ), ako je glagol prelazan, na pr. يَمْدَحُهُ Hvali ga.

b) uz ime sa kojim čini genitivnu vezu, u kojoj je zamjenica u genitivu kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. كِتَابُهُ njegova knjiga, يَدَاهُ njegove dvije ruke¹⁾, مُعَلِّمُوكُمْ vaši učitelji.

Zamjenice, koje su saštavljene sa imenicom, nadoknađuju prisvojne (posesivne) zamjenice srpskohrvatskog jezika, jer zamjenica spojena sa imenicom u genitivnoj vezi pokazuje da nekome nešto pripada, na pr. كِتَابُهُ njegova knjiga, مِنْ يَدَيْكَ iz tvojih ruku i t. d.

c) uz prijedlog pa je lična zamjenica u genitivu, jer stoji iza prijedloga, na pr. مِنْهُ od njega, فِيهِ u njemu.

Primjeri:

1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r. هُ (هُ)	يَمْدَحُهُ Hvali ga	كِتَابُهُ njegova knjiga	مِنْهُ od njega
Dual m. r. هُمَا	يَمْدَحُهُمَا Hvali ih (njih dvojicu)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dvojice	مِنْهُمَا od njih dvojice
Plural m. r. هُمْ	يَمْدَحُهُمْ Hvali ih	كِتَابُهُمْ njihova knjiga	مِنْهُمْ od njih
Sing. ž. r. هَا	يَمْدَحُهَا Hvali je	كِتَابُهَا njena knjiga	مِنْهَا od nje
Dual ž. r. هُمَا	يَمْدَحُهُمَا Hvali ih (njih dvije)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dvojicu	مِنْهُمَا od njih dvije
Plural ž. r. هُنَّ	يَمْدَحُنَّ Hvali ih (ž.)	كِتَابُهُنَّ njihova knjiga (ž.)	مِنْهُنَّ od njih (ž.)

¹⁾ Sa يَدَانِ i مُعَلِّمُونَ otpalo je ن i ن, jer su مُضَافٌ.

- 1) Spojena lična zamjenica   2) Zamjenica uz glagol   3) Zamjenica uz ime   4) Zamjenica uz prijedlog

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كَ	يَمْدُحُكَ	Hvali te	كِتَابُكَ	tvoja knjiga	مِنْكَ	od tebe
Dual m. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvojicu	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvojice
Plural m. r.	كُم	يَمْدُحُكُم	Hvali vas	كِتَابُكُمْ	vaša knjiga	مِنْكُمْ	od vas
Sing. ž. r.	كِ	يَمْدُحُكِ	Hvali te (ž.)	كِتَابُكِ	tvoja knjiga	مِنْكِ	od tebe (ž.)
Dual ž. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvije	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvije
Plural ž. r.	كُنَّ	يَمْدُحُنَّ	Hvali vas (ž.)	كِتَابُكُنَّ	vaša knjiga (ž.)	مِنْكُنَّ	od vas (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	نِي - ي	يَمْدُحْنِي	Hvali me	كِتَابِي	moja knjiga	مِنْي	od mene
Pl. oba r.	نَا	يَمْدُحُنَا	Hvali nas	كِتَابُنَا	naša knjiga	مِنْنَا	od nas

Kako se iz gornjih primjera vidi sastavljene lične zamjenice su nepromjenljive pa se kod njih genitivni ili akuzativni nastavci samo zamišljaju.

Zamjenice za 3 lice: هُ, هُمَا, هُمْ i هُنَّ, هُنَّ glase هِ, هِمَا, هِم i هِنَّ, ako se riječ, koja prije njih stoji, svršuje s vokalom - ili ي, na pr. مِنْ رَبِّهِ od svoga gospodara, مِنْ يَدَيْهِ iz njegove dvije ruke, عَلَيْهِمَا na njima dvojici, فِيهِمْ među njima.

Promjene kod spojenih zamjenica

1) Zamjenica 1 lica jednine ي čita se ي ako je spojena sa imenicom koja se svršuje na ā (ا- ili ي-), na pr. عَصَايَ (عَصَا štapa) moj štapa, مَوْلَايَ (مَوْلَى gospodar) moj gospodar, خَطَايَايَ (خَطَايَا grijesi) moji grijesi.

2) Ako je zamjenica 1 lica *ي* spojena sa česticom, koja se svršuje na *ي* kao *إِلَى*, *عَلَى*, *لَدَى*, onda se oba *ي* slijevaju u jedno pojačano *يَّ*, na pr. *إِلَى meni*, *عَلَى na me*, *لَدَى kod mene*.

3) Zamjenica 1 lica sa česticama *إِنَّ*, *أَنَّ*, *كَأَنَّ* i *لَكِنَّ* može glasiti *إِنِّي* i *إِنِّي*, *أَنِّي* i *أَنِّي* *zaista ja*; *كَأَنَّنِي* i *كَأَنَّنِي* *kao da ja*; *لَكِنِّي* i *لَكِنِّي* *ali ja*; *لَعَلَّنِي* i *لَعَلَّنِي* *ne bi li ja!*

4) Kod čestica *عَنْ*, *مِنْ* *od* i *لَدُنْ* *kod* pojačava se *ن*, ako iza njih dolazi zamjenica 1 lica singulara i plurala, na pr. *عَنِّي*, *مِنِّي* *od mene* i *لَدُنِّي* *kod mene*, *عَنْنَا*, *مِنْنَا* *od nas* i *لَدُنْنَا* *kod nas*.

5) Pred sastavljenom zamjenicom 1 lica jednine stoji u svim padežima vokal *ـ*, na pr. *دَارِي* *moja kuća*, *فِي دَارِي* *u mojoj kući*, *بِعْتُ دَارِي* *Prodao sam svoju kuću*.

6) Ako imenica ženskoga roda koja se svršuje na *ة* stoji u vezi sa zamjenicom, *ة* se piše kao *ت*, na pr. *رَحْمَتُهُ* (od *رَحْمَةٍ*) *njegova milost*; *عِلَّتُهَا* (od *عِلَّةٍ*) *njezina bolest*.

7) Ako se imenica koja se svršuje na *ي* – spoji sa ličnom zamjenicom, *ي* se pretvara u pisanju u *ا*, na pr. *ذِكْرَاهُ* – *ذِكْرِي* *njegova opomena*, *بُشْرَاهُمْ* – *بُشْرِي* *njihova radost*, *مَوْلَاهُ* – *مَوْلِي* *njegov gospodar*.

Vježba 23

Prijedlog *لِ* za glasi *لَ* kad se spoji sa ličnom zamjenicom osim prvoga lica singulara, na pr. *لَكَ* *tebi*, *لَنَا* *nama* i t. d., ali *لِي* *meni*.

Naročito valja zapamtiti da Arapi nemaju glagola, koji bi odgovarao srpskohrvatskom glagolu »imati«. Oni to izražavaju sa prijedlozima: *لِ* *za*, *عِنْدَ* *kod* ili *مَعَ* *sa*. Ime, koje izrazuje što se ima, dolazi u nominativu, na pr.

لِي (مَعِي - عِنْدِي) *Imam knjigu*

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) *Imaš knjigu*

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) *Imaš (ženska) knjigu*

لِزَيْدٍ (مَعَ زَيْدٍ - عِنْدَ زَيْدٍ) أُمُّ Zejd ima majku

لِزَيْنَبَ (مَعَ زَيْنَبَ - عِنْدَ زَيْنَبَ) أُمُّ Zejneba ima majku

لِفَاطِمَةَ وَإِمْحَمَّدٍ (مَعَ فَاطِمَةَ وَمَعَ مُحَمَّدٍ - عِنْدَ فَاطِمَةَ وَعِنْدَ مُحَمَّدٍ) أُمُّ

Fatima i Muhammed imaju majku

لِلْوِلْدَانِ (مَعَ الْوِلْدَانِ - عِنْدَ الْوِلْدَانِ) أُمّهَاتُ Djeca imaju majke.

Vježba 24

(إِسْمُ الْإِشَارَةِ) Pokazne ili demonstrativne zamjenice

Pokazne zamjenice su:

A) Za blize predmete:

Za muški rod:

Sing. za sve padeže ذَا ili هَذَا ovaj

Dual nom. ذَانِ ili هَذَانِ ova dvojica

Dual gen. i ak. ذَيْنِ ili هَذَيْنِ ove dvojice
ili ovu dvojicu

Plur. za sve padeže ¹⁾أُولَآءِ ili هَؤُلَآءِ ovi

Za ženski rod:

Sing. za sve padeže ذِهْ ili هَذِهِ ova

Dual nom. تَانِ ili هَاتَانِ ove dvije

Dual gen. i akuz. تَيْنِ ili هَاتَيْنِ ovih dviju
ili ove dvije

Plural za sve padeže أُولَآءِ ili هَؤُلَآءِ ove.

Sve se spomenute zamjenice upotrebljuju za razumna i nerazumna bića, jedino mjesto هَؤُلَآءِ ili أُولَآءِ ovi ili ove upotrebljuje se još i هَذِهِ ova, ako se govori o neživim bićima u množini.

¹⁾ Prvi se slog izgovara kratko premda se piše dugim vokalom.

B) Za udaljenije predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padežima	ذَٰكَ taj	تِلْكَ ta
Dual nom.	ذَانِكَ ta dva	تَانِكَ te dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ te dvojice ili tu dvojicu	تَيْنِكَ tih dviju ili te dvije
Plural za oba roda u svim padežima	أُولَٰئِكَ tī ili tē.	

C) Za daleke predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular za sve padeže	ذَٰلِكَ onaj	تِلْكَ onâ
Dual nom.	ذَانِكَ ona dva	تَانِكَ one dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ one dvojice ili onu dvojicu	تَيْنِكَ onih dviju ili one dvije
Plural za oba roda i u svim padežima	أُولَٰئِكَ onî, onê.	

Pokazna zamjenica u arapskom jeziku uvijek stoji pred imenicom, na koju se odnosi i s njom se slaže u rodu, broju i padežu. Ova imenica mora biti sa određenim članom *ال*, na pr. *أُولَٰئِكَ الرَّجَالُ*, *ove dvije učiteljice*, *هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ*, *ova knjiga*, *هَذَا الْكِتَابُ* *ti, oni ljudi* i t. d. Ako imenica iza pokazne zamjenice nema određenog člana, onda je pokazna zamjenica subjekat, a imenica predikat imenske rečenice, na pr. *هَذَا كِتَابٌ* *Ovo je knjiga*, *هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا* *Ovo su naša braća*, *أُمُّ زَيْدٍ* *Onâ je Zejdova majka*.

Ako imenica, na koju se odnosi pokazna zamjenica, stoji u genitivnoj vezi kao *الْمُضَافُ*, onda pokazna zamjenica dolazi tek iza genitiva, jer *الْمُضَافُ* ne smije dobiti određenog člana, na pr. *أُمُّ زَيْدٍ تِلْكَ* *ona Zejdova majka*, *كِتَابُ الطَّالِبِ هَذَا* *ova učenikova knjiga*, *قَلَمُكَ هَذَا* *ovo tvoje pero*.

(اِسْمُ الْمَوْصُولِ) Odnosne ili relativne zamjenice

Odnosne zamjenice jesu:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padež.	الَّذِي koji	الَّتِي koja
Dual nom.	الَّذَانِ koja dvojica	الَّتَانِ koje dvije
Dual gen. i ak.	الَّذَيْنِ koje dvojice ili koju dvojicu	الَّتَيْنِ kojih dviju ili koje dvije
Plural za sve padeže	الَّذِينَ koji	الَّاتِي koje

Mjesto *الَّذِينَ koji* upotrebljuje se nekada *الْأُولَى koji*, a mjesto *الَّاتِي koje* *اللَّوَاتِي koje*, *الَّاتِ ili اللَّوَاتِي koje*.

Odnosne zamjenice *أَيُّ koji* i *أَيَّةٌ koja* dekliniraju se kao imenice i uvijek su *الْمُضَافُ* onoj riječi, koja iza njih slijedi u genitivu pa *أَيُّ i أَيَّةٌ* moraju izgubiti nunaciju, na pr. *أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek*, *أَيُّ رَجُلٍ koga čovjeka*, *مِنْ أَيُّ رَجُلٍ od koga čovjeka*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koja žena*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koju ženu*, *مِنْ أَيَّةِ امْرَأَةٍ od koje žene*.

Riječi *أَيُّ i أَيَّةٌ* upotrebljuju se u istom obliku bez obzira na broj onoga na što se odnose.

Zamjenice *مَا ko* *مَنْ* ne dekliniraju se i ostaju iste bez obzira na rod i broj onoga na što se odnose, na pr. *أَكْرَمَ مَنْ أَكْرَمَكَ* Počasti onoga, ko je tebe počastio, *أَحْسِنْ إِلَى مَنْ يُحْسِنُونَ إِلَيْكَ* Čini dobro onima, koji ga tebi čine, *اقْرَأْ مَا يُفِيدُ مِنَ الْكُتُبِ* Čitaj knjige, koje koriste.

Od *أَيُّ i مَنْ* sastavljene su odnosne zamjenice *أَيُّنَّ ko god* i *أَيُّمَا što god*. U ovih se zamjenica mijenja samo prvi dio (*أَيُّ*), a drugi (*مَنْ ili مَا*) ostaje nepromijenjen.

Iza odnosne zamjenice slijedi uvijek rečenica, koja se zove *الصِّلَة* (odnosna rečenica). U toj rečenici mora biti lična zamjenica u 3 licu (*عَائِدٌ*), koja tu rečenicu spaja sa odnosnom zamjenicom, na pr. *الْأُمُّ الَّتِي تُحِبُّهَا، الرَّجُلُ الَّذِي تَعْرِفُهُ* čovjek, koga ti poznaješ, majka, koju ti voliš.

Kako se iz gornjih primjera vidi lična zamjenica, koja se vraća odnosnoj zamjenici, ravna se prema rodu i broju odnosne zamjenice. Isto se tako iz gornjih primjera vidi da imenica, koja stoji pred odnosnom zamjenicom, mora biti određena.

Vježba 26

Upitne ili interogativne zamjenice (إِسْمُ الِاسْتِفْهَامِ)

Upitne zamjenice (إِسْمُ الِاسْتِفْهَامِ) jesu:

مَنْ ko?, *مَا* što? Ove se zamjenice mogu pojačati sa *ذَا* pa glase *مَنْ ذَا* ko to? i *مَا ذَا* što to? Obe su ove zamjenice nepromjenljive. Tako u primjerima *كِتَابٌ مِّنْ* čija knjiga?, *كِتَابٌ مِّنْ* čiju knjigu? *فِي كِتَابٍ مِّنْ* u čijoj knjizi? riječ je *مِّنْ* kao *إِلَيْهِ* u svim slučajevima u genitivu, no kako je nepromjenljiva, padežni se nastavak samo zamišlja.

Nadalje su upitne zamjenice *لِمَاذَا* (لِمَاذَا) zašto?, *عَلَىٰ مَا* (عَلَامَ) našto?, *أَيُّ* koji? kakav?, *أَيَّةٌ* koja?, kakva?

Zamjenice *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* sklanjaju se kao imenice, a oblik im se ravna prema rodu imenice koja je iza njih bez obzira na njezin broj. Imenica ili lična zamjenica, koja iza njih slijedi, uvijek je u genitivu, jer je *مُضَافٌ إِلَيْهِ* od *أَيُّ* ili *أَيَّةٌ*, na pr.:

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	<i>أَيُّ رَجُلٍ</i> koji čovjek?	<i>أَيَّةُ أُمْرَأَةٍ</i> koja žena?
Genitiv	<i>أَيِّ رَجُلٍ</i> koga čovjeka?	<i>أَيَّةِ أُمْرَأَةٍ</i> koje žene?
Akuzativ	<i>أَيَّ رَجُلٍ</i> koga čovjeka?	<i>أَيَّةَ أُمْرَأَةٍ</i> koju ženu?

أَيَّةَ نِسَاءٍ? أَيُّ رِجَالٍ? زَاثُو? لَأَيِّ شَيْءٍ? شُتُو? *što?* *koji ljudi?* *koje žene?* *koji od njih dvojice?* *koja od njih dvije?* *koji od njih?* *koji od nas?*

Riječ *koliko* može biti upitna zamjenica (إِسْتِفْهَامِيَّةٌ), a može biti uzvik (خَبَرِيَّةٌ). U oba slučaja je *koliko* nepromjenljivo bez obzira na rod i broj imenice, koja iza njega slijedi. Ako je *koliko* upitna zamjenica, onda iza njega stoji imenica u akuzativu singulara, na pr. *koliko ljudi?* *koliko knjiga?* *koliko ljudi?* *koliko ljudi?* *koliko ljudi?*

Ako pred *koliko* dođe prijedlog, onda će imenica iza *koliko* stajati u genitivu, na pr. *za koliko drahmi?* *pošto?* Nekad iza ovoga *koliko* može stajati imenica sa prijedlogom مِنْ, na pr. *Koliko si ljudi pitao?*

Ako je pak *koliko* uzvik, onda iza njega stoji imenica u genitivu singulara ili plurala bez prijedloga ili sa prijedlogom مِنْ, na pr. *koliko ljudi!* *koliko ljudi!* *koliko ljudi!*

Kao *koliko* upotrebljuje se i *kātin* *koliko!* kao uzvik, ali iza ove riječi imenica uvijek stoji u genitivu sa prijedlogom مِنْ, na pr. *koliko Božjih poslanika!*

Vježba 27

Neodređene ili indefinitne zamjenice

U arapskom jeziku nema naročitih izraza za neodređene zamjenice kao što je u srpskohrvatskom »neko«, »neki« i t. d.

Mjesto naših neodređenih zamjenica Arapi upotrebljuju ove riječi: *ahad* ili *wahid* *jedan*, *neki*, ženski rod *ahda* *jedna*, *neka*, *neki* ili *neka* (bez obzira na rod i broj).

Imenica ili lična zamjenica, koja slijedi iza spomenutih riječi, uvijek je u genitivu (često sa prijedlogom مِنْ) duala ili plurala kao ¹⁾ *muṣāf ilayh*, na pr. *jedan od njih (neki)*,

¹⁾ Kada iza imenice *baʿṣ* slijedi genitiv singulara, onda ova riječ znači *neki dio*, na pr. *kāšna yūmaʾ aw baʿṣ yūm* *Ostali smo dan ili neki dio dana.*

وَإِحْدُ الطَّالِبِينَ jedan od učenika (neki učenik) إِحْدَاهُمَا jedna od njih
بَعْضُ الرِّجَالِ, jedan od učenjaka (neki učenjak), بَعْضُ الرِّجَالِ
neki čovjek ili neki ljudi, بَعْضُنَا neki od nas (sing. i plural),
بَعْضُ الْأُمّهَاتِ neka majka, ili neke majke, بَعْضُ النَّاسِ neki čovjek
ili neki ljudi, بَعْضُ أَصْحَابِنَا neki naš drug ili neki naši drugovi.

Mjesto naše neodređene zamjenice »neko« u arapskom jeziku se upotrebljuje imenica **إِنْسَانٌ** ili **رَجُلٌ** čovjek, a mjesto »nešto« imenica **شَيْءٌ** stvar, na pr. **جَاءَ رَجُلٌ** Došao je neko **لِي شَيْءٍ مِنَ الدَّارِ رَهِيمٌ** Imam nešto novaca.

Sve spomenute imenice u negativnoj rečenici znače: »niko« ili »ništa«, na pr. مَا جَاءَ أَحَدٌ ili مَا جَاءَ رَجُلٌ *Nije došao niko*; مَا لِي شَيْءٍ *Nemam ništa.*

Imenice, koje se u arapskom jeziku upotrebljuju mjesto naših neodređenih zamjenica, dekliniraju se kao i druge arapske imenice.

Povratne ili reflektivne zamjenice

U arapskom jeziku ni za refleksivne zamjenice nema naro-
čitih izraza, nego se te zamjenice nadoknađuju imenicama: *نَفْسٌ*
duša, *ذَاتٌ*, *عَيْنٌ* i *شَخْصٌ* *osoba*, iza kojih stoji sastavljena lična
zamjenica u genitivu kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ*, na pr. *سَأَلَ نَفْسَهُ* *Pitao je*
sebe, *الْمَلِكُ ذَاتُهُ* *Zejd sobom*, *زَيْدٌ بِنَفْسِهِ* *Pitala je sebe*,
أَنَا بِشَخْصِي *ja lično*, *الْعُلَمَاءُ أَنْفُسُهُمْ* *učenjaci lično*.

Imenice **شَخْصٌ** i **عَيْنٌ**, **ذَاتٌ**, **نَفْسٌ** dekliniraju se kao i ostala imena, a prema licu, rodu i broju mijenja se samo lična zamjenica.

Brojevi ili numerali (اِسْمُ الْعَدَدِ)

Brojevi mogu biti:

1) Glavni (kardinalni) t. j. oni, koji kazuju koliko je čega. To su:

	Muški rod:	Ženski rod:
0 —	صِفْرٌ	
1 —	وَاحِدٌ ili أَحَدٌ	وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى
2 —	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
3 —	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 —	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 —	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 —	سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 —	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 —	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 —	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 —	عَشْرَةٌ ili عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
11 —	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 —	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ
13 —	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 —	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 —	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16 —	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17 —	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18 —	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَ عَشْرَةَ
19 —	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ
20 —	(za oba roda) عِشْرُونَ	

Kod brojeva od 20—100 najprije dolaze jedinice, a iza njih desetice sa veznikom *و* i, na pr.

Muški rod:		Ženski rod:	
21 —	أَحَدٌ - وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ	إِحْدَى وَعِشْرُونَ	
22 —	إِثْنَانِ وَعِشْرُونَ	إِثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ	
23 —	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ	
24 —	أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ	أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ	
25 —	خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ	خَمْسٌ وَعِشْرُونَ	
26 —	سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ	سِتٌّ وَعِشْرُونَ	
27 —	سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ	سَبْعٌ وَعِشْرُونَ	
28 —	ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ	
29 —	تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ	تِسْعٌ وَعِشْرُونَ	
30 —	ثَلَاثُونَ (za oba roda)		
40 —	أَرْبَعُونَ	ثَلَاثُمِائَةٍ	أَلْفَانِ 2000 —
50 —	خَمْسُونَ	أَرْبَعُمِائَةٍ	ثَلَاثَةُ آلَافٍ 3000 —
60 —	سِتُونَ	خَمْسُمِائَةٍ	أَرْبَعَةُ آلَافٍ 4000 —
70 —	سَبْعُونَ	سِتْمِائَةٍ	خَمْسَةُ آلَافٍ 5000 —
80 —	ثَمَانُونَ	سَبْعُمِائَةٍ	سِتَّةُ آلَافٍ 6000 —
90 —	تِسْعُونَ	ثَمَانِي مِائَةٍ	سَبْعَةُ آلَافٍ 7000 —
100 —	مِائَةٌ	تِسْعُمِائَةٍ	ثَمَانِيَةُ آلَافٍ 8000 —
200 —	مِائَتَانِ	أَلْفٌ 1000 —	تِسْعَةُ آلَافٍ 9000 —
10.000 —	عَشْرَةُ آلَافٍ	200.000 —	مِائَتَا أَلْفٍ
11.000 —	أَحَدُ عَشَرَ أَلْفًا	1,000.000 —	أَلْفٌ ilī أَلْفٌ مِائَتَانِ
12.000 —	إِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا	2,000.000 —	أَلْفَانِ ilī أَلْفَانِ
20.000 —	عِشْرُونَ أَلْفًا	3,000.000 —	ثَلَاثَةُ مِائَتَيْنِ ilī ثَلَاثَةُ آلَافٍ أَلْفٍ
100.000 —	مِائَةُ أَلْفٍ	10,000.000 —	عَشْرَةُ مِائَتَيْنِ ilī عَشْرَةُ آلَافٍ أَلْفٍ

Rod brojeva

Brojevi od 3—10 zaključno imaju oblike za muški rod sa nastavkom ة , a za ženski bez toga nastavka upravo obratno pravilu, koje inače vrijedi za sva druga imena.

Broj عَشْرَةٌ kad je samostalan prema gornjem pravilu ima nastavak ة za muški rod, a za ženski ga nema. No ako je ovaj broj u složenim brojevima od 11—19, onda za ženski rod ima nastavak ة a za muški ga nema.

Desetice brojeva od عَشْرُونَ pa do تِسْعُونَ vrijede u istom obliku za oba roda.

Riječ مِائَةٌ (plural مِائَاتٌ ili مِائُونَ) *stotina* i أَلْفٌ (plural أَلُوفٌ, أَلُوفٌ) *hiljada* imaju također za oba roda isti oblik.

Rod brojeva uvijek se ravna prema rodu singulara imenice, na koju se odnosi, na pr. ثَلَاثَةُ إِخْوَةٍ *tri brata*, أَرْبَعُ سُفُنٍ *četiri lađe*. Broj ثَلَاثَةُ u gornjem primjeru je u muškom rodu, jer je singular od imenice إِخْوَةٌ t. j. أَخٌ *brat* muškoga roda, a broj أَرْبَعُ je ženskoga roda zato što je singular od سَفِينَةٍ t. j. سَفِينَةٌ *lađa* ženskoga roda.

Vježba 29

Deklinacija brojeva

Riječ صِفْرٌ *nula* deklinira se kao imenica potpune deklinacije. Broj إِحْدَى ostaje u svim padežima isti.

إِثْنَانِ i إِثْنَتَانِ mijenja se kao imenica u dualu.

Jedinice (الْأَحَادُ) brojeva od 3—10 (ثَلَاثٌ ili ثَلَاثَةٌ) *tri* do عَشْرٌ ili عَشْرَةٌ *deset*) mijenjaju se kao imenice.

Broj 11 (إِحْدَى عَشْرَةٌ ili أَحَدُ عَشَرَ) i brojevi od 13—19 (تِسْعَ عَشْرَةٍ ili تِسْعَةَ عَشَرَ do ثَلَاثَ عَشْرَةٍ ili ثَلَاثَةَ عَشَرَ) u svim padežima imaju isti oblik. Kod broja 12 (إِثْنَتَا عَشْرَةَ ili إِثْنَا عَشَرَ) mijenja se prvi dio kao imenica u dualu, a drugi dio ostaje nepromjenljiv.

Desetice (اَلْعَشْرَاتُ) brojeva od 20—90 (تِسْعُونَ do عَشْرُونَ) mijenjaju se kao pravilna množina muškoga roda. Brojevi 100 i 1000 i milijun mijenjaju se u singularu i pluralu kao imenice potpune deklinacije.

Riječ مَلَايِينُ (pl. od مِلْيُونُ) mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

Slaganje brojeva sa svojom imenicom

Brojevi اِثْنَانِ ili اِحْدَى jedna, اِثْنَتَانِ ili اِحْدَى jedna, اِثْنَانِ dva i اِثْنَتَانِ dvije ne spominju se uz imenicu, jer sama imenica u jednini ili dvojini bez određenog člana pokazuje jedan odnosno dva predmeta, na pr. رَجُلٌ čovjek (jedan), رَجُلَانِ dva čovjeka, اِمْرَأَةٌ žena (jedna), اِمْرَأَتَانِ dvije žene.

Uz brojeve 3—10 zaključno imenica stoji u genitivu plurala¹⁾ kao اَلْمُضَافُ اِلَيْهِ, a broj je njezin اَلْمُضَافُ, na pr. ثَلَاثَةُ رِجَالٍ tri čovjeka, عَشْرُ نِسْوَةٍ deset žena.

Imenica stoji u akuzativu singulara iza brojeva 11—99 zaključno, na pr. سَبْعٌ وَسِتُّونَ اِمْرَأَةً 17 ljudi, سَبْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا 67 žena.

Riječi مِائَةٌ stotina, اَلْفٌ hiljada i مِلْيُونٌ milijun uvijek su اَلْمُضَافُ svojoj imenici, koja stoji u genitivu singulara, na pr. مِائَةُ رَجُلٍ stotinu ljudi, اَلْفُ اِمْرَأَةٍ hiljadu žena, مِلْيُونُ نَسَمَةٍ milijun osoba.

Neodređeni su brojevi كَذَا toliko, بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ nekoliko (od 3—9) i نَيْفٌ ili نَيْفٌ toliko.

Riječ كَذَا toliko ne mijenja se, a broj بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ nekoliko ide po potpunoj deklinaciji. Isto tako ide po potpunoj

¹⁾ Jedini je izuzetak od ovoga pravila riječ مِائَةٌ 100 kad stoji iza koga broja od 3—10. U ovom slučaju riječ مِائَةٌ ne stoji u genitivu plurala nego u genitivu singulara, na pr. ثَلَاثُ مِائَةٍ tri stotine.

deklinaciji نَيْفٌ i upotrebljuje se samo iza desetica, stotica ili hiljadica, na pr. عَشْرَةُ رِجَالٍ وَنَيْفٌ 10 i toliko ljudi, أَلْفُ دِينَارٍ وَنَيْفٌ hiljadu i toliko zlatnika.

Vježba 30

Računanje vremena

Za računanje vremena Arapi upotrebljuju riječi:

ثَانِيَةٌ pl. ثَوَانِي (الثَوَانِي) sekunda	دَقِيقَةٌ pl. دَقَائِقُ minuta
سَاعَةٌ pl. سَاعَاتُ sat	يَوْمٌ pl. أَيَّامٌ dan
أُسْبُوعٌ pl. أَسَابِيعُ sedmica	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ } mjesec أَشْهُرٌ
سَنَةٌ pl. سِنُونَ } godina	قُرُونٌ pl. قُرْنٌ } stoljeće. عُصُورٌ pl. عَصْرٌ
عَامٌ pl. أَعْوَامٌ } أَحْوَالٌ pl. أَحْوَالٌ }	

Sunčana godina zove se السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ ili السَّنَةُ الْمِلَادِيَّةُ, a mjesečna السَّنَةُ الْقَمَرِيَّةُ ili السَّنَةُ الْهَجْرِيَّةُ, prosta السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ, a prestupna godina se zove السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ.

Mjesečna se godina dijeli na ovih 12 mjeseci:

1 — مُحَرَّمُ الْحَرَامِ ili الْمُحَرَّمُ	7 — رَجَبُ الْفَرْدُ ili رَجَبٌ
2 — صَفَرُ الْخَيْرِ ili صَفَرٌ	8 — شَعْبَانُ الْمُعَظَّمُ ili شَعْبَانٌ
3 — رَبِيعُ الْأَوَّلِ ili رَبِيعُ الْأَوَّلِ	9 — رَمَضَانُ الْمُكَرَّمُ ili رَمَضَانٌ
4 — رَبِيعُ الْآخِرِ ili رَبِيعُ الْآخِرِ	10 — شَوَّالٌ
5 — جُمَادَى الْأُولَى	11 — ذُو الْقَعْدَةِ
6 — جُمَادَى الْآخِرَةِ	12 — ذُو الْحِجَّةِ

Sva imena mjeseci idu po potpunoj deklinaciji osim شَعْبَانٌ i رَمَضَانٌ, koji se dekliniraju nepotpuno.

Obično pred sve nazive za mjesece, koji počinju sa glasom شَهْرُ رَمَضَانَ (osim رَجَبُ), stavlja se riječ شهر mjesec, na pr. شهر رَمَضَانَ mjesec ramazan, شهر ربيع الأول mjesec rebiul-evvel i t. d. U gornjem slučaju je riječ شهر uvijek أَلْمُضَافُ, a ime mjeseca أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ.

Dani imaju ova imena:

يَوْمُ الْاَلْجُمُعَةِ petak	يَوْمُ الْاَلْثَلَاثَةِ utorak
يَوْمُ الْاَلْسَبْتِ subota	يَوْمُ الْاَلْاَرْبَعَاءِ srijeda
يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ nedjelja	يَوْمُ الْاَلْخَمِيسِ četvrtak.
يَوْمُ الْاَلْاِثْنَيْنِ ponedjeljak	

Kao što se u našem jeziku riječ »nedjelja« često upotrebljuje za sedmicu tako se isto u arapskom uzima riječ جُمُعَةٌ na pr. بَعْدَ الْجُمُعَتَيْنِ poslije dvije sedmice.

Kad se hoće izraziti doba života uzima se riječ عُمُرٌ, sin, ابنٌ život ili سنٌ doba, pa se na pr. veli هُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً ili عُمُرُهُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً Ima mu 15 godina; سِنُهُ عِشْرُونَ سَنَةً Ima mu 20 godina. Sa riječi ابنٌ broj dolazi u genitivu kao أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, a sa عُمُرٌ i سنٌ u nominativu kao predikat.

Kod brojeva, koji su sa 4 ili više cifara mogu se navesti hiljadice, pa stotice, jedinice i konačno desetice, a može obratno: jedinice, desetice, stotice pa hiljadice, na pr. 8.723 čovjeka:

ثَمَانِيَةُ آلَافٍ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلًا ili
ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَمَانِيَةُ آلَافٍ رَجُلٍ.

U složenim brojevima imenica se u rodu, broju i padežu ravna prema zadnjem broju. Stoga je u prvom od gornja dva primjera رَجُلًا, a u drugom رَجُلٍ.

2) Redni (ordinalni) brojevi, koji pokazuju koji je ko po redu.

Redni su brojevi ovo:

Muški rod:	Ženski rod:
الْأَوَّلُ prvi	الْأُولَى prva
الثَّانِي drugi	الثَّانِيَّةُ druga
الثَّالِثُ treći	الثَّالِثَةُ treća
الرَّابِعُ četvrti	الرَّابِعَةُ četvrta
الخَامِسُ peti	الخَامِسَةُ peta
السَّادِسُ šesti	السَّادِسَةُ šesta
السَّابِعُ sedmi	السَّابِعَةُ sedma
الثَّامِنُ osmi	الثَّامِنَةُ osma
التَّاسِعُ deveti	التَّاسِعَةُ deveta
الْعَاشِرُ deseti	الْعَاشِرَةُ deseta
الْحَادِي عَشَرَ jedanaesti	الْحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ ¹⁾ jedanaesta
الثَّانِي عَشَرَ dvanaesti	الثَّانِيَّةُ عَشْرَةٌ dvanaesta
الثَّالِثَ عَشَرَ trinaesti	الثَّالِثَةُ عَشْرَةٌ trinaesta
الرَّابِعَ عَشَرَ četрнаesti	الرَّابِعَةُ عَشْرَةٌ četrnaesta
الخَامِسَ عَشَرَ petnaesti	الخَامِسَةُ عَشْرَةٌ petnaesta
السَّادِسَ عَشَرَ šesnaesti	السَّادِسَةُ عَشْرَةٌ šesnaesta
السَّابِعَ عَشَرَ sedamnaesti	السَّابِعَةُ عَشْرَةٌ sedamnaesta
الثَّامِنَ عَشَرَ osamnaesti	الثَّامِنَةُ عَشْرَةٌ osamnaesta
التَّاسِعَ عَشَرَ devetnaesti	التَّاسِعَةُ عَشْرَةٌ devetnaesta
العِشْرُونَ dvadeseti-a	

¹⁾ Drugi suglasnik riječi عَشْرَةٌ može dobiti vokal — pa riječ glasi: الْحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ.

Kod rednih brojeva od 20—100 dolaze najprije jedinice, a onda desetice sa veznikom *وَ* i, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

الدَّوَاعِشُ dvadeset i prvi   الدَّوَاعِشُ dvadeset i prva
الدَّوَاعِشُ dvadeset i drugi   الدَّوَاعِشُ dvadeset i druga
الدَّوَاعِشُ dvadeset i treći   الدَّوَاعِشُ dvadeset i treća

Redni brojevi od 100 dalje imaju ovake oblike:

المِائَةُ stoti

المِائَةُ stota

المِائَةُ sto i prvi

المِائَةُ sto i prva

المِائَةُ sto i drugi

المِائَةُ sto i druga

المِائَةُ sto i treći

المِائَةُ sto i treća

الأَلْفُ hiljaditi

الأَلْفُ hiljadita

الأَلْفُ hiljadu i prvi

الأَلْفُ hiljadu i prva

الأَلْفُ hiljadu i drugi

الأَلْفُ hiljadu i druga

الأَلْفُ hiljadu i treći

الأَلْفُ hiljadu i treća

المِائَةُ والأَلْفُ

المِائَةُ والأَلْفُ

hiljadu sto i prvi

hiljadu sto i prva.

Deklinacija rednih brojeva

Jedinice rednih brojeva od 1—10 sklanjaju se kao imenice potpune deklinacije¹⁾; jedino je broj *الأَوَّلُ* prva nepromjenljiv, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ   الرَّجُلُ الأولُ prvi čovjek   الأَمْرَأَةُ الأولى prva žena

Genitiv   الرَّجُلِ الأولُ prvoga čovjeka   الأَمْرَأَةِ الأولى prve žene

Akuzativ   الرَّجُلَ الأولَ prvoga čovjeka   الأَمْرَأَةَ الأولى prvu ženu

¹⁾ Jedino broj *الثَّانِي* drugi glasi u nominativu i genitivu *الثَّانِي* a u akuzativu *الثَّانِي*, jer konsonant *ي* na kraju riječi ne može primiti nikakva drugog vokala osim *—* (e).

Brojevi od 11—19 su nepromjenljivi i oba se broja svršuju na vokal e (ـَ), na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	الرَّجُلُ الثَّالِثُ عَشَرَ trinaesti čovjek	الْأَمْرَأَةُ الثَّالِثَةُ عَشْرَةَ trinaesta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّالِثِ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْأَمْرَأَةِ الثَّالِثَةِ عَشْرَةَ trinaeste žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّالِثَ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْأَمْرَأَةَ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ trinaestu ženu

Desetice brojeva od 20—90 mijenjaju se kao imenice u pravilnoj množini muškog roda bez obzira na rod imenice na koju se odnose, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	الرَّجُلُ الْعِشْرُونَ dvadeseti čovjek	الْأَمْرَأَةُ الْعِشْرُونَ dvadeseta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْأَمْرَأَةِ الْعِشْرِينَ dvadesete žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْأَمْرَأَةَ الْعِشْرِينَ dvadesetu ženu

Redni broj može imati određeni član **الْ**, a može biti i neodređen. On kao atribut (الصِّفَةُ) dolazi uvijek iza imenice na koju se odnosi pa se u rodu, broju i padežu i određenosti (التَّعْرِيفُ) i neodređenosti (التَّنْكِيرُ) ravna prema svojoj imenici, na primjer:

Nominativ	$\left\{ \begin{array}{l} \text{الرَّجُلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ} \\ \text{رَجُلٌ ثَالِثٌ وَعِشْرُونَ} \end{array} \right\}$	dvadeset i treći čovjek
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّالِثِ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّالِثَ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka

Ako broj **أَوَّلُ** prvi dođe kao **الْمُضَافُ** imenici na koju se odnosi, onda znači početak, na pr. **أَوَّلُ الشِّتَاءِ** početak zime.

Vježba 32

3) Dioni (distributivni) brojevi to jest oni kojim se odgovara na pitanje po koliko?

Ovi se brojevi tvore:

1) Da se glavni broj ponovi u akuzativu, na pr. اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ po dva, اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ po dvije, ثَلَاثَةً ثَلَاثَةً po tri, ثَلَاثًا ثَلَاثًا po tri (žene).

2) Na slijedeće oblike bez obzira na rod:

أَحَادَ ili مَوْحِدَ po jedan (a)	مَسْدَسَ ili سُدَّاسَ po šest
ثَنَاءَ ili مَثْنً po dva (dvije)	مَسْبَعَ ili سُبَاعَ po sedam
ثَلَاثَ ili مَثَلثَ po tri	مَثْمَنَ ili ثَمَانَ po osam
رُبَاعَ ili مَرْبِعَ po četiri	مَتْسَعَ ili نُسَاعَ po devet
خَمَاسَ ili خَمِيسَ po pet	مَعَشَرَ ili عَشَارَ po deset

Dioni brojevi dalje od 10 izrazuju se tako da se glavni broj ponovi, na pr. خَمْسَةَ عَشَرَ خَمْسَةَ عَشَرَ po petnaest.

Distributivni brojevi se ne mijenjaju.

4) Priloški (adverbni) brojevi su kojim se odgovara na pitanje koliko puta? To su:

Singular:	Dual:	Plural:
مَرَّةً jedan puta	مَرَّتَيْنِ dva puta	ثَلَاثَ مَرَّاتٍ tri puta
دَفْعَةً „	دَفْعَتَيْنِ „	دَفْعَاتٍ devet puta
كُرَّةً „	كُرَّتَيْنِ „	كُرَّاتٍ dvadeset puta

Adverbni brojevi uvijek stoje u akuzativu.

5) Množni (multiplikativni) brojevi su kojima se odgovara na pitanje kolikostruk?

Multiplikativni su brojevi:

مُفْرَدٌ jednostruk

مُثَلَّثٌ trostruk

مُثْنً dvostruk

مَرْبِعٌ četverostruk

مُخَمَّسٌ peterostruk

مُثَمَّنٌ osmerostruk

مُسَدَّسٌ šesterostruk

مُتَّسِعٌ deveterostruk

مُسَبَّعٌ sedmerostruk

مُعَشَّرٌ deseterostruk.

Ovi se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

6) Razlomački brojevi od 1—10 dolaze na oblike فُعْلٌ ili فُعْلٌ, na pr.

	Singular:	Plural:
$1/2$ —	نِصْفٌ	أَنْصَافٌ
$1/3$ —	ثُلُثٌ ili ثُلُثٌ	أَثْلَاثٌ
$1/4$ —	رُبْعٌ ili رُبْعٌ	أَرْبَاعٌ
$1/5$ —	خُمْسٌ ili خُمْسٌ	أَخْمَاسٌ
$1/6$ —	سُدُسٌ ili سُدُسٌ	أَسْدَاسٌ
$1/7$ —	سَبْعٌ ili سَبْعٌ	أَسْبَاعٌ
$1/8$ —	ثَمَنٌ ili ثَمَنٌ	أَثْمَانٌ
$1/9$ —	تِسْعٌ ili تِسْعٌ	أَتْسَاعٌ
$1/10$ —	عُشْرٌ ili عُشْرٌ	أَعْشَارٌ

Razlomački se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

Vježba 33

GLAGOLI ILI VERBI — (الْفِعْلُ pl. أَفْعَالٌ)

Glagoli su riječi, koje znače radnju, stanje ili bivanje.

Glagoli se mijenjaju po licu, vremenu i načinu.

Sprezanje glagola arapski se zove تَصْرِيفُ الْأَفْعَالِ.

Svi glagolski oblici izvode se iz infinitiva (الْمَصْدَرُ). Ovaj oblik međutim ne odgovara potpuno našem neodređenom načinu (infinitivu), nego je to glagolska imenica, koju nazivamo i prevodimo infinitivom, na pr. قَتْلٌ ubijanje — ubiti; رَحْمَةٌ smilovanje — smilovati se.

Iz infinitiva se izvode ovi oblici:

1) Svršeno vrijeme (perfekat — *الْفِعْلُ الْمَاضِي*), na pr. *كَتَبَ* *Pisao je*; *طَلَبَ* *Tražio je*.

2) Trajno vrijeme (imperfekta — *الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ*), na pr. *يَكْتُبُ* *Piše ili će pisati*; *يَطْلُبُ* *Traži ili će tražiti*.

3) Zapovijedni način (imperativ — *الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ*).

4) Glagolski pridjev aktivni (particip aktiva — *إِسْمُ الْفَاعِلِ*).

5) Glagolski pridjev pasivni (particip pasiva — *إِسْمُ الْمَفْعُولِ*).

Po obliku se arapski glagoli dijele na osnovne (*أَصْلِيَّ*) i proširene (*ذَوِي يَأْدَة*).

Osnovni glagoli mogu imati:

I tri korjenita suglasnika (*الْثَلَاثِي الْمَجْرَدُ*), na pr. *قَتَلَ* *Ubio je*. (on).

II četiri korjenita suglasnika (*الرُّبَاعِي الْمَجْرَدُ*), na pr. *تَرَجَّمَ* *Preveo je* (on).

Najviše je glagola koji imaju tri korjenita suglasnika.

Proširene vrste glagola, koje se tvore od glagola, koji imaju tri korjenita suglasnika, zovu se *الْثَلَاثِي الْمَزِيدُ فِيهِ* i mogu biti:

1 od četiri suglasnika (*الرُّبَاعِي*),

2 od pet (*الْخَمَاسِي*) i

3 od šest suglasnika (*الْسِّدَّاسِي*).

الرُّبَاعِي الْمَزِيدُ فِيهِ zovu se proširene vrste, koje se dobiju od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika. O ovim glagolima ćemo kasnije govoriti.

Glagoli od tri korjenita suglasnika (*الْثَلَاثِي الْمَجْرَدُ*)

Perfekta (*الْفِعْلُ الْمَاضِي*) i imperfekta (*الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ*)

Glagoli od tri korjenita suglasnika sačinjavaju I vrstu glagola.

Prema vokalu srednjeg suglasnika (عَيْنُ الْفِعْلِ) u perfektu i imperfektu glagola prva vrsta se dijeli na 6 razreda (الْبَابُ pl. (الْأَبْوَابُ):

Perfekta (الْمَاضِي)	Imperfekta (الْمُضَارِعُ)	Perfekta (الْمَاضِي)	Imperfekta (الْمُضَارِعُ)
1) فَعَلَ	يَفْعُلُ na pr.	كَتَبَ	يَكْتُبُ pisati ¹⁾
2) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	جَلَسَ	يَجْلِسُ sjediti
3) فَعَلَ	يَفْعَلُ „ „	فَتَحَ	يَفْتَحُ otvoriti
4) فَعَلَ	يَفْعَلُ „ „	عَلِمَ	يَعْلَمُ znati
5) فَعُلُ	يَفْعُلُ „ „	حَسَنَ	يَحْسُنُ lijep biti
6) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	حَسِبَ	يَحْسِبُ misliti

U gornjem primjeru je perfekat i imperfekat glagola naveden u 3 licu singulara, jer se od trećeg lica dodavanjem nastavaka tvore druga lica singulara, duala i plurala.

Mijenjanje perfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمَاضِي)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	كَتَبَ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Napisao je ili Napisa i t. d.
Dual m. r.	كَتَبَا (تَثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	Napisala su njih dva
Plur. m. r.	كَتَبُوا (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Napisali su oni
Sing. ž. r.	كَتَبَتْ (الْمُفْرَدُ الْمُوَنَّثُ)	Napisala je
Dual ž. r.	كَتَبَتَا (تَثْنِيَةُ الْمُوَنَّثِ)	Napisale su njih dvije
Plur. ž. r.	كَتَبْنَ (جَمْعُ الْمُوَنَّثِ)	Napisale su one.

¹⁾ Perfekat i imperfekat radi kratkoće prevodićemo infinitivom.

²⁾ Kad je u perfektu ili imperfektu glagola u 3 licu plurala na kraju و, dodaje se u pismu tome و zaštitni ا (أَلِفُ الْوَقَايَةِ), koji se ne izgovara.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	كَتَبْتَ	Napisao si ti
Dual m. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمُوَنَّثُ)	كَتَبْتِ	Napisala si ti
Dual ž. r.	(تَنْثِيَةُ الْمُوَنَّثِ)	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمُوَنَّثِ)	كَتَبْتُنَّ	Napisale ste vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْمُفْرَدُ)	كَتَبْتُ	Napisao (la) sam
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ)	كَتَبْنَا	Napisali (le) smo.

Svršeno vrijeme (الْفِعْلُ الْمَاضِي — perfekat) izražava prošlo ili predašnje svršeno vrijeme (perfekat ili aorist).

Glagolski nastavci, koji se vide u gornjem primjeru, nisu drugo nego sastavljene lične zamjenice u nominativu (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ الْمَرْفُوعُ). Ove se lične zamjenice smatraju glagolskim subjektom. Jedini nastavak ت nije lična zamjenica nego oznaka ženskog roda, a glagolski je subjekat zamišljeno هِيَ ona, koje se u glagolu pomišlja. Isto tako u 3 licu singulara muškog roda glagolski je subjekat lična zamjenica هُوَ on, koja se u glagolu pomišlja, ako iza glagola ne slijedi kao subjekat koja druga riječ.

Negativni perfekat se tvori ako se pred njega stavi niječna čestica مَا, na pr. مَا كَتَبَ Nije napisao.

Mijenjanje imperfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ)

3 lice (الْفَائِدُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	يَكْتُبُ	Piše ili pisaće
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	يَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	يَكْتُبُونَ	Pišu ili pisaće oni
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَوْنَّثُ)	تَكْتُبُ	Piše ili pisaće (ž.)
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ الْمَوْنَّثِ)	تَكْتُبَانِ	Pišu ili pisaće njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَّثِ)	يَكْتُبْنَ	Pišu ili pisaće one.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	تَكْتُبُ	Pišeš ili pisaćeš
Dual m. r.	(تَثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	تَكْتُبُونَ	Pišete ili pisaćete vi
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَوْنَّثُ)	تَكْتُبِينَ	Pišeš ili pisaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	(تَثْنِيَةُ الْمَوْنَّثِ)	تَكْتُبَانِ	Pišete ili pisaćete vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَّثِ)	تَكْتُبْنَ	Pišete ili pisaćete vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْمُفْرَدُ)	أَكْتُبُ	Pišem ili pisaću
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ)	نَكْتُبُ	Pišemo ili pisaćemo.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ) se dakle tvori tako da se korjenu spočetka doda ا, ت, ي ili ن, koji se zovu حُرُوفُ الْمُضَارَعَةِ, a sadržani su u riječi أَتَيْنَ.

U oblicima imperfekta lična zamjenica kao glagolski subjekat zamišlja se u svim oblicima singulara osim 2 lica žen. roda.

Tako:

u 3 licu sing. m. r. — يَكْتُبُ — هُوَ on

u 3 licu sing. ž. r. — تَكْتُبُ — هِيَ ona

u 2 licu sing. m. r. — تَكْتُبُ — أَنْتَ ti

u 1 licu sing. oba r. — أَكْتُبُ — أَنَا ja.

Isto tako se zamišlja zamjenica نَحْنُ *mi* u 1 licu plurala oba roda, na pr. نَكْتُبُ.

U 2 licu žen. r. glagolski subjekat je يَ.

U dualu imperfekta je subjekat ٻَ, koji označuje dvojину, u pluralu muškog roda و, a pluralu ženskog roda ن.

Trajno vrijeme (الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ — imperfekat) izražava sadašnje (prezent) ili buduće vrijeme (futur).

Ako se pred imperfekat stavi čestica سَوْفَ ili سَ, onda imperfekat znači samo futur, na pr. سَوْفَ أَكْتُبُ ili سَأَكْتُبُ *Pisaću*.

Isto tako imperfekat može imati značenje futura, ako se pred imperfekat stavi negativna čestica لَا *neće*, na pr. لَا يَكْتُبُ *Neće pisati*. Stavi li se pred imperfekat negativna čestica مَا *nije*, onda ima značenje prezenta, na pr. مَا يَكْتُبُ *Ne piše*.

Riječ قَدْ pred imperfektom znači »katkada«, a pred perfektom »već«.

Nema naročita pravila, po kome bi se utvrdilo koji glagoli I vrste idu po kome razredu, nego se to mora iz prakse naučiti. Jedino treba zapamtiti da glagoli, koji idu u treći razred I vrste, imaju drugi ili treći korjeniti suglasnik jedan od 6 guturalnih suglasnika (حُرُوفُ الْحَلَقِ). To su هـ, غـ, عـ, خـ, حـ, اـ. Izuzetak je glagol يَسْتَعِزُّ, يَأْتِي, أَبِي *sustezati se, ne htjeti*. Međutim nisu svi glagoli u kojih je drugi ili treći korjeniti suglasnik grleni od 3 razreda I vrste, na pr. يَفْهَمُ — يَفْهَمُ — فَهَمَ *razumjeti*.

Prelazni i neprelazni glagoli

Po svome značenju glagoli se dijele na:

1) Prelazne (tranzitivne **الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي**), ako glagolska radnja prelazi na neki predmet (objekat **الْمَفْعُولُ بِهِ**), na pr. **أَكْتُبُ كِتَابًا** *Pišem knjigu*. U ovom primjeru je **أَكْتُبُ** *pišem* glagol, a **كِتَابًا** *knjigu* objekat.

Glagolski objekat stoji u akuzativu.

2) Neprelazne (intranitivne **الْفِعْلُ اللَّازِمُ**) t. j. one glagole, čija radnja ne prelazi na predmet (objekat), na pr. **أَذْهَبُ** *Idem*.

Glagoli 1, 2, 3 i 6 razreda I vrste većinom su tranzitivni, ali ih ima i intranzitivnih, na pr. **خَرَجَ يَخْرُجُ** *izaći*, **جَلَسَ يَجْلِسُ** *sjediti*, **ذَهَبَ يَذْهَبُ** *otići*, **نَعِمَ يَنْعَمُ** *udobno živjeti*.

Glagoli 4 razreda I vrste mogu biti tranzitivni, ali su većinom intranzitivni, i izrazuju neko prolazno stanje, na pr. **فَرِحَ يَفْرَحُ** *radovati se*, **حَزَنَ يَحْزَنُ** *tužan biti*.

Glagoli 5 razreda I vrste uvijek su intranzitivni i kazuju stanje u kom se neko stalno nalazi, na pr. **حَسُنَ يَحْسُنُ** *lijep biti*, **قُبْحَ يَقْبُحُ** *ružan biti*.

Vježba 35

Subjekat glagolske rečenice (**الْفَاعِلُ**)

Glagolski subjekat može biti:

1) Lična zamjenica (**الْفَاعِلُ الْمُضْمَرُ**) i

2) Koje drugo ime (**الْفَاعِلُ الْمُظْهَرُ**).

Lična zamjenica kao subjekat glagolske rečenice može biti:

a) lični nastavak, koji se izgovara, na pr. **كُتِبْتُ** *Pisao sam* (**أَنْتَ**) *Pisale ste* (**نَ**) , **يَكْتُبُونَ** *Ne pišu* (**و**) i t. d. ili

b) lična zamjenica koja se zamišlja, na pr. **كُتِبَ** (**هُوَ**) *Pisao je*, **أَكْتُبُ** (**أَنَا**) *Piši!* **يَكْتُبُ** (**أَنْتَ**) *Piše ili pisaće*, **أَكْتُبُ** (**أَنَا**) *Pišem ili ću pisati* i t. d.

Lična zamjenica, koja se izgovara kao lični nastavak ili se samo uz glagol pomišlja, može dakle biti subjekat (الْفَاعِلُ) svih oblika perfekta i imperfekta.

Ako je međutim glagolski subjekat koje drugo ime (الْفَاعِلُ الْمُظْهَرُ), onda glagol uvijek stoji samo u 3 licu singulara perfekta ili imperfekta, pa subjekat bio u jednini, dvojini ili množini, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd*, يَجِي هَذَانِ *Dolaze ova dvojica*, سَأَلَتِ الْمُعَلِّمَاتُ *Pitale su učiteljice* i t. d.

Subjekt glagolske rečenice ne može stajati prije svoga glagola.

Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici

Glagol je u glagolskoj rečenici (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ) u 3 licu singulara muškog roda, ako je subjekat muškoga roda, a u 3 licu singulara ženskoga roda, ako je subjekat ime ženskoga roda, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ *Otišao je Zejd*, ذَهَبَتِ الزَّيْنَبَانِ *Otišle su dvije Zejnebe*.

Glagol može stajati u singularu muškog i ženskog roda:

1) Kada subjekat, koji je ženskoga roda, ne slijedi neposredno iza glagola, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الْيَوْمَ الْأَخْتُ *Došla je danas sestra*.

2) Kada je subjekat imenica ženskog roda, koja ne znači žensko lice, na pr. طَلَعَ (طَلَعَتْ) الشَّمْسُ سَارَ (سَارَتْ) النَّاقَةُ *Pošla je deva, Izašlo je sunce*.

3) Ako je imenica kao subjekat u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnom pluralu ili zbirna imenica, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الرِّجَالُ *Došli su ljudi*, جَاءَ (جَاءَتْ) الْمُعَلِّمَاتُ *Došle su učiteljice*, يَنْعَ (يَنْعَتْ) الشَّمَرُ *Dozrio je plod*.

Ako je u imenskoj rečenici (الْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ) glagol predikat (الْخَبَرُ), mora se taj glagol sa subjektom imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) slagati u rodu i broju kada je subjekat u singularu, dualu ili pravilnom pluralu muškog roda, na pr.:

الرَّجُلَانِ ذَهَبَا Čovjek je otišao الرجلُ ذَهَبَ Dva su čovjeka otišla
الْمُسْلِمُونَ ذَهَبُوا Žena je otišla المرأةُ ذَهَبَتْ Muslimani su otišli

Ako li je subjekat u pravilnom pluralu ženskoga roda ili u nepravilnoj množini, onda se glagol ili slaže sa subjektom ili stoji u singularu ženskoga roda, na pr.:

الْمُعَلِّمَاتُ ذَهَبْنَ Učiteljice su otišle
الرِّجَالُ ذَهَبُوا Ljudi su otišli
النِّسَاءُ ذَهَبْنَ Žene su otišle.

Vježba 36

Konjugacija pomoćnih glagola كَانَ biti i صارَ postati

Glagoli كَانَ (od كَوْنٌ) biti i صارَ (od صَبَرَ) postati spadaju u nepravilne glagole, pa se u perfektu i imperfektu konjugiraju ovako:

Glagol كَانَ biti:

Perfekta (الْمَاضِي): Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	كَانَ Bio je ili bi i t. d.	يَكُونُ Jest ili će biti
Dual m. r.	كَانَا Bila su njih dva	يَكُونَانِ Jesu ili će biti njih dvojica
Plur. m. r.	كَانُوا Bili su	يَكُونُونَ Jesu ili će biti
Sing. ž. r.	كَانَتْ Bila je	تَكُونُ Jest ili će biti (ž.)
Dual ž. r.	كَانَتَا Bile su njih dvije	تَكُونَانِ Jesu ili će biti njih dvije
Plur. ž. r.	كُنَّ Bile su	يَكُنْنَ Jesu ili će biti (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كُنْتَ Bio si	تَكُونُ Jesi ili ćeš biti
Dual m. r.	كُنْتُمَا Bili ste vas dva	تَكُونَانِ Jeste ili ćete biti vas dva
Plur. m. r.	كُنْتُمْ Bili ste	تَكُونُونَ Jeste ili ćete biti
Sing. ž. r.	كُنْتِ Bila si	تَكُونِينَ Jesi ili ćeš biti (ž.)
Dual ž. r.	كُنْتُمَا Bile ste vas dvije	تَكُونَانِ Jeste ili ćete biti vas dvije
Plur. ž. r.	كُنْتُنَّ Bile ste	تَكُنْنَ Jeste ili ćete biti (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	كُنْتُ Bio (la) sam	أَكُونُ Jesam ili ću biti
Pl. oba r.	كُنَّا Bili (le) smo	نَكُونُ Jesmo ili ćemo biti

Glagol صَارَ *postati*:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	صَارَ Postao je ili postade i t. d.	يَصِيرُ Postaje ili postaće
Dual m. r.	صَارَا Postali su njih dva	يَصِيرَانِ Postaju ili postaće njih dva
Plur. m. r.	صَارُوا Postali su	يَصِيرُونَ Postaju ili postaće
Sing. ž. r.	صَارَتْ Postala je	تَصِيرُ Postaje ili postaće ona
Dual ž. r.	صَارَتَا Postale su njih dvije	تَصِيرَانِ Postaju ili postaće njih dvije
Plur. ž. r.	صَرْنَ Postale su one	يَصِرْنَ Postaju ili postaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	صِرْتُ	Postao si	تَصِيرُ	Postaješ ili postaćeš
Dual m. r.	صِرْتُمَا	Postali ste vas dva	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dva
Plur. m. r.	صِرْتُمْ	Postale ste vi	تَصِيرُونَ	Postajete ili po- staćete vi
Sing. ž. r.	صِرْتِ	Postala si ti	تَصِيرِينَ	Postaješ ili postaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	صِرْتُمَا	Postale ste vas dvije	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dvije
Plur. ž. r.	صِرْتُنَّ	Postale ste	تَصِيرْنَ	Postajete ili postaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing.ob.r.	صِرْتُ	Postao (la) sam	أَصِيرُ	Postajem ili postaću
Pl. oba r.	صِرْنَا	Postali (le) smo	نَصِيرُ	Postajemo ili postaćemo

Pravi imperfekat (pređašnje nesvršeno vrijeme) tvori se, ako glagol كَانَ u perfektu dode pred imperfekat drugog glagola, na pr.:

كَانَ يَكْتُبُ	Pisaše on	كَانَتْ تَضْحَكُ	Smijaše se ona
كَانَا يَجْلِسَانِ	Sjedahu njih dva	كَانُوا يَفْرَحُونَ	Radovahu se oni.

Pluskvamperfekat (davno prošlo vrijeme) tvori se, ako se كَانَ u perfektu (često sa česticom قَدْ već) stavi pred perfekat drugog glagola, na pr. ذَهَبَ (قَدْ) كَانَ Bio je (već) otišao, كُنَّا (قَدْ) كَتَبْنَا Bili smo (već) napisali.

Glagol كَانَ kao pomoćni glagol slaže se s drugim glagolom u rodu i broju, na pr. كُنَّا كَتَبْنَا, كَانَ ذَهَبَ.

Kad glagol كَانَ dođe pred imensku rečenicu, onda može biti spona (kopula) i njegov perfekat (كَانَ) se u našem jeziku prevodi prezentom, a imperfekat (يَكُونُ) futurom. U ovom slučaju subjekat pomoćnog glagola (إِسْمُ كَانَ) stoji u nominativu, a predikat (خَبَرُ كَانَ) u akuzativu, na pr. كَانَ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek je učen, يَكُونُ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek će biti učen.

Glagol كَانَ pred imenskom rečenicom može nekada imati značenje glagola »biti« u perfektu, na pr. كَانَ زَيْدٌ فَقِيرًا فَصَارَ غَنِيًّا Bio je Zejd siromah pa je postao bogat.

Vježba 37

Aktiv i pasiv (الْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ وَ الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ)

Oblici perfekta i imperfekta, koje smo gore naučili, kazuju da glagolski subjekat (الْفَاعِلُ) vrši glagolsku radnju, na pr. Pisao je Muhammed, كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْتُبُ Pisaše Aiša i t. d.

Glagoli, koji znače da subjekat vrši glagolsku radnju, stoje u aktivu (الْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَعْلُومُ). Ako glagolski subjekat na sebi trpi glagolsku radnju, onda se glagolski subjekat zove نَائِبُ الْفَاعِلِ zamjenik gl. subjekta, a glagol stoji u pasivu (الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَجْهُولُ), na pr. كُتِبَ الْمَكْتُوبُ Napisano je pismo.

Pasiv od sve šest razreda I vrste glagola dolazi na oblik فُعِلَ za perfekat i يُفْعَلُ za imperfekat.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r. طَلِبَ Tražen je يُطَلَبُ Traži se on ili će se tražiti

Dual m. r. طَلِبَا Tražena su يُطَلَبَانِ Traže se njih dva ili će se njih dva tražiti

- Plur. m. r. طَلَبُوا Traženi su يُطَلَّبُونَ Traže se ili će se tražiti
 Sing. ž. r. طَلَبَتْ Tražena je تُطَلَّبُ Traži se ili će se tražiti ona
 Dual ž. r. طَلَبَتَا Tražene su تُطَلَّبَانِ Traže se ili će se tražiti
 njih dvije njih dvije
 Plur. ž. r. طَلَبْنَ Tražene su يُطَلَّبْنَ Traže se ili će se tražiti (ž.).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

- Sing. m. r. طَلَبْتَ Tražen si تُطَلَّبُ Tražiš se ili ćeš se tražiti
 Dual m. r. طَلَبْتُمَا Traženi ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dva vas dva
 Plur. m. r. طَلَبْتُمْ Traženi ste تُطَلَّبُونَ Tražite se ili ćete se tražiti
 Sing. ž. r. طَلَبْتَ Tražena si تُطَلَّبِينَ Tražiš se ili ćeš se tražiti ti
 (ž.)
 Dual ž. r. طَلَبْتُمَا Tražene ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dvije vas dvije
 Plur. ž. r. طَلَبْتُنَّ Tražene ste تُطَلَّبْنَ Tražite se ili ćete se tražiti
 (ž.).

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

- Sing. oba r. طَلَبْتُ Tražen sam أُطَلَّبُ Tražim se ili ću se tražiti
 Plur. oba r. طَلَبْنَا Traženi (e) نُطَلَّبُ Tražimo se ili ćemo se tražiti.
 smo

Aktivna glagolska rečenica pretvara se u pasivnu da se glagol pretvori u pasiv pa se ispusti glagolski subjekat aktivnog glagola (الْفَاعِلُ) i mjesto njega u nominativ stavi glagolski objekat (الْمَفْعُولُ بِهِ), koji se kad postane subjekat pasivnog glagola zove نَائِبُ الْفَاعِلِ, na pr. rečenica $\text{طَلَبَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا}$ Tražio je Zejd Muhammeda u pasivu glasi طَلِبَ مُحَمَّدٌ Tražen je Muhammed; $\text{يَكْتُبُ زَيْدٌ مَكْتُوبًا}$ Piše Zejd pismo u pasivu glasi $\text{يُكْتَبُ مَكْتُوبٌ}$ Piše se pismo.

U složenim glagolskim oblicima t. j. u pravom imperfektu i pluskvamperfektu u pasivu dolazi samo glavni glagol, a pomoćni glagol ostaje nepromijenjen, na pr. *كَانَ يَطْلُبُ زَيْدٌ كِتَابًا* Tražase Zejd knjigu pretvoreno u pasiv glasi *كَانَ يُطَلَّبُ كِتَابٌ* Tražase se knjiga.

Pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli (الْفِعْلُ الْمُتَعَمِّدُ), jer intransitivni glagoli nemaju objekta, koji bi mogao zamijeniti gl. subjekat kad se glagol pretvori u pasiv.

Intransitivan glagol postaje tranzitivan, ako dobije objekat u genitivu sa prijedlogom (dalji objekat), na pr. *خَرَجَ زَيْدٌ* Izišao je Zejd — *خَرَجَ زَيْدٌ بِعَمْرٍو* Izveo je Zejd Amra. Pretvoreno u pasiv glasi *خَرَجَ عُمَرُ* Izveden je Amr. Ovakav pasivni glagol ostaje uvijek u 3 licu singulara muškoga roda, a bez obzira na rod i broj objekta, na pr. *خَرَجَ بِالزَّيْدَيْنِ*, *خَرَجَ بِهِمَا*, *خَرَجَ بِهِ*, *خَرَجَ بِالْهِنْدَاتِ*, *خَرَجَ بِهِنَّ* i t. d.

Pravila, koja vrijede za slaganje aktivnog glagola sa svojim subjektom, vrijede potpuno i kad je glagol u pasivu, na pr. *سَأَلَ مُحَمَّدٌ عَائِشَةَ* Pitao je Muhammed Aišu, glasi u pasivu: *سُئِلَتْ عَائِشَةُ* Pitana je Aiša.

Vježba 38

Mijenjanje glagola po načinima

Po načinima se mijenja samo imperfekat glagola (الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ). Imperfekat ima tri načina:

- 1) Određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)
- 2) Zavisni način (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) i
- 3) Skraćeni način (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ).

1) Pravilni glagoli u određenom načinu svršuju se prema onome, što smo već gore vidjeli u nekim oblicima na vokal »u« (ـُ), a u nekim na stanovite lične nastavke, na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبْنَ i t. d.

2) Pravilni glagoli u zavisnom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) svršuju se na vokal »e« (ـِ) u oblicima imperfekta, koji su bez ličnog nastavka. Oblici, koji imaju lične nastavke, gube u ovom načinu ن ili نِ svagdje osim plurala ženskog roda, na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبْنَ i t. d.

3) Pravilni glagoli u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) svršuju se na suglasnik bez vokala (ـْ) u oblicima imperfekta, koji nemaju ličnog nastavka. Oblici koji imaju nastavke kao i u zavisnom načinu gube nastavak svagdje osim plurala ž. r., na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبْنَ i t. d.

Primjeri:

Određeni način	Zavisni način	Skraćeni način
(الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ	(لَنْ) يَكْتُبُ	(لَمْ) يَكْتُبُ
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَا	يَكْتُبَا
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبُوا	يَكْتُبُوا
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبُوا	تَكْتُبُوا

Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِي	تَكْتُبِي
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ
Plur. oba r.	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ

Arapski određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ) odgovara potpuno određenom načinu srpskohrvatskog jezika.

Srpskohrvatski jezik nema zavisnog načina. U ovom načinu dolazi arapski imperfekat kad stoji u podređenoj rečenici i to poslije ovih čestica:

إِذَنْ da i كَيْ da, لَنْ neće (nikako); أَنْ da.

Iza čestica أَنْ i كَيْ može doći negativna čestica لَا ne pa onda imaju oblik لَا أَنْ (sastavljeno od أَنْ i لَا) da ne, كَيْ لَا da ne. Isto tako pred ove čestice može doći prijedlog لِي da, na pr. لَأَنْ da, لِي da, لَيْلَا da ne, كَيْلَا da ne.

Ako imperfekat stoji u zavisnom načinu, stajaće u istom načinu i svaki imperfekat, koji iza njega slijedi sa veznikom وَ i, na pr. أَن يَدْخُلَ وَ يَجْلِسَ عِنْدَهُ. Naredio mu je da uide i sjede kod njega.

Skraćeni način obično odgovara imperativu ili kondicionalu srpskohrvatskog jezika. Ovaj način dolazi poslije čestica:

لِي nek (لَا أَلْهَى), ne, nek ne (لَا أَلْهَى), na pr. لِي خُذْ. Nek (on) izađe! لَا تَدْخُلْ Ne ulazi! Osim toga ovaj način dolazi iza negativnih čestica لَمْ nije i لَمْأَ nije još (nikada). Imperfekat iza ovih negativnih čestica ima značenje negativnog perfekta, na pr. لَمْ أَكْتُبْ هَذَا Nisam to napisao, لَمْأَ أَكْتُبْ هَذَا Nisam to još (nikada) napisao.

Pomoćni glagoli كَانَ i صَارَ su nepravilni pa u njih skraćeni način glasi ovako:

	Glagol كَانَ	Glagol صَارَ
3 lice (الغائبُ)		
Sing. m. r.	يَكُنْ ¹⁾ (لَمْ)	يَصِرْ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكُونَا	يَصِيرَا
Plur. m. r.	يَكُونُوا	يَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	يَكُنَّ	يَصِرْنَ
2 lice (المُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual m. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. m. r.	تَكُونُوا	تَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُونِي	تَصِيرِي
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	نَكُنَّ	تَصِرْنَ
1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)		
Sing. oba r.	أَكُنْ	أَصِرْ
Plur. oba r.	نَكُنْ	أَصِرْ

Vježba 39

Imperativ (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ)

Imperativ je način kojim se zapovijeda (الْأَمْرُ) ili zabranjuje (النَّهْيُ). Imperativ se tvori od imperfekta u skraćenom načinu i to aktivni imperativ od aktivnog imperfekta, a pasivni od pasivnog.

¹⁾ Oblici imperfekta bez nastavka od glagola كَانَ u jednini (osim 2 lica žen. roda) i u množini 1 lica mogu glasiti i تَكُ, تَكُ, أَلُ i تَكُ.

Imperativ može biti za 3 lice (أَمْرُ الْغَائِبِ ili نَهْيُ الْغَائِبِ) i za 2 lice (أَمْرُ الْحَاضِرِ ili نَهْيُ الْحَاضِرِ).

a) Imperativ za 3 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica لَ (لَامُ الْأَمْرِ) nek, na pr. يَطْلُبُ Neka traži!

2) Imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا (لَاءُ النَّهْيِ) nek ne, na pr. لَا يَطْلُبُ Nek ne traži!

U oba slučaja imperativ za 3 lice može biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ الْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	يَطْلُبُ	Neka traži!
Dual m. r.	يَطْلُبَا	Neka traže njih dva!
Plur. m. r.	يَطْلُبُوا	Neka oni traže!
Sing. ž. r.	تَطْلُبُ	Neka ona traži!
Dual ž. r.	تَطْلُبَا	Neka njih dvije traže!
Plur. ž. r.	يَطْلُبْنَ	Neka one traže!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ الْمَجْهُولُ):

Sing. m. r.	يُطْلَبُ	Neka se on traži! (Neka ga traže!) ¹⁾
Dual m. r.	يُطْلَبَا	Neka se njih dva traže! (Neka njih dvojicu traže!)
Plur. m. r.	يُطْلَبُوا	Neka se oni traže! (Neka ih traže!)

¹⁾ Naš jezik ne voli pasiv, pa ga zamjenjuje povratnim glagolima, koji su postali od prelaznih glagola ili aktivnim glagolom u 3 licu množine muškoga roda.

Sing. ž. r.	لَا تُطَلِّبُ	Nek se ona ne traži! (Nek je ne traže!)
Dual ž. r.	لَا تُطَلِّبَا	Nek se njih dvije ne traže! (Neka njih dvije ne traže!)
Plur. ž. r.	لَا يُطَلِّبْنَ	Nek se one ne traže! (Nek ih ne traže!)
S. 1 lica oba r.	لَا أُطَلِّبُ	Nek se ne tražim! (Nek me ne traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لَا نَطَلِّبُ	Nek se ne tražimo! (Nek nas ne traže!)

b) Imperativ za 2 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمَاضِرِ). Ovaj se oblik tvori tako, da se sa imperfekta u skraćenom načinu ukine početno slovo (حَرْفُ الْمَضَارَعَةِ) i mjesto njega stavi ukine početno slovo (هَمْزَةُ الْوَصْلِ). Ovo se hemze čita sa »u« (ـُ), ako je srednji suglasnik imperfekta također sa »u« (ako je dakle glagol 1 ili 5 razreda I vrste), a inače hemze dobije vokal »i« (ـِ), na pr. *أُطَلِّبُ Traži! اجلسْ Sjedi!*

2) Imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ الْمَاضِرِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا ne, na pr. لَا تُطَلِّبُ Ne traži! I imperativ za 2 lice može u oba slučaja biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْمَاضِرِ الْمَعْلُومُ):

Muški rōd:

Ženski rod:

Sing. أُطَلِّبُ Traži!

أُطَلِّبِي Traži (ž.)!

Dual أُطَلِّبَا Tražite vas dva!

أُطَلِّبَا Tražite vas dvije!

Plur. أُطَلِّبُوا Tražite!

أُطَلِّبْنَ Tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ) tvori se da se pred 2 lice pasivnog imperfekta u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) stavi čestica لِ (لَامُ الْأَمْرِ), na pr.:

2 l i c e (الْمُخَاطَبُ)

Muški rod:

Ženski rod:

Singular	تُطَلَّبُ	Budi tražen!	تُطَلَّبِي	Budi tražena!
Dual	تُطَلَّبَا	Budite traženi vas dva!	تُطَلَّبَا	Budite tražene vas dvije!
Plural	تُطَلَّبُوا	Budite traženi!	تُطَلَّبْنَ	Budite tražene!

1 l i c e (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r. لَا تُطَلَّبُ Neka me tražite!

Pl. oba r. لَا تُطَلَّبُ Neka nas tražite!

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. لَا تَطْلُبُ Ne traži!

Dual m. r. لَا تَطْلُبَا Ne tražite vas dva!

Plur. m. r. لَا تَطْلُبُوا Ne tražite!

Sing. ž. r. لَا تَطْلُبِي Ne traži (ž.)!

Dual ž. r. لَا تَطْلُبَا Ne tražite vas dvije!

Plur. ž. r. لَا تَطْلُبْنَ Ne tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

2 l i c e

Sing. m. r. لَا تُطَلَّبُ Ne budi tražen!

Dual m. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dva traženi!

Plur. m. r. لَا تُطَلَّبُوا Ne budite traženi!

Sing. ž. r. لَا تُطَلَّبِي Ne budi tražena!

Dual ž. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dvije tražene!

Plur. ž. r. لَا تُطَلَّبْنَ Ne budite tražene!

1 lice

Sing. oba r. لَا أَطْلُبُ Neka me ne tražite!

Plur. oba r. لَا نَطْلُبُ Neka nas ne tražite!

Primjeri za imperativ 3 i 2 lica pomoćnih glagola كَانَ i صَارَ :

3 lice

Sing. m. r. لِيَكُنْ Neka on bude!

Dual m. r. لِيَكُونَا Neka njih dva budu!

Plur. m. r. لِيَكُونُوا Nek oni budu!

Sing. ž. r. لَتَكُنْ Neka ona bude!

Dual ž. r. لَتَكُونَا Neka njih dvije budu!

Plur. ž. r. لِيَكُنَّ Nek one budu!

2 lice

كُنْ Budi!

كُونَا Budite vas dvojica!

كُونُوا Budite!

كُونِي Budi (ž.)!

كُونَا Budite vas dvije!

كُنَّ Budite (ž.)!

*

Sing. m. r. لِيَصِرْ Neka on postane!

Dual m. r. لِيَصِيرَا Nek njih dva postanu!

Plur. m. r. لِيَصِيرُوا Nek oni postanu!

Sing. ž. r. لَتَصِرْ Nek ona postane!

Dual ž. r. لَتَصِيرَا Nek njih dvije postanu!

Plur. ž. r. لِيَصِرْنَ Nek one budu!

صِرْ Postani!

صِيرَا Postanite vas dvojica!

صِيرُوا Postanite!

صِيرِي Postani (ž.)!

صِيرَا Postanite vas dvije!

صِرْنَ Postanite (ž.)!

Kao što pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli tako i imperativ u pasivu može doći samo od prelaznih glagola.

Vježba 40

Pojačanje imperativa i imperfekta

Imperativ se može pojačati ako se imperativnom obliku doda na kraju ن (النَّوْنُ الْمُخَفَّفَةُ) ili نَّ (النَّوْنُ الْمُشَدَّدَةُ). Oba ova nastavka u afirmativnim oblicima znače »svakako«, a u negativnim »nikako«.

Nastavak نَ dolazi na sve oblike imperativa, a nastavak نٌ samo na singular muškog i ženskog i plural muškog roda.

Nastavak نٌ čita se s vokalom َ u svim oblicima imperativa osim oba duala i plurala ženskoga roda, jer se u tim oblicima čita sa ُ. Nastavak نٌ ostaje svagdje bez vokala.

Konsonant, koji stoji pred ovim nastavcima, ima vokal َ. Jedino u 2 licu ženskoga roda na tome konsonantu stoji vokal ُ, a u pluralu muškoga roda ُ.

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. اُطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. اُطْلُبَانِ Svakako tražite vas dva!

Plur. m. r. اُطْلُبُوا Svakako tražite vi!

Sing. ž. r. اُطْلُبِي Svakako traži ti! (ž.)

Dual ž. r. اُطْلُبَانِ Svakako tražite vas dvije!

Plur. ž. r. اُطْلُبْنَ¹⁾ Svakako tražite vi (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا يُطْلَبْ Neka se nikako ne traži!

(Neka ga nikako ne traže!)

Dual m. r. لَا يُطْلَبَانِ Neka se njih dva nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا يُطْلَبُونَ Neka se oni nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِي Neka se ona nikako ne traži!

Dual ž. r. لَا تُطْلَبَانِ Neka se nikako ne traže njih dvije!

Plur. ž. r. لَا يُطْلَبْنَ Neka se one nikako ne traže!

¹⁾ U ovom obliku dolazi i da rastavi dva ن.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. اُطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. اُطْلُبَا Svakako tražite!

Plur. m. r. اُطْلُبُوا Svakako traži (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْحَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا تُطْلَبْ Neka te nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا تُطْلَبُوا Neka vas nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِينَ Neka te (žensku) nikako ne traže!

Kao što dolazi uz imperativ nastavak ن ili نَ tako dolazi i uz imperfekat (الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ) kada ima značenje futura prvoga i to نَ kod svih oblika, a ن uz sve oblike singulara i 1, 2 i 3 lice plurala muškog roda, na pr.

3 l i c e

Sing. m. r. يَكْتُبُ يَكْتُبُ Svakako će on pisati

Dual m. r. يَكْتُبَانِ Svakako će njih dva pisati

Plur. m. r. يَكْتُبُونَ¹⁾ Svakako će oni pisati

Sing. ž. r. تَكْتُبُ تَكْتُبُ Svakako će ona pisati

Dual ž. r. تَكْتُبَانِ Svakako će njih dvije pisati

Plur. ž. r. يَكْتُبْنَ Svakako će one pisati.

¹⁾ Pred nastavkom ن ili نَ u svim glagolskim oblicima ukida se و u pluralu muškog roda i ي u singularu žen. roda, osim ako prije و ili ي stoji vokal »e«, na pr. لَا تَخْشَوْنَ (od لَا تَخْشَوْنَ) Vi se nikako nećete bojati; لَا تَخْشَيْنَ (od لَا تَخْشَيْنَ) Ti se nikako nećeš bojati (ž.).

2 lice

Sing. m. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنَّ	Svakako ćeš ti pisati
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvojica pisati
Plur. m. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِينَ	Svakako ćeš ti pisati (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvije pisati
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati (ž.).

1 lice

Sing. oba r.	أَكْتُبَنَّ	أَكْتُبَنَّ	Svakako ću pisati
Plur. oba r.	نَكْتُبَنَّ	نَكْتُبَنَّ	Svakako ćemo pisati.

Vježba 41

Glagolski pridjev (particip) aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ)
i pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ)

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ) znači osobu, koja vrši glagol-sku radnju ili prolazno stanje, u kome se neko ili nešto nalazi, na pr. **كَاتِبٌ** koji piše. Particip aktivni se tvori od glagola, ali kako ne izražava nikakva vremena, deklinira se kao i svako drugo ime.

Glagolski pridjev aktivni I vrste glagola dolazi na ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْنَّثُ)
Singular	فَاعِلٌ	فَاعِلَةٌ
Dual	فَاعِلَانِ	فَاعِلَتَانِ
Pravilni pl.	فَاعِلُونَ	فَاعِلَاتُ
Nepravilni pl.	فُعَالٌ	فَوَاعِلُ
Nepravilni pl.	فُعَلٌ	
Nepravilni pl.	فَعَلَةٌ	

Particip aktivni, koji se svršuje na ـى , gubi u nominativu i genitivu, ako je bez određenog člana slovo ى i svršuje se na ـ , na pr. nom. عَالٍ (mjesto عَالِي) visok, genitiv عَالٍ (mjesto عَالِي), visoka, akuzativ عَالِيًا visoka.

Sa određenim članom glasi nominativ الْعَالِي visoki (mjesto الْعَالِي), genitiv الْعَالِي visokoga (mjesto الْعَالِي), a akuzativ الْعَالِي visokog.

Particip pasivni ($\text{إِسْمُ الْمَفْعُولِ}$) tvori se također od glagola i znači osobu ili stvar, koja trpi glagolsku radnju. Ovaj particip dolazi samo od tranzitivnih glagola i ima ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْثُوثُ)
Singular	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
Dual	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
Pravilni pl.	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
Nepravilni pl.	مَفَاعِيلُ	

Ako se iza tranzitivna glagola stavi objekat sa prijedlogom (dalji objekat), onda će glagol postati tranzitivan, pa se od takvog glagola može načiniti particip pasiva. Jedino se taj particip ne mijenja, nego se mijenja samo objekat prema licu, rodu i broju, na pr.

مَمْرُورٌ بِهِ onaj pokraj koga se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvojica, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمْ pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهَا pokraj koje se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvije, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِنَّ pokraj kojih se prošlo (ž.).

Ima nekoliko oblika pridjeva, koji već u prvom stepenu (pozitivu) označuju neko svojstvo u jačoj mjeri. Ovaki se pridjevi zovu مُبَالَغَةُ أَسْمِ الْفَاعِلِ. To su ovi oblici:

- 1) غَدَرٌ na pr. فَعْلٌ vrlo nevjeran
- 2) يَقُظٌ ,, ,, فَعْلٌ vrlo oprezan (budan)
- 3) غَفْلٌ ,, ,, فَعْلٌ vrlo nemaran
- 4) أَكُولٌ ,, ,, فَعُولٌ izjelica
- 5) عَجَابٌ ,, ,, فَعَالٌ vrlo čudnovat
- 6) جَبَّارٌ ,, ,, فَعَالٌ silnik
- 7) كَبَّارٌ ,, ,, فَعَالٌ vrlo velik
- 8) قُدُّوسٌ ,, ,, فَعُولٌ svet
- 9) صَدِيقٌ ,, ,, فَعِيلٌ vrlo istinit
- 10) فَارُوقٌ ,, ,, فَاعُولٌ koji strogo rastavlja (uvidavan)
- 11) قَيُّومٌ ,, ,, فَيَعُولٌ koji je odiskona, koji sve obdržava
- 12) مِفْضَالٌ ,, ,, مِفْعَالٌ vrlo darežljiv
- 13) مِسْكِينٌ ,, ,, مِفْعِيلٌ vrlo siromašan
- 14) نَوْمَةٌ ,, ,, فُعْلَةٌ pospanac.

Particip aktivni i pasivni često imaju značenje običnog pridjeva (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ) ili imenice, na pr. مُعْلَمٌ učen, مَعْلُومٌ poznat, مَشْهُورٌ znamenit, كَاتِبٌ pisar, مَكْتُوبٌ pismo.

Vježba 42

(الْمَصْدَرُ) Infinitiv

Infinitivi od I vrste glagola (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) ne tvore se po nekom određenom pravilu, nego se zasnivaju na upotrebi kod Arapa (الْمَصْدَرُ السَّمَاعِيُّ) pa stoga kod svakog glagola treba naučiti njegov infinitiv.

Oblici, na koje dolaze infinitivi I vrste glagola su ovi:

1) قَتَلَ ubiti	od يَقْتُلُ - قَتَلَ
2) فَسَقَ griješiti	” يَفْسُقُ - فَسَقَ
3) شَغَلَ zabaviti	” يَشْغَلُ - شَغَلَ
4) رَحِمَ smilovati se	” يَرْحَمُ - رَحِمَ
5) نَشَدَ tražiti (izgubljeno)	” يَنْشُدُ - نَشَدَ
6) كَذَرَ zamutiti se	” يَكْذُرُ - كَذَرَ
7) دَعَا moliti se	” يَدْعُو - دَعَا
8) ذَكَرَ sjećati se, spominjati	” يَذْكُرُ - ذَكَرَ
9) بَشَرَ obradovati	” يَبْشِرُ - بَشَرَ
10) حَرَّمَ spriječiti	” يَحْرِمُ - حَرَّمَ
11) غَفَرَ oprostiti	” يَغْفِرُ - غَفَرَ
12) تَرَا nasrnuti	” يَتَرَوُ - تَرَا
13) طَلَبَ tražiti	” يَطْلُبُ - طَلَبَ
14) حَنَقَ rasrditi se	” يَحْنَقُ - حَنَقَ
15) صَغُرَ malen biti	” يَصْغُرُ - صَغُرَ
16) هَدَى uputiti	” يَهْدِي - هَدَى
17) غَلَبَ nadvladati	” يَغْلِبُ - غَلَبَ
18) سَرَقَ ukrasti	” يَسْرِقُ - سَرَقَ
19) سَأَلَ pitati	” يَسْأَلُ - سَأَلَ
20) زَهَدَ izbjegavati	” يَزْهَدُ - زَهَدَ
21) دَرَى shvatiti	” يَدْرِي - دَرَى
22) دَخَلَ unići	” يَدْخُلُ - دَخَلَ
23) قَبِلَ primiti	” يَقْبَلُ - قَبِلَ
24) وَجِفَ uznemiriti se	” يَجِفُ - وَجِفَ
25) صُهِبَ biti crvenkast (kosa)	” يَصْهَبُ - صُهِبَ

Infinitiv se deklinira kao i ostala imena.

Vježba 43

Proširene vrste glagola (الْمَزِيدَاتُ ili الثَّلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ)

Od I vrste glagola (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) izvodi se 12 vrsta glagola, koje nazivamo proširene vrste (الْمَزِيدَاتُ). Proširene se vrste (البَّابُ pl. الْأَبْوَابُ) dijele u tri grupe prema tome da li je korjenu dodat jedan, dva ili tri suglasnika.

A) Glagolske vrste, u kojima je glagolskom korjenu dodat jedan suglasnik i zovu se الرَّبَاعِيُّ. Ovih glagola ima tri vrste.

B) Vrste, u kojima su korjenu dodata dva suglasnika i zovu se الْخُمَاسِيُّ. Ima ih pet vrsta.

C) Glagoli, u kojima su korjenu dodata tri suglasnika pa se zovu السَّدَاسِيُّ. Ovakvih glagola ima četiri vrste.

Vrste glagola označuju se rimskim brojevima počevši od I vrste pa do XIII. Arapi, kako nam je već poznato, I vrstu glagola nazivaju الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ (čista trojka), a proširene vrste nazivaju po infinitivu (الْمَصْدَرُ), jer je infinitiv kod svih proširenih vrsta pravilan (الْقِيَاسِيُّ).

Konjugacija proširenih vrsta glagola i nastavci za pojedina lica isti su kao i kod I vrste.

A) GLAGOLI OD ČETIRI SUGLASNIKA (الرَّبَاعِيُّ)

1) II vrsta glagola (بَابُ التَّفْعِيلِ)

Ova vrsta glagola postaje od I ili osnovne vrste¹⁾, ako se srednji suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči (التَّشْدِيدُ). Prema tome perfekat ima oblik فَعَّلَ, imperfekat يُفَعِّلُ, a infinitiv تَفْعِيلٌ (po ovom obliku infinitiva i zove se ova vrsta بَابُ التَّفْعِيلِ).

¹⁾ Bez obzira kome razredu I vrste pripada glagol.

Glagolski oblici II vrste od glagola عَلِمَ znati:

Aktiv

Perfekata (الْمَاضِي): Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَلِمَ	Poučio je	يُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće
Dual m. r.	عَلِمَا	Poučila su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dva
Plur. m. r.	عَلِمُوا	Poučili su oni	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju ili poučavaće oni
Sing. ž. r.	عَلِمَتْ	Poučila je	تُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće ona
Dual ž. r.	عَلِمَتَا	Poučile su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْنَ	Poučile su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju ili poučavaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلِمْتَ	Poučio si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš ili poučavaćeš ti
Dual m. r.	عَلِمْتُمَا	Poučili ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dva
Plur. m. r.	عَلِمْتُمْ	Poučili ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate ili poučavaćete vi
Sing. ž. r.	عَلِمْتِ	Poučila si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš ili poučavaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلِمْتُمَا	Poučile ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْتُنَّ	Poučile ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate ili poučavaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلِمْتُ	Poučio (la) sam ja	أُعَلِّمُ	Poučavam ili poučavaću ja
Plur. oba r.	عَلِمْنَا	Poučili (le) smo mi	نُعَلِّمُ	Poučavamo ili poučavaćemo mi

P a s i v

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمَ	Poučen je	يُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se (Biva poučavan ili biće poučavan)
Dual m. r.	عُلِّمَا	Poučena su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dva
Plur. m. r.	عُلِّمُوا	Poučeni su	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju se ili poučavaće se oni
Sing. ž. r.	عُلِّمَتْ	Poučena je ona	تُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se ona
Dual ž. r.	عُلِّمَتَا	Poučene su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْنَ	Poučene su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju se ili poučavaće se one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمْتَ	Poučen si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš se ili poučavaćeš se
Dual m. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučeni ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dva
Plur. m. r.	عُلِّمْتُمْ	Poučeni ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi
Sing. ž. r.	عُلِّمْتِ	Poučena si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš se ili poučavaćeš se ti (ž.)
Dual ž. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučene ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْتُنَّ	Poučene ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi (ž.)

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عُلِّمْتُ	Poučen(a) sam	أُعَلِّمُ	Poučavam se ili poučavaću se
Plur. oba r.	عُلِّمْنَا	Poučeni(e) smo	نُعَلِّمُ	Poučavamo se ili poučavaćemo se.

Imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje 3 licu kao i imperativ kojim se zabranjuje 2 licu kod glagola II i ostalih proširenih vrsta tvori se da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica *لِ* ili *لَا*.

Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu tvori se od imperfekta u skraćenom načinu, ako mu se oduzme početno slovo (*حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ*) pa se doda *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*, ako je iza početnog slova konsonant bez vokala, a ako slijedeći konsonant ima vokal, onda se ne dodaje *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْخَاضِرِ الْمَعْلُومِ):		Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):	
Sing. m. r.	<i>عَلِّمْ</i> Pouči!	<i>لَا يُعَلِّمُ</i> Nek ne poučava!	
Dual m. r.	<i>عَلِّمَا</i> Poučite vas dva!	<i>لَا يُعَلِّمَا</i> Nek njih dvojica ne poučavaju!	
Plur. m. r.	<i>عَلِّمُوا</i> Poučite!	<i>لَا يُعَلِّمُوا</i> Nek ne poučavaju!	
Sing. ž. r.	<i>عَلِّمِي</i> Pouči! (ž.)	<i>لَا تُعَلِّمُ</i> Nek ne poučava! (ž.)	
Dual ž. r.	<i>عَلِّمَا</i> Poučite vas dvije!	<i>لَا تُعَلِّمَا</i> Nek ne poučavaju njih dvije!	
Plur. ž. r.	<i>عَلِّمْنَ</i> Poučite! (ž.)	<i>لَا يُعَلِّمْنَ</i> Nek one ne poučavaju!	

Infinitiv od glagola *عَلَّمَ* glasi *تَعْلِيمٌ* poučavati.

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*) II i ostalih proširenih vrsta glagola ima isti oblik kao i imperfekat aktivni, a particip pasivni (*إِسْمُ الْمَفْعُولِ*) ima oblik imperfekta pasivnog. Jedina je razlika što imperfekat počinje jednim od glasova *أَ تَ يَ*, a participi glasom *مُ* i što krajnji konsonant participa dobiva imenske

nastavke. Osim toga predzadnji suglasnik participa aktivnog V i VI vrste ima vokal »i« (ـِ) da se razlikuje od participa pasivnog, na pr.

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r. مُعَلِّمٌ koji poučava	مُعَلَّمٌ poučen
Dual m. r. مُعَلِّمَانِ dva koja poučavaju	مُعَلَّمَانِ dva poučena
Plur. m. r. مُعَلِّمُونَ koji poučavaju	مُعَلَّمُونَ poučeni
Sing. ž. r. مُعَلِّمَةٌ koja poučava	مُعَلَّمَةٌ poučena
Dual ž. r. مُعَلِّمَتَانِ dvije koje poučavaju	مُعَلَّمَتَانِ dvije poučene
Plur. ž. r. مُعَلِّمَاتٌ koje poučavaju	مُعَلَّمَاتٌ poučene.

Ovi glagoli znače mnoštvo (التَّكْثِيرُ). To mnoštvo može biti da radnja duže vremena traje ili se ponavlja, na pr. طَافَ *obići*, طَوَّفَ *obilaziti*; da glagol ima više subjekata, na pr. مَاتَ *umrijeti*, مَوْتُ *pomrijeti* ili da se radnja proteže na više objekata, na pr. غَلَقَ *zatvoriti*, غَلَّقَ *pozatvarati*.

Ako je glagol u I vrsti intranzitivan, u II vrsti postaje tranzitivan, na pr. فَرِحَ *radovati se*, فَرِّحَ *obradovati*; صَغُرَ *malen biti*, صَغِّرَ *umanjiti*.

Glagoli, koji su u I vrsti tranzitivni, u II vrsti postaju dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati* (*nekoga nešto*); كَتَبَ *pisati* — كَتَّبَ *poučavati pisati* (*nekoga*).

Glagoli II vrste, koji znače mnoštvo (التَّكْثِيرُ) to jest da radnja dulje vremena traje, da se ponavlja, da radnju vrši ili trpi više osoba u pogledu prelaznosti ostaju isti kao glagoli

I vrste. Ovi su naime glagoli u II vrsti prelazni, ako su u I takvi, a neprelazni, ako su u I vrsti neprelazni, na pr.

طَافَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obišao je Zejd Kabu

طَوَّفَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obilazio je Zejd Kabu

مَاتَ الْأَيْلُ Krepale su deve

مَوَّتَ الْأَيْلُ Pokrepale su (mnoge) deve

غَلَقَ زَيْدٌ نِ الْبَابِ Zatvorio je Zejd vrata

غَلَقَ زَيْدٌ نِ الْأَبْوَابِ Pozatvarao je Zejd vrata.

Ima glagola II vrste, koji su postali od imenica, na pr.

نِصْفٌ *polovica* — تَنْصِيفٌ *raspoloviti*; سَلَامٌ *pozdrav (selam)* — سَلَّمَ (عَلَى) *pozdraviti (selam nazvati)*.

Vježba 45

2) III vrsta glagola (بَابُ الْمُفَاعَلَةِ)

Ova vrsta glagola postaje da se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika umetne (ا), koji se u pasivu perfekta pretvara u (و). Perfekat III vrste dakle ima oblik فَاعَلَ, imperfekat يُفَاعِلُ, infinitiv مُفَاعَلَةٌ i فِعَالٌ.

Pojedini glagolski oblici ove vrste od glagola كَتَبَ *pisati* glase ovako:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

كَتَبَ Dopisivao se on i t. d.

كُتِبَ Dopisivalo se je s njim i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

يُكَاتِبُ Dopisuje se ili dopisivaće se on i t. d.

يُكَاتَبُ S njim se dopisuje ili će se dopisivati i t. d.

Imperativ za 2 lice (أَمْرُ الْخَاضِرِ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

كَاتِبْ *Dopisuj se!* i t. d.لِتُكَاتَبْ *Nek se s tobom
dopisuje!* i t. d.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكَاتِبٌ *koji se dopisuje*
i t. d.مُكَاتَبٌ *s kojim se dopisuje*
i t. d.

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُكَاتَبَةٌ i كِتَابٌ *dopisivati se* i t. d.

Mijenjanje oblika III vrste glagola po licu, rodu i broju isto je kao i kod glagola II vrste.

Glagoli III vrste znače da radnju vrše dvije ili više osoba međusobno. Ovaj međusobni odnos zove se reciprocitet (الْمُشَارَكَةُ) pa su prema tome glagoli ove vrste recipročni, na pr. كَتَبَ *pisati*, كَاتَبَ *dopisivati se s nekim*, قَبَلَ *krenuti prema nečem*, قَابَلَ *susresti se s nekim*.

Nekada glagoli III vrste imaju prelazno značenje bez reciprociteta, na pr. عَاقَبْتُ اللَّصَّ *Kaznio sam kradljivca*; جَاوَزْتُ الْبَيْتَ *Prošao sam kuću*. Katkada glagol III vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. سَافَرْتُ *Putovao sam*.

Osim toga glagoli III vrste nekad znače da neko nastoji nešto učiniti, na pr. غَلَبَ *nadvladati* — غَالَبَ *nastojati nadvladati nekoga, pobijediti*.

Ako glagol u I vrsti dolazi s prijedlogom, gubi taj prijedlog kada se prenese u III vrstu, pa glagolski objekat, koji je uz glagol I vrste stajao u genitivu sa prijedlogom, dođe uz glagol III vrste u akuzativu bez prijedloga, na pr. كَتَبَ إِلَى الْمَلِكِ *Pisao*

je vladaru, u III vrsti glasi كَاتَبَ الْمَلِكُ *Pisao je vladaru*, قَالَ لَهُ -
 Reče mu — جَلَسَ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ *Sdogovorio se je s njim*, جَالَسَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
Družio se s vladarem vjernih.

Vježba 46

3) IV vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

Glagoli IV vrste postaju od I tako da se korjenu glagola spočetka stavi u perfektu أَ , a u imperfektu يُ .

Glas أَ na početku perfekta, infinitiva i imperativa¹⁾ uvijek se piše i izgovara, pa se zato i zove هَمْزَةُ الْقَطْعِ za razliku od أ koje dolazi u imperativu I vrste glagola i koje se piše, ali se ne izgovara kada pred njim stoji druga riječ.

Glagoli IV vrste imaju oblike: perfekat أَفْعَلَ , imperfekat يُفْعِلُ , infinitiv إِفْعَالٌ .

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

أَخْرَجَ *Izvadio je*

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

أُخْرِجَ *Izvaden je.*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يُخْرِجُ *Vadi ili vadiće*

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُخْرِجُ *Vadi se ili vadiće se.*

Imperativ²⁾ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

أَخْرِجْ *Izvadi!*

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

لَا تُخْرِجْ *Ne izvadi!*

¹⁾ U perfektu, infinitivu i imperativu kod svih ostalih proširenih glagolskih vrsta je هَمْزَةُ الْوَصْلِ kako je na strani 15 rečeno.

²⁾ Imperativ za 3 lice aktivni i pasivni, kojim se zapovijeda ili zabranjuje tvori se od 3 lica imperfekta skraćenog načina, ako se na početku stavi čestica لِ (لَا أَمْرٌ) kad se zapovijeda, a čestica لَا kad se zabranjuje.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُخْرِجٌ koji vadi

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُخْرَجٌ izvađen

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِخْرَاجٌ izvaditi.

Lični nastavci su kod svih oblika kao i kod glagolskih oblika II i III vrste.

Glagoli IV vrste imaju prelazno (tranzitivno) značenje (الْفِعْلُ اللَّازِمُ). Ako je glagol u I vrsti neprelazan (الْتَعْدِيَّةُ), u IV vrsti postaje prelazan (الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي), a ako je u I vrsti prelazan, u IV vrsti postaje dvostruko prelazan, na pr. جَلَسَ sjesti — أَجْلَسَ posaditi, جَرَى teći — أَجْرَى tjerati; provesti, رَكِبَ uzjahati — أَرْكَبَ posaditi nekoga na konja.

Kako su i glagoli II vrste prelazni, glagol II i IV vrste ima nekad isto značenje, na pr. أَنْجَى i نَجَّى spasiti se — أَنْجَى spasiti, a nekad se značenje i razlikuje, na pr. عَلَّمَ znati — عَلَّمَ poučavati — أَعْلَمَ obavijestiti.

Glagoli IV vrste nekada postaju i od imenica i tada su intranzitivni. Ovi glagoli znače kretanje prema nekom mjestu, na pr. أَتَمَنَ krenuti u Jemen; أَشَمَّ krenuti u Siriju; ili stupanje u neko mjesto ili vrijeme, na pr. أَتَمَنَ prispjeti u Jemen, أَصْبَحَ osvanuti, أَمَسَ omrknuti.

Vježba 47

B) GLAGOLI OD PET SUGLASNIKA (الْخُمَايِي)

U slijedećih pet vrsta glagola glagolskoj se osnovi dodaju po dva suglasnika.

1) V vrsta glagola (بَابُ التَّفَعُّلِ)

V vrsta glagola postaje od I, ako se glagolskom korjenu doda spočetka ت i ako se drugi korjeniti suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči. Prema tome glagoli ove vrste imaju oblike: za perfekat تَفَعَّلَ, imperfekat¹⁾ يَتَفَعَّلُ, infinitiv تَفَعُّلٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

تَعَلَّمَ Poučavao se je, učio je

تُعَلِّمُ Poučavan je

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يَتَعَلَّمُ Poučava se, uči

يُتَعَلَّمُ Biva poučavan

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

تَعَلَّمْ Poučavaj se, uči!

لَا تَتَعَلَّمْ Ne poučavaj se, ne uči!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُتَعَلِّمٌ koji se poučava

مُتَعَلَّمٌ naučeno

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَعَلَّمَ poučavati se, učiti.

¹⁾ Kada se u imperfekta ove ili koje druge vrste glagola sastanu dva ت jedno iza drugoga, prvo se radi blagozvučja može ukinuti, na pr.

تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ mjesto تَنْزِلُ الْمَلَائِكَةُ Silaze anđeli.

Glagoli V vrste tvore se od II vrste dodavanjem spočetka glasa ت¹⁾ i pokazuje radnju koju subjekt vrši ili trpi na sebi, a prevode se u srpskohrvatskom jeziku sa glagolom i povratnom (refleksivnom) zamjenicom »sebe« (se) ili »sebi«, na primjer:

يَتَعَلَّمُ زَيْدٌ نِ الْكِتَابَةِ Zejd sebe poučava ili ga neko poučava pisati, طَبَنَى زَيْدٌ عَمْرًا Posinio je Zejd (sebi) Amra.

Nekad glagoli ove vrste znače da je neko sebe učinio nečim, na pr. تَهَوَّدَ požidoviti se (od يَهُودِيَّ Židov); تَنَصَّرَ pokrstiti se (od نَصْرَانِيَّ kršćanin) ili da se neko izdaje ili drži nečim što uistinu nije, na pr. تَكَبَّرَ oholiti se (t. j. držati sebe velikim); تَنَبَّأَ praviti se Božijim poslanikom.

Ako je glagol u II vrsti jednostruko tranzitivan, u V vrsti je kao refleksivan glagol²⁾ intransitivan. Taki su svi glagoli V vrste koji se tvore od imenica ili glagola, koji su u I vrsti neprelazni, na pr. تَكَنَّى مُحَمَّدٌ Uzeo je Muhammed sebi priimenak (od كُنْيَةٍ naziv po roditeljima ili djeci); يَتَكَبَّرُ زَيْدٌ Oholi se Zejd.

Od ovih glagola nikad ne dolazi pasiv.

Glagoli V vrste su jednostruko tranzitivni, ako potječu od glagola, koji su u II vrsti dvostruko tranzitivni, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا نِ الْكِتَابَةِ Znao je Zejd pisati عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا نِ الْكِتَابَةِ Poučio je Zejd Muhammeda pisati. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ نِ الْكِتَابَةِ Naučio se je Muhammed pisati.

¹⁾ Refleksivni glagoli V i ostalih proširenih vrsta razlikuju se od pasivnih u tome, što u refleksivnim glagolima subjekat i objekat može biti isto lice dok je subjekat pasivnih glagola uistinu objekat, na kome se vrši glagolska radnja, a pravi glagolski subjekat je neizrečen, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ Poučavan je Zejd. تَعَلَّمَ زَيْدٌ Poučavao je Zejd sebe ili ga je neko poučavao. Tako se na pr. veli عَلَّمَ زَيْدٌ وَلَمْ يَتَعَلَّمْ Poučavali su Zejda, ali se nije naučio.

²⁾ U srpskohrvatskom jeziku su svi povratni glagoli intransitivni i ne dolaze u pasivu.

Ovi glagoli V vrste mogu doći u pasivu, pa im objekat dođe mjesto subjekta, na pr. *تُعَلِّمُ الْكِتَابَةَ* *Naučilo se je pisati.*

Vježba 48

2) VI vrsta glagola (بَابُ التَّفَاعُلِ)

Ova vrsta glagola postaje, ako se glagolu III vrste stavi spočetka *ت*. Oblici su dakle za perfekat *تَفَاعَلَ*, imperfekat *يَتَفَاعَلُ*, infinitiv *تَفَاعُلٌ*.

Primjeri:

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

تَكَاتَبَ *Dopisivao se on*   *تُكْوِتَبُ* *S njim se neko dopisivao*

Imperfekata (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يَتَكَاتَبُ *Dopisuje se on ili*   *يُتَكَاتَبُ* *S njim se dopisuje ili*
će se dopisivati   *će se dopisivati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

تَكَاتَبْ *Dopisuj se!*

لَا تَتَكَاتَبْ *Ne dopisuj se!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُتَكَاتِبٌ *koji se dopisuje*   *مُتَكَاتَبٌ* *s kojim se neko dopisuje*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَكَاتَبٌ *dopisivati se.*

Ako glagol V ili VI vrste iza početnog ت ima jedan od ت , ط , ض , ص , ش , س , ز , ذ , د , ث , ت može se izjednačiti (asimilirati) početno ت sa slijedećim glasom pa će se oba jednaka glasa sliti (إِدْغَامٌ) u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ). Kada se pretvori u slijedeći konsonant, sastaje se dva jednaka suglasnika s vokalom. Da se mogu sliti prvi će izgubiti vokal, a kako se sa ovakim suglasnikom ne može započeti, mora se na početku glagola staviti ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), na pr.

(إِطَهَّرَ - إِطْهَرَّ - طَطَهَّرَ - طَطَهَّرَ - تَطَهَّرَ) očistiti se

(إِثْبَتَ - إِثْبَتَ - ثَثَبَتَ - ثَثَبَتَ - ثَثَبَتَ) ustaliti se

(إِثْقَلَ - إِثْقَلَ - ثَثَقَلَ - ثَثَقَلَ - ثَثَقَلَ) oklijevati.

Tako se izjednačuju suglasnici i kod ovih glagola:

إِذَا كَرَّ , إِذَا تَرَّ , إِتَابَعَ , إِظْلَمَ , إِصْدَقَ , إِسْمَعَ , إِزَيْنَ , إِزَكَّى , إِزْمَلَ , إِذْشَرَ , إِضَارَبَ i إِصَابَرَ , إِشَابَهُ , إِسَامَعَ . Ovo se slijevanje provlači kroz sve glagolske oblike osim infinitiva, na pr.

تَطَهَّرُ - مُطَهَّرٌ - مُطَهِّرٌ - لَا تَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ - يَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ
تَثَقَّلُ - مُثَقَّلٌ - مُثَقِّلٌ - لَا تَثَقَّلُ - إِثْقَلَ - يَثْقُلُ - إِثْقَلَ

Glagoli VI vrste, kako smo iz primjera vidjeli, postaju da se glagolu III vrste spočetka doda ت , koje ima povratno (refleksivno) značenje. Ovi glagoli pokazuju radnju, koju vrši uzajamno više osoba (reciprocitet — اَلْمُشَارَكَةُ). Prema tome subjekat ovih glagola je obično u množini ili zbirna imenica, na pr. *Sporazumjele su se vode*; تَفَاهَمَ الزُّعْمَاءُ *Izmirili su se ljudi*.

U glagolima VI vrste dakle glagolsku radnju vrši nesamo lice, koje je subjekat glagola u III vrsti, nego i lice, koje je objekat toga glagola, na pr. *Borio se je Muhammed sa Zejdom*, u VI vrsti glasi *Borili su se međusobno Muhammed i Zejd*; تَقَاتَلَ مُحَمَّدٌ وَزَيْدٌ *Njih dva su govorili s njim*, ali تَكَاَلَمُوا *Međusobno su se razgovarali*.

Nekad glagoli ove vrste znače da se neko pravi ili izdaje onim što uistinu nije, na pr. *تَمَاتَ* *praviti se mrtvim*, *تَعَامَى* *praviti se slijepim*; *تَمَارَضَ* *praviti se bolesnim*.

Glagol VI vrste može nekada značiti da se radnja događa postepeno (*التَّدرِجُ*), na pr. *تَوَارَدَ الْقَوْمُ* *Ljudi su dolazili jedan za drugim*.

Nekad glagol VI vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. *تَعَالَى* (*عَلَا*) *Uzvišen je*.

Glagoli VI vrste mogu doći i u pasivu kad glagolski subjekti zajednički trpe glagolsku radnju, na pr. *تَقَابَلُوا* *Susretali su se među se*; *تُقَابِلُوا* *Međusobno su susretani*.

Vježba 49

3) VII vrsta glagola (*بَابُ الْأَنْفِعَالِ*)

VII vrsta glagola postaje, ako se pred glagolski korjen stavi *إِنْ*, pa perfekat ima oblik *إِنْفَعَلَ*, imperfekat *يَنْفَعِلُ* infinitiv *إِنْفِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekata (*الْمَاضِي*):

إِنْكَسَرَ *Razbio se je*

Imperfekat (*الْمُضَارِعُ*):

يَنْكَسِرُ *Razbija se ili razbiće se*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(*أَمْرُ الْخَاضِرِ*):

إِنْكَسِرْ *Razbi se!*

kojim se zabranjuje

(*نَهْيُ الْخَاضِرِ*):

لَا تَنْكَسِرْ *Ne razbi se!*

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*):

مُنْكَسِرٌ *koji se razbija*

Infinitiv (*الْمَصْدَرُ*):

إِنْكَسَارٌ *razbiti se*.

Glagoli VII vrste su povratni ili u aktivu imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. *رَازَبِتِي* *razbiti se* (od *كَسَرَ* *razbiti*); *رَاسْطُكْنُوتِي* (od *شَقَّ* *rascijepiti*); *رَاسْطُكْنُوتِي* *pojaviti se* (od *كَشَفَ* *otkriti*); *رَاسْطُكْنُوتِي* *pokoriti se* (*nekome*); *رَاسْطُكْنُوتِي* *biti zavarano* (od *نَكَدَ* *nekoga*).

Glagoli VII vrste ne mogu nikada stajati u pasivu niti mogu imati participa pasivnog.

Vježba 50

4) VIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْتِعَالِ)

VIII vrsta glagola postaje, ako se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika stavi ت i stavi se spočetka ا , na pr. perfekat *أَفْتَعَلَ*, imperfekat *يَفْتَعِلُ*, infinitiv *أَفْتِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

اِكْتَسَبَ *Stekao je (on)*

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

اُكْتَسِبَ *Stečen je (on)*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَكْتَسِبُ *Stiče on ili će steći*

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُكْتَسَبُ *Stiče se ili steći će se (on)*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

اِكْتَسِبْ *Steci!*

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

لَا تَكْتَسِبْ *Ne steci!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُكْتَسِبٌ koji teče

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكْتَسَبٌ stečen

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

اِكْتَسَبَ steći

Glagoli VIII vrste su većinom povratni i prevode se u srpskohrvatskom jeziku glagolom, uz koji stoji refleksivna zamjenica u akuzativu (sebe ili se) ili dativu (sebi), na pr. اِفْتَرَقَ *rastati se*, اِكْتَسَبَ *steći* (sebi).

Ova vrsta glagola može značiti kao i VI radnju, koju uzajamno vrši više osoba (reciprocitet — مُشَارَكَةٌ), na pr. اِقْتَتَلَ النَّاسُ — تَقَاتَلَ النَّاسُ *Ljudi su se međusobno borili*; اِسْتَبَقَ — تَسَابَقَ *Natjecali su se u trčanju*.

Nekad glagoli ove vrste imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. اِنْتَصَرَ بِمُؤَيَّدَةٍ *pomoći*, اِنْتَصَرَ biti pomognut do pobjede t. j. pobijediti; اِمْتَلَأَ *napuniti* — اِمْتَلَأَ biti napunjen.

Glagoli VIII vrste imaju nekad isto značenje kao i glagoli I vrste, na pr. اِمْتَدَحَ — مَدَحَ *hvaliti*, اِجْتَهَدَ — جَهَدَ *truditi se*.

Povratni glagoli VIII vrste, koji se u srpskohrvatskom jeziku prevode glagolom i refleksivnom zamjenicom u akuzativu (sebe), ne mogu imati pasiva, na pr. اِفْتَرَقَ *rastati se*.

Ako glagol, u koga je prvi korjeniti suglasnik ت, preobrazimo u VIII vrstu, sličće se ت, koje stoji između prvog i drugog korjenitog suglasnika, sa početnim glasom ت u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ) glas. To se slijevanje zove اِذْغَامٌ, na pr. اِتَّبَعَ — تَبَعَ *slijediti*.

Počinja li glagol u I vrsti sa ث, pretvara se u VIII vrsti glas ت u ث ili se početni glas ث pretvori u ث, na pr. اِثْبَتَ *ustaliti se*.

Kod glagola koji imaju prvi korjeniti suglasnik ذ, د ili ز pretvara se glas ت, koji u VIII vrsti stoji između 1 i 2 korjenitog suglasnika, u د (asimilacija), koji se nekada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ذ, može se sliti i u د, na pr. دَرَك — إِدْرَك *stići*; ذَخَرَ — إِذْخَرَ ili إِذْخَرَ *pohraniti*; زَحَمَ *pritijesniti* — إِزْدَحَمَ *pritijesniti se*; زَجَرَ *odbiti* — إِزْدَجَرَ *odbiti se*; زَانَ *okititi* — إِزْدَانَ *okititi se*.

Ako je prvi korjeniti suglasnik glagola ط, ض, ص ili ظ pretvara se radi izjednačenja (asimilacije) ت u VIII vrsti u ط, koje se katkada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ط, može se sliti i u ط, na pr. صَنَعَ *napraviti* — اصْطَنَعَ ili اصْنَعَ *narediti da se napravi*; ضَرَبَ *udariti* — اضْطَرَبَ ili اضْرَبَ *udarati sobom, gibati se*; طَلَعَ *pojaviti se* — اِظْلَمَ ili اِظْلَمَ *saznati*; ظَلَمَ *neumjesno postupati* — اِظْلَمَ ili اِظْلَمَ *podnositi nepravdu*.

Konačno suglasnici و ili ي pretvaraju se u VIII vrsti glagola u ت, koje iza njih stoji pa se s njim sliju u jedan glas, na pr. أَخَذَ (od وَخَذَ) *uzeti* — اتَّخَذَ *učiniti*; وَقَى *čuvati* — اتَّقَى *čuvati se*; يَسَرَ — اتَّسَرَ *kockati se*.

Vježba 51

5) IX vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

IX vrsta glagola postaje od I, ako se na početku glagola stavi ل i zadnji suglasnik se podvostruči. Oblici su dakle ove vrste: perfekat اِفْعَلَّ, imperfekat يَفْعَلُ, infinitiv اِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiva (الْمَعْلُومُ):

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

إخْضَرَ *Pozelenio je*

يُخْضَرُ *Zeleni ili će pozelenjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِخْضَرِ ili إِخْضَرِيْ Pozeleni!

لَا تَخْضَرِ ili لَا تَخْضَرِيْ Ne pozeleni!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُخْضِرٌ koji je pozelenio

إِخْضَارٌ pozelenjeti.

Glagoli IX vrste znače stalne boje ili tjelesne mane i uvijek su intransitivni pa nikada ne dolaze u pasivu, na pr.

إِسْوَدَّ pocrnjeti; اِبْيَضَّ pobijeljjeti; اِعْوَرَ oslijepjeti i t. d.

Vježba 52

C) GLAGOLI KOJI IMAJU ŠEST SUGLASNIKA (الْشُّدَّاسِيُّ)

Ovih glagola ima 4 vrste, a to su:

1) X vrsta glagola (بَابُ الْأِسْتِفْعَالِ)

Ova vrsta postaje, ako se glagolskom korjenu spočetka doda اِسْتَفْعَلَ. Perfekat glasi اِسْتَفْعَلَ, imperfekat يَسْتَفْعِلُ, infinitiv اِسْتِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

اِسْتَغْفَرَ Tražio je oprosta
(od Boga) i t. d.

اُسْتُغْفِرَ Tražen je oprost
za njega i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يَسْتَغْفِرُ Traži ili će tražiti
oprosta i t. d.

يُسْتَغْفَرُ Traži se ili će se tražiti
za njega oprost i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

إِسْتَغْفِرْ Traži oprosta!

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

لَا تَسْتَغْفِرْ Ne traži oprosta!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُسْتَغْفِرٌ koji traži oprosta

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُسْتَغْفَرٌ za koga je tražen oprost

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِسْتِغْفَارٌ tražiti oprosta.

Značenje glagola X vrste je:

a) Odgovaraju povratnim glagolima srpskohrvatskog jezika, koji uza se imaju refleksivnu zamjenicu u dativu (sebi) ili akuzativu (sebe), na pr. أَحْكَمْ učvrstiti — اِسْتَحْكَمْ učvrstiti se; اَخْلَصْ odabрати — اِسْتَخْلَصْ prisvojiti (sebi).

b) Ova vrsta glagola može značiti da neko nešto želi, traži ili zahtijeva, na pr. اِسْتَغْفَرَ tražiti (od Boga) oprosta; اِسْتَرْحَمَ tražiti milosti; اِسْتَخْبَرَ tražiti izviješće o nečem.

c) Nekad ovi glagoli znače da čovjek o nečemu nešto sudi ili drži, na pr. اِسْتَحْسَنَ odobravati; اِسْتَقْبَحَ ne odobravati.

Glagoli X vrste se nekad tvore od imenica, na primjer اِسْتَوَزَرَ (od وَزِيرٌ) uzeti nekoga za ministra; اِسْتَخْلَفَ (od خَلِيفَةٌ) imenovati nekoga nasljednikom.

Glagoli X vrste premda u našem jeziku imaju refleksivno značenje mogu doći u pasivu.

2) XI vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِلَالِ)

Glagoli ove vrste postaju ako se korjenu glagola spočetka stavi ِ, umetne ا između 2 i 3 korjenitog suglasnika i ako se

zadnji suglasnik podvostruči. Perfekat je dakle **إِفْعَالٌ**, imperfekat **يَفْعَالٌ**, a infinitiv **إِفْعِيلَالٌ**. Glagoli ove vrste služe za oznaku boja i fizičkih osebina ljudskih, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِسْوَادٌ *Jako je pocrnio*

يَسْوَادُ *Jako crni ili će pocrnjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِسْوَادٌ ili إسْوَادِ *Jako pocrni!*   لَا تَسْوَادُ ili لَا تَسْوَادِ *Ne pocrni jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُسْوَادٌ *koji je jako pocrnio*

إِسْوِيدَا *jako pocrnjeti.*

3) XII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِيَالِ)

Ova vrsta ima ove oblike: perfekat **إِفْعَوْعَلٌ**, imperfekat **يَفْعَوْعَلٌ** i infinitiv **إِفْعِيْعَالٌ**, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِعْشَوْشَبٌ *Bujno je obrasla travom*
(zemlja)

يَعْشَوْشِبُ *Bujno obrasta ili će*
obrasti travom

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِعْشَوْشِبُ *Bujno obrasti travom!*

لَا تَعْشَوْشِبُ *Bujno ne obrasti*
travom!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُعْشَوْشِبٌ *Bujno obrastao travom*

إِعْشِيشَابٌ *Bujno obrasti travom.*

4) XIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَوَالِ)

Oblici su ove vrste: perfekat *إِفْعَوَلْ*, imperfekat *يَفْعَوُلْ* i infinitiv *إِفْعَوَالٌ*, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِجْلَوْدُ *Jako se žurio*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَجْلَوْدُ *Jako se žuri ili će se žuriti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

إِجْلَوْدُ *Žuri se jako!*

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

لَا تَجْلَوْدُ *Ne žuri se jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُجْلَوْدٌ *koji se jako žuri*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِجْلَوَاذٌ *jako se žuriti.*

Glagoli XI, XII i XIII vrste pokazuju neko svojstvo u jačoj mjeri i uvijek su intransitivni pa se od njih ne tvori pasiv.

Vježba 53

GLAGOLI KOJI IMAJU ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ)

Osnovna ili prva vrsta ovih glagola dolazi na oblike: perfekat *فَعَّلَلْ*, imperfekat *يُفَعِّلِلْ*, infinitiv *فَعْلَلَةٌ*.

Ova se vrsta arapski zove *بَابُ دَخْرَجَ*.

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

دَخْرَجَ *Vâljao je on*

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

دُخْرِجَ *Vâljan je on*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْدُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُدْحَرِجُ Vâlja ili valjaće

يُدْحَرِجُ Vâlja se ili će se valjati

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

دَحْرِجْ Vâljaaj!

لَا تُدْحَرِجْ Ne vâljaaj!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُدْحَرِجٌ koji vâlja

مُدْحَرِجٌ vâljan

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

دَحْرِجٌ i دَحْرِجَةٌ vâljati.

Glagoli ove vrste mogu biti tranzitivni, na pr. دَحْرِجٌ vâljati; زَلَزَلَ uzdrmati, a i intranzitivni, na pr. شَمَلَلَ žuriti se.

Od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika (I vrsta (الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ)) mogu doći ove proširene vrste (الْمَزِيدُ فِيهِ):

- 1) II vrsta (بَابُ تَدْحَرِجَ)
- 2) III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلْ)
- 3) IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَلْ).

Primjeri:

	Perf.	Imperf.	Imperat. za 2 l.	Part. akt.	Part. pas.	Infinitiv
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ)	(أَمْرُ الْخَاضِرِ)	(إِسْمُ الْفَاعِلِ)	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	(الْمَصْدَرُ)
II	تَدْحَرَجَ	يَتَدْحَرِجُ	تَدْحَرِجْ	مُدْحَرِجٌ	—	تَدْحَرِجٌ valjati se
III	إِحْرَنْجَمَ	يَحْرَنْجِمُ	إِحْرَنْجِمْ	مُحْرَنْجِمٌ	—	إِحْرَنْجَامٌ skupiti se
IV	إِطْمَأَنَّ	يَظْمِئُنْ	إِطْمِئَنَّ	مُظْمِئُنٌ	—	إِطْمِئْنَانٌ smiriti se

Glagoli II, III i IV vrste imaju povratno ili refleksivno značenje.

Osim nabrojenih arapski jezik ima još ove glagolske vrste:

A) Glagoli, koji se pribrajaju vrsti glagola koji imaju četiri korjenita suglasnika (بَابُ دَحْرَجَ). Ovi glagoli nastaju, ako se u korjenu glagola koji ima tri suglasnika umetne و ili ي ili se ponovi zadnji korjeniti suglasnik. Ovakih glagola ima 6 vrsta i dolaze na ove oblike:

		Perfekta Imperf.	Infinitiv	
		(الْمَضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمَصْدَرُ):	
1	a) oblici	فَعَوَّلَ	يُفَوِّعِلُ	فِعْعَالٌ - فَوِّعْلَةٌ
	b) primjeri	حَوَّقَلَ	يُحَوِّقِلُ	حِيقَالٌ - حَوِّقْلَةٌ iznemoći
2	a) oblici	فَعَعَلَ	يُفَعِّعِلُ	فِعْعَالٌ - فَعَعْلَةٌ
	b) primjeri	بَيَّطَرَ	يُبَيِّطِرُ	بَيَّطَارٌ - يَبَيِّطَرَةٌ liječiti životinje
3	a) oblici	فَعَوَّلَ	يُفَعِّعِلُ	فَعَوَّالٌ - فَعَوَّلَةٌ
	b) primjeri	جَهَوَّرَ	يُجَهِّوِّرُ	جَهَوَّارٌ - جَهَوَّرَةٌ glasno govoriti
4	a) oblici	فَعَعَلَ	يُفَعِّعِلُ	فَعِعَّالٌ - فَعَعْلَةٌ
	b) primjeri	عَشَّيرَ	يُعَشِّيرُ	عَشَّيَّارٌ - عَشَّيرَةٌ skliznuti se
5	a) oblici	فَعَعَلَ	يُفَعِّعِلُ	فَعَعَّلَالٌ - فَعَعْلَلَةٌ
	b) primjeri	جَذَّبَبَ	يُجَذِّبِبُ	جَذَّبَابٌ - جَذَّبَبَةٌ obući ogrtač
6	a) oblici	فَعَعَلَ	يُفَعِّعِلُ	فَعَعَّلَاءٌ - فَعَعْلِيَّةٌ
	b) primjeri	سَلَّقَى	يُسَلِّقِي	سَلَّقَاءٌ - سَلَّقِيَّةٌ baciti nekoga na leđa.

B) Glagoli, koji se pribrajaju glagolima vrste تَدَحْرَجَ. Ovakvih glagola ima 5 vrsta, a dolaze na slijedeće oblike:

		Perfekta Imperf.	Infinitiv	
		(الْمَضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمَصْدَرُ):	
1	a) oblici	تَفَعَّلَلَ	يَتَفَعَّلَلُ	تَفَعَّلَلٌ
	b) primjeri	تَجَذَّبَبَ	يَتَجَذَّبِبُ	تَجَذَّبَبٌ ogrnuti se ogrtačem

- 2 a) oblici   تَفَوَّعُلُ   يَتَفَوَّعُلُ   تَفَوَّعَلُ
 b) primjeri   تَجَوَّرَبُ   يَتَجَوَّرَبُ   تَجَوَّرَبُ   obući čarape
- 3 a) oblici   تَفَيَّعِلُ   يَتَفَيَّعِلُ   تَفَيَّعَلُ
 b) primjeri   تَشَيَّطُنُ   يَتَشَيَّطُنُ   تَشَيَّطُنُ   postati kao vrag
- 4 a) oblici   تَفَعَّوُلُ   يَتَفَعَّوُلُ   تَفَعَّوُلُ
 b) primjeri   تَرَّهَوُكُ   يَتَرَّهَوُكُ   تَرَّهَوُكُ   ponosno ići
- 5 a) oblici   تَفَعَّلِي   يَتَفَعَّلِي   تَفَعَّلِي
 b) primjeri   تَسَلَّقِي   يَتَسَلَّقِي   تَسَلَّقِي   leći na uznak.

C) Konačno imaju dvije vrste glagola, koje se pribrajaju glagolima oblika أَحَرَّ نَجْمٌ. To su:

	Perfekat	Imperf.	Infinitiv	
	:(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)		:(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	يَفْعَنْلِلُ	إِفْعَنْلَلُ	إِفْعَنْلَالٌ	
b) primjeri	يَقْعَنْسِسُ	إِقْعَنْسَسَ	إِقْعَنْسَاسٌ	imati jako izbačena prsa, a uleknuta leđa
2 a) oblici	يَفْعَنْلِي	إِفْعَنْلِي	إِفْعَنْلَاءٌ	
b) primjeri	يَسَلْنَقِي	إِسَلْنَقِي	إِسَلْنَقَاءٌ	spavati na leđima

Valja zapamtiti da ni glagoli, koji imaju tri korjenita suglasnika niti oni, koji imaju četiri, ne moraju imati svih proširenih vrsta. Isto tako glagoli, koji se upotrebljuju u kojoj proširenoj vrsti često ne dolaze od I vrste, na pr. glagoli أَدْرَكَ *stići; shvatiti*, أَشَبَّهَ *sličiti*.

Vježba 54

NEPRAVILNI GLAGOLI (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ)

Arapski se glagoli dijele na pravilne (الْفِعْلُ السَّالِمُ) i nepravilne (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ).

Vidjeli smo kako se sprežu pravilni glagoli.

Nepravilni glagoli se dijele:

I) Glagoli, u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak (الْفِعْلُ الْمُضَاعَفُ);

II) Oni glagoli, koji imaju u korjenu » « (الْفِعْلُ الْمَهْمُوزُ) i

III) Pravi nepravilni glagoli t. j. oni, koji imaju u korjenu jedan od slabih suglasnika (حُرُوفُ أَلِفَةٍ), a to su ا, و, ي. Ovaki se glagoli zovu اَلْفِعْلُ الْمُعْتَلُّ, plural الْمُعْتَلَّاتُ ili اَلْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ. Za razliku od ovih svi ili اَلْأَفْعَالُ الْصَّحِيحَةُ ili اَلْفِعْلُ الْغَيْرُ الصَّحِيحُ. Ostali se glagoli zovu اَلْأَفْعَالُ الْصَّحِيحَةُ pl. اَلْفِعْلُ الْصَّحِيحُ.

I Glagoli (الْمُضَاعَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak, zovu se اَلْمُضَاعَفُ (predvostručeni).

Za konjugaciju ovih glagola vrijede ova pravila:

1) Ako su 2 i 3 korjeniti suglasnik sa vokalom (الْمُنَحَرِّكُ) ili drugi bude bez vokala (السَّاكِنُ), tada se drugi suglasnik mora sliti sa trećim u jedan pojačani glas (إِدْغَامٌ وَاجِبٌ). Taj pojačani glas zadržava vokal koji je bio na zadnjem suglasniku, a vokal 2 suglasnika se prenosi na suglasnik, koji stoji pred njim, ako je taj bez vokala ili se ukida ako je s vokalom, na pr. od مَدَدَ postaje مَدَّ pa مَدَّ *Pružio je*; od مَدَدُ postaje مَدُّ pa مَدُّ *pružiti*; مَدُّ - مَدُّ - مَدُّ *Pružila ili pružilaće on*.

Suglasnik koji se slijeva t. j. 2 korjeniti zove se اَلْمُدْغَمُ, a onaj u koji se slijeva t. j. 3 korjeniti suglasnik اَلْمُدْغَمُ فِيهِ.

2) U glagolskim oblicima u kojima je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala, slijevanje nije dopušteno (إِدْغَامٌ مُمْتَنِعٌ), na pr. مَدَدْتُ - مَدَدْتُهَا - مَدَدْتُهَا - مَدَدْتُهَا.

3) Ako je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala u glagolskim oblicima, koji stoje u skraćenom načinu (svi oblici imperativa i imperfekta iza čestica اَمْ ili اَلَّا), onda se dva jednaka suglasnika mogu sliti u jedan, a mogu ostati bez

promjene (فَكَ الْإِدْغَامِ). U slučaju ako se sliju onda zadnji korjeniti suglasnik može dobiti sva tri vokala, ako je na 2 korjenitom suglasniku vokal »u« (ـُ) (t. j. ako je glagol 1 ili 5 razreda I vrste), na pr. لَمْ يَمْدُ - لَمْ يَمْدَ - لَمْ يَمْدُ Nije pružio; مُدَّ - مُدِّرٌ (1 مُدٌّ - أَمْدُ Pruži!

Ako li je 3 korjeniti suglasnik sa vokalom »e« (ـَ) ili »i« (ـِ), onda zadnji suglasnik dobiva vokal »e« ili »i«, na pr. لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ Bježi! Nije još pobjegao.

Navedena pravila vrijede kako za I tako i za III, IV, VI, VII, VIII, IX, X i XI vrstu glagola u aktivu i pasivu. U II i V vrsti 2 i 3 konsonant se u ovom slučaju ne slijeva, jer je i onako 2 suglasnik podvostručen, na pr. مَدَّ pružati, مَمْدَدٌ pružati se, itd.

Isto se tako ne slijevaju jednaki suglasnici kod glagola, koji se pribrajaju vrsti دَحْرَجَ, تَدَحْرَجُ ili أَحْرَجَ, جَلَبَبَ, جَلَبَبَ i أَقْعَنَسَ i تَجَلَبَبَ.

Primjeri od glagola مَدَّ - يَمْدُ - مَدَّ pružiti:

	Perfekata (الْمَاضِي):		Imperfekata (الْمُضَارِعُ):		
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skr. način
	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
	3 lice (الْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	مَدَّ	مُدَّ	يَمْدُ	يَمْدُ	لَمْ يَمْدُ - يَمْدُ
Dual m. r.	مَدَّا	مُدَّا	يَمْدَانِ	يَمْدَانِ	يَمْدَا
Plur. m. r.	مَدُّوا	مُدُّوا	يَمْدُونَ	يَمْدُونَ	يَمْدُوا
Sing. ž. r.	مَدَّتْ	مُدَّتْ	تَمْدُ	تَمْدُ	لَمْ تَمْدُ - تَمْدُ
Dual ž. r.	مَدَّتَا	مُدَّتَا	تَمْدَانِ	تَمْدَانِ	تَمْدَا
Plur. ž. r.	مَدَدْنَ	مُدَدْنَ	يَمْدَدْنَ	يَمْدَدْنَ	يَمْدَدْنَ

¹) Čim 1 suglasnik dobije vokal, prestaje potreba za ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), koje se stavlja spočetka imperativa, kad ovaj počinje konsonantom bez vokala (السَّائِكُ).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	تَمَدُّ	تَمَدُّ	تَمَدُّ - تَمَدُّ
Dual m. r.	مَدَدُكُمَا	مُدِدُكُمَا	تَمَدَّانِ	تَمَدَّانِ	تَمَدَّا
Plur. m. r.	مَدَدْتُمْ	مُدِدْتُمْ	تَمَدُّونَ	تَمَدُّونَ	تَمَدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَدْتَ	مُدِدْتَ	تَمَدِّينَ	تَمَدِّينَ	تَمَدِّي
Dual ž. r.	مَدَدُكُمَا	مُدِدُكُمَا	تَمَدَّانِ	تَمَدَّانِ	تَمَدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْتُنَّ	مُدِدْتُنَّ	تَمَدُّونَ	تَمَدُّونَ	تَمَدُّنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	أَمَدُّ	أَمَدُّ	أَمَدُّ - أَمَدُّ
Pl. oba r.	مَدَدْنَا	مُدِدْنَا	تَمَدُّ	تَمَدُّ	تَمَدُّ - تَمَدُّ

Imperativ

a) za 3 lice

kojim se zapovijeda

:(أَمْرُ الْغَائِبِ)

Aktivni

(الْمَعْلُومُ)

Pasivni

(الْمَجْهُولُ)

Sing. m. r. يُمَدِّ - يُمَدِّدُ - لِيَمَدِّ - لِيَمَدِّدْ

Dual m. r. يُمَدَّا - لِيَمَدَّا

Plur. m. r. يُمَدُّوا - لِيَمَدُّوا

Sing. ž. r. تُمَدِّي - تُمَدِّدُ - لِيَتَمَدِّدْ - لِيَتَمَدِّدْ

Dual ž. r. تُمَدَّا - لِيَتَمَدَّا

Plur. ž. r. يُتَمَدَّدْنَ - لِيَتَمَدَّدْنَ

S. 1 l. oba r. لَأَمَدِّ - لَأَمَدِّدْ

Pl. 1 l. oba r. لِنَمَدِّ - لِنَمَدِّدْ

b) za 2 lice

kojim se zapovijeda

:(أَمْرُ الْخَاصِّ)

Aktivni

(الْمَعْلُومُ)

Pasivni

(الْمَجْهُولُ)

Sing. m. r. تُمَدِّ - تُمَدِّدُ - أَمَدُّ - أَمَدُّ

Dual m. r. تُمَدَّا - مَدَّا

Plur. m. r. تُمَدُّوا - مَدُّوا

Sing. ž. r. تُمَدِّي - مَدِّي

Dual ž. r. تُمَدَّا - مَدَّا

Plur. ž. r. يُتَمَدَّدْنَ - أَمَدُّونَ

S. 1 l. oba r. لَأَمَدِّ - لَأَمَدِّدْ

Pl. 1 l. oba r. لِنَمَدِّ - لِنَمَدِّدْ

c) za 3 lice

d) za 2 lice

kojim se zabranjuje

kojim se zabranjuje

: (نَهَى الْغَائِبِ)

: (نَهَى الْحَاضِرِ)

	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	لَا يُمَدُّ - يَمُدُّ	لَا يُمَدُّ - يُمَدُّ	لَا تُمَدُّ - تُمَدُّ	لَا تُمَدُّ - تُمَدُّ
Dual m. r.	لَا يُمَدَّا	لَا يُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا
Plur. m. r.	لَا يُمَدُّوا	لَا يُمَدُّوا	لَا تُمَدُّوا	لَا تُمَدُّوا
Sing. ž. r.	لَا تُمَدِّ - تَمُدِّ	لَا تُمَدِّ - تَمُدِّ	لَا تُمَدِّي	لَا تُمَدِّي
Dual ž. r.	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا
Plur. ž. r.	لَا يُمَدِّنَ	لَا يُمَدِّنَ	لَا تُمَدِّنَ	لَا تُمَدِّنَ
S. 1 l. oba r.	لَا أُمَدِّ - لَا أُمَدِّ	لَا أُمَدِّ - لَا أُمَدِّ	لَا أُمَدِّ	لَا أُمَدِّ
Pl. 1 l. oba r.	لَا نُمَدِّ - لَا نُمَدِّ	لَا نُمَدِّ - لَا نُمَدِّ	لَا نُمَدِّ	لَا نُمَدِّ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	مَادٌّ	مَمْدُودٌ
Dual m. r.	مَادَّانِ	مَمْدُودَانِ
Plur. m. r.	مَادُّونَ	مَمْدُودُونَ
Sing. ž. r.	مَادَّةٌ	مَمْدُودَةٌ
Dual ž. r.	مَادَّتَانِ	مَمْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	مَادَّاتُ	مَمْدُودَاتُ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

مَدٌّ pružiti.

Primjeri od glagola فَرَّ - يَفِرُّ - فِرَارٌ pobjeći:

		Perfekata (الْمَاضِي):		Imperfekta (الْمُضَارِعُ):	
		Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv
		(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	فَرَّ	—	يَفِرُّ	—	يَفِرُّ - يَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَا	—	يَفِرَانِ	—	يَفِرَا
Plur. m. r.	فَرُوا	—	يَفِرُونَ	—	يَفِرُوا
Sing. ž. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual ž. r.	فَرَتَا	—	تَفِرَانِ	—	تَفِرَا
Plur. ž. r.	فَرَرْنَ	—	يَفِرْنَ	—	يَفِرْنَ
2 lice (الْمُخَاطَبُ)					
Sing. m. r.	فَرَرْتَ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَانِ	—	تَفِرَا
Plur. m. r.	فَرَرْتُمْ	—	تَفِرُونَ	—	تَفِرُوا
Sing. ž. r.	فَرَرْتِ	—	تَفِرِينَ	—	تَفِرِي
Dual ž. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَانِ	—	تَفِرَا
Plur. ž. r.	فَرَرْتُنَّ	—	تَفِرْنَ	—	تَفِرْنَ
1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)					
S. oba r.	فَرَرْتُ	—	أَفِرُّ	—	أَفِرُّ - أَفِرُّ
Pl. oba r.	فَرَرْنَا	—	نَفِرُّ	—	نَفِرُّ - نَفِرُّ

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	(أَمْرُ الْغَائِبِ): (نَهْيُ الْغَائِبِ):		(أَمْرُ الْحَاضِرِ): (نَهْيُ الْحَاضِرِ):	
Sing. m. r.	لِيَفِرَّ - يَفِرُّ	لَا يَفِرَّ - يَفِرُّ	فِرْ - اِفِرْ	لَا تَفِرَّ - تَفِرْ
Dual m. r.	لِيَفِرَّا	لَا يَفِرَّا	فِرَا	لَا تَفِرَّا
Plur. m. r.	لِيَفِرُّوا	لَا يَفِرُّوا	فِرُوا	لَا تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	لِتَفِرَّ - تَفِرْ	لَا تَفِرَّ - تَفِرْ	فِرِي	لَا تَفِرِي
Dual ž. r.	لِتَفِرَّا	لَا تَفِرَّا	فِرَا	لَا تَفِرَّا
Plur. ž. r.	لِيَفِرْنَ	لَا يَفِرْنَ	اِفِرْنَ	لَا تَفِرْنَ

Particip akt. (إِسْمُ الْفَاعِلِ): Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

Sing. m. r.	فَارٌّ	فِرَارٌ <i>pobjeći</i> .
Dual m. r.	فَارَّانِ	
Plur. m. r.	فَارُّونَ	
Sing. ž. r.	فَارَّةٌ	
Dual ž. r.	فَارَّتَانِ	
Plur. ž. r.	فَارَّاتٍ	

Primjeri od glagola عَضَّ - يَعْضُّ - عَضَّ ugristi:

Perfekat (الْمَاضِي) Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni Pasivni Aktivni Pasivni Skraćeni način
 (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَضَّ	عُضِّ	يَعْضُّ	يُعَضُّ	يَعْضُّ - يَعْضُّ (لَمْ)
Dual m. r.	عَضَّا	عُضَّا	يَعْضَانِ	يُعَضَّانِ	يَعْضَا
Plur. m. r.	عَضُّوا	عُضُّوا	يَعْضُونَ	يُعَضُّونَ	يَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضَّتْ	عُضِّتْ	تَعْضُّ	تُعَضُّ	تَعْضُّ - تَعْضُّ
Dual ž. r.	عَضَّتَا	عُضِّتَا	تَعْضَانِ	تُعَضَّانِ	تَعْضَا
Plur. ž. r.	عَضَّتْنَ	عُضِّتْنَ	يَعْضْنَ	يُعَضَّنَ	يَعْضْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضُّ	تَعَضُّ - تَعَضُّضُ	تَعَضُّ
Dual m. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. m. r.	عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضَّيْنِ	تَعَضَّيْنِ	تَعَضَّيْنِ
Dual ž. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. ž. r.	عَضِضْتُنَّ	عَضِضْتُنَّ	تَعَضُّضْنَ	تَعَضُّضْنَ	تَعَضُّضْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	أَعَضُّ	أَعَضُّ - أَعَضُّضُ	أَعَضُّ
Plur. oba r.	عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعَضُّ	نَعَضُّ - نَعَضُّضُ	نَعَضُّ

Imperativ za 3 lice

a) Aktivni (الْمَعْلُومُ)

kojim se zapovijeda

:(أَمْرُ الْغَائِبِ):

Sing. m. r.	لِيَعَضِّ - لِيَعَضِّضْ
Dual m. r.	لِيَعَضَّا
Plur. m. r.	لِيَعَضُّوا
Sing. ž. r.	لَتَعَضِّ - لَتَعَضِّضْ
Dual ž. r.	لَتَعَضَّا
Plur. ž. r.	لِيَعَضُّضْنَ

kojim se zabranjuje

:(نَهْيُ الْغَائِبِ):

لَا يَعَضِّ - لَا يَعَضِّضْ
لَا يَعَضَّا
لَا يَعَضُّوا
لَا تَعَضِّ - لَا تَعَضِّضْ
لَا تَعَضَّا
لَا يَعَضُّضْنَ

b) Pasivni (الْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيُعْضَ - لِيُعْضَضْ	لَا يُعْضَ - لَا يُعْضَضْ
Dual m. r.	لِيُعْضَا	لَا يُعْضَا
Plur. m. r.	لِيُعْضُوا	لَا يُعْضُوا
Sing. ž. r.	لَتُعْضَ - لَتُعْضَضْ	لَا تُعْضَ - لَا تُعْضَضْ
Dual ž. r.	لَتُعْضَا	لَا تُعْضَا
Plur. ž. r.	لِيُعْضَضْنَ	لَا يُعْضَضْنَ
Sing. 1 lica oba r.	لَا أُعْضَ - لَا أُعْضَضْ	لَا أُعْضَ - لَا أُعْضَضْ
Plur. 1 lica oba r.	لِنُعْضَ - لِنُعْضَضْ	لَا نُعْضَ - لَا نُعْضَضْ

Imperativ za 2 lice

a) Aktivni (الْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْحَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْحَاضِرِ):
Sing. m. r.	عَضَ - اِعْضَضْ	لَا تَعْضَ - تَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضَا	لَا تَعْضَا
Plur. m. r.	عَضُوا	لَا تَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضِي	لَا تَعْضِي
Dual ž. r.	عَضَا	لَا تَعْضَا
Plur. ž. r.	اِعْضَضْنَ	لَا تَعْضَضْنَ

b) Pasivni (الْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْخَاضِرِ):
Sing. m. r.	لِتُعَضَّ - لَتُعَضَّضْ	لَا تُعَضَّ - لَا تُعَضَّضْ
Dual m. r.	لَتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. m. r.	لَتُعَضُّوا	لَا تُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لَتُعَضِّي	لَا تُعَضِّي
Dual ž. r.	لَتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لَتُعَضَّضْنَ	لَا تُعَضَّضْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	عَاضٌ	مُعَضُّوسٌ
Dual m. r.	عَاضَانِ	مُعَضُّوسَانِ
Plur. m. r.	عَاضُونَ	مُعَضُّوسُونَ
Sing. ž. r.	عَاضَةٌ	مُعَضُّوسَةٌ
Dual ž. r.	عَاضَتَانِ	مُعَضُّوسَتَانِ
Plur. ž. r.	عَاضَاتٌ	مُعَضُّوسَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

عَضَّ ugristi.

Glagoli الْمُضَاعَفُ dolaze samo od 1, 2 i 4 razreda I vrste glagola.

Primjeri proširenih vrsta od glagola الضاعف :

Vrsta	Perfekat أَلَاذِي		Imperf. أَلْضَاعِغُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv	
	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْجَهْلُولُ	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْجَهْلُولُ	kojim se zapovijeda أَمْرُ الْخَاصِرِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ الْخَاصِرِ	aktivni أَلْفَاعِلِ	pasivni أَلْمَفْعُولِ	أَلْمَعْدَرُ	
II	مَدَدَ	مُدِدَ	يُمدِّدُ	يُمدِّدُ	مَدَدُ	لَا تُمدِّدُ	مُمدِّدٌ	مُمدِّدٌ	مُدِيدٌ	pružati
III	مَادَ	مُودَ	يُمدِّدُ	يُمدِّدُ	مَادَ - مَادِدُ	لَا تُمدِّدُ - لَا تُمدِّدُ	مُمدِّدٌ	مُمدِّدٌ	مُمدِّدَةٌ	pružati
IV	أَمَدَ	أُمدِّدُ	يُمدِّدُ	يُمدِّدُ	أَمَدَ - أُمَدِدُ	لَا تُمدِّدُ - لَا تُمدِّدُ	مُمدِّدٌ	مُمدِّدٌ	أُمدِّدُ	odgoditi; pomoci
V	عَدَدَ	عُدِدَ	يُسمِّدُ	يُسمِّدُ	عَدَدُ	لَا تُسمِّدُ	مُسمِّدٌ	مُسمِّدٌ	عَدَدٌ	pružati se
VI	عَادَ	عُودَ	يُسمِّدُ	يُسمِّدُ	عَادَ - عَادِدُ	لَا تُسمِّدُ - لَا تُسمِّدُ	مُسمِّدٌ	مُسمِّدٌ	عَادٌ	rastezati
VII	أَنقَضَ	—	يُنْقِضُ	—	أَنقَضَ - أُنْقَضِ	لَا تُنْقِضُ - لَا تُنْقِضِ	مُنْقِضٌ	—	أَنقِضَاذُ	srušiti se
VIII	أَمَتَدَ	أُمَتَدَ	يُمتدِّدُ	يُمتدِّدُ	أَمَتَدَ - أِمَتَدِ	لَا تُمتدِّدُ - لَا تُمتدِّدُ	مُمتدِّدٌ	مُمتدِّدٌ	أِمَتَدَادُ	pružiti se
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	أَسْتَمَدَ	أُسْتَمَدَ	يُسْتَمَدُّ	يُسْتَمَدُّ	أَسْتَمَدَ - أُسْتَمَدِ	لَا تُسْتَمَدُّ - لَا تُسْتَمَدِّدُ	مُسْتَمَدٌ	مُسْتَمَدٌ	أُسْتَمَدَادُ	tražiti pomoci

II Glagoli (اَلْمَهْمُوزُ)

Glagoli, u kojih je jedan korjeniti suglasnik »ء« zovu se اَلْمَهْمُوزُ. Ako je »ء« prvi korjeniti suglasnik, glagol se zove مَهْمُوزُ الْعَيْنِ, na pr. أَمَرَ narediti; ako je drugi مَهْمُوزُ الْفَاءِ, na pr. سَأَلَ pitati; a ako je treći مَهْمُوزُ اللَّامِ, na pr. قَرَأَ čitati.

Glagoli اَلْمَهْمُوزُ sprežu se isto kao i pravilni glagoli. Jedino treba zapamtiti ove izuzetke:

1) Ako je konsonant »ء« bez vokala (سَاكِنٌ), može ostati nepromijenjeno, a može se pretvoriti u dugi vokal ا, و ili ي prema tome kakav je vokal na onom suglasniku, koji stoji pred »ء«, na pr. يَأْكُلُ - يَأْكُلُ Jede ili će jesti; يُوْمِنُ - يُوْمِنُ Vjeruje ili će vjerovati; إِذْنٌ - إِذْنٌ Dozvoli!

2) Ako je »ء« sa vokalom (مُتَحَرِّكٌ), a suglasnik, koji pred njim stoji bez vokala (سَاكِنٌ), tada se vokal sa »ء« može prenijeti na predstojeći konsonant, a može ostati nepromijenjeno, na pr. يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pita ili će pitati; اسْئَلْ ili سَلْ¹⁾ Pitaaj!

Primjeri od glagola اَمَلَ nadati se, سَأَلَ pitati i قَرَأَ čitati:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	أَمَلَ	سَأَلَ	قَرَأَ	أُمِلَ	سُئِلَ	قُرِئَ
Dual m. r.	أَمَلَا	سَأَلَا	قَرَأَا	أُمِلَا	سُئِلَا	قُرِئَا
Plur. m. r.	أَمَلُوا	سَأَلُوا	قَرَأُوا	أُمِلُوا	سُئِلُوا	قُرِئُوا
Sing. ž. r.	أَمَلَتْ	سَأَلَتْ	قَرَأَتْ	أُمِلَتْ	سُئِلَتْ	قُرِئَتْ
Dual ž. r.	أَمَلْتَا	سَأَلْتَا	قَرَأْتَا	أُمِلْتَا	سُئِلْتَا	قُرِئْتَا
Plur. ž. r.	أَمَلْنَ	سَأَلْنَ	قَرَأْنَ	أُمِلْنَ	سُئِلْنَ	قُرِئْنَ

¹⁾ U obliku سَلْ ukinuto je početno ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), jer je iza njega konsonant s vokalom, a drugo ء, da se ne bi sastala dva suglasnika bez vokala (اَلتِّقَاءُ السَّاكِنَيْنِ).

2 lice (المُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	قُرِئْتُ
Dual m. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. m. r.	أَمَلْتُمْ	قَرَأْتُمْ	سَأَلْتُمْ	قُرِئْتُمْ
Sing. ž. r.	أَمَلْتِ	قَرَأْتِ	سَأَلْتِ	قُرِئْتِ
Dual ž. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. ž. r.	أَمَلْتُنَّ	قَرَأْتُنَّ	سَأَلْتُنَّ	قُرِئْتُنَّ

1 lice (الْمُسَكَّلِمُ)

S. oba r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	قُرِئْتُ
Pl. oba r.	أَمَلْنَا	قَرَأْنَا	سَأَلْنَا	قُرِئْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْفَائِبُ)

Sing. m. r.	يَأْمُلُ	يَقْرَأُ	يَسْأَلُ	يُؤْمَلُ	يُسْأَلُ	يُقْرَأُ
Dual m. r.	يَأْمُلَانِ	يَقْرَأَانِ	يَسْأَلَانِ	يُؤْمَلَانِ	يُسْأَلَانِ	يُقْرَأَانِ
Plur. m. r.	يَأْمُلُونَ	يَقْرَءُونَ	يَسْأَلُونَ	يُؤْمَلُونَ	يُسْأَلُونَ	يُقْرَءُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. ž. r.	يَأْمُلْنَ	يَقْرَأْنَ	يَسْأَلْنَ	يُؤْمَلْنَ	يُسْأَلْنَ	يُقْرَأْنَ

2 lice (المُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَأْمُلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual m. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. m. r.	تَأْمُلُونَ	تَقْرَءُونَ	تَسْأَلُونَ	تُؤْمَلُونَ	تُسْأَلُونَ	تُقْرَءُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلِينَ	تَقْرَئِينَ	تَسْأَلِينَ	تُؤْمَلِينَ	تُسْأَلِينَ	تُقْرَئِينَ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. ž. r.	تَأْمُلْنَ	تَقْرَأْنَ	تَسْأَلْنَ	تُؤْمَلْنَ	تُسْأَلْنَ	تُقْرَأْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقْرَأُ	أَسْأَلُ	أُؤْمَلُ	أَقْرَأُ	أَسْأَلُ	أَمْلُ
Pl. oba r.	نُقْرَأُ	نُسْأَلُ	نُؤْمَلُ	نَقْرَأُ	نَسْأَلُ	نَأْمَلُ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

:(أَمْرُ الْخَاضِرِ)

:(نَهْيُ الْخَاضِرِ)

إِقْرَأْ - إِسْأَلْ - أُؤْمَلْ

لَا تَقْرَأْ - لَا تَسْأَلْ - لَا تَأْمَلْ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

قَارِئٌ - سَائِلٌ - أَمِلٌ

مَقْرُوءٌ - مَسْئُولٌ - مَأْمُولٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

قِرَاءَةٌ - سُؤَالٌ - أَمَلٌ

Glagoli أَخَذَ *uzeti*, أَكَلَ *jesti* i أَمَرَ *zapovijedati* imaju nepravilne imperative:

Uzmi! خُذْ - خُذَا - خُذُوا - خُذِي - خُذِي

Jedi! كُلْ - كُلَا - كُلُوا - كُلِي - كُلِي

Zapovijedaj! مُرْ - مُرَا - مُرِي - مُرُوا - مُرَا - مُرْ¹⁾

Vježba 57

¹⁾ Nekad imperativ od أَمَرَ može biti i pravilan pa glasi أَوْمَرُ. To naročito vrijedi ako ovaj imperativ stoji iza veze وَ ili فَ, na pr. وَأَوْمَرُ بِالْمَعْرُوفِ (mjesto وَأَمَرُ) Zapovijedaj ono što je dobro!

Proširene vrste glagola (أَمَرَ) narediti:

Vrsta	Perfekat أَلَاخِي		Imperf. أَلْخَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv أَلْصَدْرُ	
	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْمَجْهُولُ	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda أَمَرَ أَلْخَاضِرَ	kojim se zabranjuje نَهَى أَلْخَاضِرَ	aktivni أَلْمُؤَدِّي أَلْأَفْعَالِ	pasivni أَلْمَفْعُولُ أَلْأَسْمُ		
II	أَمَرَهُ	أَمِرَ	يُؤَمِّرُهُ	يُؤَمَّرُ	أَمِرْ	لَا تُؤَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	postaviti poglavarom
III	آَمَرَ	أَوَمِرَ	يُؤَاْمِرُ	يُؤَاَمَرُ	آَمِرْ	لَا تُؤَاْمِرْ	مُؤَاْمِرٌ	مُؤَاَمَّرٌ	مُؤَاْمَرَةٌ إِمَارَةٌ ili إِمَارٌ	savjetovati se narediti da nešto učini
IV	آَمَرَ	أَوَمِرَ	يُؤَمِّرُ	يُؤَمَّرُ	آَمِرْ	لَا تُؤَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	savjetovati se
V	تَأَمَّرَ	تَوَمَّرَ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمَّرٌ	”
VI	تَأَمَّرَ	تَوَمَّرَ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمَّرٌ	
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VIII	اِسْتَمَرَ	اِسْتَمِرَّ	يَسْتَمِرُّ	يُسْتَمَرُّ	اِسْتَمِرْ	لَا تَسْتَمِرْ	مُسْتَمِرٌّ	مُسْتَمَرٌّ	اِسْتِمَارٌ	savjetovati se
X	اِسْتَأْمَرَ	اِسْتَأْمِرَّ	يَسْتَأْمِرُّ	يُسْتَأْمَرُّ	اِسْتَأْمِرْ	لَا تَسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌّ	مُسْتَأْمَرٌّ	اِسْتِئْمارٌ	tražiti savjeta

III Nepravilni glagoli u užem smislu (الْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ)

Pravi su nepravilni glagoli koji u korjenu imaju و ili ی .

Ovi se glagoli dijele:

a) Na glagole مُثَالٌ (sličan)¹⁾, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی , na pr. وَجَدَ , يَجِدُ , naći; يَيْئَسُ , يَيْئَسُ , očajavati.

b) Glagoli أَجْوَفُ (šupalj), u kojih je 2 suglasnik و ili ی , na pr. قَالَ , يَقُولُ , reći; كَيْلٌ , يَكِيلُ , mjeriti.

c) Glagoli نَاقِصٌ (krnjav), koji imaju na trećem mjestu jedan od spomenuta dva slaba konsonanta, na pr. غَزَا , يَغْزُو , vojevati; رَمَى , يَرْمِي , baciti i

d) Glagoli كَافٍ (spleten) zovu se oni nepravilni glagoli, u kojih je 1 i 3 ili 2 i 3 suglasnik و ili ی , na pr. وَقَى , يَقِي , čuvati; شَى , يَشْوِي , peći.

A) Glagoli (الْمِثَالُ)

Glagoli الْمِثَالُ dijele se na الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik و i الْمِثَالُ الْيَاءِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik ی .

Za ovu vrstu nepravilnih glagola vrijede ova pravila:

1) U svim oblicima perfekta suglasnik و ili ی ostaje nepromijenjen kao i kod pravilnih glagola, na pr. وَجَدَ , يَنْسَ .

2) Kod glagola الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ slabi suglasnik و ispada²⁾ u imperfektu (الْمَضَارِعُ) i u imperativu (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) kad je drugi suglasnik sa vokalom »i« (يَ) t. j. ako je glagol 2 ili 6 razreda I vrste, na pr. يَجِدُ mjesto يَوْجِدُ Nalazi ili će naći; جَدَ mjesto إِوْجِدُ Nadi!

¹⁾ Nepravilni glagoli, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی nose ime مُثَالٌ (sličan) zato što se perfekat ovih glagola konjugira kao i kod pravilnih.

²⁾ Ispuštanje ili zamjenjivanje slabog konsonanta kod nepravilnih glagola, zove se arapski إِعْلَالٌ .

3) Ako drugi korjeniti konsonant imperfekta ili imperativa ima vokal »e« (ـَ) ili »u« (ـُ) (t. j. u glagola 3, 4 i 5 razreda I vrste¹), onda ostaje و, na pr. وَجَلَ, يُوجَلُ, وَجَلْ *bojati se*; وَجَّهَ, يُوجَّهُ, وَجَّهْ *ugledan biti*²).

4) Ako je و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), pretvara se najprije u ي, a onda u »î« (ـِى), na pr. اَوْجَلْ, اَوْجَلْ *Boj se!* Ako li je prije و vokal »u« (ـُ), و se pretvara u dugo »û« (ـُـ), na pr. اَوْجَبْ imperf. يُوجِبُ, يُوجِبُ *zahtijevati*.

5) Kod glagola اَلْمِثَالُ اَلْيَائِيّ glas se ي pretvara najprije u و, a onda u dugo »û« (ـُـ), ako je bez vokala, a pred njim suglasnik sa vokalom »u«, na pr, اَيَقِنْ, اَيَقِنْ, اَيَقِنْ *uvjeriti se*.

6) Ako je glas ي bez vokala, a prije njega vokal »i« (ـِ), ي prelazi u dugo »î« (ـِى), na pr. اَيْقَظْ, اَيْقَظْ, اَيْقَظْ *probuditi*.

Osim slučaja pod 5 i 6 glas ي ostaje bez ikakve promjene, na pr. يَسِرْ, يَسِرْ, يَسِرْ *kockati se*.

¹) Nema glagola اَلْمِثَالُ od 1 razreda I vrste.

²) Kod slijedećih glagola ispada و u imperfektu i imperativu premda je iza و suglasnik sa vokalom »e« (ـَ):

Perfekta:	Imperfekta:	Imperativa:	Infinitiva:
وَدَعَ	يَدَعُ	دَعْ	— pustiti
وَذَرَ	يَذَرُ	ذَرْ	— pustiti
وَزَعَ	يَزَعُ	زَعْ	وَزَعٌ zadržati
وَسَعَ	يَسَعُ	سَعْ	سَعَةٌ biti prostran
وَضَعَ	يَضَعُ	ضَعْ	وَضَعٌ postaviti
وَطَأَ	يَطَأُ	طَأْ	وَطْؤٌ gaziti
وَقَعَ	يَقَعُ	قَعْ	وُقُوعٌ pasti
وَهَبَ	يَهَبُ	هَبْ	هَبَةٌ - وَهَبٌ pokloniti.

Od glagola وَدَعَ i وَذَرَ nikada se ne upotrebljuje perfekta, particip aktivni i infinitiv, nego se ti oblici tvore od korjena تَرَكَ *pustiti*.

Primjeri od glagola وَعَدَّ obećati, يَسَرَ kockati se i وَدَّ voljeti:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَعَدَ	يَسَرَ	وَدَّ	وُعِدَ	—	وُدَّ
Dual m. r.	وَعَدَا	يَسَرَا	وَدَّا	وُعِدَا	—	وُدَّا
Plur. m. r.	وَعَدُوا	يَسَرُوا	وَدُّوا	وُعِدُوا	—	وُدُّوا
Sing. ž. r.	وَعَدَتْ	يَسَرَتْ	وَدَّتْ	وُعِدَتْ	—	وُدَّتْ
Dual ž. r.	وَعَدَتَا	يَسَرَتَا	وَدَّتَا	وُعِدَتَا	—	وُدَّتَا
Plur. ž. r.	وَعَدْنَ	يَسَرْنَ	وَدَدْنَ	وُعِدْنَ	—	وُدَدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَعَدْتَ	يَسَرْتَ	وَدَدْتَ	وُعِدْتَ	—	وُدَدْتَ
Dual m. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدَدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدَدْتُمَا
Plur. m. r.	وَعَدْتُمْ	يَسَرْتُمْ	وَدَدْتُمْ	وُعِدْتُمْ	—	وُدَدْتُمْ
Sing. ž. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدَدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُدَدْتِ
Dual ž. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدَدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدَدْتُمَا
Plur. ž. r.	وَعَدْتُنَّ	يَسَرْتُنَّ	وَدَدْتُنَّ	وُعِدْتُنَّ	—	وُدَدْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَعَدْتُ	يَسَرْتُ	وَدَدْتُ	وُعِدْتُ	—	وُدَدْتُ
Pl. oba r.	وَعَدْنَا	يَسَرْنَا	وَدَدْنَا	وُعِدْنَا	—	وُدَدْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَعِدُ	يَسِرُ	يُودُ	يُوعَدُ	—	يُودُ
Dual m. r.	يَعِدَانِ	يَسِرَانِ	يُودَانِ	يُوعَدَانِ	—	يُودَانِ
Plur. m. r.	يَعِدُونَ	يَسِرُونَ	يُودُونَ	يُوعَدُونَ	—	يُودُونَ

Sing. ž. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعَدُ	—	تُودُّ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	يَعِدْنَ	يَيْسِرْنَ	يُودَدْنَ	يُوَعَدْنَ	—	يُودَدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعَدُ	—	تُودُّ
Dual m. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. m. r.	تَعِدُونَ	تَيْسِرُونَ	تَوَدُّونَ	تُوَعَدُونَ	—	تُودُّونَ
Sing. ž. r.	تَعِدِينَ	تَيْسِرِينَ	تَوَدِّينَ	تُوَعَدِينَ	—	تُودِّينَ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعَدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	تَعِدْنَ	تَيْسِرْنَ	تَوَدَدْنَ	تُوَعَدْنَ	—	تُودَدْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَعِدُّ	أَيْسِرُ	أَوَدُّ	أُوَعَدُ	—	أُودُّ
Pl. oba r.	نَعِدُ	نَيْسِرُ	نَوَدُّ	نُوَعَدُ	—	نُودُّ

Imperativ (الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ)

a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	لِيَعِدْ	لِيَيْسِرْ	لِيُودَدْ - لِيُودَدْ	لِيُوَعَدْ	—	لِيُودَدْ - لِيُودَدْ
Dual m. r.	لِيَعِدَا	لِيَيْسِرَا	لِيُودَدَا	لِيُوَعَدَا	—	لِيُودَدَا
Plur. m. r.	لِيَعِدُوا	لِيَيْسِرُوا	لِيُودَدُوا	لِيُوَعَدُوا	—	لِيُودَدُوا
Sing. ž. r.	لَتَعِدْ	لَتَيْسِرْ	لَتَوَدَدْ - لَتُودَدْ	لَتُوَعَدْ	—	لَتُودَدْ - لَتُودَدْ
Dual ž. r.	لَتَعِدَا	لَتَيْسِرَا	لَتُودَدَا	لَتُوَعَدَا	—	لَتُودَدَا
Plur. ž. r.	لَيَعِدْنَ	لَيَيْسِرْنَ	لَيُودَدْنَ	لَيُوَعَدْنَ	—	لَيُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعَدْ	—	لَاوَدَدْ - لَاوَدَدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لَنُوَعَدْ	—	لَنُودَدْ - لَنُودَدْ

b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	عِدُّ	إِسِرُّ	وَدِّ - إيدد	لِتُوعَدْ	—	لِتُودَدْ - لتودد
Dual m. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. m. r.	عِدُّوا	إِسِرُّوا	وَدُّوا	لِتُوعَدُوا	—	لِتُودُدُوا
Sing. ž. r.	عِدِي	إِسِرِي	وَدِّي	لِتُوعَدِي	—	لِتُودَدِي
Dual ž. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَّا	لِتُوعَدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. ž. r.	عِدْنَ	إِسِرْنَ	إيدذن	لِتُوعَدْنَ	—	لِتُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعَدْ	—	لَاوَدَدْ - لاودد
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوعَدْ	—	لِنُودَدْ - لنودد

Particip

	aktivni (الْمَعْلُومُ):			pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	وَاعِدٌ	يَاسِرٌ	وَادٌ	مَوْعُودٌ	—	مَوْدُودٌ
Dual m. r.	وَاعِدَانِ	يَاسِرَانِ	وَدَّانِ	مَوْعُودَانِ	—	مَوْدُودَانِ
Plur. m. r.	وَاعِدُونَ	يَاسِرُونَ	وَدُّونَ	مَوْعُودُونَ	—	مَوْدُودُونَ
Sing. ž. r.	وَاعِدَةٌ	يَاسِرَةٌ	وَادَةٌ	مَوْعُودَةٌ	—	مَوْدُودَةٌ
Dual ž. r.	وَاعِدَتَانِ	يَاسِرَتَانِ	وَادَتَانِ	مَوْعُودَتَانِ	—	مَوْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاعِدَاتٌ	يَاسِرَاتٌ	وَادَاتٌ	مَوْعُودَاتٌ	—	مَوْدُودَاتٌ

Infinitiv عِدَّةٌ¹⁾ ili وَدٌّ obećati

يَسِرُّ kockati se

وَدٌّ voljeti.

Vježba 59

¹⁾ Kod الْمِثَالُ, i ostalih pravih nepravilnih glagola u I i proširenim vrstama na kraju infinitiva dolazi ة kada se ukine slabi suglasnik. Ovo se ة zove تَاءُ الْعِوَضِ t. j. naknadno ة, jer naknadauje ispušteni slabi konsonant.

Raširene vrste od glagola وَصَلَ spojiti:

Vrsta	Perfekta أَتَمَّاضِي		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda اَمْرُ اَلْمَأْمُورِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ اَلْمَنْصُورِ	aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	وَصَلَ	وُصِلَ	يُوصِلُ	يُوصَلُ	وَصِلْ	لَا تُوصِلْ	مُوصِلٌ	مُوصَلٌ	تَوْصِيلٌ	dobro spojiti
III	وَاصَلَ	وُوصِلَ	يُوَاصِلُ	يُوَاصَلُ	وَاصِلْ	لَا تُوَاصِلْ	مُوَاصِلٌ	مُوَاصَلٌ	مُوَاصَلَةٌ	spojiti se
IV	أَوْصَلَ	أُوصِلَ	يُؤْصِلُ	يُؤْصَلُ	أَوْصِلْ	لَا تُؤْصِلْ	مُؤْصِلٌ	مُؤْصَلٌ	إِئْصَالٌ	dopremiti
V	تَوَصَّلَ	تُوُصِّلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتَوُصَّلُ	تَوَصَّلْ	لَا تَتَوَصَّلْ	مَتَوَصِّلٌ	مَتَوُصَّلٌ	تَوَاصُلٌ	uvlačiti se nekome
VI	تَوَاصَلَ	تُوُوصِّلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتَوُوصَّلُ	تَوَاصَلَ	لَا تَتَوَاصَلَ	مَتَوَاصِلٌ	مَتَوُوصَّلٌ	تَوَاصُلٌ	spojiti se
VIII	إِئْتَصَلَ	إُئْتِصِلَ	يُئْتَصِلُ	يُئْتَصَلُ	إِئْتَصِلْ	لَا تُئْتَصِلْ	مُئْتَصِلٌ	مُئْتَصَلٌ	إِئْتِصَالٌ	spojiti se
X	اسْتَوْصَلَ	اسْتُوُصِّلَ	يَسْتَوْصِلُ	يَسْتَوْصَلُ	اسْتَوْصِلْ	لَا تَسْتَوْصِلْ	مُسْتَوْصِلٌ	مُسْتَوْصَلٌ	اسْتِئْصَالٌ	tražiti da se spoji

B) Glagoli (الْأَجَوَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju srednji korjeniti suglasnik و zovu se الْأَجَوَفُ الْوَاوِيُّ, a oni koji imaju ی zovu se الْأَجَوَفُ الْيَائِيُّ.

Ovi nepravilni glagoli se sprežu kao i pravilni u II, III, V, VI, IX, XI, XII i XIII vrsti¹⁾. Za I, IV, VII, VIII i X vrstu vrijede slijedeća pravila:

1) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom (ـَ), pretvara se و ili ی u (ا), na pr.

سَارَ - سِيرَ	icí	قَامَ - قَوْمَ	ustati
هَابَ - هَيْبَ	bojati se	طَالَ - طَوَّلَ	dug biti
إِنْقَادَ - إِنْقِيدَ	pokoriti se	خَافَ - خَوْفَ	bojati se
يَحْتَاجُ - يَحْتَوِجُ	potreban biti	يَحْتَاجُ - إِحْتَاجَ	potreban biti
مُخْتَارٌ - مُخْتِيرٌ	odabran.	مُخْتَارٌ - مُخْتِيرٌ	koji bira

Kako se iz zadnjeg primjera vidi particip aktivni i pasivni od VIII vrste ovih glagola imaju isti oblik nakon pretvaranja slabog suglasnika u duga â (ا).

2) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima bez vokala (سَاكِنٌ), prenosi se njihov vokal na taj prethodni suglasnik, a و ili ی se pretvara u duge vokale, na pr.

يَسِيرُ - يَسِيرُ	ide	يَقُومُ - يَقُومُ	ustaje
يُقَالُ - يُقَوْلُ - يُقَوْلُ	govori se	يَخَافُ - يَخَوْفُ - يَخَوْفُ	boji se
إِسْتَقَامَ - إِسْتَقَوْمَ - إِسْتَقَوْمَ	biti prav.	أَقَامَ - أَقَوْمَ - أَقَوْمَ	boraviti

¹⁾ Isto se tako ne mijenjaju slabi konsonanti u pozitivu, komparativu i superlativu pridjeva na oblik أَفْعَلُ, na pr. أَسْوَدُ crn; أَيْضُ hijel; أَحَوطُ oprezniji; osim toga u glagolskom obliku, koji izrazuje divljenje i čuđenje. (فِعْلُ التَّعَجُّبِ), na pr. مَا أَقْوَلُهُ Divno li govori! أَهْيَبُ به Ala je strašiv! i imenicama oruda, na pr. مَقْوَدٌ povodac, مَخِيطٌ igla, i infinitivu na oblik فَعْلَانُ na pr. طَيْرَانٌ letjeti; دَوْرَانٌ kružiti.

U zadnja četiri primjera و se pretvara u â (ا) na osnovu pravila pod 1, jer je و prvobitno bio s vokalom, a nakon prenošenja vokala našao se pred njim vokal »e« (ـَ).

U infinitivu IV i X vrste glagola الْأَجُوفُ u zamjenu za ukinuti slabi konsonant dodaje se na kraju ة (تَاءُ الْعِوَضِ), na pr.

إِهَابَةٌ - إِهَابٌ - إِهْيَابٌ - إِهْيَابٌ; إِقَامَةٌ - إِقَامٌ - إِقْوَامٌ - إِقْوَامٌ
إِسْطَابَةٌ - إسْطَابٌ - إسْطِيَابٌ - إسْطِيَابٌ; إِسْتِقَامَةٌ - إِسْتِقَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ

3) Ako pak slabi konsonant و ili ي budu bez vokala, a zdravi suglasnik iza njih također bude bez vokala, odbacuju se slabi konsonanti da se ne sastanu dva konsonanta bez vokala, jer u arapskom jeziku ne smiju doći dva sakin suglasnika zajedno (التِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ). Ako se ova promjena dogodi u imperativu I vrste glagola, odbacuje se spočetka ا, jer je suglasnik iza njega dobio vokal. Prestane li razlog za ukidanje slabog konsonanta, opet se on vraća, na pr.

قُولِي i قُولُوا - قُولَا Reci! ali اَقُولُ - اَقُولُ - اَقُولُ
سِيرِي i سِيرُوا - سِيرَا Idi! ali اِسِيرُ - اِسِيرُ - اِسِيرُ
لَمْ يَقُومُوا i لَمْ يَقُومَا Nije ustao, ali لَمْ يَقُمْ - لَمْ يَقُمْ - لَمْ يَقُمْ
لَمْ يَسِيرُوا i لَمْ يَسِيرَا Nije otišao, ali لَمْ يَسِرْ - لَمْ يَسِرْ - لَمْ يَسِرْ
لَمْ يَخَافُوا i لَمْ يَخَافَا Nije se bojao, ali لَمْ يَخَفْ - لَمْ يَخَفْ - لَمْ يَخَفْ

4) Kada se po pravilu pod 3 odbaci ا, koji je nastao od و ili ي da se izbjegne التِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, tada se u 3 licu perf. mn. žen. roda kao i u 2 i 1 licu perf. oba roda i sva tri broja prvi suglasnik glagola čita sa ـُ, ako je odbačeni ا postao od و (jer su ـُ i و međusobno srodni), a sa ـِ, ako je odbačeni ا postao od ي (jer su ـِ i ي srodni), na pr.

قُلْتُ - قُلْتَ - قَالَتْ - قَوْلْتُ; قُلْنِ - قُلْنَ - قَالْنَ - قَوْلْنِ
سَرْتُ - سَرْتَ - سَارَتْ - سَيْرْتُ; سَرْنِ - سَرْنَ - سَارْنَ - سَيْرْنِ

Od gornjega su pravila izuzetak glagoli **الْأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ**, koji spadaju u 4 razred I vrste. U ovih glagola se vokal prvog konsonanta pretvara u »i« (ـِ) premda je ukinut و da se zna da je srednji suglasnik imao vokal ـِ, na pr, od glagola **يَخَافُ - خَافَ** (postalo od **يَخْوَفُ - خَوْفَ**) prvo lice perfekta glasi **خَفْتُ** (od **خَفْتُ - خَفْتُ - خَفْتُ - خَفْتُ**).

Isto tako **يَنَامُ - نَامَ** *spavati* (od **يَنُومُ - نَوْمَ**) prvo lice perfekta ima oblik **نَمْتُ** (od **نَمْتُ - نَمْتُ - نَمْتُ - نَمْتُ**).

Glagol **يَمُوتُ مات** *umrijeti* može spadati u 1 razred I vrste pa imperfekat ima oblik **يَمُوتُ** (od **يَمُوتُ**), a može biti od 4 razreda pa imperfekat glasi **يَمَاتُ** (od **يَمُوتُ**). Stoga 1 lice perfekta ovoga glagola može biti **مُتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مَمْتُ - مَمْتُ**) i **مِتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مَمْتُ - مَمْتُ**).

5) Kada je suglasnik و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), prelazi u ي, a onda u dugo »î« (ـِى) kao i kod nepravil. glagola **أَلْمِشَالُ**, na pr. 3 lice imperfekta

IV vrste	يُقِيلُ	od	يُقُولُ	-	يُقُولُ	-	يُقِيلُ
X vrste	يَسْتَقِيمُ	od	يَسْتَقِيمُ	-	يَسْتَقِيمُ	-	يَسْتَقِيمُ
particip aktivni	مُجِيبٌ		مُجِيبٌ	-	مُجِيبٌ	-	مُجِيبٌ
	مُسْتَقِيمٌ		مُسْتَقِيمٌ	-	مُسْتَقِيمٌ	-	مُسْتَقِيمٌ

6) Ako srednji konsonant و ili ي ima vokal »i« (ـِ), a na suglasniku pred njim bude vokal »u« (ـُ), ukinuće se vokal s toga suglasnika pa će vokal slabog suglasnika doći na njegovo mjesto. Slabi suglasnik و u ovom slučaju se pretvara najprije u ي, a onda u dugo »î« (ـِى), a ako je srednji suglasnik ي,

jednostavno prelazi u dugo »î«, na pr. 3 lice perfekta singulara u pasivu od glagola قَالَ (od قَوْلَ) reći i بَاعَ (od بَيْعَ) prodati glasi:

قِيلَ - قِيلَ - قَوْلَ - قَوْلَ - قَوْلَ od قِيلَ
 بِيَعَ - بِيَعَ - بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ od بِيَعَ
 أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ od أُحْتِيجَ

7) U participu aktivnom I vrste glagola mijenja se و ili ى u ء, na pr. قَائِلٌ koji govori; i سَائِرٌ koji ide.

U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْوَاوِيُّ prelazi vokal sa و na pretstojeći konsonant, pa se onda و ukida, da se izbjegne التِّقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, na pr. مَقُولٌ rečen od مَقُولٌ. U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ prelazi vokal sa ى na pretstojeći suglasnik, pa se onda ى ukida zbog التِّقَاءُ السَّاكِنَيْنِ. Zatim se vokal »u« na prvom konsonantu pretvara u »i«, da se zna da je ukinuto ى, a potom se و pretvara u ى, jer je pred njim vokal »i«, na pr.

¹⁾ مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ od مَبِيعٌ prodan

Primjeri od glagola قَالَ reći:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekta (الْمَاضِي):

Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan نَ sa	نَ sa
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ (أَنْ)	يَقُولَنَّ	يَقُولَنَّ
Dual m. r.	قَالَآ	يَقُولَانِ	يَقُولَا	يَقُولَانَّ	—
Plur. m. r.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُونَّ	يَقُولُونَّ

¹⁾ Isto se tako و mijenja u ى u infinitivu, na pr. صِيَانَةٌ mjesto صَوَانَةٌ čuvati, زِيَارَةٌ mjesto زَوَارَةٌ posjetiti, صِيَامٌ mjesto صَوَامٌ postiti, خِيَانَةٌ mjesto خَوَانَةٌ iznevjeriti, ali قِيَامٌ (gl. imenica od III vrste glagola) odupirati se.

Sing. ž. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. ž. r.	—	يَقْلُنَّ	يَقْلُنَّ	يَقْلُنَّ	يَقْلُنَّ	يَقْلُنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual m. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. m. r.	تَقُولُنَّ	تَقُولُنَّ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُون	تَقُولْتُمْ
Sing. ž. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. ž. r.	—	تَقْلُنَّ	تَقْلُنَّ	تَقْلُنَّ	تَقْلُنَّ	تَقْلُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ
Pl. oba r.	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni zavisni skraćeni pojačan
način način način sa ن sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ (أَنْ)	يُقَالَنَّ (لَمْ)	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
Dual m. r.	—	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ
Plur. m. r.	يُقَالُنَّ	يُقَالُون	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالُون	يُقَالُون
Sing. ž. r.	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
Dual ž. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ
Plur. ž. r.	—	يُقْلُنَّ	يُقْلُنَّ	يُقْلُنَّ	يُقْلُنَّ	يُقْلُنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تُقَالَنْ	تُقَالَنَّ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالُ	قِلْتَ
Dual m. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَانِ	قِلْتُمَا
Plur. m. r.	تُقَالُنْ	تُقَالَنَّ	تُقَالُوا	تُقَالُوا	تُقَالُونَ	قِلْتُمْ
Sing. ž. r.	تُقَالِنْ	تُقَالِنَّ	تُقَالِي	تُقَالِي	تُقَالَيْنِ	قِلْتِ
Dual ž. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَانِ	قِلْتُمَا
Plur. ž. r.	—	تُقَلْنَانِ	تُقَلْنِ	تُقَلْنِ	تُقَلْنِ	قِلْنِ

1 lice (الْمُسَكَّمُ)

S. oba r.	أُقَالَنْ	أُقَالَنَّ	أُقَالُ	أُقَالُ	أُقَالُ	قِلْتُ
Pl. oba r.	نُقَالَنْ	نُقَالَنَّ	نُقَالُ	نُقَالُ	نُقَالُ	قِلْنَا

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ)

(نَهْيُ الْخَاصِرِ)

jednostavni pojačani

jednostavni

pojačani

sa ن sa ن

sa ن sa ن

Sing. m. r.	قُلْ	قُولَنْ	قُولَنَّ	لَا تَقُلْ	لَا تَقُولَنَّ	لَا تَقُولَنْ
Dual m. r.	قُولَا	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ	—
Plur. m. r.	قُولُوا	قُولُنْ	قُولَنَّ	لَا تَقُولُوا	لَا تَقُولُنْ	لَا تَقُولَنَّ
Sing. ž. r.	قُولِي	قُولَيْنِ	قُولِنَّ	لَا تَقُولِي	لَا تَقُولَيْنِ	لَا تَقُولِنَّ
Dual ž. r.	قُولَا	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ	—
Plur. ž. r.	قُولْنَ	قُولْنَانِ	—	لَا تَقُولْنَ	لَا تَقُولْنَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	قَائِلٌ	مَقُولٌ
Dual m. r.	قَائِلَانِ	مَقُولَانِ
Plur. m. r.	قَائِلُونَ	مَقُولُونَ

Sing. ž. r.	قَائِلَةٌ	مَقُولَةٌ
Dual ž. r.	قَائِلَتَانِ	مَقُولَتَانِ
Plur. ž. r.	قَائِلَاتٌ	مَقُولَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

قول reći.

Primjeri od glagola بَاعَ prodati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْفَائِبُ)			
Sing. m. r.	بَاعَ	يَبِيعُ (أَنْ)	يَبِيعُ (كَمْ)
Dual m. r.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا
Plur. m. r.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual ž. r.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بَعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	بِيعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual m. r.	بِيعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِيعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِيعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِيعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِيعَنَّ	تَبِيعْنَ	تَبِيعْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	بِيعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعُ
Pl. oba r.	بِيعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعُ

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

		određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	يُبْعَ	يُبَاعُ	يُبَاعُ (أَنْ)	يُبْعُ (لَمْ)
Dual m. r.	يُبَعَا	يُبَاعَانِ	يُبَاعَا	يُبَاعَا
Plur. m. r.	يُبْعُوا	يُبَاعُونَ	يُبَاعُوا	يُبَاعُوا
Sing. ž. r.	يُبْعَتُ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبْعُ
Dual ž. r.	يُبْعَتَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	يُبْعُنَ	يُبْعُنَ	يُبْعُنَ	يُبْعُنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	تُبْعَتُ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبْعُ
Dual m. r.	تُبْعَتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. m. r.	تُبْعَتُمْ	تُبَاعُونَ	تُبَاعُوا	تُبَاعُوا
Sing. ž. r.	تُبْعَتِ	تُبَاعِينَ	تُبَاعِي	تُبَاعِي
Dual ž. r.	تُبْعَتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	تُبْعَتُنَّ	تُبْعُنَ	تُبْعُنَ	تُبْعُنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)				
S. oba r.	تُبْعَتُ	أُبَاعُ	أُبَاعُ	أُبْعُ
Pl. oba r.	تُبْعَنَا	نُبَاعُ	نُبَاعُ	نُبْعُ

Kako se iz gornjih primjera vidi pasiv glagola, koji imaju srednji suglasnik *ي* isti je kao i kod onih, u kojih je srednji suglasnik *و* osim u perfektu od plurala 3 lica žen. roda pa dalje. U ovim oblicima pasiv glagola koji imaju srednji suglasnik *ي* ima iznimne oblike da ne bi bio jednak aktiv i pasiv.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

Sing. m. r.

بِعْ

لَا تَبِعْ

Dual m. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. m. r.

بِيعُوا

لَا تَبِيعُوا

Sing. ž. r.

بِيعِي

لَا تَبِيعِي

Dual ž. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. ž. r.

بِيعْنَ

لَا تَبِيعْنَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.

بَائِعٌ

مَبِيعٌ

Dual m. r.

بَائِعَانِ

مَبِيعَانِ

Plur. m. r.

بَائِعُونَ

مَبِيعُونَ

Sing. ž. r.

بَائِعَةٌ

مَبِيعَةٌ

Dual ž. r.

بَائِعَتَانِ

مَبِيعَتَانِ

Plur. ž. r.

بَائِعَاتُ

مَبِيعَاتُ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

بِيعٌ *prodati.*

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li je srednji suglasnik و ili ی.

Proširene vrste od glagola قَالَ :

Vrsta	Perfekat أَتَاخِي		Imperf. أَخْصَارِعُ		Imperativ أَلَا مَرَوْا النَّهْيَ	Particip		Infinitiv أَلْمَصْدَرُ	
	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْمُجْهُولُ	aktivni أَلْمَعْلُومُ	pasivni أَلْمُجْهُولُ		aktivni إِسْمُ الْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ الْمَفْعُولِ		
II	قَتَلَ	قُتِلَ	يُقَتِّلُ	يُقْتَلُ	قَتْلٌ	مُقَتِّلٌ	مُقْتَلٌ	تَقْوِيلٌ	prisiliti da rekne
III	قَاوَى	قُورِيَ	يُقَاوِلُ	يُقَاوَلُ	قَاوِلٌ	مُقَاوِلٌ	مُقَاوَلٌ	مُقَاوَلَةٌ	pregovarati
IV	أَقَالَ	أُقِيلَ	يُقِيلُ	يُقَالُ	أَقْلٌ	مُقِيلٌ	مُقَالٌ	أَقَالَةٌ	podmetnuti nekom da je nešto rekao
V	تَقَوَّلَ	تُقَوَّلَ	يَتَقَوَّلُ	يَتَقَوَّلُ	تَقَوَّلٌ	مَتَقَوِّلٌ	مَتَقَوَّلٌ	تَقَوَّلٌ	reći na nekoga nešto
VI	تَعَاوَلَ	تُعَوَّرِلُ	يَتَعَاوَلُ	يَتَعَاوَلُ	تَعَاوَلٌ	مَتَعَاوِلٌ	مَتَعَاوَلٌ	تَعَاوَلٌ	pregovarati
VIII	اِقْتَنَانَ	اُقْتِيلَ	يَقْتَنُلُ	يُقْتَالُ	اِقْتَنَانٌ	مُقْتَنِلٌ	مُقْتَنَالٌ	اِقْتِيَالٌ	raspolagati nečim
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	
X	اِسْتَقَالَ	اِسْتُقِيلَ	يَسْتَقِيلُ	يُسْتَقَالُ	اِسْتَقِيلٌ	مُسْتَقِيلٌ	مُسْتَقَالٌ	(¹)اِسْتِقَالَةٌ	tražiti razrešenje

¹⁾ Ova je vrsta napravljena od يَقِيلُ - قَالَ , jer ista ne dolazi od يَقُولُ - قَالَ

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفُ od 4 razreda I vrste, koji se mijenjaju kao pravilni glagoli, na pr. عَوَّرُ - يَعْوَرُ - عَوَّرَ oslijepjeti u jedno oko.

Isto tako neki nepravilni glagoli أَجَوْفُ u IV vrsti se mogu mijenjati i kao pravilni i nepravilni glagoli, na pr. أَرَّاحَ i أَرْوَحَ njušiti, mirisati.

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفُ od VIII i X vrste, koji se mijenjaju kao pravilni, na pr. اِعْتَوَنَ međusobno se pomagati; اِسْتَصَوَّبَ odobravati.

Vježba 62

C) Nepravilni glagoli (النَّاقِصُ)

Nepravilni glagoli النَّاقِصُ (krnjavi) jesu oni, u kojih je treći korjeniti suglasnik و (النَّاقِصُ الْوَاوِيُّ) ili ي (النَّاقِصُ الْيَائِيُّ).

Za sprežanje ovih glagola potrebno je znati ova pravila:

I za glagole النَّاقِصُ vrijede pravila, koja su navedena pod 1) i 3) kod glagola الْأَجَوْفُ t. j. kada bude و ili ي s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom َ, pretvaraju se u »ا«¹⁾, a kad se sastanu dva suglasnika bez vokala, prvi otpada, ako je slabi, na pr.

غَزَوْا - غَزَاوَا - غَزَوْوَا ; غَزَتَ - غَزَاتَ - غَزَوْتَ ; غَزَا - غَزَا - غَزَوَ
رَمَوْا - رَمَاوَا - رَمَوْوَا ; رَمَتَ - رَمَاتَ - رَمَيْتَ ; رَمَى - رَمَى - رَمَى
يَخْشَوْنَ - يَخْشَاوْنَ - يَخْشَوُونَ ; يَرْضَوْنَ - يَرْضَاوْنَ - يَرْضَوُونَ ; يَرْضَى - يَرْضَى - يَرْضَى

¹⁾ Ovo pravilo vrijedi i za imena, na pr. عَصَا (od عَصَوٌ) štap; رَحَى (od رَحَى) žrvanj.

²⁾ Dugo â se piše u I vrsti glagola sa ا, ako je â postalo od و, a sa ي ako je postalo od ي. U proširenim vrstama se krajnje â uvijek piše sa ي, na pr. أَعْطَى dati.

3) Slabi konsonanti و ili ی na kraju riječi ne podnose vokala $\bar{u}$ pa se vokal ukida, a و ili ی prelazi u dugi vokal, na pr.
 رَمَى $\bar{u}$ - رَمَى $\bar{u}$ ratovati; يَرْمِي - يَرْمِي $\bar{u}$ baciti, ali يَرْجُو - يَرْجُو $\bar{u}$ nadati se; يَرْجُو $\bar{u}$ baciti.

4) Ako konsonant koji stoji pred ی ima vokal »i« ($\bar{i}$), a iza konsonanta ی bude dugi vokal, odbacuje se vokal »i« sa suglasnika, koji stoji pred ی pa na njega pređe sa ی vokal »u« i konačno se ukine ی, da se izbjegne إلتقاء الساكنين, na pr.

يَرْمُونَ - يَرْمِيُونَ - يَرْمِيُونَ od يَرْمِيُونَ postaje
 يَمْضُونَ - يَمْضِيُونَ - يَمْضِيُونَ od يَمْضِيُونَ postaje
 رَضُوا - رَضُوا - رَضُوا od رَضُوا postaje
 غَارُونَ - غَارِيُونَ - غَارِيُونَ od غَارِيُونَ postaje
 رَامُونَ - رَامِيُونَ - رَامِيُونَ od رَامِيُونَ postaje

5) Ako و bude s vokalom $\bar{u}$, a prije njega $\bar{u}$, ukinuće se vokal $\bar{u}$ sa predstojećeg suglasnika, pa će se njemu prenijeti vokal sa و, koji će se ukinuti da se izbjegne إلتقاء الساكنين, na pr.

تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ
 أُغْرِيْ - أُغْرِيْ - أُغْرِيْ - أُغْرِيْ

6) Konsonant ی ni و ne podnosi vokala »i« pa se taj vokal ukida, a ukida se i ی, da se izbjegne إلتقاء الساكنين, na pr.

تَرْمِيْنَ - تَرْمِيْنَ - تَرْمِيْنَ od تَرْمِيْنَ postaje
 تَرَضِيْنَ - تَرَضِيْنَ - تَرَضِيْنَ od تَرَضِيْنَ postaje¹⁾.

¹⁾ Kod ovoga drugog primjera može se primjeniti i pravilo koje je navedeno pod 1) glagola أَجَوْفُ.

7) U svim oblicima skraćenog načina (t. j. الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) i (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) koji se kod pravilnih glagola svršuju na - ukida se و ili ی u glagola النَّاقِصُ, na pr.

od كَمْ يَرْجُ postaje كَمْ يَرْجُ od كَمْ يَرْجُو postaje كَمْ يَرْجُو
od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى

U zavisnom načinu imperfekta izgovara se slabi konsonant, na pr. كُنْ يَرْمِي - كُنْ يَغْزُو.

8) U glagolskom pridjevu aktivnom (إِسْمُ الْفَاعِلِ) ukida se vokal »u« ili »i« sa و ili ی pa se onda ukida i slabi konsonant, da se izbjegne إلتقاء الساكنين (jer se nunacija računa kao ن), na pr.

od غَازَوْ postaje غَازٍ nom. i gen.; akuzat. غَازِيًا.
od رَأَيْ postaje رَأَى nom. i gen.; akuzat. رَأِيًا.

Ako pred ovaj particip dode određeni član آل vraća se krajnje ی kao dugi vokal bez obzira da li je na kraju participa ukinut و ili ی, na pr. (الرَّامِي (od الْغَازِي (od الْغَازِي (od الْغَازِي).

9) U participu pasivnom (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) od glagola نَاقِصٌ slijeva se و sa و participa pasivnog u و, na pr. od مَغْزُوءٌ postaje مَغْزُوءٌ.

Ako je krajnji konsonant ي pretvara se و participa pasivnoga uticajem ی u ی pa se oba ی sliju u ي. U tome slučaju se vokal pred ي pretvara u i, jer su srodni a i da se ne bi ي opet pretvorilo u و, na pr.

od مَرْضَى postaje (مَرْضَى - مَرْضَى)
od مَبْنَى postaje (مَبْنَى - مَبْنَى)

¹⁾ Ovako se sklanjaju i imenice, koje dolaze na oblik فَاعِلٌ, a imaju krajnji konsonant و ili ی na pr. وَادِيًا, dolina (nominativ i genitiv), وَادِي (akuzativ), ali أَلْوَادِي (nom. i gen.), أَلْوَادِي (akuzativ), نَادِي zbor (nom. i gen.), نَادِي (akuzativ) ali أَلْنَادِي (nom. i gen.) i أَلْنَادِي (akuzativ).

Primjeri od glagola غَزَا vojevati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	-----------------

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	غَزَا	يَغْزُو	(كُنْ) يَغْزُو	(كَمْ) يَغْزُو	يَغْزُونُ	يَغْزُونُ
Dual m. r.	غَزَا	يَغْزُوَانِ	يَغْزُوَا	يَغْزُوَا	يَغْزُوَانِ	—
Plur. m. r.	غَزَا	يَغْزُونُ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزُنُ	يَغْزُنُ
Sing. ž. r.	غَزَتْ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُونُ	تَغْزُونُ
Dual ž. r.	غَزَتَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْنَ	يَغْزُونِ	يَغْزُونِ	يَغْزُونِ	يَغْزُونَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	غَزَوْتَ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُونُ	تَغْزُونُ
Dual m. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِ	—
Plur. m. r.	غَزَوْتُمْ	تَغْزُونُ	تَغْزُو	تَغْزُوا	تَغْزُنُ	تَغْزُنُ
Sing. ž. r.	غَزَوْتَ	تَغْزِينَ	تَغْزِي	تَغْزِي	تَغْزِينَ	تَغْزِينَ
Dual ž. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	تَغْزُوَانِ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْتُنَّ	تَغْزُونِ	تَغْزُونِ	تَغْزُونِ	تَغْزُونَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	غَزَوْتُ	أَغْزُو	أَغْزُو	أَغْزُو	أَغْزُونُ	أَغْزُونُ
Pl. oba r.	غَزَوْنَا	نَغْزُو	نَغْزُو	نَغْزُو	نَغْزُونُ	نَغْزُونُ

b) Pasiv (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan	pojačan
način	način	način	sa ن	sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	غُرِيَ	يُغْرَى	(لَنْ) يُغْرَى	(لَمْ) يُغْرَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيَا	يُغْرِيَانِ	يُغْرِيَا	يُغْرِيَا	يُغْرِيَانِ	—
Plur. m. r.	غُرُوا	يُغْرَوْنَ	يُغْرُوا	يُغْرُوا	يُغْرَوْنَ	يُغْرَوْنَ
Sing. ž. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. ž. r.	غُرِينَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيَتُمَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. m. r.	غُرِيْتُمْ	تُغْرَوْنَ	تُغْرُوا	تُغْرُوا	تُغْرَوْنَ	تُغْرَوْنَ
Sing. ž. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيَتُمَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. ž. r.	غُرِيْتُنَّ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	غُرِيْتُ	أُغْرَى	أُغْرَى	أُغْرَ	أُغْرَيْنَ	أُغْرَيْنَ
Pl. oba r.	غُرِينَا	نُغْرَى	نُغْرَى	نُغْرَ	نُغْرَيْنَ	نُغْرَيْنَ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن
Sing. m. r.	أَغْزُ	أَغْزُونَ	أَغْزُونَ	لَا تَغْزُ	لَا تَغْزُونَ	لَا تَغْزُونَ
Dual m. r.	أَغْزُوا	أَغْزَوَانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزَوَانِ	—
Plur. m. r.	أَغْزُوا	أَغْزُنْ	أَغْزُنْ	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُنْ	لَا تَغْزُنْ
Sing. ž. r.	أَغْزِي	أَغْزِينَ	أَغْزِينَ	لَا تَغْزِي	لَا تَغْزِينَ	لَا تَغْزِينَ
Dual ž. r.	أَغْزُوا	أَغْزَوَانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزَوَانِ	—
Plur. ž. r.	أَغْزُونَ	أَغْزُونَانِ	—	لَا تَغْزُونَ	لَا تَغْزُونَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	غَازٍ	مَغْزُوءٌ
Dual m. r.	غَازِيَانِ	مَغْزُوءَانِ
Plur. m. r.	غَازُونَ	مَغْزُوءُونَ
Neprav. mn. m. r.	¹⁾ غَزَاةٌ	—
Sing. ž. r.	غَازِيَةٌ	مَغْزُوءَةٌ
Dual ž. r.	غَازِيَتَانِ	مَغْزُوءَتَانِ
Plur. ž. r.	غَازِيَاتٌ	مَغْزُوءَاتٌ

Infinitiv غَزَوْ vojevati.

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li glagol ima u korjenu و ili ي.

¹⁾ Nepravilni plural muškog roda participa aktivnog glagola النَّاقِصُ ne dolazi na oblik فَعْلَةٌ kao kod pravilnih glagola nego ima oblik فَعْلَةٌ, na pr. قُضَاةٌ (od قُضِيَّةٌ); رُمَاةٌ (od رُمِيَّةٌ); غَزَاةٌ (od غَزَوَةٌ) i t. d.

Primjeri od glagola رَمَى baciti:

U aktivu

Perfekat:

Imperfekat:

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan	pojačan
način	način	način	sa ن	sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	رَمَى	يَرْمِي	(لَنْ) يَرْمِي	(لَمْ) يَرْمِ	يَرْمِيَنَّ	يَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيَا	يَرْمِيَانِ	يَرْمِيَا	يَرْمِيَا	يَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَوْا	يَرْمُونُ	يَرْمُوا	يَرْمُوا	يَرْمُونَ	يَرْمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَتْ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual ž. r.	رَمَتَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْنَ	يَرْمِينِ	يَرْمِينِ	يَرْمِينِ	يَرْمِينَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَمَيْتَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَيْتُمْ	تَرْمُونُ	تَرْمُوا	تَرْمُوا	تَرْمُونَ	تَرْمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَيْتِ	تَرْمِينِ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِينِ	تَرْمِينِ
Dual ž. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْتُنَّ	تَرْمِينِ	تَرْمِينِ	تَرْمِينِ	تَرْمِينَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَمَيْتُ	أَرْمِي	أَرْمِي	أَرِمِ	أَرْمِيَنَّ	أَرْمِيَنَّ
Pl. oba r.	رَمَيْنَا	نَرْمِي	نَرْمِي	نَرِمِ	نَرْمِيَنَّ	نَرْمِيَنَّ

Pasivni oblik je يُرْمَى - رُمِيَ i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	إِزِمِ	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	لَا تَزِمِ	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ
Dual m. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. m. r.	إِزُمُوا	إِزُمُنَّ	إِزُمُنَّ	لَا تَزُمُوا	لَا تَزُمُنَّ	لَا تَزُمُنَّ
Sing. ž. r.	إِزِمِي	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	لَا تَزِمِي	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ
Dual ž. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. ž. r.	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	—	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَامٍ	مَرْمِيٍّ
Dual m. r.	رَمِيَانِ	مَرْمِيَانِ
Plur. m. r.	رَامُونَ	مَرْمِيُونَ
Sing. ž. r.	رَامِيَّةٌ	مَرْمِيَّةٌ
Dual ž. r.	رَامِيَتَانِ	مَرْمِيَتَانِ
Plur. ž. r.	رَامِيَاتٌ	مَرْمِيَاتٌ

Primjeri od glagola رَضِيَ biti zadovoljan:

Perfekta (الْمَاضِي):

Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan	pojačan
način	način	način	sa ن	sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	رَضِيَ	يَرْضَى	(أَنْ) يَرْضَى	(لَمْ) يَرْضَ	يَرْضَيْنِ	يَرْضَيْنِ
Dual m. r.	رَضِيَا	يَرْضَانِ	يَرْضِيَا	يَرْضِيَا	يَرْضِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضُوا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْا	يَرْضَوْا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْنَ

Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضِيْتَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِينَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَضِيْتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	رَضِيْتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضِيْتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْا	تَرْضَوْا	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	رَضِيْتَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضِيْتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِيْتُمْ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَضِيْتُ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضَيْنَ	أَرْضَيْنَ
Pl. oba r.	رَضِينَا	نَرْضَى	نَرْضَى	نَرْضَ	نَرْضَيْنَ	نَرْضَيْنَ

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	إَرْضَ	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَ	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَانِ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِ	—
Plur. m. r.	إَرْضَوْا	إَرْضَوْنَ	إَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْا	لَا تَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	إَرْضَى	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَى	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَانِ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَانِ	—	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَانِ	—

Particip aktivni i pasivni ima isti oblik kao i od glagola رَمَى.

Infinitiv رِضْوَانٌ biti zadovoljan.

Primjeri od glagola رَأَى doći i آتَى vidjeti:

Perfekat (الْمَاضِي):   Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
 aktiv   pasiv   aktiv   pasiv

3 lice (الْغَائِبُ):

Sing. m. r.	أَتَى	رَأَى	أُتِيَ	رُئِيَ	يَأْتِي	يُرَى ¹⁾	يُؤْتَى
Dual m. r.	أَتَيَا	رَأَيَا	أُتِيَا	رُئِيَا	يَأْتِيَانِ	يُرَيَانِ	يُؤْتِيَانِ
Plur. m. r.	أَتَوْا	رَأَوْا	أُتُوا	رُؤُوا	يَأْتُونَ	يُرُونَ	يُؤْتُونَ
Sing. ž. r.	أَتَتْ	رَأَتْ	أُتِيتْ	رُئِيتْ	تَأْتِي	تُرَى	تُؤْتَى
Dual ž. r.	أَتَتَا	رَأَتَا	أُتِيتَا	رُئِيتَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْنَ	رَأَيْنَ	أُتِينَ	رُئِينَ	يَأْتِينَ	يُرِينَ	يُؤْتِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ):

Sing. m. r.	أَتَيْتَ	رَأَيْتَ	أُتِيتَ	رُئِيتَ	تَأْتِي	تُرَى	تُؤْتَى
Dual m. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ
Plur. m. r.	أَتَيْتُمُ	رَأَيْتُمُ	أُتِيتُمُ	رُئِيتُمُ	تَأْتُونَ	تُرُونَ	تُؤْتُونَ
Sing. ž. r.	أَتَيْتِ	رَأَيْتِ	أُتِيتِ	رُئِيتِ	تَأْتِينَ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ
Dual ž. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	أُتِيتُنَّ	رُئِيتُنَّ	تَأْتِينَ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَتَيْتُ	رَأَيْتُ	أُتِيتُ	رُئِيتُ	آتِي	أرى	أؤتي
Pl. oba r.	أَتَيْنَا	رَأَيْنَا	أُتِينَا	رُئِينَا	نأتي	نرى	نؤتي

¹⁾ U imperfektu glagola رَأَى ispada .

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

:(أَمْرُ الْخَاضِرِ)

:(نَهْيُ الْخَاضِرِ)

Sing. m. r.	إِيتِ	ili	إِئْتِ	¹⁾ (رَهْ) رَ	لَا تَأْتِ	لَا تَرِ
Dual m. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رِيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. m. r.	إِئْتُوا	ili	إِئْتُوا	رَوْا	لَا تَأْتُوا	لَا تَرَوْا
Sing. ž. r.	إِئْتِي	ili	إِئْتِي	رِي	لَا تَأْتِي	لَا تَرِي
Dual ž. r.	إِئْتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رِيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. ž. r.	إِئْتِينَ	ili	إِئْتِينَ	رِينَ	لَا تَأْتِينَ	لَا تَرِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَاءَ	آتِ	مَرَّئِي	مَأْتِي
Dual m. r.	رَائِيَانِ	آتِيَانِ	مَرَّئِيَانِ	مَأْتِيَانِ
Plur. m. r.	رَاوُونَ	آتُونَ	مَرَّئِيُونَ	مَأْتِيُونَ
Sing. ž. r.	رَائِيَةً	آتِيَةً	مَرَّئِيَةً	مَأْتِيَةً
Dual ž. r.	رَائِيَتَانِ	آتِيَتَانِ	مَرَّئِيَتَانِ	مَأْتِيَتَانِ
Plur. ž. r.	رَائِيَاتٍ	آتِيَاتٍ	مَرَّئِيَاتٍ	مَأْتِيَاتٍ

Infinitiv إِيْتَانُ *doći*; رُؤْيَةٌ *vidjeti*.

Od glagola رَأَى IV vrsta ima oblik:

مَرَى - مَرِ - لَا تُرِ - أَرِ - إِرَاءَةٌ - يُرِي - أَرَى *pokazati*.

Vježba 63

¹⁾ Kada imperativ ima u sing. muš. roda samo jedan konsonant, dodaje se na kraju هَاءُ السَّكَنَةِ (هَ) radi lakšega izgovora, na pr. قَهْ Čuvaj! رَهْ Vidi! ali قِيَا , قِهْمِ , قِنَا i t. d.

Proširene vrste od glagola النَّاقِصُ:

Vrsta	Perfekta		Imperf.		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv	
	aktivni المعلوم	pasivni المجهول	aktivni المعلوم	pasivni المجهول	kojim se أمر المأخوذ	kojim se نهي المأخوذ	aktivni اسم الفاعل	pasivni اسم المفعول		
II	بَيَّ	بُلِيَ	يَبِي	يَبِي	بَيَّ	لَا تُبَيَّ	مَبِي	مَبِي	تَبِيَّةٌ	praviti
III	رَامَى	رُوِيَ	يُرَامِي	يُرَامِي	رَامَ	لَا تُرَامَ	مَرَامٍ	مَرَامِي	مُرَامَةٌ	bacati se
IV	أَبَى	أُبِنِي	يَبِي	يَبِي	أَبَى	لَا تُبَيَّ	مَبِي	مَبِي	إِبْنَاءٌ	dati nekome da pravi
V	تَبَيَّ	تَبِنِي	يَتَبِي	يَتَبِي	تَبَيَّ	لَا تُتَبَيَّ	مَتَبِي	مَتَبِي	تَبَيَّ	posiniti
VI	تَرَامَى	تُرُوِيَ	يَتَرَامِي	يَتَرَامِي	تَرَامَ	لَا تُتَرَامَ	مَتَرَامٍ	مَتَرَامِي	تَرَامٍ	bacati se
VII	إِنَجَلَ	—	يَنَجَلِي	—	إِنَجَلَ	لَا تُنَجَلِ	مُنَجَلٍ	—	إِنْجِلَاءٌ	rastupiti se
VIII	إِبْتَنَى	أُبْتِنِي	يَبْتِنِي	يَبْتِنِي	إِبْتَنَى	لَا تُبْتَنَى	مَبْتِنٍ	مَبْتِنِي	إِبْتِنَاءٌ	napraviti se
X	إِسْتَعْلَى	أُسْتَعْلِي	يُسْتَعْلِي	يُسْتَعْلِي	إِسْتَعْلَى	لَا تُسْتَعْلَلِ	مُسْتَعْلِلٍ	مُسْتَعْلِلِي	إِسْتِعْلَاءٌ	uzdignuti se

Sva pravila, koja vrijede za I vrstu nepravilnih glagola النَّاقِصُ vrijede i za sve proširene vrste.

D) Nepravilni glagoli (الْفَيْفُ)

Nepravilni glagoli الْفَيْفُ su oni, u kojih se sastanu u korjenu dva slaba konsonanta ي i و.

Ako je u korjenu 1 i 3 suglasnik ي ili و, onda se takvi glagol zove الْفَيْفُ الْمَفْرُوقُ (rastavljeni lefif), na pr. يَقِي - يَتَقِي - وَقَى čuvati.

Za glagole koji imaju prvi korjeniti suglasnik ي ili و vrijede pravila koja smo naučili kod glagola أَلْمِثَالُ, a za treći vrijede pravila glagola الْأَقْصُ.

Glagoli u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik ي ili و, zovu se الْفَيْفُ الْمَجْمُوعُ (sastavljeni lefif), na pr. شَوَى - يَشْوِي - شَوَى peći. U ovih se glagola drugi suglasnik ne mijenja, a za treći vrijede pravila glagola الْأَقْصُ.

Primjeri od glagola وَقَى čuvati i شَوَى peći:

Perfekat (الْمَاضِي)

aktiv (الْمَعْلُومُ):

pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَقَى	شَوَى	وُقِيَ	شُويَ
Dual m. r.	وَقِيَا	شَوِيَا	وُقِيَا	شُويَا
Plur. m. r.	وَقَوْا	شَوْوَا	وُقُوا	شُؤْوَا
Sing. ž. r.	وَقَتَ	شَوَتَ	وُقِيَتَ	شُويَتَ
Dual ž. r.	وَقَتَا	شَوَتَا	وُقِيَتَا	شُويَتَا
Plur. ž. r.	وَقَيْنَ	شَوَيْنَ	وُقِينَ	شُويْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَقَيْتَ	شَوَيْتَ	وُقَيْتَ	شُويْتَ
Dual m. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويْتُمَا
Plur. m. r.	وَقَيْتُمْ	شَوَيْتُمْ	وُقَيْتُمْ	شُويْتُمْ

Sing. ž. r.	وَقَيْتِ	شَوَيْتِ	وُقَيْتِ	شُويْتُ
Dual ž. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويْتُمَا
Plur. ž. r.	وَقَيْتُنَّ	شَوَيْتُنَّ	وُقَيْتُنَّ	شُويْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَقَيْتُ	شَوَيْتُ	وُقَيْتُ	شُويْتُ
Pl. oba r.	وَقَيْنَا	شَوَيْنَا	وُقَيْنَا	شُويْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

aktiv (الْمَعْلُومُ):

pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَقِي	يَشْوِي	يُوقِي	يُشْوِي
Dual m. r.	يَقِيَانِ	يَشْوِيَانِ	يُوقِيَانِ	يُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	يَقُونُ	يَشْوُونُ	يُوقُونُ	يُشْوُونُ
Sing. ž. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	يَقِينَ	يَشْوِينَ	يُوقِينَ	يُشْوِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual m. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	تَقُونُ	تَشْوُونُ	تُوقُونُ	تُشْوُونُ
Sing. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقِي	أَشْوِي	أُوقِي	أُشْوِي
Pl. oba r.	نَقِي	نَشْوِي	نُوقِي	نُشْوِي

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

:(أَمْرُ الْحَاضِرِ)

:(نَهْيُ الْحَاضِرِ)

Sing. m. r.	إِشْوِ (قِهْ) قِ	لَا تَشْوِ لَا تَقِ
Dual m. r.	إِشْوِيَا قِيَا	لَا تَشْوِيَا لَا تَقِيَا
Plur. m. r.	إِشْوُوا قُوا	لَا تَشْوُوا لَا تَقُوا
Sing. ž. r.	إِشْوِي قِي	لَا تَشْوِي لَا تَقِي
Dual ž. r.	إِشْوِيَا قِيَا	لَا تَشْوِيَا لَا تَقِيَا
Plur. ž. r.	إِشْوِينَ قِينَ	لَا تَشْوِينَ لَا تَقِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	شَاوِ وَاقِ	مَشْوِي مَوْقِي
Dual m. r.	شَاوِيَانِ وَاقِيَانِ	مَشْوِيَانِ مَوْقِيَانِ
Plur. m. r.	شَاوُونِ وَاقُونِ	مَشْوِيُونِ مَوْقِيُونِ
Sing. ž. r.	شَاوِيَّةٌ وَاقِيَّةٌ	مَشْوِيَّةٌ مَوْقِيَّةٌ
Dual ž. r.	شَاوِيَتَانِ وَاقِيَتَانِ	مَشْوِيَتَانِ مَوْقِيَتَانِ
Plur. ž. r.	شَاوِيَاتٌ وَاقِيَاتٌ	مَشْوِيَاتٌ مَوْقِيَاتٌ

Infinitiv شَيْءٌ pečī, قِيَا čuvati, وقايةٌ

Vježba 65

Nepravilni glagol لَيْسَ nije

Glagol لَيْسَ nije ima samo perfekat:

3 lice (الْغَائِبُ)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	لَيْسَ	لَسْتُ
Dual m. r.	لَيْسَا	لَسْتُمَا
Plur. m. r.	لَيْسُوا	لَسْتُمْ

Sing. ž. r.	لَيْسَتْ	لَسْتُ
Dual ž. r.	لَيْسَتَا	لَسْتُمَا
Plur. ž. r.	لَسْنَ	لَسْتُنَّ

1 lice (أَلَمْتَ-كَلِمٌ)

S. oba r. لَسْتُ

Pl. oba r. لَسْنَا

Ovaj glagol izrazuje negativno značenje glagola كَانَ *biti* pa se upotrebljuje kao pomoćni glagol i kao spona između subjekta i predikata imenske rečenice, na pr. كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd je učen ili Zejd je bio učen; لَيْسَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd nije učen; كَانَ يَجْلِسُ On sjedaše, لَيْسَ يَجْلِسُ On ne sjedi.

Kad je لَيْسَ spona, predikat imenske rečenice obično dolazi u genitivu s prijedlogom بِ (ovo se بِ zove أَلْبَاءُ الزَّائِدَةُ suvišno b), na pr. لَيْسَ الدَّمُ مَاءً ili لَيْسَ الدَّمُ بِمَاءٍ *krv nije voda*.

Vježba 66

Glagoli kojima se hvali ili kudi (أَفْعَالُ الْمَدْحِ وَالذَّمِّ)

Glagol نِعِمٌ *dobar biti* i يَسُرُّ *loš biti* imaju još samo ženski rod نِيسَتْ i نِيسَتْ.

Ovi se glagoli upotrebljuju kao uzvici i iza njih, stoji određeni subjekat u nominativu, a imenica, koja kazuje ko se hvali ili kudi također stoji u nominativu, na pr. نِعِمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ *Divan li je čovjek Zejd!* يَسُرُّ الْقَرِينُ الْكَذِبُ *Loš li je drug laž!*

Ovamo se pribraja i glagol حَبَّ *voljeti*, koji uvijek ima subjekat pokaznu zamjenicu ذَا pa bez obzira na rod i broj glasi حَبَّذَا, na pr. حَبَّذَا زَيْدٌ *Dobar li je Zejd!* حَبَّذَا الرِّجَالُ *Dobri li su ljudi!*

Od ovoga glagola i njegova subjekta napravljena je II vrsta تَحَبَّبْتُ - يُحَبِّدُ - حَبَّذَا *odobravati*.

(أَفْعَالُ التَّعْجِبِ) Glagoli koji izrazuju čuđenje

U arapskom jeziku imaju dva glagolska oblika za izražavanje čuđenja ili iznenađenja i to:

1) Glagol se pretvori u oblik أَفْعَلَ i stavi se pred njega čestica مَا (مَا التَّعْجِبِ), a imenica ili lična zamjenica koja kazuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje dolazi iza glagola u akuzativu, na pr. مَا أَحْسَنَهُ مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ *Krasna li rukopisa! Ala je divan!*

2) Glagol dođe na oblik أَفْعِلْ, a iza njega stoji sa prijedlogom بِ u genitivu imenica ili lična zamjenica, koja označuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje, na pr. أَحْسِنْ بِالْكِتَابَةِ *Krasna li rukopisa Ala je divan!*¹⁾

Ovi se glagolski oblici tvore od pridjeva i participa I vrste glagola od kojih dolazi komparativ i superlativ na oblik أَفْعَلْ. Od pridjeva koji se ne porede na ovaj oblik kao i od glagola proširenih vrsta ovi se glagolski oblici tvore na taj način da se izrazi: (أَحْسِنُ بِ), (أَقْلِلُ بِ), (أَكْثِرُ بِ), (أَكْبَرُ بِ), (أَشْدِدُ بِ), (مَا أَشَدَّ) i t. d. stave pred imenicu (napravljenju od dotičnog pridjeva) ili infinitiv proširenih vrsta u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ, na pr. (أَشْدِدُ بِسَوَادِهِ) *Ala je crn!*

(أَكْثِرُ بِأَمْتِدَادِهِ) *Ala je protegnut!*

Oba ova glagolska oblika su nepromjenljiva. Jedino se mijenja prema rodu i broju imenica ili lična zamjenica, koja iza njih dolazi, na pr.

مَا أَحْسَنَ زَيْدًا *Divan li je Zejd!*

مَا أَحْسَنَ الرَّجُلَيْنِ *Divna li su dva čovjeka!*

مَا أَحْسَنَ زَيْنَبَ *Divna li je Zejneba!*

مَا أَحْسَنَ الْبِلَادَ *Divnih li krajeva! i t. d.*

¹⁾ مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ zapravo znači, šta je to što je rukopis učinilo lijepim! pa zato imenica الْكِتَابَةُ stoji u akuzativu objekta. أَحْسِنْ بِالْكِتَابَةِ znači zapravo: napiši ljepše (ako možeš)!

Lična zamjenica uz ove glagole se mijenja ovako:

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَهُ	أَحْسِنُ بِهِ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنُ بِهِمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَهُمْ	أَحْسِنُ بِهِمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَهَا	أَحْسِنُ بِهَا
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنُ بِهِمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَهُنَّ	أَحْسِنُ بِهِنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنُ بِكَ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنُ بِكُمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَكُمْ	أَحْسِنُ بِكُمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنُ بِكَ
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنُ بِكُمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَكُنَّ	أَحْسِنُ بِكُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَا أَحْسَنَنِي	أَحْسِنُ بِي
Pl. oba r.	مَا أَحْسَنَنَا	أَحْسِنُ بِنَا

Vježba 67

Glagolska imenica

Iz infinitiva su izvedena:

- 1) pridjevi (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ),
- 2) particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ),
- 3) particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ),

4) imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) i

5) imenica oruđa (إِسْمُ الْأَلَاةِ).

O pridjevima i participima je već bilo govora pa nam preostaje još slijedeće:

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Osim infinitiva I vrste glagola, koji su nepravilni i pravilnih infinitiva proširenih vrsta glagola ima još:

1) Infinitiv količine, koji pokazuje broj ili količinu radnje (مَصْدَرُ الْمِرَّةِ). Ovaj se infinitiv tvori od I vrste glagola na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta, ako se običnom infinitivu doda ة (تَاءُ الْوَحْدَةِ), na pr. ضَرَبَهُ ضَرْبَةً *Udarilo ga je jedanput*; أَخْرَجَهُ إِخْرَاجَةً *Istjerao ga je jedanput*.

Ako infinitiv sam po sebi ima na kraju ة, onda se infinitivu kao atribut dodaje broj وَاحِدَةٌ *jedna*, na pr. دَحَرَجْتُهُ دَحْرَجَةً وَاحِدَةً *Zavaljao sam ga jedanput*.

2) Kvalitativni infinitiv koji znači način ili svojstvo radnje (مَصْدَرُ الْهَيْئَةِ ili مَصْدَرُ النُّوعِ) dolazi od I vrste glagola i to na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik infinitiva količine, na pr. يَمْشِي مَشْيَ الْأَسَدِ *Ide poput lava*; وَبَجَنِي تَوْبِيخَةَ الْغَضَبَانِ *Ukorio me je srdito*.

3) Infinitiv, koji počinje sa "م" (الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ) dolazi na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od svih glagola I vrste osim onih, koji spadaju u nepravilne glagole الْمِثَالُ, na pr.

(يَصْدُقُ - صَدَقَ) biti iskren مَصْدُقٌ

(يَمُرُّ - مَرَّ) proći مَمَرٌ

(يَرُومُ - رَامَ) namjeravati مَرَامٌ

(يَعْنِي - عَنَى) namjeravati مَعْنَى

- (يَشْفِلُ - شَفَلَ) zabaviti (od مَشْغَلٌ
 (يَقُولُ - قَالَ) govoriti (od مَقَالٌ
 (يَنَالُ - نَالَ) postići (od مَنَالٌ
 (يَحْيَا - حَيَّى) živjeti. (od مَحْيَا

Izuzeci su od ovoga pravila:

- (يَرْجِعُ - رَجَعَ) vratiti se (od مَرْجِعٌ
 (يَصِيرُ - صَارَ) postati (od مَصِيرٌ
 (يَسِيرُ - سَارَ) ići (od مَسِيرٌ
 (يَقِيلُ - قَالَ) o podne počivati (od مَقِيلٌ
 (يَنْطِقُ - نَطَقَ) govoriti (od مَنْطِقٌ
 (يَغِيبُ - غَابَ) biti odsutan (od مَغِيبٌ
 (يَشِيبُ - شَابَ) osijediti (od مَشِيبٌ
 (يَرْفُقُ - رَفَقَ) biti blag. (od مَرْفِقٌ

Neki od infinitiva, koji dolaze na oblik مَفْعَلٌ mogu dobiti na kraju ة, na pr.

- (يَرْحَمُ - رَحِمَ) smilovati se (od مَرْحَمَةٌ
 (يَوَدُّ - وَدَّ) voljeti (od مَوَدَّةٌ
 (يُحِبُّ - حَبَّ) ljubiti, voljeti (od مُحَبَّةٌ
 (يَسْعَى - سَعَى) truditi se. (od مَسْعَاةٌ

b) مَفْعِلٌ od glagola اَلْمِثَالُ, na pr.

- (يَلِدُ - وَلَدَ) roditi (od مَوْلِدٌ
 (يَيْسِرُ - يَسَرَ) kockati se. (od مَيْسِرٌ

Infinitiv na oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

- (يَعْظُ - وَعَظَ) predikovati. (od مَوْعِظَةٌ

Na oblik مَفْعَلَةٌ dolaze neki infinitivi i od glagola, koji ne spadaju u الْمِثَالُ, na pr.

- مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) znati
 مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) oprostiti
 مَحْمَدَةٌ (od حَمَدَ - يَحْمَدُ) zahvaljivati
 مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) griješiti.

Od glagola الْمِثَالُ dolazi katkada infinitiv na oblik مِفْعَالٌ, na pr. يَلِدُ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi.

Od proširenih glagolskih vrsta infinitiv sa „م“ dolazi na oblik participa pasivnoga, na pr.

- مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) odgovoriti
 مُسْتَجَابٌ (od اسْتَجَابَ - يَسْتَجِيبُ) tražiti da bude udovoljeno

Imenice mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ)

Imenice mjesta i vremena dolaze na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od 1, 3, 4 i 5 razreda I vrste pravilnih glagola i od nepravilnih الْمَهْمُوزُ, الْمَضَاعَفُ i الْأَجَوَفُ, na pr.

- مَذْهَبٌ (od ذَهَبَ - يَذْهَبُ) pravac
 مَبْدَأٌ (od بَدَأَ - يَبْدَأُ) početak
 مَقَامٌ (od قَامَ - يَقُومُ) mjesto
 مَطْبَخٌ (od طَبَخَ - يَطْبُخُ) kuhinja
 مَحَلٌ (od حَلَّ - يَحُلُّ) mjesto.

Na ovaj oblik dolazi imenica mjesta i vremena od nepravilnih glagola اللَّفِيفُ الْمَقْرُونُ i النَّاقِصُ bez obzira u koji razred I vrste spadaju, na pr.

- مَغْزَى (od غَزَا - يَغْزُو) bojište;
 مَأْوَى (od أَوَى - يَأْوِي) sklonište.

Izuzeci su od gornjeg pravila:

مَجْزُرٌ	(od	جَزَرَ -	يَجْزُرُ)	klaonica
مَسْقِطٌ	(od	سَقَطَ -	يَسْقُطُ)	padalište
مَنْبِتٌ	(od	نَبَتَ -	يَنْبُتُ)	klijalište
مَرْفِقٌ	(od	رَفَقَ -	يَرْفُقُ)	oslonac
مَغْرِبٌ	(od	غَرَبَ -	يَغْرُبُ)	zapad
مَشْرِقٌ	(od	شَرَقَ -	يَشْرِقُ)	istok
مَسْجِدٌ	(od	سَجَدَ -	يَسْجُدُ)	džamija
مَسْكِنٌ	(od	سَكَنَ -	يَسْكُنُ)	stan
مَفْرِقٌ	(od	فَرَقَ -	يَفْرِقُ)	tjeme
مَطْلِعٌ	(od	طَلَعَ -	يَطْلُعُ)	ishodište
مَنْخَرٌ	(od	نَخَرَ -	يَنْخُرُ)	nozdrva
مَنْسِكٌ	(od	نَسَكَ -	يَنْسُكُ)	žrtvenik.

Imenici mjesta na oblik مَفْعَلٌ se nekad doda na kraju ة, na pr. مَدْرَسَةٌ škola; مَغَارَةٌ pećina.

b) مَفْعِلٌ od pravilnih glagola 2 i 6 razreda I vrste i nepravilnih glagola اَلْمِثَالُ i اَللَّفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ, na pr.

مَجْلِسٌ	(od	جَلَسَ -	يَجْلِسُ)	sjednica, zborište
مَوْحِلٌ	(od	وَحَلَ -	يَحِلُّ)	vrijeme kada ima blata ili kaljuža.

I oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

مَنْزِلَةٌ	(od	تَزَلَ -	يَتَزَلُّ)	položaj
مَسِيرَةٌ	(od	سَارَ -	يَسِيرُ)	razmak.

Kao i اَلْمَصْدَرُ اَلْيَمِيُّ i imenica mjesta i vremena od proširenih glagolskih vrsta dolazi na oblike participa pasivnoga, na pr.

اَلْمُغْتَسَلُ (od اِغْتَسَلَ) praonica.

Imenica oruđa (اِسْمُ الْآلَةِ)

Imenica koja znači oruđe kojim se obavlja glagolska radnja dolazi na oblike مِفْعَلٌ, مِفْعَالٌ ili مِفْعَلَةٌ, na pr.

مِقْوَدٌ	(od قَادَ - يَقْوُدُ)	povodac
مِفْتَاحٌ	(od فَتَحَ - يَفْتَحُ)	ključ
مِكْسَحَةٌ	(od كَسَحَ - يَكْسَحُ)	metla
مِضْرَبٌ	(od ضَرَبَ - يَضْرِبُ)	tucalo
مِيزَانٌ	(od وَزَنَ - يَزِنُ)	mjerilo, tezulja
مِرْقَاةٌ	(od رَقِيَ - يَرْقِي)	stepenice

Izuzeci su:

مُذْهِنٌ	(od دَهَنَ - يَذْهِنُ)	mazalo
مُدُقٌ	(od دَقَّ - يَدُقُّ)	tucalo
مُكْحَلَةٌ	(od كَحَلَ - يَكْحُلُ)	surmedan
مُسْعَطٌ	(od سَعَطَ - يَسْعُطُ)	kutija za burmut
مُنْخُلٌ	(od نَخَلَ - يَنْخُلُ)	sito.

Vježba 68

Čestica (pl. الْأَدَوَاتُ ili pl. الْحُرُوفُ اَلْأَدَاةُ)

Treća grupa riječi su čestice. To su riječi koje nemaju samostalna značenja nego označuju odnošaj drugih riječi u rečenici. Ove se riječi nikada ne mijenjaju, a ima ih četiri vrste: prijedlozi (prepozicije), prilozi (adverbi), veznici (konjunkcije) i uzvici (eksklamacije).

Prijedlozi (prepozicije)

Prijedlozi (prepozicije) حُرُوفُ الْإِضَافَةِ ili حُرُوفُ الْخَفْضِ ili حُرُوفُ الْجَرِّ jesu:

1) Pravi prijedlozi:

بِ, s, sa; u; po; tako mi, na pr. بِالْقَلَمِ perom, بِاللهِ Tako mi Boga!
تَاكَ, tako mi, na pr. تَااللهِ Tako mi Boga!

أَحْسَنُ مِنْكَ *Ijepši nego ti.* مِنْ الْبَيْتِ *iz kuće;* od; iz; nego; radi, na pr.

إِلَى السَّحْرِ *do zore.* إِلَى *k; do, na pr.*

عَنْكَ *od tebe.* iz; od, na pr.

عَلَى الْأَرْضِ *na zemlji.* عَلَى *na; protiv, na pr.*

لِلْعِلْمِ *radi nauke.* لَ *za; radi; da, na pr.*

فِي الدَّارِ *u kući.* فِي *u, na pr.*

وَاللَّهِ *Boga mi!* وَ *tako mi, na pr.*

كَكَائِتِ *kao kuća.* كَ *kao; poput, na pr.*

حَتَّى السَّحْرِ *do zore.* حَتَّى *do, na pr.*

مُنْذُ سَنَتَيْنِ *ima dvije godine.* مِنْذُ ili مِنْذُ *od (vremena); otkada; ima, na pr.*

رُبَّ طَالِبٍ يَنْجَحُ *Mnogi učenik uspije.* رُبَّ أَخٍ *ima braće, malo je braće,* رُبَّ *izrazuje malenkost ili mnoštvo (sa gen. bez određenog člana), na pr.*

U prijedloge se ubrajaju još i riječi حَاشَا , خَلَا i عَدَا , ako znače »osim«, na pr. جَاءَ الطَّلَبَةُ حَاشَا زَيْدٍ *Došli su učenici osim Zejda.*

Iza prijedloga u arapskom jeziku uvijek dolazi ime u genitivu (الْمَجْرُورُ ili الْمَحْفُوضُ) i ovaj se genitiv zove بِالْمَحْرَفِ t. j. genitiv s prijedlogom.

2) Imenički prijedlozi t. j. prijedlozi koji su postali od imenica koje znače mjesto ili vrijeme (الظَّرْفُ pl. الظُرُوفُ). Ove se imenice računaju prijedlozima kada su kao مُضَافٌ , pa iza njih slijedi genitiv (الْمُضَافُ إِلَيْهِ). Ovaj genitiv arapski gramatičari ne smatraju kao genitiv iza prijedloga (الْمَجْرُورُ بِالْمَحْرَفِ) nego kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ. To su ove riječi:

مِنْ أَمَامِهِ *ispred njega.* أَمَامَ الدَّارِ *pred kućom;* أَمَامَ *pred (za prostor), na pr.*

مِنْ قَبْلِهِ *prije* (za vrijeme), na pr. قَبْلَ يَوْمَيْنِ *prije dva dana*; قَبْلَ *prije njega*.

بَعْدَ *poslije* (za vrijeme), na pr. بَعْدَ أَيَّامٍ *poslije nekoliko dana*; مِنْ بَعْدِهِ *poslije njega*.

فَوْقَ *nad*, na pr. مِنْ فَوْقِ رَأْسِكَ ili فَوْقَ رَأْسِكَ *nad tvojom glavom*.

تَحْتَ *pod*, na pr. تَحْتَ الْحَجَرِ *pod kamenom*; مِنْ تَحْتِ الْجَبَلِ *ispod brda*.

وَرَاءَ *iza*, s onu stranu, na pr. وَرَاءَ الدَّارِ *za kućom*, وَرَاءَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*; مِنْ وَرَائِهِ *iza njega*.

خَلْفَ *za*, na pr. خَلْفَكَ *za tobom*; مِنْ خَلْفِ زَيْدٍ *iza Zejda*.

عِنْدَ *kod*, na pr. لَدَى كُنتَ *kod tebe*, لَدَى كُنْتُ *kod mene*, عِنْدَنَا *od naše strane*.

مَعَ *sa*, na pr. مَعَكَ *s tobom*.

قُدَّامَ *pred* (za prostor), na pr. قُدَّامَنَا *pred nama*, مِنْ قُدَّامِنَا *ispred nas*.

بَيْنَ *među*, na pr. بَيْنَ زَيْدٍ وَعَلِيٍّ *među Zejdom i Alijom*, مِنْ بَيْنِهِمْ *između njih*.

حَوْلَ *oko*, na pr. حَوْلَ الْأَرْضِ *oko zemlje*; مِنْ حَوْلِ الْبَيْتِ *oko kuće*.

نَحْوَ *kao, prema*, na pr. نَحْوَهُ *kao on*, نَحْوَ الْمَشْرِقِ *prema istoku*.

دُونَ *s onu stranu, ispod, bez*, na pr. دُونَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*, دُونَ السُّورِ *ispod bedema*, دُونَ سَالِمٍ *bez Salima*, مِنْ دُونِ اللَّهِ *osim Boga*, بِدُونِ عِلْمٍ *ne znajući*.

Prilozi (adverbi)

Priloga ima tri vrste:

A) Pravi prilozi. Ovi se dijele u ove vrste:

1) Prilozi za pitanje (حُرُوفُ الْأَسْتِفْهَامِ) : أ i هَلْ *da li je?*
 na pr. أَزَيْدٌ جَاءَكَ *Da li ti je Zejd došao?* هَلْ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ *Da li si učio Kuran?*

2) Čestice koje služe za odgovor na pitanje (حُرُوفُ الْجَوَابِ): *da*, *da* *جَيْرَ*, *ne* *لَا* i *nikako*¹⁾ *كَلَّا*, na pr. na pitanje *أَتَكْتُبُ* *Pišeš li?* može se odgovoriti *جَيْرَ أَجَلٍ*, *نَعَمْ* ili *جَيْرَ أَجَلٍ* ili *لَا* *ne*, *كَلَّا* *nikako*. *إِي* dolazi uvijek sa zakletvom, na pr. *إِي وَرَبِّي* *Da, tako mi Boga*. Prilog *بَلَى* dolazi iza niječnog pitanja, na pr. *أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ* *قالوا بلى* *Nisam li ja vaš gospodar? Rekoše: Dakako.*

3) Prilozi kojim se na nešto potiče (حُرُوفُ التَّحْضِيضِ) ili (حُرُوفُ الْعَرْضِ) jesu: *da* *لَوْ*, *li* *أَمَّا*, *ne*; *da* *لَوْ*, na pr. *لَوْ تُقِيمُ هُنَا* *Da hoćeš boraviti ovdje!* *أَلَا تَنْزِلُ عِنْدَنَا* *Da li nećeš otsjesti kod nas?*

4) Prilozi za pojačanje (حُرُوفُ التَّأْكِيدِ) *إِنَّ* ili *أَنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ زَيْدًا عَالِمٌ* *Zaista je Zejd učen*, *إِنَّ زَيْدًا لِعَالِمٍ* *Zaista je Zejd svakako učen*. *أَعْلَمُ أَنَّكَ كَرِيمٌ* *Znam da si ti zaista plemenit.*

5) Želju (التَّمَنَّى) izrazuju prilozi: *ليست* i *لو* *da je*, na pr. *لَوْ أَنْتَ فِينَا* *Da si ti među nama!* *لَيْتَ زَيْدًا صَادِقٌ* *Da je Zejd iskren!*

6) Čestica *لَعَلَّ* možda znači nadu, (التَّرَجُّبِ), na pr. *لَعَلِّي أَرْجِعُ* *Možda ću se vratiti!*

7) Negativni prilozi (حُرُوفُ النِّفْيِ) su: *لم* *nije*, na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Nije pisao*; *لَمْ* *još nije* (dolazi pred imperfektom glagola kao i *لم*) na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Još nije pisao*; *لَنْ* *neće nikako*, (dolazi pred imperfektom glagola i služi za pojačanje nijekanja u budućnosti), na pr. *لَنْ يَكْتُبَ* *Nikako neće pisati*; *مَا* *nije*, na pr. *مَا كَتَبَ* *Nije pisao*; *إِنْ* *nije*, na pr. *إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ* *Ovo nije nego anđeo* t. j. *Ovo je samo anđeo*; *لَا* *ne* i *كَلَّا* *nikako*.

8) Prilozi mjesta (حُرُوفُ الْمَكَانِ) su: *حيثُ* *gdje*; *أَيْنَ* *gdje*; *هناك* ili *هنا* *ovdje*; *هنا* ili *تمة* *tamo*; *أَيَّ* *odakle*; *تَمَّ* ili *تَمَّ* *tamo*.

¹⁾ Dvije zadnje riječi mogu se ubrojiti i u negativne priloge.

9) Prilozi vremena (طُرُوفُ الزَّمَانِ): *متى kada, أنى kada, odakle; كَـأَيَّانَ kada, na pr. أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ Kada će biti sudnji dan? قَدْ već (pred glagolom u perfektu); كَاتَـكَـدَا (pred imperfektom); نِـكَـأَدَا nikada (uvijek u negativnoj rečenici i služi za nijekanje prošlosti); نِـكَـأَدَا عَوْضُ nikada (vrijedi samo za buduće vrijeme); لَمَّا pošto (pred glagolom u perfektu), na pr. لَمَّا دَخَلَ Pošto je unišao; إِذْ kada; na pr. إِذْ كَانَ كَذَا Kad je bilo tako; إِذَا kada, na pr. إِذَا يَغْشَى Tako mi noći kada ona pokrije.*

10) Načinski prilozi su: *كَيْفَ kako, أَنَّى kako, إِنَّمَا samo, كَذَا ili هَكَذَا ovako.*

11) Ostali prilozi:

a) *سَوْفَ* ili *سَ* su čestice koje se stavljaju pred imperfekat, koji tada ima značenje futura, na pr. *سَوْفَ تَرَى Vidjećeš.*

b) Čestica *أَيَّ* ili *أَنَّ* to jest, na pr. *هَذَا عَسْجَدُ أَيَّ ذَهَبٍ Ovo je t. j. zlato; Pokaza mu إِيَّاهُ بِأَصْبَعِهِ عَلَى فَمِهِ أَنَّ أَسْكُتَ t. j. šuti!*

B) Imenički prilozi t. j. prilozi koji su postali od imenica koje se svršuju na vokal »u« (ـُ) bez nunacije. To su: *أَمَامُ pred, قُدَّامُ pred, فَوْقُ nad, تَحْتَ pod, قَبْلُ prije, بَعْدُ poslije, وَرَاءُ za, خَلْفُ za, na pr. وَقَفَ زَيْدٌ أَمَامُ (قُدَّامُ) Stao je Zejd s prijeda; أَقْعَدُ وَرَاءُ (خَلْفُ) Sjedi ozad; جِئْتُ مِنْ فَوْقُ (تَحْتَ) Došao sam odozgo (odozdo); لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ Samo Bogu pripada odredba prije i poslije.*

Ovamo spadaju izrazi *حَسْبُ dosta, samo; لَيْسَ غَيْرُ, لَا غَيْرُ samo.*

C) Imenice u akuzativu koje se u srpskohrvatskom jeziku prevode kao:

1) Prilozi mjesta:

دَاخِلًا unutra; خَارِجًا svana; يَمِينًا desno; شِمَالًا lijevo.

2) Prilozi vremena:

يَوْمًا *jednoga dana*; الْيَوْمَ *danas*; لَيْلًا *obnoć*; نَهَارًا *obdan*;
 غَدًا *sutra*; أَمْسٍ *jučer*; الْآنَ *sada*; حِينَئِذٍ (kratica od
 حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا) *tada*.

3) Prilozi načina:

جِدًّا *jako*; مَعًا *zajedno*; جَمِيعًا *svi*; أَبَدًا *nikada*; وَحْدَ *sam*
 (uvijek spojeno sa ličnom zamjenicom), na pr. وَحْدَهُ
on sam; لَا سِيَّامًا ili سِيَّامًا *osobito*.

Vježba 69

Veznici (konjunkcije)

Arapski se veznici dijele na prave i pogodbene veznike.

A) Pravi veznici (الْحُرُوفُ الْعَاطِفَةُ ili حُرُوفُ الْعَطْفِ) jesu:

وَ i, a	إِمَّا ili-ili
فَ pa	أَمْ ili
ثُمَّ (ثُمَّةً) zatim	لَا ne, niti
حَتَّى čak	بَلْ nego
أَوْ ili	لَكِنَّ ali.
إِمَّا ili	

Pravim veznicima se pribrajaju još ovi:

لِ da	لِأَنَّ jer
أَنَّ da	كَأَنَّ kao da
أَلَّا da ne	لَكِنَّ ali
لَيْلًا da ne	أَمَّا što se tiče
أَنَّ da	لَكِنَّ ili كَيْلَا da ne
بَيْنَمَا ili بَيْنَا dok	إِذَا dakle
كَيْ da	لَمَّا pošto.

B) Pogodbeni veznici (حُرُوفُ الشَّرْطِ) jesu:

إِنْ ako	مَا što
إِذْ tada, pošto, jer	مَنْ ko
إِذَا ako; kada	أَيُّ koji
مَهْمَا što god	أَيْنَ gdje
أَيْنَمَا gdje god	حَيْثُمَا gdje god
أَنَّى gdje god	لَوْ da
مَتَى kada	لَوْ لَا da nije
مَتَى مَا kad god	إِذَا مَا ili إِذْ مَا kad god.

Uzvici (eksklamacije)

Uzvici su:

أَهِ, آهِ, آو, آ, أَ

إِلى uh!

أُفْ ili أُفْ uh!

كُكُ ili وَاسْفَاهُ kuku!

وَيْلٌ لَهُ ili وَيْلٌ لَهُ Teško njemu!

وَيْحَكَ Teško tebi!

هَيَّا Hajdemo! هَيَّا Hajde!

طُوبَى لَكَ Blago tebi! طُوبَى blago!

هَيْهَاتَ daleko! Velika je razlika!

هَلُمَّ ovamo! هَلُمَّ جَرًّا i tako dalje.

هَاتِ Daj!

دُودِ عَلَى الصَّلَاةِ Dodđi! دُودِ na molitvu!

رُؤْيَدًا polako!

دُونِكَ Eto ti Zejda! Uzmi! دُونِكَ

إِيَّاكَ Čuvaj se! إِيَّاكَ Čuvaj se laži!

عَلَيَّ بِهِ Ovamo ga meni!

لِلَّهِ دَرُّهُ Divan li je! لِلَّهِ دَرُّكَ مِنْ رَجُلٍ Divan li si ti čovjek!

هَلْ لَكَ فِي هَذَا Imaš li volju za ovim?

لَيْتَ شِعْرِي Da mi je znati!

Ovamo spadaju i čestice za dozivanje (حُرُوفُ النِّدَاءِ) To su:

يَا o! na pr. يَا زَيْدُ O Zejde! Treba zapamtiti izraze يَا أَبَتِ Moj oče! يَا أُمَّتِ Moja majko! يَا أُمَّهُ Majko! يَا رَبِّ ili يَا رَبِّ mjesto يَا رَبِّي Moj Gospode (Bože)!

Ako na imenu koje stoji iza vokativne čestice stoji لَ ili لِ ili يَا زَيْدُ (لَا مُمْ إِلَّا سِتْغَاثَةً), onda to služi za dozivanje u pomoć, na pr. Zejde, pomози! يَا زَيْدُ U pomoć Zejdu!

Vježba 70

VJEŽBENICA

Vježba 1

(Rečenica)

أَحْمَدُ عَاقِلٌ . مَكَّةُ كَبِيرَةٌ . هُوَ عَالِمٌ . الْكَلَامُ مَفْهُومٌ .
الْفَرَسُ قَوِيٌّ . مَا هَذَا ؟ هَذَا كِتَابٌ . الْكِتَابُ نَافِعٌ . الطَّالِبُ
يَقْرَأُ . الْمُعَلِّمُ يَكْتُبُ . كَتَبَ مُحَمَّدٌ . اُكْتُبْ يَا سَالِمُ ! أَنْتَ
كَسْلَانٌ . الْوَعْدُ دَيْنٌ . اَلْعِلْمُ نُورٌ . مَنْ كَتَبَ ؟ مَا كَتَبَ ؟
إِفْهَمْ يَا سَلِيمُ ! نَحْنُ نَدْرُسُ . الرَّجُلُ عَالِمٌ . الْجُمْلَةُ قَصِيرَةٌ .
الْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ .

Vježba 2

(Rečenica)

Ja čitam. Ti si pametan. Učitelj je pitao. Hasan je napisao.
Husejn piše. Čovjek je dobar. Pero je lako. Knjiga je korisna.
Šta pišeš? Pero je dugo. Rečenica je kratka i razumljiva.
Škola je velika i lijepa. Džamija je visoka i prostrana.

Vježba 3

(Rod imena)

الْبَلَدُ طَيِّبٌ . دِمَشْقُ طَيِّبَةٌ . مِصْرُ قَدِيمَةٌ وَوَاسِعَةٌ .
الْكَلَامُ طَوِيلٌ . الْاَعْيُنُ لَامِعَةٌ . الدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ .
اللَّيْلَةُ مُظْلِمَةٌ . الْخَلِيفَةُ رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ . حَمْرَةٌ عَالِمٌ وَ عَاقِلٌ .

مُحَمَّدٌ عَلَّامَةٌ . الْأُمُّ أُمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ . زَيْنَبُ أُمْرَأَةٌ عَابِدَةٌ . الْكُتُبُ
كَثِيرَةٌ . الْحُرُوفُ صَغِيرَةٌ . الْخَيْلُ سَائِمَةٌ .

Vježba 4

(Imenice ženskog roda i one koje mogu biti i muškog
i ženskog roda)

Zemlja je naseljena. Bunar je dubok. Rat je strahovit. Vино je otrovno. Kuća je čista. Kova je velika. Sunce je izašlo. Sjekira je oštra. Čaša je puna. Duša je plemenita. Obuća je tijesna. Golub je lijep. Prst je kratak, a glava je velika. Narod je siromašan. Konj je lijen. Noć je tamna. Nebo je visoko. Put je dug. Nož je oštar.

Vježba 5

(Jednina i dvojina)

الطَّالِبَانِ وَالْمُعَلِّمُ . الْأُمْرَأَتَانِ وَالْحَمَامَتَانِ . الْأَبْوَانِ وَالْإِبْنُ
وَالْبَيْتُ . الْفَتَيَانِ وَالْفَتَاتَانِ . الْمُصْطَفَيَانِ . الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
تَخْلُقَانِ . الْعَقْلُ وَاللِّسَانُ مُفِيدَانِ . الْعَصَوَانِ طَوِيلَتَانِ .
مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بِلَدَتَانِ مُقَدَّسَتَانِ . بَغْدَادُ وَالْقَاهِرَةُ مَدِينَتَانِ
مَشْهُورَتَانِ . لَيْلَتَانِ وَنَهَارَانِ . الشَّجَاعَةُ وَالسَّخَاوَةُ خَصْلَتَانِ
مَحْمُودَتَانِ . الْعَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ . الْقَاضِيَانِ عَادِلَانِ . الْوَلَدَانِ عَاصِيَانِ .
كِلَاهُمَا مَشَّانِ . الْأَخَوَانِ طَالِبَانِ . الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ آيَتَانِ .

Vježba 6

(Množina muškoga roda)

Učitelji su učeni. Muslimani su iskreni. Učenici su marljivi. Suci su pravedni, a muftije su oprezne. Poslanici su odabrani. Sluge su poslušne. Ljudi su odsutni. Skrušeni su spašeni, a nemarni se kaju. Sinovi su prisutni. Pametni su spašeni.

Vježba 7

(Množina ženskoga roda)

الْمُسْلِمَاتُ مُطِيعَاتُ . الْعَادَاتُ مُخْتَلِفَةٌ . الْمُعَلِّمَاتُ دَاهِرَاتُ .
وَالطَّالِبَاتُ مُجِدَّاتُ . الصَّالِحَاتُ قَانِتَاتُ . الصَّحْرَاوَاتُ وَاسِعَةٌ .
الصَّلَوَاتُ فَرِيضَةٌ . الْمَخْلُوقَاتُ مُتَنَوِّعَةٌ . الْحَيَوَانَاتُ مُخْتَلِفَةٌ .
الْأَخَوَاتُ وَالْبَنَاتُ نِسَاءٌ صَالِحَةٌ ¹⁾ .

Vježba 8

(Nepravilna množina)

Lekcije su lake²⁾. Knjige su skupe. Pera su jeftina. Vladari su pravedni. Koplja su duga. Dobra su djela vječna. Arapska su slova lijepa. Ministri su iskreni. Stupovi su visoki. Blagodati su mnogobrojne. Konjanici su hrabri. Pjesnici su rječiti. Vladari su bogati.

Vježba 9

(Razne množine i zbirne imenice)

الْمُعَلِّمُونَ عَالِمُونَ . الْعُلَمَاءُ صَالِحُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ صَالِحَاتُ .
الْعُلَمَاءُ الصَّالِحَاءُ مُحْتَرَمُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ الصَّوَالِحُ مُحْتَرَمَاتُ . نَحْنُ إِخْوَانُ .
الْبُلْدَانُ غَنِيَّةٌ بِالْمِيَاهِ الْجَارِيَةِ . الْفُلُكُ مَشْحُونٌ بِالْمُسَافِرِينَ .
التُّفَاحُ رَخِيصٌ وَ التَّمْرُ غَالٍ فِي السُّوقِ . اللَّبَنُ أَبْيَضٌ وَ الْعَسَلُ
حُلْوٌ . الْغَنَمُ سَمِينَةٌ وَ الْإِبِلُ مَهْزُولَةٌ . الْعَرَبُ فُرْسَانٌ وَ شُجْعَانٌ .
الشَّعْبُ الْعَرَبِيُّ مُتَمَدِّنٌ . فِي الْبِلَادِ يَسْكُنُ أَقْوَامٌ كَثِيرُونَ .

¹⁾ Kako se iz ove vježbe vidi, ako je subjekat u množini osim pravilne množine muš. roda, onda predikat može doći u množini ili u jednini žen. roda.

²⁾ Vidi bilješku broj 1)!

Vježba 10

(Imenice potpune deklinacije)

Tvrdoglavost i kajanje su braća (dva brata). U tvrdoglavosti je velika šteta. Učenice su prisutne u školi, a učenici su odsutni. U gradu su mnoge mahale. Zeleno stablo je lijepo. Bašča je lijepa i velika. Tovar je težak, a nosač je slab. Koristi nauke su mnogobrojne. Imena su u arapskom jeziku (u jeziku Arapa) u nominativu ili genitivu ili akuzativu. Imena su promjenljiva ili nepromjenljiva. Znak nominativa je vokal ـَ , znak genitiva vokal ـِ , a znak akuzativa je vokal ـُ . Čitaj knjigu! Pisao je Alija pismo. Vidio sam učenice u vrtu.

Vježba 11

(Imenice nepotpune deklinacije)

مَكَّةُ بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ . الْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ . فِي الْعِلْمِ فَوَائِدُ
كَثِيرَةٌ . عُثْمَانُ ثَالِثُ الْخُلَفَاءِ . مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بَلَدَتَانِ مُكَرَّمَتَانِ
عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ . سَرَايُ بَلَدَةٍ كَبِيرَةٍ وَبَلْعَرَادُ أَكْبَرُ . فِي سَرَايِ
مَدَارِسُ وَمَعَابِدُ كَثِيرَةٌ . فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
سَلَّمَ . خَدِيجَةُ فَضْلَى النِّسَاءِ . الْوُزَرَاءُ أَغْنِيَاءُ وَالْحُكَمَاءُ فُقَرَاءُ .
الْأَغْنِيَاءُ عُقْلَاءُ عِنْدَ النَّاسِ وَلَوْ كَانُوا أَغْنِيَاءُ .

Vježba 12

(Nominativ i genitiv)

Nauka je korisna i skupocjena. Tinta je crna. Lav je srčan. Pisao je Hasan u školi. Muhammed je čitao u bašči. Učenici ove škole su marljivi. Abbasovići su zavladaali poslije Umejjevića. Jeste li vas dvojica drugovi Salimovi? Nova knjiga Fatime je korisna. Oči Salihove su plave, a oči Asimove su crne. Salim i Kasim su učenici ove škole.

Vježba 13

(Riječi **أَب** , **أَخ** , **فَم** i **ذُو** u nominativu i genitivu)

غَلَبَ أَبُو بَكْرٍ الْمُرتَدَيْنِ . الْعَبَّاسُ أَخُو أَبِي رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّعَم) .
 الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ابْنَا عَلِيٍّ بَنِ أَبِي طَالِبٍ . ذَوُو الْعِلْمِ مُحْتَرَمُونَ . فِي
 فِي عَارِفِ أَسْنَانٍ صَحِيحَةٍ وَفِي فِي حُسَيْنِ أَسْنَانٍ مَصْنُوعَةٍ . أَخُو
 حَسَنٍ ذُو قُوَّةٍ . الْجَاهِلُ مَذْمُومٌ . صَاحِبُ الدَّارِ فِي الدَّارِ . أَبُو
 الْحَسَنِ كَبِيرٌ وَأَخُو سُلَيْمَانَ ذُو مَالٍ . مُسْلِمُو بُونَسَه ذَوُو أَمْلَاقٍ .

Vježba 14

(Akuzativ)

Zaista su Muhammedove ruke čiste. Čitao je Ahmed sjedeći. Zaista je nauka korisna i skupocjena. Zaista su učenici naše škole marljivi. Naučio je Salim pjesmu idući. Nije ogovaranje dozvoljeno niti je smutnja dopuštena. Radio je Ibrahim dva dana (يَوْمَيْنِ) i zaradio dva zlatnika (دِينَارَيْنِ). Sjedio sam s njim dva sata zatim sam unišao u kuću (الْبَيْتِ).

Vježba 15

(Vokativ i genitivna veza)

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُونَ ! زِينَةُ الْعِلْمِ بِالْعَمَلِ . زَكَاةُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ .
 رِئَاسَةُ الْعِلْمِ أَشْرَفُ رِئَاسَةٍ . يَا إِبْرَاهِيمُ جَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَأَسْمَعْ كَلَامَ
 الْحُكَمَاءِ ! يَا أَخِي حَسَنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ . يَا عَبْدَ اللَّهِ فِرٌّ
 مِنَ الْجَهْلِ ! الْجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ الْفَقْرِ . الْجَهْلُ قِفْلٌ عَلَى بَابِ الْحِكْمَةِ .

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ أَنْتَ مَخْلُوقٌ وَلَكَ خَالِقٌ . رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
 إِنَّ الْعُلَمَاءَ كَالنُّجُومِ . يَا أُمِّي أَنَا عَطْشَانٌ . يَا مُعَلِّمَنَا أَنَا حَفِظْتُ الدَّرْسَ .
 إِذَا كَانَ حَاكِمُوا الدَّوْلَةَ عَادِلِينَ يَكُونُ النَّاسُ آمِنِينَ . هَلْ أَنْتُمْ
 كُتَّابُ كُتُبِ الصِّبْيَانِ .

Vježba 16

(Deminutiv)

Kod Hasanove kućice je malo stabalce. Na brdašcu su mala stabla. Na stablu stoje vrapčići. Fehim je mali čovječuljak. Salih je Ahmedov braco. Fatima je Hasanova sestrice. Aiša je poslušna kćerka. Siromahova kućica je malena.

Vježba 17

(Pridjevi)

أَهْلُ السُّودَانِ سُودٌ وَأَهْلُ أُرُبَّا بِيضٌ . الْحَبْرُ أَسْوَدٌ وَأَزْرَقٌ .
 أَهْلُ الصِّينِ صَفْرٌ . الدَّارُ بَيْضَاءُ . الدَّارُ الْبَيْضَاءُ جَمِيلَةٌ . الْعُلُومُ
 النَّافِعَةُ غَالِيَةٌ . الْكِتَابُ أَبْيَضٌ وَالْحُرُوفُ سُودٌ . هَذِهِ الشَّاةُ
 عَمِيَاءُ . تِلْكَ الْبَقَرَةُ عَوْرَاءُ . لِلرَّجَالِ الْعُمَى كِتَابَةٌ مَخْصُوصَةٌ .
 لَا فَرْقَ فِي الْإِسْلَامِ بَيْنَ الرَّجُلِ الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ . الْإِذْرَاءُ
 الْحَوْرَاءُ جَمِيلَةٌ . الْجَنَّتَانِ خَضِرَاوَانِ وَالْدَّارَانِ بَيْضَاوَانِ . إِنَّ اللُّغَةَ
 الْعَرَبِيَّةَ وَاسِعَةٌ . قُلُوبُ الْمُسْلِمِينَ مَمْلُوءَةٌ بِالْإِيمَانِ .

Vježba 18

(Određeni i neodređeni pridjevi)

Neznalica je neiskusna. Voda je pitka. Selim je zabrinut. Alija i Hasan su hrabri (dvojica hrabrih). Dani su zimi hladni. Med je dobar. Ibrahim i Ahmed su žedni. Salih je strašljiv, a Omer je srčan. Postelja je meka. Ti si srdit, a on je plemenit. Ovaj je sanduk prazan. Krave su napojene, a ovce su žedne. Dječaci su oštroumni. Lažov, neznan i brbljavac su pokuđeni. Mala kuća. Kuća je malena. Dobar otac. Dobri otac. Otac je dobar. Dobre muslimanke. Dobrê muslimanke. Muslimanke su dobre. Dvije čiste ruke. Dvije ruke su čiste. Čovjek je velik. Veliki čovjek je bogat. Veliki ljudi su pobožni. Dobra majka. Dobrâ majka. Majka je dobra. Malena knjiga. Knjiga je malena.

Vježba 19

(Slaganje pridjeva sa svojom imenicom)

هَذَا أَمْرٌ عَجِيبٌ . كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِيمًا لَيْنًا
رَحِيمًا . لِبَاسٌ عَاصِمٌ ثَمِينٌ وَلِبَاسٌ عَلَى رَخِيسٌ . السَّكَرَانُ بَعِيدٌ
مِنَ اللَّهِ . السَّخِيُّ مَحْبُوبٌ وَالْبَخِيلُ بَغِيضٌ . الْعُلَمَاءُ أَتَقِيَاءُ وَ
أَذَكِيَاءُ . الْمُلُوكُ الْعَادِلُونَ أَحْيَاءُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ . فِي الْبَلَدَةِ دُورٌ
كَثِيرَةٌ وَوَاسِعَةٌ . الْبِلَادُ الشِّمَالِيَّةُ بَارِدَةٌ وَالْبِلَادُ الْجَنُوبِيَّةُ حَارَّةٌ .
الْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتُ قَائِمَاتُ . الْعَيْنَانِ السَّوْدَاوَانِ جَمِيلَتَانِ . الْمُؤْمِنُونَ
إِخْوَةٌ . الْأَوْلَادُ مُطِيعَةٌ (مُطِيعُونَ) . مَنَارَاتُ الْجَوَامِعِ مَرْتَفِعَةٌ
(رَفِيعَةٌ) . عِلْمُ الرَّجُلِ زِينَتُهُ الْخَالِدَةُ . الْأُمَمَاتُ رَحِيَّاتُ (رَحِيمَةٌ) .
الْبَنَاتُ الصَّغِيرَةُ مُطِيعَاتُ (مُطِيعَةٌ) .

Vježba 20

(Komparativ i superlativ)

Zlato je teže od srebra. Ova je knjiga teška, a ta je teža od nje. Salih je pametan, a brat njegov je pametniji od njega. Nil je od najduljih rijeka. Ta je rečenica teža od ove. Arapski jezik je opširniji od našega jezika. Hasan je stariji od Husejna. Muhammed i Ahmed su učeniji od Salima. Učenjaci su najvredniji ljudi. Fatima i Aiša su dvije najvrednije žene.

Vježba 21

(Superlativ)

أَفْضَلُ النَّاسِ الْعَامِلُ بِعِلْمِهِ • الْعَقْلُ أَحْسَنُ الْخِصَالِ • أَكْرَمُ
النَّسَبِ حَسَنُ الْأَدَبِ • أَدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ • شَرُّ الْمَصَائِبِ
مُصِيبَةٌ فِي الدِّينِ • خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ • الطَّالِبُونَ أَشَدُّ
النَّاسِ أَحْتِيَاجًا إِلَى الْكُتُبِ • هَذِهِ الْوَرَقَةُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ تِلْكَ
الْوَرَقَةِ • هُوَ أَعْظَمُ النَّاسِ إِكْرَامًا • مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْصَحُ الْعَرَبِ •
الْمَلِكُ أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا • الْفَحْمُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنَ الْحَبْرِ • شَهَادَةُ
الْأَفْعَالِ أَعْدَلُ مِنْ شَهَادَةِ الرِّجَالِ • كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِ مَيِّتٍ •
الْمَوْتُ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الذُّلِّ • الْجَهْلُ شَرُّ الْخِصَالِ • أَفْضَلُ
الْأَعْمَالِ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ •

Vježba 22

(Pridjevi pripadanja)

Muhammed je — Bog ga spasio! — Kurejšija. Arapski jezik je lijep. Misirske novine su raširene. Islamski običaji su dobri. Između nas je bratska ljubav. On je vješt jezičar, a

Ahmed je gramatičar. U Kur'anu su mekkanski i medinski ajeti. Ja sam Bošnjak, a on je Mekkelija. Očinska ljubav i sinovska pokornost su dragocjene. Usmeni ispit je lakši od pismenoga ispita. Krvni optok je važna stvar u ljudskom tijelu. On je mesar, a dva sina su mu kovači.

Vježba 23

(Lične zamjenice)

هُوَ وَأَنْتَ عَاقِلَانِ . هِيَ طَالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ . أَنْتُمْ كُسَالَى
وَهُمْ مُجِدُّونَ . أَنْتُمَا أَكْبَرُ مِنْهُمَا . الذُّكُورُ أَقْوَى مِنَ الْأُنَاثِ
وَهُنَّ أَرْقُ مِنْهُمْ . هَلْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ ؟ نَعَمْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ وَأُخْتُهَا خِيَّاطَةٌ
مَاهِرَةٌ . هَلْ أَنْتَ مُطِيعٌ لِوَالِدَيْكَ ؟ نَعَمْ أَنَا مُطِيعٌ لِوَالِدَيَّ . هَلْ
هُوَ حَاضِرٌ ؟ لَا هُوَ غَائِبٌ . أَنْتُمْ يَا أَوْلَادِي مُتَمَازُونَ فِي مَعْرِفَةِ
اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . نَحْنُ حَرِيصُونَ عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ . أَنْتُنَّ أَتِيهَنَّ
الْبَنَاتُ مَاهِرَاتٌ فِي الْأَعْمَالِ الْيَدَوِيَّةِ . هَلْ هُنَّ حَافِظَاتٌ لِلدَّرْسِ ؟
يَا رَبَّنَا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . إِيَّاكُمْ مَدَحَ الْمُعَلِّمِ . إِيَّاَنَا لَا تَضْرِبْ !
إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ ! إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ الْأَشْرَارِ ! نَحْنُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ .
أَرْجُوكَ . سَيِّدُ النَّاسِ خَادِمُهُمْ . كِتَابُ الْمَرْءِ تَرْجُمَانُ عَقْلِهِ . كِتَابِي
أَنْظَفُ مِنْ كِتَابِكَ . يَدَايَ نَظِيفَتَانِ وَيَدَاهُ مُلَوَّثَتَانِ . يَدَايَ
أَنْظَفُ مِنْ يَدَيْهِ . فِيهِمْ كُسَالَى . لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا أَدَبَ لَهُ .

Vježba 24

(Glagol »imati«)

Ja imam čistu knjigu. On ima lijepo pero. Škola ima mnogo vrata. Upravitelj škole ima razumna sina. Imadeš li ti brata? Ne, ja nemam brata, ali imam sestru. Njegov brat ima (أَخُوهُ لَهُ) dva pera i knjigu. Stablo ima prostran hlad po zemlji. Ima li on oca i mater? Njegovi su roditelji živi. Imaš li sat? On nema strpljivosti. Nema vjere onaj, koji nema povjerljivosti.

Vježba 25

(Pokazne zamjenice)

هَذَا طَالِبٌ مُجِدُّ . هَذَانِ الطَّالِبَانِ مُجِدَّانِ . ذَلِكَ الْكَلَامُ
حَسَنٌ وَنَافِعٌ . قَلَمُكَ هَذَا أَطْوَلُ مِنْ قَلَمِي ذَلِكَ . هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ
مَاهِرَتَانِ . لِهَاتَيْنِ الْمُعَلِّمَتَيْنِ كُتِبَ كَثِيرَةٌ . أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ
رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ . هَذِهِ الْكُتُبُ مُفِيدَةٌ . هَهُنَا كِتَابُكَ .
هُنَالِكَ أَخَوَاكَ جَالِسَانِ . هَذَا كِتَابُ الطَّالِبِ . كِتَابُ الطَّالِبِ
هَذَا نَظِيفٌ . تِلْكَ الْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنْ هَذِهِ . أَيْنَ هُوَ؟ هُوَ جَالِسٌ
تَحْتِ (تَحْتِ) . تِلْكَ الْبِلَادُ حَارَّةٌ وَهَذِهِ بَارِدَةٌ . هَؤُلَاءِ هُمُ الرِّجَالُ :
لَهُمْ رَأْيٌ صَائِبٌ وَمَعْرِفَةٌ بِلِسَانِ الْعَرَبِ . تِلْكَ الْمَرْأَةُ أُمُّ سَالِمٍ .
هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا الْمُسْلِمُونَ . ذَلِكَ قَلَمٌ وَتِلْكَ دَوَاةٌ . مَنْ لَهُ
جِدُّ لَهُ عِلْمٌ .

Vježba 26

(Odnosne zamjenice)

Hvala Bogu koji je stvorio nebo i zemlju. Sve što je na zemlji prolazno je. Vijesti, koje su u novinama, su važne. Knjiga, koju ti imaš, je korisna. Škola u kojoj smo mi je velika. Učenici koji su u školi su marljivi. Ono su dvije učenice koje su propale na ispitu. Govori ono što je korisno! Slušaj šta učitelj govori! Zemlje koje su na sjeveru su studene. Onaj čovjek koji nema znanja nema ni vrijednosti. Ko ima dug jezik, ima kratku pamet.

Vježba 27

Upitne zamjenice

مَنْ أَنْتَ؟ مَا أَسْمُكَ؟ مَا أَسْمُ أَبِيكَ؟ إِسْمِي أَحْمَدُ وَأَسْمُ أَبِي صَالِحٍ. أَيْ كِتَابٍ أَنْفَعُ هَذَا أَمْ هَذَا؟ مَنْ مُؤَلِّفُ هَذَا الْكِتَابِ؟ كِتَابٌ مِنْ هَذَا؟ بِكُمْ هَذَا الْقَلَمُ؟ كَمْ لَهُ مِنْ لَيَالٍ مَضْرُوفَةٍ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ وَ مُطَالَعَةِ الْكُتُبِ! كَمْ مِنْ فِتَّةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتَّةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ! أَيْ الْعُلُومِ أَفْضَلُ؟ أَفْضَلُ الْعُلُومِ عُلُومُ الدِّينِ. أَيُّهُمَا أَفْضَلُ لِلرَّجُلِ: الشَّجَاعَةُ أَوْ الْعَدَالَةُ؟ مَا أَفْضَلُ الْعِلْمِ؟ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. مَا أَفْضَلُ الْعَقْلِ؟ وَقُوفُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِلْمِهِ. أَيُّكُمْ حَفِظَ الدَّرْسَ؟ كُلُّنَا حَفِظْنَاهُ (حَفِظْهُ). كَأَيِّنَ مِنْ طَالِبٍ نَجَحَ!

Vježba 28

(Neodređene i povratne zamjenice)

Neki su učenici marljivi, a neki su lijeni. Jedan od njih dvojice je pisac ove knjige. Nije lijepo da čovjek hvali sam sebe. Prisutan je vladar lično. Ja sam ga lično vidio. Neki od njih su lijeni. Neka je istina gorka. Neke su knjige lake, a neke teške. Stanovnici Sarajeva su većinom muslimani, a neki su kršćani. Neki su ljudi bogati, a neki su siromašni.

Vježba 29

(Brojevi)

فِي هَذَا أَلَيْتِ خَمْسَةً وَ أَرْبَعُونَ طَالِبًا . فِي مَدْرَسَتِنَا
 مِائَتَانِ وَ سَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا . كَمْ أَبْنَاءَ لِصَالِحٍ ؟ سَبْعَةُ أَبْنَاءَ .
 فِي هَذَا الْجَيْشِ ثَلَاثُمِائَةٍ أَلْفِ رَجُلٍ مُسَلَّحٍ وَ مَعَهُمْ مِائَةُ
 أَلْفِ فَرَسٍ . قَاتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ فِي
 بَدْرٍ وَ مَعَهُ ثَلَاثُمِائَةٍ وَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَ الْمُشْرِكُونَ تِسْعُمِائَةٍ
 رَجُلٍ وَ أَكْثَرُ . فِي بَلَدَةِ سَرَايَ سَبْعُونَ أَلْفَ نَفْسٍ وَ فِيهَا
 خَمْسَةٌ وَ تِسْعُونَ مَسْجِدًا . اِثْنَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ
 طَالِبُ مَالٍ . عَلَوْ هَذَا الْبَيْتِ عِشْرُونَ ذِرَاعًا وَ طُولُهُ خَمْسُونَ
 ذِرَاعًا وَ عَرْضُهُ ثَلَاثُونَ ذِرَاعًا . كَمْ أَنْتُمْ ؟ نَحْنُ خَمْسَةٌ وَ عِشْرُونَ .
 كَمْ سَنَةً عُمرُكَ ؟ عُمرِي أَرْبَعُ عَشْرَةَ سَنَةً . كَمْ سِنٌ أَبِيكَ ؟ سِنٌ
 أَبِي خَمْسٌ وَ خَمْسُونَ سَنَةً .

Vježba 30

(Deklinacija brojeva i slaganjeje brojeva sa imenicom)

Meni ima petnaest godina, a mome starijem bratu sedamnaest, a mlađem devet godina. Sunčana godina ima tri stotine šezdeset i pet ili tri stotine šezdeset i šest dana. U jednoj godini ima dvanaest mjeseci. U jednom mjesecu ima trideset dana ili trideset i jedan dan. Samo jedan mjesec ima u prosto godini dvadeset i osam, a u prestupnoj dvadeset i devet dana. Prije sedam dana je došao moj otac. Ti si rođen prije mene na sedamnaest dana. Zapamtite deset riječi! Napišite tri riječi!

Vježba 31

(Računanje vremena)

وُلِدَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ لِشَتَّى عَشْرَةِ
 لَيْلَةٍ مَضَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةِ خَمْسِمِائَةٍ وَإِحْدَى وَسَبْعِينَ
 بَعْدَ مِيلَادِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ . وَمَاتَ أَبُوهُ عَبْدُ اللَّهِ قَبْلَ وَلَادَتِهِ
 بِشَهْرَيْنِ . وَمَاتَتْ أُمُّهُ أَمْنَةُ بِنْتُ وَهَبٍ وَلَهُ سِتُّ سِنِينَ . وَتَزَوَّجَ
 خَدِيجَةُ وَعُمَرُ خَمْسَ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمَرُهَا يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ سَنَةً .
 عَاشَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ النَّبُوَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَبَعْدَ
 النَّبُوَّةِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً : ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِي مَكَّةَ قَبْلَ الْهِجْرَةِ
 وَعَشْرًا فِي الْمَدِينَةِ بَعْدَ الْهِجْرَةِ . وَعُمَرُ ثَلَاثَ وَسِتُّونَ سَنَةً . كَانَ
 لِلنَّبِيِّ صَلَّيْهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةُ أَوْلَادٍ : ثَلَاثَةُ بَنِينَ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ . كَانَتْ الْهِجْرَةُ
 مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ سَنَةً اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ وَسِتِّمِائَةٍ بَعْدَ الْمِيلَادِ .
 وَهِيَ مَبْدَأُ تَارِيخِ الْمُسْلِمِينَ . قَدْ مَضَى مِنَ الْهِجْرَةِ أَلْفٌ وَثَلَاثُمِائَةٍ
 وَثَلَاثُ وَخَمْسُونَ سَنَةً . نَبِيُّنَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَوَّلُهُمْ آدَمُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَنْبِيَاءُ كَثِيرُونَ . الْأَنْبِيَاءُ الْمَذْكُورُونَ
 فِي الْقُرْآنِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .

Vježba 32

(Redni brojevi)

Prvi halifa je Ebu Bekr, drugi Omer, treći Osman, a četvrti Alija. Prvi halifa od Umejjevića je Muavija, sin Ebu Sufjanov, a posljedni je Mervan, sin Muhammedov. On je

ubijen u šestoj godini svoga hilafeta, u zulhidždžetu stotinu trideset i druge godine poslije Hidžreta. Zatim je vlast prešla u ruke Abbasovića. Prvi halifa od njih je Ebul-Abbas Es-seffah. U Bosnu je Islam došao u devetom stoljeću poslije Hidžreta. Mi učimo u našoj školi osam godina. Ja sam u trećem razredu, a Salih u sedmom. Mi smo u prvoj polovici druge hiljade po Hidžretu.

Vježba 33

(Dioni brojevi)

جِئْتُ إِلَيْكَ مَرَّتَيْنِ وَجِئْتُ إِلَى مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ . قَرَأْتُ هَذَا
الدَّرْسَ تِسْعَ مَرَّاتٍ . هَذَا الْحَبْلُ مِثْنِيَّ وَذَلِكَ مُرَبَّعٌ . يَمْشِي الْعَسْكَرُ
أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً (رُبَاعَ) . قَرَأْتُ هَذَا الْكِتَابَ دَفْعَاتٍ وَأَنْتَ قَرَأْتَ رُبْعَهُ .
الثَّمَنُ نِصْفُ الرُّبْعِ . السَّنَةُ مُقَسَّمَةٌ إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا . الشَّهْرُ
جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا مِنَ السَّنَةِ . قَسِمَ هَذِهِ الدَّرَاهِمُ
أَسَدَاسًا ! الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ
رُسُلًا أُولَى أَجْنَحَةٍ مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . فَأَنْسِكُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النَّسَاءِ
مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ إِلَّا تَعَدُّوا فَوَاحِدَةً .

Vježba 34

(Perfekata)

Muhammed je napisao pismo svome ocu. Je li on napisao pismo svome ocu? Ne, on nije napisao. Učenici su izašli iz škole. Ko traži prijatelja bez mane, ostaće bez prijatelja (oba glagola prevesti u perfektu). Ko kopa jamu svome bratu, sam u nju pada (oba glagola u perfektu). Allah je onaj koji je

stvorio nebesa i zemlju. On je napisao veliku knjigu. Ahmed je otvorio knjigu i počeo čitati. Ko mnogo jede, mnogo i pije. Ko mnogo jede i pije, mnogo i spava. Ko mnogo spava, promaši ga veliko dobro (u perfektu).

Vježba 35

(Perfekat i imperfekat)

هَلْ كَتَبْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ؟ نَعَمْ كَتَبْنَا ذَلِكَ كُتَاهُ بِأَحْسَنِ
خَطٍّ عَلَى أَجْمَلِ وَرَقٍ. هَلْ قَرَأْتَ يَا فَاطِمَةُ الْكِتَابَ الَّذِي
طَبَعَهُ الطَّابِعُ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ؟ نَعَمْ قَرَأْتُهُ بِكُلِّ لَذَّةٍ وَوَجَدْتُ
فِيهِ حِكْمًا كَثِيرَةً وَفَوَائِدَ عَظِيمَةً لِلدِّينِ وَالْدُّنْيَا. هَلْ قَرَأْتَهُ
أَنْتَ يَا مُحَمَّدُ؟ لَا مَا قَرَأْتَهُ أَنَا وَلَكِنْ أَبْدَأُ قِرَاءَتَهُ عَنْ قَرِيبٍ.
كَلَّمْنَا تَفَرَّحَ بِقُدُومِ الْعِيدِ. فِي عِيدِ الْأَضْحَى تَذَبَّحُ الْأَضَاحِيُّ.
صَالِحٌ جَمَعَ فِي مَكْتَبَتِهِ كُتُبًا كَثِيرَةً وَقَرَأَ بَعْضَهَا وَيَقْرَأُ بَعْدَ
ذَلِكَ بَعْضَهَا. الْكَذُوبُ قَدْ يَصْدُقُ. نَحْنُ نَدْرُسُ وَأَنْتُمْ
تَلْعَبُونَ. الْجَوَادُ قَدْ يَعْتَرُّ. اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ. كَثِيرٌ مِنْ
الْأَغْنِيَاءِ لَا يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْعِلْمِ. أَفْهَمُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ.
إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ. كُلُّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ. خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ.

Vježba 36

(Slaganje glagola sa subjektom)

Učitelji nas poučavaju svakom dobru i mnogim naukama. Učenici pitaju učitelja ono što ne znaju. Učiteljice napišu djevojčicama (لِلبَنَاتِ) šta će naučiti. Vrtar otvori školska

vrata prije nego se sunce rodi (rođenja sunca), a prije toga pomete školu. Gramatičari dijele rečenice u arapskom jeziku na dvije vrste: imenske i glagolske rečenice. Približilo se vrijeme molitve. Mi idemo i klanjamo u džamiji. Jeste li čuli nove vijesti u novinama? Učenici su otišli svojim kućama, a poslije petnaest dana će se povratiti u školu. Učenice dobro uče u Kur'anu. Vas dvojica ste naučili dvadeset sura napamet.

Vježba 37

(صَارَ i كَانَ Glagoli)

كَانَ أَبُو حَنِيفَةَ عَالِمًا فَاقَ أَهْلَ عَصْرِهِ فِي الْعُلُومِ . كَانَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرْضَى وَ يَتَّبِعُ الْجَنَائِزَ وَ يَجْلِسُ
مَعَ الْفُقَرَاءِ . إِنْ كَانَ الْكَلَامُ مِنْ فِضَّةٍ فَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ .
رُبَّمَا كَانَ السُّكُوتُ جَوَابًا . صِرْنَا عُلَمَاءَ بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنَّا جُهَلَاءَ .
ذَوَا لُوجْهَيْنِ لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا . لَا تَصِيرُ عَالِمًا إِلَّا
بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ . كَانَ الرَّشِيدُ مَلِكًا عَادِلًا وَ كَانَ يُحِبُّ الْعِلْمَ
وَالْعُلَمَاءَ . لَا رَاحَةَ لِلْجَسَدِ إِذَا كَانَ فِيهِ حَسَدٌ . الْجَاهِلُ عَدُوٌّ
لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا لغيرِهِ . صِرْتُ كَبِيرًا بَعْدَ أَنْ (مَا)
كُنْتُ صَغِيرًا وَ عَالِمًا بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنْتُ جَاهِلًا . مَنْ كَسَبَ وَ
حَفِظَ صَارَ غَنِيًّا . كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا . إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا . إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا
مَوْقُوتًا . الْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا وَ الْجَاهِلُ لَا
يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ مَا كَانَ عَالِمًا .

Vježba 38

(Pasiv)

Je li štampana ona knjiga? Ne, a šampaće se naskoro. Nauka se traži da se po njoj postupa (لِيُعْمَلَ بِهِ). Junak se poznaje u boju, a pametan u srdžbi. Ne poznaje se prijatelj nego u mucu (potrebi). Ti ćeš biti pitan za sve svoje poslove. Čovjek se poznaje po svojim pohvalnim svojstvima. Imena velikih ljudi se uvijek spominju. Ova je knjiga teška, nije je moguće razumjeti, a ta je sasvim laka, razumiye se brzo. Kradljivci su pohvatani (قُبِضَ عَلَيْهِمْ) i odvedeni (ذُهِبَ بِهِمْ) u zatvor. Knjige se šampaju u šamparijama. Ova je knjiga pisana rukom njena pisca. Ovaj je dinar kovan u Beogradu.

Vježba 39

(Načini imperfekta)

لَنْ تَبْلُغَ الْعِلْمَ إِلَّا بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّهْرِ
فِي اللَّيَالِي . لَمْ نَسْمَعْ أَنَّ أَحَدًا صَارَ عَالِمًا بِالْكَسَلِ . مَنْ لَمْ يَكُنْ
ذَبَابًا أَكَلَتْهُ الْكِلَابُ . لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
لِنَفْسِهِ . أَتَقَعُ الْأَشْيَاءُ أَنْ يَعْرِفَ الرَّجُلُ قَدْرَ مَنْزِلَتِهِ وَمَبْلَغَ عَقْلِهِ
ثُمَّ يَعْمَلَ بِحَسَبِهِ . مَنْ لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَسْلَمْ . لِأَنَّ يَمُوتَ الْإِنْسَانُ
لِيُخَلَّفَ مَالًا لِأَعْدَائِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَحْتَاجَ فِي حَيَاتِهِ إِلَى أَحِبَّائِهِ .
الرَّجُلُ الْتَامُ مَنْ يَنْفَعُ غَيْرَهُ وَلَا يَعْدُمُ خَيْرَهُ . الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ
وَالْبَخِيلُ يَأْكُلُهُ مَالُهُ . بَرُّ كُوبِ الْأَهْوَالِ تُكَتَسِبُ الْأَمْوَالُ .
مَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْعَمَلِ تَفْتَحُ لَهُ أَبْوَابُ مِنَ الرِّزْقِ .
لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ . مَنْ لَزِمَ الرُّقَادَ عَدِمَ الْمُرَادَ . إِذَا لَمْ

يَكُنْ وَفَاقُ فِرَاقُ • لَنْ تُصَاحِبَ النَّاسَ وَأَنْتَ فَاسِدٌ • مَنْ يَزْرَعِ
 الْعُدُونَ يَحْصِدِ الْخُسْرَانُ • مَا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا
 تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ • مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ •

Vježba 40

(Imperativ)

Traži nauku od bešike do motike (groba)! Radi za ovaj svijet kao da ćeš uvijek živjeti, a radi za budući svijet kao da ćeš sutra umrijeti! Nek svaki od vas traži korisnu nauku! Čuvajte svoje knjige, nemojte po njima pisati! Bože, smiluj mi se i oprosti mi grijehe! Ne hlepi za imetkom ni za časti, nego stiči vrline! Tražite nauku makar u Kini! Ne gledaj u onoga koji govori, nego gledaj u ono što govori! Budi zadovoljan (إِقْنَعْ) sa onim što ti je Bog udijelio, bićeš bogat. Ne ostavljaj svoga prijatelja u (عِنْدَ) nuždi! Reci istinu, makar i gorka bila! Učenici, slušajte što ću vam reći! Budite uvijek dobri, slušajte savjete onih koji su od vas stariji, znajte da je sreća u nauci. Nek vam vjera bude najskuplja stvar!

Vježba 41

(ن za pojačanje)

لَا تَتْرُكَنَّ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ ! لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ قَالَ
 وَأَنْظُرَنَّ إِلَى مَا قَالَ •

لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى أَمْرِي مَا أَصْلُهُ

وَأَنْظُرْ إِلَى أَفْعَالِهِ ثُمَّ أَحْكَمْ

لَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ لِأَضْرِبَنَّكَ • لِإِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ
 لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ • أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فِي الدِّيَانَةِ وَلَا

تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ تَحْتِكَ فِيهَا . وَ أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ
 فِي اللَّذَاتِ الدُّنْيَوِيَّةِ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِيهَا .
 أَلَا لَا تَحْزَنْ أَخَا الْبَايَةِ فَلِلرَّحْمَنِ الْطَافُ خَفِيَّةٌ
 لَا تَطْلُبَنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِنَيْلِ الْفَضَائِلِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ . لَا
 تَجْعَلْنَهُ وَسِيلَةً لِكَسْبِ النَّفَقَةِ وَالزَّادِ فَقَطْ .

Vježba 42

Particip aktivni i particip pasivni

Darežljivost je pohvalno svojstvo. Ovaj je učenik pohvaljen na ispitu od svih učitelja. Nauka i lijepo vladanje je što ja od vas tražim (مَطْلُوبِي). Ministar Ibni Mukle (إِبْنُ مُقْلَةَ) je bio vješt lijepopisac. On je znamenit u nauci. Ubica pravednog vladara Omera je Ebu Lu-lue. Ebu Bekr je onaj koji je sakupio (جَامِعُ) Kur'an u jednu zbirku. Ebul-Esved je onaj koji je uspostavio (وَاضِعُ) nauku o arapskoj gramatici. Ovaj je čovjek meni poznat. Prošlost se ne spominje. Ova je stvar vrlo čudnovata. Hadždžadž je bio nasilnik. Ebu Bekr es-Siddik i Omer el-Faruk su bili vrlo darežljivi i pravedni. Zejd je vrlo siromašan, a Amr je pospanac. Ovo je vrlo velika varka.

Vježba 43

(Infinitiv)

أَنْظُرْ فِي خُرُوجِكَ قَبْلَ مَدْخَلِكَ ! بُشِّرْ لَكُمْ أَيُّهَا الطَّلَبَةُ
 الْمُجِدُّونَ ! إِذَا كَانَ الرَّجُلُ فِي شُغْلٍ فَلَا تَحْرِمَهُ مِنْهُ فَإِنَّ فِي
 الْحِرْمَانِ ضَرَرًا لَهُ . اطْلُبْ رِضْوَانَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَسْأَلْ غُفْرَانَهُ !
 طَلِبَ الْعِلْمِ مِنَ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ . قَبُولُ الْهَدْيَةِ مِنَ السُّنَّةِ .

أَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ • السَّلَامَةُ فِي السُّكُوتِ •
 وَعَدُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ • الْفِسْقُ وَالْقَتْلُ وَالسَّرِقَةُ مِنْ أَقْبَحِ الْخِصَالِ •
 السُّوَالُ مِفْتَاحُ الْعِلْمِ • زَهَادَةُ اللَّذَاتِ مِنْ الْأَشْيَاءِ الْمَدْوَحَةِ
 فِي الدِّينِ •

سُرُورُ النَّاسِ فِي لُبْسِ اللَّبَاسِ
 وَجَمْعُ الْعِلْمِ فِي تَرْكِ النَّعَاسِ
 الْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ الْأَسْرَارِ • غَلَبَةُ الْأَشْرَارِ مِنْ أَعْظَمِ
 الشُّرُورِ •

Vježba 44

(II vrsta glagola)

Moj me je otac poučio pisanju. Učitelji nas u školi poučavaju raznim naukama. Treba da i mi poučavamo druge (osim nas غَيْرَنَا). Čovjek snuje, a Bog određuje. Treba da razlikujemo dobro od zla. Stiči nauku, poštuj vjeru, roditelje i učitelje! Počastite nas vašom posjetom! Raspolovi ovu jabuku među sobom i svojim bratom! Nemojte ponižavati nikoga! Ovo je pismo predano (سُلِّمَ إِلَى) njegovu vlasniku. Pozdravi starije kada pokraj njih prođeš!

Vježba 45

(II vrsta glagola)

زَيِّنُوا أَنْفُسَكُمْ بِالصِّفَاتِ الْجَمِيلَةِ وَالْعُلُومِ النَّافِعَةِ • رَبِّ يَسِّرْ
 وَلَا تَعْسِرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ • سُئِلَ الْأَسْكَندَرُ : مَا بَالُكَ تُعْظِمُ
 مُؤَدِّبَكَ أَكْثَرَ مِنْ تَعْظِيمِكَ لِأَبِيكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أَبِي سَبَبُ

حَيَاتِي أَلْفَانِيَّةٌ وَمُؤَدِّي سَبَبُ حَيَاتِي أَلْبَاقِيَّةٌ • يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ • وَلَا نُكْذِبُ بَايَاتِ رَبِّنَا • فَلَنُنَبِّئَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا • يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ •
الْإِنْسَانُ مُرَكَّبٌ مِنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ • التَّدْوِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ •
لَقِبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْفَارُوقَ لِأَنَّهُ كَانَ يُفَرِّقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ •
سَأَمْنَا أَمْرَنَا إِلَيْكَ فَدَبَّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ • مَنْ لَمْ يُؤَدِّ بِهِ
الْأَبْوَانَ يُؤَدِّ بِهِ الْمُلُوكَ • فَتَشْ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ
ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا • فَتَشْهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا
كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ •

Vježba 46

(III vrsta glagola)

Sjedi sa pametnima, a ne druži se sa neznalicama! Mi se dopisujemo uvijek jedan s drugim, jer znademo da je dopisivanje pola viđenja. Treba da potpomažemo jedan drugog. Mi svake godine zajedno putujemo po lijepim krajevima Bosne i gledamo djela naših pređa. Prekinuti sa zlikovcima je pohvalno djelo. Kada navali neprijatelj na našu domovinu, mi ćemo je braniti. Knjiga je drug koji ti nije licemjerman niti te kori. Ja se slažem s tobom u mišljenju. Požurite sa dobrim djelima prije smrti! Bog vas blagoslovio!

Vježba 47

(IV vrsta glagola)

أَسْرِعْ إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلَّمَا أَصْبَحَ الصَّبَاحُ وَأَمْسَى الْمَسَاءُ •
أَعْلِمْنِي بِنَجَاحِكَ بِمَكْتُوبٍ تُرْسِلُهُ إِلَيَّ بِالْبَرِيدِ • إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ

رُسُلَهُ بِأَلْبَيِّنَاتٍ وَالْحُجَجِ أَلْقَا طِعَةً لِيُنذِرُوا النَّاسَ . إِنَّ اللَّهَ
 أَكْرَمَنَا بِالْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ . حَضَرَ
 رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيَّ بَعْضِ الْمُلُوكِ فَأَغْلَظَ لَهُ السُّلْطَانُ فَقَالَ لَهُ
 الرَّجُلُ : إِنَّمَا أَنْتَ كَالسَّمَاءِ إِذَا أَرْعَدَتْ وَأَبْرَقَتْ فَقَدْ قَرُبَ
 خَيْرُهَا . فَسَكَنَ غَضَبُهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِ . أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا
 - عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا . وَأَبْغِيضُكَ بَغِيضَكَ
 هَوْنًا مَا - عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا . أَحْسِنْ إِلَى
 جَارِكَ تَكُنْ مُسَامًا . أَلْعَدُّ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ مَاءٌ وَلَا يُحْرِقُهُ
 نَارٌ . أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ . إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا
 لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ . اللَّهُ يُؤَلِّوُ
 يُخْرِجُ مِنَ الْبَحَارِ الْعَمِيقَةِ بِأُلْجُهُودٍ كَثِيرَةٍ . لَا تُتَقَسَّمُ
 بِاللَّهِ كَثِيرًا .

Vježba 48

(V vrsta glagola)

Ti se dobro sjećaš što si u mladosti čuo. Ko u mladosti ne nauči, neće u starosti napredovati. Razmisli o posljedicama svojih djela! Ako nisi junak, a ti se pojunači. Govoriš li arapski? Da, ja govorim i pišem arapski. Treba da naučiš i jedan evropski jezik. Mi se čudimo ljudima koji ne znaju vrijednost poznavanja jezika. Nemojte se oholiti, jer je oholost sasvim ružna. Musejlime se je pravio Božijim poslanikom, te su ga nazvali lašcem. Proti njega je Ebu Bekr opremio vojsku, te su se njegove pristaše raspršile. Sve što je na ovom svijetu, mijenja se. Dòzvoljavaš li da te posjetim? Da, izvoli!

Vježba 49

(VI vrsta glagola)

هُمْ يَتَنَاصَرُونَ فِي الْحَقِّ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
 قِيلَ لَكُمْ أَنْتَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْتَقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ . لِمَسْجِدُ
 أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ
 يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ . يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ
 فَأَنْذِرْ . وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا . وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
 وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ . لَا تَتَمَارَضُوا فَتَمَرُّضُوا .
 تَقَاتِلَ الْقَبِيلَتَانِ ثُمَّ تَفَاهَمَ الزُّعَمَاءُ وَتَصَالَحَ الْقَوْمُ وَنَشَارَكُوا
 فِي الْعَمَلِ . إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهَمِ وَعَدِمَ التَّنَازُعَ . لَا
 تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا
 عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

Vježba 50

(VII vrsta glagola)

Ovaj se put grana na tri strane. Ja sam raspoložen
 (يَنْشَرِّحُ صَدْرِي) za to. Ova se je stvar već zaplela. Putovali smo
 zajedno do gradskih vrata, a onda sam se ja odvojio. Kad smo
 stigli do vrata, vrata su se otvorila. Ovaj se štap od udaranja
 rascijepio i kora mu se ogulila. To se stablo izvalilo od
 žestokog vjetra. Poslije propasti Umejjevića propali su i
 Abbasovići. Ja sam se ovdje zavarao. Poslije kiše oblaci su
 se rastupili. Veza ljubavi se među njima prekinula.

Vježba 51

(VIII vrsta glagola)

لَا تَحْتَقِرْ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ لَا يَحْتَقِرُوكَ .
 احْتِكَارُ الطَّعَامِ عِنْدَ أَحْتِيَاجِ النَّاسِ إِلَيْهِ حَرَامٌ . إِنْ كُنْتَ تَسْتَتِرُ
 عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمَكِّنُكَ أَنْ تَسْتَتِرَ
 عَنِ اللَّهِ . أَنَا أَعْتَدِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذَنْبِي . نَحْنُ مُفْتَقِرُونَ إِلَيْكَ
 وَمُفْتَخِرُونَ بِكَ . وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ . لَا بُدَّ أَنْ تَذْتَهَرَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ وَأَنْ تَحْتَرِسَ
 مِمَّنْ يَلْتَمِسُ إِبْطَالَهُ . افْتَرَشَ الدُّبُّ عَلَى الطَّرِيقِ وَأَرَادَ أَنْ
 يَفْتَرِسَنَا . افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ .
 اخْتَلَطَ الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ . اشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِمَا أُعْطِيَتْهُ
 فَأَمْتَنَعَ مِنْ أَخْذِهِ . إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَذْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ
 فَطَالِعْهُ ثُمَّ تَدَبَّرْ كَلِمَاتِهِ . الْإِعْتِرَافُ بِالذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ
 الْكَذِبِ .

Vježba 52

(IX vrsta glagola)

Skvasilo mu se lice od mnogih suza. U proljeće se sve
 bašče zazelene. Kosa u starosti pobijeli. Muhammed alejhisselam
 je rekao: »Čije se noge upraše na Božjem putu, Bog će mu ih
 sačuvati od vatre«. Lice mu je sasvim požutjelo. Taj se štap
 sasvim iskrivio. Bože učini svijetlim moje lice onog dana, kada
 budu svijetla lica tvojih ugodnih robova, a nemoj ocrniti moje
 lice onog dana, kada pocrne lica tvojih neprijatelja!

Vježba 53

(X, XI, XII i XIII vrsta glagola)

إِنَّا نَسْتَغْرِبُ مِمَّنْ يَطْلُبُ الْمَالَ وَ لَا يَطْلُبُ الْعِلْمَ وَ نَسْتَبْشِرُ
 إِذَا أَبْصَرْنَا طَالِبًا مُجِدًّا . إِذَا صَلَّيْتَ فَأَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ . اسْتَغْفِرُ
 أُسْتَاذَكَ عَنْ هَذِهِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ . الْقَاضِي يَسْتَشْهَدُ الرَّجُلَ أَوْ
 يَسْتَحْلِفُهُ . قِرَاءَتِي لِهَذِهِ الرِّسَالَةِ اسْتَغْرَقَتْ سَاعَتَيْنِ . لَا تَأْخُذْ مَا
 تَسْتَحْسِنُهُ حَتَّى تَسْتَأْذِنَ صَاحِبَهُ . اسْوَدَّتِ الْأَرْضُ مِنْ شِدَّةِ الْحَرَارَةِ
 وَأَصْفَرَّتِ النَّبَاتَاتُ كُلُّهَا . قَدْ أَحْدَوْدَبَ هَذَا الرَّجُلُ مِنَ الْكِبَرِ .
 لَمَّا أَخْبَرُوهُ بِمَوْتِ صَدِيقِهِ أَغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ . مَنْ
 اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ . الْبَدْوُ يَخْشَوْشُنُونَ فِي لِبَاسِهِمْ . قِيلَ
 لِبَعْضِ الْكُرَمَاءِ : كَيْفَ أَكْتَسَبْتَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ وَ التَّأَدَّبَ
 مَعَ الْأَضْيَافِ فَقَالَ : كَانَتْ الْأَسْفَارُ تُحَوِّجُنِي إِلَى أَنْ أَفْدَ عَلَى
 النَّاسِ فَمَا اسْتَحْسَنْتُ مِنْ أَخْلَاقِهِمْ أَتَبَعْتُهُ وَ مَا اسْتَقْبَحْتُهُ أُجْتَنَبْتُهُ .

Vježba 54

(دَحْرَجَ i od njega proširene vrste)

Istina se ukazala, a ti se praviš nevještini. Prevedi ovu rečenicu na naš jezik! Već sam je preveo. Kada smo izašli iz kuće, čuli smo veliko pomaganje. On se pravi filozofom, a nije filozof. Zemlja se žestoko potresla. Ova je sablja okićena skupocjenim draguljima. Prevodilac ove knjige je glasoviti učenjak. Neprijatelj se je povukao pa ne čujemo rzanje njegovih konja. Zašto si se u licu smrknuo? Ko bude od vatre

(pakla) odvrćen, taj se je spasio. Kad je dan studen, trebaš se ogrnuti i čarape obući. Smiri se, već se je neprijatelj povukao za brdo.

Vježba 55

(المضاعفُ Nepravilni glagol)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ . حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ
النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ . مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزِمِ الصَّمْتَ . مَنْ سَرَّتَهُ
حَسَنَتُهُ وَسَاءَتُهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ . الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعِلُهُ .
مَدَّ رَجُلِيكَ عَلَى قَدْرِ لِحَافِكَ . قِيلَ لِمَجْنُونٍ : عُدَّ لَنَا الْمَجَانِينَ
فَقَالَ : هَذَا طَوِيلٌ وَلَكِنْ أَعُدُّ الْعُقَلَاءَ . يَسُرُّنِي أَنَّكَ نَجَحْتَ
فِي الْإِمْتِحَانِ : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا . لَا يَحِلُّ فِي دِينِنَا شُرْبُ
الْمُسْكِرَاتِ . إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ
ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا . أَظُنُّكَ رَجُلًا صَادِقًا . جَلَسَ الْأِسْكَندَرُ
يَوْمًا فَمَا رُفِعَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَقَالَ : لَا أَعُدُّ هَذَا الْيَوْمَ مِنْ أَيَّامِ
مُلْكِي . قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَا لَا أَكُرُّ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَ
لَا أَفِرُّ مِمَّنْ يَكُرُّ . مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجًّا . الْحُجَّاجُ
ضَيْوفُ اللَّهِ . مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسْبُهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ . يُصَفُّ
النَّاسُ وَرَاءَ الْإِمَامِ صُفُوفًا . شَقَّ عَلَى عُقُوقِكَ لِوَالِدَيْكَ .
قُلْ أَنْ يَنْجَحَ فِي الْحَيَاةِ الْعَاقُ لِوَالِدَيْهِ . إِنَّا نَوَدُّ أَنْ تَكُونَ
مِنَ الَّذِينَ يَبْرُونَ الْوَالِدَيْنِ .

Vježba 56

(المُضَاعَفُ vrste glagola (Proširene vrste glagola

Nijedan od vas neće biti vjernik (لَا يُؤْمِنُ) dok ne voli svome bratu što voli sebi. Pripravi za svaki posao što je potrebno! Ustrajati u malom grijehu je jedan od velikih grijeha. Jeste li osjetili studen? Vladar je sa svojom vojskom raspršio neprijatelje. Ovu je džamiju popravio jedan bogat čovjek. Ponovi ovu lekciju pet puta! Salih je raspravljao sa svojim protivnicima (حَاجَّ خُصَمَاءَهُ). Ja iz tvoga odgovora zaključujem da si naučio cijelu lekciju. Egipat se proteže od Abesinije do Sredozemnog Mora. Ovaj se zid hoće da sruši. Pisac ovoga djela pomagao se je raznim djelima.

Vježba 57

(المَهْمُوزُ vrste glagola (Nepravilni glagol

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ • كُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ • أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ عَنْ أَعْمَالِكُمْ • إِسْأَلِ الْمُعَلِّمَ عَنْ مَعْنَى هَذَا الْكَلَامِ • بَدَأْنَا قِرَاءَةَ هَذَا الْكِتَابِ قَبْلَ يَوْمَيْنِ • إِنْ كُنْتَ ظَمِئْتَ فَاشْرَبْ مِنْ هَذَا الْمَاءِ الْبَارِدِ • نَشَأَ هَذَا الشَّابُّ فِي عِفَافٍ وَصِيَانَةٍ • جِئْتُهُ وَهُوَ يَأْكُلُ فَغَضِبَ ثُمَّ هَدَأَ • خُذْ هَذِهِ النَّصِيحَةَ مِنِّي ! لَا تَأْخُذُوا أُنْفُلُوسَ بِالْأَسْتِقْرَاضِ ! مَا تَقْرَأُونَ الْيَوْمَ فِي الْمَكْتَبِ ؟ مَرَهُ أَنْ يَحْفَظَ كِتَابَهُ • خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ قَالَهُ • أَهْيَا الطَّلِبَةُ إِنَّا نَأْمَلُ أَنَّكُمْ تَصِيرُونَ عُلَمَاءَ عُقَلَاءَ • اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ • سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حَدَّ لَهُ •

أَمَرْنَا أَنْ تُنَزَّلَ النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ • هَذَا الْكِتَابُ مَمْلُوءٌ مِنْ
الْحِكَايَاتِ اللَّطِيفَةِ •

Vježba 58

(أَلْمَهْمُوزُ Proširene vrste glagola)

Ko nema povjerenja, nema ni vjere. Ne odgađaj današnjeg posla za sutra! Mnoge riječi u našem jeziku su uzete iz turskog i arapskog jezika. Lako je započeti, ali je teško dovršiti. Vjerujte Boga i Njegova poslanika! Ovo je na me jako djelovalo. Drži se pristojno prema starijima i učenima! Treba da svoju djecu uzgajamo da ljube i poštuju svoju vjeru (na ljubavi vjere i njenu i poštovanju). Ova je škola osnovana radi poučavanja vjerskih i drugih znanosti. Državu Abbasića je zasnovao Ebul-Abbas es-Seffah. Muhammed a. s. je jeo sa siromasima (أَكَلَ الْفُقَرَاءَ). Kad je vladar zauzeo gradove, postavio je u svakom gradu zapovjednika (أَمَرَ أَمِيرًا). Nevaljalci su se urotili protiv svoga dobročinitelja.

Vježba 59

(الْمِثَالُ Nepravilni glagol)

الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ أَيْنَمَا وَجَدَهَا أَخَذَهَا • سَنَةَ تِسْعٍ
بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَفَدْتُ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّمَ) وَفُودُ قَبَائِلِ الْعَرَبِ
فَلِذَلِكَ تُسَمَّى هَذِهِ السَّنَةُ سَنَةُ الْوُفُودِ • وَلَا تَرُرْ وَازِرَةً وَزَرَ
أُخْرَى • رَبِّ أَخِي لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ • الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى •
ضَعِي هَذِهِ الْأَشْيَاءَ عَلَى مَكَانِهَا • هَلْ وَضَعْتَ الْقَلَمَ عَلَى مَكَانِهِ؟
دَعْنِي أَضَعُ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ هَهُنَا • صِفُوا لَنَا حُسْنَ الرَّبِّيعِ وَ

شِدَّةَ الشِّتَاءِ • لَا تَوَجَلْ إِنَّا لَا نَضْرِبُكَ • وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ • وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا • عِدَّةُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ • لَمْ
يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْوًا أَحَدٌ • رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا • وَاقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ • رَبَّنَا لَا تَكِلْنَا
إِلَى أَنْفُسِنَا • وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ • هَذَا مَا
تُوعَدُونَ •

Vježba 60

و (أَمْثَالُ (Proširene vrste glagola

Osloni se na Boga i u Njeg se pouzdaj! Tri stvari donose tri druge: okretnost donosi bogatstvo, lijenost donosi siromaštvo, a proždrljivost donosi bolest. Nek se muslimani na Boga oslone! Boj se Boga gdje god budeš, pa ćeš biti najpobožniji čovjek. Dostavi mi ovu knjigu! Treba da se zgrada ove škole mnogo proširi. Ovaj se grad počeo širiti. On za ovaj posao zaslužuje veliku nagradu. Bog je iz ništavila stvorio ovaj svijet. Sreo ga je nasred ulice lice u lice. Vladar je uzeo sebi za ministra pametna čovjeka da ga pomaže u poslovima.

Vježba 61

(الأَجَوْفُ (Nepravilni glagol

إِنْ قُلْتَ لَا تَخَفْ وَإِنْ خِفْتَ لَا تَقُلْ • جِبْتُ الْبِلَادَ
طَالِبًا الصَّدِيقَ الْوَفَى فَخَابَ أَمَلِي • تَعِيبُونَ مِنِّي مَا مِثْلُهُ لَا
يُعَابُ • غَابَتِ الشَّمْسُ الْيَوْمَ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ نِصْفِ الْيَوْمِ •

نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يُقَالَ فِي أَحَدِنَا : شَابَ وَمَا تَابَ • كَانَ ابْنُ
 بَطُوطَةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً
 فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ
 فَأَلَّفَ كِتَابَهُ الَّذِي اُشْتَهَرَ بِاسْمِ رِحْلَةِ ابْنِ بَطُوطَةَ • بَيْنَ
 بَلَدِنَا وَبَلَدِكُمْ سَيْرَةٌ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ • الطُّيُورُ تَطِيرُ بِأُجْنِحَتِهَا • فِي
 الرَّبِيعِ يَذُوبُ الثَّلَجُ فِي الْجِبَالِ • إِحْذَرُ أَنْ تَفُوتَكَ الصَّلَاةُ •
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ • كِدْنَا نَسْقُطُ لَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ
 حَفِظَنَا • بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْمَدْرَسَةِ نَنَالُ الشَّهَادَةَ • حَارَ عَقْلِي مِنْ
 هَذَا الْأَمْرِ • أَرَدْنَا أَنْ نَبِيعَ هَذَا الْفَرَسَ بِأَلْفِ دِينَارٍ فَبِيعَ
 بِثَمَانِيَةِ •

Vježba 62

(الأجوفُ Proširene vrste glagola)

Muslimani nisu slikali živih bića, nego su slikali bilje i u tom su dostigli visok stepen. Ja svoju stvar prepuštam Bogu. Ova je jabuka okrugla. Kada ti prijatelj pokloni nešto, ti mu naknadi. Ovoga je starca briga ostarila (obijelila). Čini mi se (يُخَيَّلُ إِلَى) da je ono životinja. Dodajte mi tu knjigu, da je vidim. Poplava je prešla granicu. On se sada pravi kao da spava. Mi se trebamo međusobno pomagati. Nemojte se jedan drugom zaduživati! Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Kada te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Ona je ispravno odgovorila. On je jako povodljiv za svakim (لِكُلِّ وَاحِدٍ). Vi tražite od njega pomoći, a ne znate da vam on ne može pomoći.

Vježba 63

(النَّاقِصُ Nepravilni glagol)

جَزَاكُمْ اللَّهُ خَيْرًا عَلَى إِحْسَانِكُمْ إِلَيْنَا ! قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ . الْكَرِيمُ
 إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا . كُلُّ مَاضٍ بَعِيدٌ وَكُلُّ آتٍ
 قَرِيبٌ . عَفَا اللَّهُ عَنَّا وَغَنَّمَ . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ .

رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا لَنَا عِلْمٌ وَ لِلْجُهَّالِ مَالٌ
 فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَإِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

فَلَمْ أَرَكَ إِلَّا يَأْمُ لِّلْمَرْءِ وَاعِظًا وَلَا كَصُرُوفِ الدَّهْرِ لِّلْمَرْءِ هَادِيًا
 لَيْسَ السَّعِيدُ الَّذِي دُنِيَاهُ تُسْعِدُهُ إِنَّ السَّعِيدَ الَّذِي يَنْجُو مِنَ النَّارِ
 إِنْسٌ مَاجَرَى بَيْنَنَا . اِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ .
 الْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ . نَحْنُ رَاضُونَ
 بِأَعْمَالِكُمْ . قَالَ الْمُتَوَكِّلُ لِأَبِي أَلْعِيْنَاءِ : كَيْفَ تَرَى دَارَنَا هَذِهِ ؟
 فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا
 وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ .

Vježba 64

(النَّاقِصُ Proširene vrste glagola)

Pazi svoga oca, pa će tebe paziti tvoji sinovi. Ne izjednačuje se dobro i rdavo. Nauka oživljuje srca, kao što kiša oživljuje zemlju. Neke su riječi promjenljive, a neke nepromjenljive.

Pokrij ovu posudu! Muhammed a. s. je mijenjao svojim drugovima ružna imena i nadjevao im lijepa (imena) i bratio je jedne sa drugima. Liječi ranu prije nego se uveća. Kada je velika vrućina, ljudi mole za kišu. Vi ste svi dobri bez izuzetka. Bijah već zaboravio što sam pretrpio na tom putovanju. Čuvajte se kletve potištenog! Neće čovjek postići sve što želi. Mi ne znamo kada će se ova stvar svršiti.

Vježba 65

(الَلْفِيفُ Nepravilni glagol)

يَا أَهْلَ الْإِحْسَانِ جُزِيتُمْ خَيْرًا وَوُقِيتُمْ شَرًّا . هَذَا اللَّحْمُ لَمْ
يُشَوْكَمَا يَنْبَغِي . قِ فَالِكَ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْإِجَارَةُ . اتَّقِ اللَّهَ
حَيْثُمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبُدِ النَّاسَ . أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ
أَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي . اطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ . كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يُوحَى إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ
دِينِهِمْ . هَذَا الْكِتَابُ يَحْتَوِي عَلَى أُمُورٍ نَافِعَةٍ . كَأَنْتَ رِوَايَةُ
الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ فِي الْعُصُورِ الْأُولَى مُنْتَشِرَةً وَالْآنَ النَّاسُ
يَرَوْنَ الْأَحَادِيثَ مِنَ الْكُتُبِ لَا مِنَ الشُّيُوخِ وَالْأَسَاتِذَةِ .
لَا تَتَّبِعْ مَا تَهْوَاهُ نَفْسُكَ فَتَهْوِيَ فِي النَّارِ . اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ
تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا
بِالْعُقُودِ . تَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ يُؤَافِكَ الْمَوْتُ . اسْتَوَتْ
سَفِينَةُ نُوحٍ عَلَى جَبَلٍ الْجُودِيِّ .

Vježba 66

(ليس Glagol)

Siromaštvo nije sramota. Ti nisi bolestan, nego se praviš bolesnim. Nije sve zlato što se sja. Arapi nisu Crnci. Nije ljepota u odijelu, nego je ljepota u plemenitosti. Nije mnoštvo imetka bogatstvo, nego je bogatstvo bogatstvo duše. Nisi li ti ovo učinio? Nismo potrebni vašoj pomoći. Niste li vas dvojica saučenici u školi? Neznalica nije prijatelj sebi, pa kako će biti prijatelj drugome (لَغَيْرِهِ)? Oni nisu loši. One nisu spremne. Zavidnik nema mira, a lažac čovječnosti. Nije čuti isto što i vidjeti [Nije vijest kao vidjeti (عَيَانٌ)].

Vježba 67

(Glagoli za hvalenje, kuđenje i čuđenje)

مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْدُّنْيَا إِذَا أُجْتَمَعَا

وَأَقْبَحَ الْكُفْرَ وَالْإِفْلَاسَ بِالرَّجُلِ

بُئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ ظُلْمُ الْعِبَادِ • اللَّهُ نِعَمَ الْمَوْلَى وَنِعَمَ
النَّصِيرِ • نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ • نِعَمَ الْمُوَدِّبُ الدَّهْرُ •
بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ بَخِلٌ وَأُخْتَالٌ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالِ • بِئْسَ الْعَبْدُ
عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى • نِعَمَ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الصَّبْرُ
وَالدُّعَاءُ • نِعَمَ الْعَطِيَّةُ كَلِمَةُ حَقٍّ تَسْمَعُهَا ثُمَّ تَحْمِلُهَا إِلَى أَخٍ لَكَ
مُسْلِمٍ فَتُعَلِّمُهَا إِيَّاهُ • نِعَمَ الرَّجُلُ أَحْمَدُ مَا أَعْلَمُهُ وَأَعْقَلُهُ • حَبْدًا
الْإِقَامَةُ بِمَكَّةَ فِي جَوَارِ بَيْتِ اللَّهِ تَعَالَى • نِعْمَتِ الْمَرْأَةُ أُمِّي
أَحِبُّ بِهَا إِلَيَّ • لِلَّهِ دَرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ •

Vježba 68

(Glagolska imenica sa « م », imenice mjesta vremena i oruđa)

Najbolje znanje je da čovjek poznaje sama sebe (poznavanje čovjeka sama sebe). Lijep savjet više djeluje nego sila. Ovaj čovjek ide poput lava. Pred vratima ove zgrade je bila jučer velika stiska. Ovo je mjesto pripravljeno za popodnevno počivanje. Njegovo je putovanje bilo od istoka zapadu. Brašno se sije na sito, a gvožđe se struže turpijom. Treba da mjerite ispravnom tezuljom. Kako je kiša padala, išli smo po kaljuži. Sjedi na mjesto gdje je on sjedio! U ovoj se kuhinji kuhaju ukusna jela. Ako želiš oprost, pokaj se prije starosti. Na zapadu računaju vrijeme po rođenju Isa a. s. (مِيلَادُ). Otac je udario svoga sina jedan put, a kad je ustrajao u griješenju, udario ga je više puta. Nemoj ići poput ohola čovjeka! Rođenje Muhammed a. s. (مَوْلِدُ) je bilo u proljeće 571 godine po rođenju Isa a. s. Ovaj je prolaz jako tijesan.

Vježba 69

(Čestice)

مِنْ هَذَا الْبَلَدِ إِلَى ذَلِكَ مَسِيرَةُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ بِالسَّيْرِ الْوَسَطِ.
 مَا عَلَى الْأَرْضِ أَعْلَمَ مِنْهُ. لَيْلَةُ الْقَدْرِ سَلَامٌ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ.
 مَا رَأَيْتُ أَخِي مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ. رَبُّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ.
 وَاللَّهُ الْعَظِيمُ مَا فِي الدُّنْيَا دِينَ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ. مَتَى جِئْتَ
 إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَكَيْفَ تَعِيشُ هَهُنَا. لَيْتَ أَلْعِلِمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ
 أَحَدٍ. اِعْمَلِ الصَّالِحَاتِ قَبْلَ الْمَمَاتِ فَإِنَّ أَمَامَكَ مُحَاسَبَةً صَعِبَةً
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ. عِنْدِي بَيْنَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَرْقٌ كَبِيرٌ: أَحَدُهُمَا
 عَاقِلٌ يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ وَالْآخَرُ بَلِيدٌ لَا يَفْهَمُ بَعْدَ أَوْضَحِ الْبَيَانِ.

مَنْ أَلْذَى مَا سَاءَ قَطُّ؟ وَ مَنْ لَهُ الْخُسْنَى فَقَطُّ؟ أَلَمْ تَفْهَمْ
 الدَّرْسَ • بَلَى قَدْ فَهِمْتُهُ فَهْمًا تَامًا • هَلْ فَهِمْتَ هَذَا الْكَلَامَ •
 نَعَمْ فَهِمْتُهُ • إِنْ لَمْ تَفْهَمْ الْآنَ فَسَوْفَ تَفْهَمْ فِي الْمُسْتَقْبَلِ •
 وَيَسْتَبَيِّنُكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقُّ •
 سَوْفَ تَرَى إِذَا أُنْجِلَى الْغُبَارُ   أَفْرَسٌ تَحْتَكَ أَمْ حِمَارٌ
 إِذَا سَارَ الرَّجُلُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ فَإِنَّهُ يَأْتِي إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي
 سَارَ مِنْهُ لَكِنْ مِنْ جِهَةِ الْمَغْرِبِ • وَ فِي سَيْرِهِ هَذَا قَدْ دَارَ حَوْلَ
 الْأَرْضِ • فَالْأَرْضُ كُرَّةٌ •

Vježba 70

(Veznici i uzvici)

Hajdemo Aliji a zatim Hasanu! Blago tebi, jer razumiješ današnju lekciju! Čuvajte se laži, jer je laž nevaljalo svojstvo! Želiš li da ti pričam što sam čuo i vidio? Blago onome koji želi drugome (لِغَيْرِهِ) ono što sam sebi želi! Velika je razlika među onim što govoriš i među onim što radiš. Daleko je što ti želiš. Ispeci pa reci! O Bože, oprosti mi grijehe i naputi me na pravi put! Teško njemu, jer nije bio pokoran ocu i majci! Dodji na molitvu! Dodji na spas! Eto ti knjiga pa iz nje nauči! Gdje god budeš, smrt će te stići. Da nije lijenosti, mnogi bismo naučili. Ostavi (تَرَكَ) ljenost, a drži se (عَلَيْكَ) marljivosti! Da mi je znati gdje ću umrijeti!

RJEČNIK

A) Riječi za pojedine vježbe

Riječi za vježbu 1

أَحْمَدُ Ahmed (ime čovjeka)	مُعَلِّمٌ učitelj
مُحَمَّدٌ Muhammed (ime čovj.)	يَكْتُبُ piše
سَالِمٌ Salim (ime čovjeka)	كَتَبَ napisao je
سَلِيمٌ Selim (ime čovjeka)	اُكْتُبْ piši!
عَاقِلٌ pametan	يَا o!
مَكَّةُ Mekka	أَنْتَ ti
كَبِيرَةٌ velika	كَسْلَانُ lijen
هُوَ on	وَعْدٌ obećanje
عَالِمٌ učen	دَيْنٌ dūg
كَلَامٌ govor	عِلْمٌ znanje, nauka
مَفْهُومٌ razumljiv	نُورٌ svjetlost
فَرَسٌ konj	مَنْ ko?
قَوِيٌّ jak	إِفْهَمْ razumi!
مَا što?	نَحْنُ mi
هَذَا ovaj, ovo	نَدْرُسُ učimo
كِتَابٌ knjiga	رَجُلٌ čovjek
نَافِعٌ koristan	جُمْلَةٌ rečenica
طَالِبٌ učenik	قَصِيرَةٌ kratka
يَقْرَأُ čita	

Riječi za vježbu 2

ja	أَنَا
čitam	أَقْرَأُ
pitao je	سَأَلَ
Hasan	حَسَنٌ
Husejn	حُسَيْنٌ
dobar	صَالِحٌ
pero	قَلَمٌ
lak	خَفِيفٌ
šta?	مَا

pišeš	تَكْتُبُ
dug	طَوِيلٌ
i, a	وَ
razumljiva	مَفْهُومَةٌ
škola	مَدْرَسَةٌ
lijepa	جَمِيلَةٌ
džamija	جَامِعٌ, مَسْجِدٌ
visok	رَفِيعٌ
prostran	وَاسِعٌ

Riječi za vježbu 3

بلَدٌ	grad
طَيِّبٌ	lijep, ugodan
دِمَشْقُ	Damask
مِصْرُ	Egipat
قَدِيمٌ	star
عَيْنٌ	oko
لَاَمِعٌ	sjajan
الدُّنْيَا	ovaj svijet
فَانِيَةٌ	prolazna
الْآخِرَةُ	budući svijet
بَاقِيَةٌ	vječna
لَيْلَةٌ	noć
مُظْلِمٌ	taman
خَلِيفَةٌ	vladar, halifa

رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ	poglavar muslimana
حَمْزَةٌ	Hamza
	(ime čovjeka)
عَلَّامَةٌ	učenjak
زَيْنَبُ	Zejneba
أُمُّ	majka
إِمْرَأَةٌ	žena
صَالِحَةٌ	dobra
عَابِدَةٌ	pobožna
كُتُبٌ	knjige
كَثِيرَةٌ	mnogobrojne
حُرُوفٌ	slova
صَغِيرَةٌ	malena
خَيْلٌ	konji
سَائِمَةٌ	na paši.

Riječi za vježbu 4

zemlja	أَرْضٌ	pun	مَمْلُوءٌ
nastanjen	مَسْكُونٌ	plemenit	كَرِيمٌ
bunar	بُشْرٌ	duša	نَفْسٌ
dubok	عَمِيقٌ	obuća	نَعْلٌ
rat	حَرْبٌ	tijesan	ضَيِّقٌ
strahovit	هَائِلٌ	golub	حَمَامَةٌ
vino	خَمْرٌ	prst	إِصْبَعٌ
otrovan	سَامٌ	trbuh	بَطْنٌ
kuća	دَارٌ	narod	قَوْمٌ
čist	نَظِيفٌ	siromašan	فَقِيرٌ
kova	دَلْوٌ	lijen	كَسْلَانٌ
sunce	شَمْسٌ	noć	لَيْلٌ
izašlo	طَالَعَةٌ	nebo	سَّمَاءٌ
sjekira	فَأْسٌ	put	طَرِيقٌ
oštar	قَاطِعٌ	nož	سِكِّينٌ
čaša	كَأْسٌ		

Riječi za vježbu 5

طَالِبٌ	učenik	عَقْلٌ	pamet
أَبَوَانِ	roditelji	لِسَانٌ	jezik
إِبْنٌ	sin	مُفِيدٌ	koristan
بِنْتُ	kći; djevojka	عَصَا	štap
فَتَى	mladić; vitez	بَلَدَةٌ	grad
فَتَاةٌ	djevojka	مُقَدَّسٌ	svet
مُصْطَفًى	odabran	بَغْدَادٌ	Bagdad
مَخْلُوقٌ	stvoren	الْقَاهِرَةُ	Kairo

مَدِينَةٌ	grad
مَشْهُورٌ	znamenit
نَهَارٌ	dan
شَجَاعَةٌ	junaštvo
سَخَاوَةٌ	darežljivost
خَصْلَةٌ	svojstvo
مُحْمَدٌ	pohvalan
سَوْدَاءُ	crna
قَاضٍ	sudac

عَادِلٌ	pravedan
وَلَدٌ	dijete
عَاصٍ	neposlušan, griješan
كِلَاهُمَا	oba
مَشَاءٌ	koji mnogo ide
أَخٌ	brat
قَمَرٌ	mjesec
آيَةٌ	znak

Riječi za vježbu 6

musliman	مُسْلِمُونَ pl. مُسْلِمٌ	ljudi	رِجَالٌ
iskren	صَادِقُونَ pl. صَادِقٌ	otsutan	غَائِبُونَ pl. غَائِبٌ
marljiv	مُجْدُونَ pl. مُجِدٌ	skrušen	خَاشِعُونَ pl. خَاشِعٌ
sudac	قَاضُونَ pl. قَاضٍ	spašen, uspio	مُفْلِحُونَ pl. مُفْلِحٌ
muftija	مُفْتُونَ pl. مُفْتٍ	nemaran	غَافِلُونَ pl. غَافِلٌ
oprezan	حَذِرُونَ pl. حَذِرٌ	koji se kaje	نَادِمُونَ pl. نَادِمٌ
poslanik	مَبْعُوثُونَ pl. مَبْعُوثٌ	sin	بَنُونَ pl. ابْنٌ
odabran	مُصْطَفَوْنَ pl. مُصْطَفًى	prisutan	حَاضِرُونَ pl. حَاضِرٌ
sluga	خَادِمُونَ pl. خَادِمٌ	pametni	أُولُو الْأَلْبَابِ
poslušan	مُطِيعُونَ pl. مُطِيعٌ	spašen	نَاجُونَ pl. نَاجٍ

Riječi za vježbu 7

عَادَةٌ pl. عَادَاتٌ	običaj	مُجِدَّةٌ pl. مُجِدَّاتٌ	marljiva
مُخْتَلِفٌ pl. مُخْتَلِفُونَ	različan	صَوَالِحٌ pl. صَالِحَاتٌ	dobra žena
مُعَلِّمَةٌ pl. مُعَلِّمَاتٌ	učiteljica	قَانِتَةٌ pl. قَانِتَاتٌ	pokorna
مَاهِرَةٌ pl. مَاهِرَاتٌ	vješta	صَعْرَاوَاتٌ pl. صَعْرَاءُ	pustinja
طَالِبَةٌ pl. طَالِبَاتٌ	učenica		

وَاسِعَةٌ pl.	وَاسِعَاتُ	prostrana
صَلَاةٌ pl.	صَلَوَاتُ	molitva, klanjanje
فَرِيضَةٌ pl.	فَرَائِضُ	dužnost
مَخْلُوقٌ pl.	مَخْلُوقَاتُ	stvorenje

مُتَنَوِّعَةٌ pl.	مُتَنَوِّعَاتُ	raznovrsna
حَيَوَانٌ pl.	حَيَوَانَاتُ	životinja
أُخْتُ pl.	أَخَوَاتُ	sestra
بِنْتُ pl.	بَنَاتُ	kći
إِمْرَأَةٌ pl.	نِسَاءُ	žena

Riječi za vježbu 8

lekcija	دُرُوسٌ pl.	دَرْسٌ
lak	سَهْلَةٌ ž. r.	سَهْلٌ
skup, skupocjen	غَالُونَ pl.	غَالٌ
	غَالِيَةٌ ž. r.	
pero	أَقْلَامٌ pl.	قَلَمٌ
jeftina	رَخِيصَةٌ	
vladar	مُلُوكٌ pl.	مَلِكٌ
koplje	رِمَاحٌ pl.	رُمَحٌ
dug, dugo	طَوَالٌ pl.	طَوِيلٌ
djelo	أَعْمَالٌ pl.	عَمَلٌ
vječita	بَاقِيَاتٌ pl.	بَاقِيَةٌ

arapska	عَرَبِيَّةٌ	
slovo	أَحْرَفٌ, حُرُوفٌ pl.	حَرْفٌ
ministar	وُزَرَاءُ pl.	وَزِيرٌ
stup	أَعْمِدَةٌ pl.	عَمُودٌ
blagodat	نِعَمٌ pl.	نِعْمَةٌ
mnogobrojne	كَثِيرَاتٌ pl.	كَثِيرَةٌ
konjanici	خَيْلٌ	
hrabar	شَجْعَانٌ pl.	شَجَاعٌ
pjesnik	شُعْرَاءُ pl.	شَاعِرٌ
rječit	فُصَحَاءُ pl.	فَصِيحٌ
bogat	أَغْنِيَاءُ pl.	غَنِيٌ

Riječi za vježbu 9

عُلَمَاءُ, عَالِمُونَ pl.	عَالِمٌ	učen
صُلَحَاءُ, صَالِحُونَ pl.	صَالِحٌ	dobar
مُحْتَرَمُونَ pl.	مُحْتَرَمٌ	poštovan
إِخْوَانٌ, إِخْوَةٌ pl.	أَخٌ	brat; prijatelj
بُلْدَانٌ, بِلَادٌ pl.	بَلَدٌ	grad; pokrajina
مِيَاهٌ pl.	مَاءٌ	voda
جَارِيَةٌ		tekuća

فُلُكُ	lada
مَشْحُونُ	pun
س, سا	
مُسَافِرُونَ	pl. مُسَافِرُونَ putnik
تُفَاحُ	sing. تُفَاحَةٌ jabuke
رَخِيصُ	jeftin
تَمْرُ	datule
فِي السُّوقِ	u čaršiji

لَبَنٌ mlijeko	أَلْعَرَبُ Arapi
بَيْضَاءُ pl. بَيْضٌ, ž. r. bijel	فُؤَارِسُ pl. قَارِسٌ konjanik
عَسَلٌ med	شُعُوبٌ pl. شَعْبٌ narod
حُلُوٌ sladak	أَلْعَرَبِيُّ arapski
غَنَمٌ stoka	مُتَمَدِّنُونَ pl. مُتَمَدِّنٌ kulturan
سِمَانٌ pl. سَمِينٌ debeo	يَسْكُنُ stanuje
إِبِلٌ deve	أَقْوَامٌ pl. قَوْمٌ ljudi, narod
مَهْزُولٌ mršav	كَثِيرُونَ pl. كَثِيرٌ mnogi

Riječi za vježbu 10

tvrdoglavost	عِنَادٌ	ime	أَسْمَاءُ pl. إِسْمٌ
kajanje	نَدَامَةٌ	u nominativu	مَرْفُوعٌ
šteta	ضَرَرٌ	ili	إِمَّا, أَوْ
u školi	فِي الْمَدْرَسَةِ	u genitivu	مَجْرُورٌ
u gradu	فِي الْبَلَدِ	u akuzativu	مَنْصُوبٌ
mahala	مَحَلَّاتٌ pl. مَحَلَّةٌ	promjenljiva riječ	مُعْرَبٌ
zelena	خَضِرَاءُ	nepromjenljiva riječ	مَبْنِيٌّ
stablo	شَجَرَةٌ	znak nom.	عَلَامَةُ الرَّفْعِ
lijep	جَمِيلٌ	vokal	فَتْحَةٌ, كَسْرَةٌ, ضَمَّةٌ
bašča	جَنَّاتٌ pl. جَنَّةٌ	čitaj!	اقْرَأْ
teret, tovar	أَحْمَالٌ pl. حِمْلٌ	Alija	عَلِيٌّ
težak	ثَقِيلٌ	pismo	مَكَاتِيبُ pl. مَكْتُوبٌ
nosač	حَمَّالٌ	vidio sam	رَأَيْتُ
slab	ضَعِيفٌ	u	فِي
korist	فَوَائِدُ pl. فَائِدَةٌ	vrt	بُسَاتِينُ pl. بُسْتَانٌ

Riječi za vježbu 11

بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ	islam. grad	مَدْرَسَةٌ	pl. مَدَارِسُ škola
الْكَعْبَةُ	Kaba	مَعْبَدٌ	pl. مَعَابِدُ bogomolja
عِلْمٌ	nauka, znanje	رَسُولُ اللَّهِ	Božji poslanik
عُثْمَانُ	Osman	خَدِيجَةٌ	Hatidža
ثَالِثٌ	treći	فُضِّلَ	najvrednija
خَلِيفَةٌ	pl. خُلَفَاءُ halifa	حَكِيمٌ	pl. حُكَمَاءُ mudrac
مُكْرَمٌ	častan	فَقِيرٌ	pl. فُقَرَاءُ siromah
سَرَايُ	Sarajevo	عَاقِلٌ	pl. عُقَلَاءُ pametan
بَلِغْرَادُ	Beograd	وَلَوْ كَانُوا	makar bili
أَكْبَرُ	veći	غَيٌّ	pl. أَغْيَاءُ glup

Riječi za vježbu 12

tinta	حَبْرٌ	Umejjevići	بَنُو أُمَيَّةَ
crn	أَسْوَدٌ	je li, da li?	هَلْ
lav	أَسَدٌ	drug	شَرِكَاةٌ pl. شَرِيكَ
smion, srčan	جَسُورٌ	nov	جَدِيدٌ pl. جُدُدٌ
čitao	قَرَأَ	oko	عَيْنٌ pl. عَيْنٌ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ	plav	زُرْقٌ pl. أَزْرَقُ
zavladali su	وَلَّى	plava	زُرْقٌ pl. زُرْقَاءُ
poslije	بَعْدَ		

Riječi za vježbu 13

غَلَبَ	savladao je	ذُو عِلْمٍ	pl. ذُؤُوعِلْمٍ učen
أَبُو بَكْرٍ	Ebu Bekr	فَمٌ	pl. أَفْوَاهٌ usta
مُرْتَدٌ	odmetnik od vjere	عَارِفٌ	Arif (ime čovjeka)
أَبُو طَالِبٍ	Ebu Talib	سِّنٌ	pl. أَسْنَانٌ zub

صَحِيحٌ pl. أَصْحَاءُ zdrav
 مَصْنُوعٌ napravljen
 ذُو قُوَّةٍ snažan
 جَاهِلٌ pl. جُهَالٌ neznalica
 مَذْمُومٌ pokuden

صَاحِبُ الدَّارِ domaćin
 كَبِيرٌ star
 ذُو مَالٍ bogat
 بُوسَنَةٌ Bosna
 ذُو مِلْكٍ pl. ذُؤُوءَ أَمْلَاقٍ posjednik

Riječi za vježbu 14

zaista إِنَّ
 ruka الْأَيْدِي, أَيْدٍ pl. يَدٌ
 čist نُظْفَاءٌ pl. نَظِيفٌ
 sjedeći جَالِسًا
 naučio je حَفِظَ
 pjesma قَصِيدَةٌ
 idući مَا شِئًا
 nije مَا
 ogovaranje غَيْبَةٌ
 dozvoljen جَائِزٌ
 niti وَلَا
 smutnja نَغِيمَةٌ

dopušten حَلَالٌ
 radio je عَمِلَ
 Ibrahim إِبْرَاهِيمُ
 dan pl. أَيَّامٌ يَوْمٌ
 zaradio كَسَبَ
 zlatnik pl. دِنَانِيرُ دِينَارٌ
 sjedio sam جَلَسْتُ
 s njim مَعَهُ
 sat سَاعَةٌ
 zatim ثُمَّ
 unišao sam دَخَلْتُ
 kuća pl. بُيُوتٌ بَيْتٌ

Riječi za vježbu 15

o! يَا أَيُّهَا يَا
 ures, nakit زِينَةٌ
 rad عَمَلٌ
 dijelenje vjerom زَكَاةٌ
 određene količine
 imetka, zekat
 širiti نَشَرٌ

starješinstvo, prvenstvo رِئَاسَةٌ
 najugledniji أَشْرَفُ
 druži se s učenim ljudima! جَالِسِ الْعُلَمَاءَ
 slušaj! اِسْمَعْ
 ljepota uzgoja (lijep uzgoj) حُسْنُ الْأَدَبِ

يَسْتَرُ	pokriva
قُبْحُ النَّسَبِ	niskost porijekla
فِرَّ	bježi!
جَهْلٌ	neznanje
أَشَدُّ	žešći, gori
فَقْرٌ	siromaštvo
قُفْلٌ	brava
بَابٌ	vrata
حِكْمَةٌ pl. حِكَمٌ	mudrost
مَخْلُوقٌ	stvoren
لَكَ	ti imaš
خَالِقٌ	stvoritelj
رَأْسٌ pl. رُؤُوسٌ	glava
مَخَافَةُ اللَّهِ	strah od Boga

كَ	kao
نَجْمٌ pl. نَجُومٌ	zvijezda
عَطَشَانٌ pl. عَطَاشٌ	žedan
حَفِظْتُ	naučio sam napamet
دَرْسٌ pl. دُرُوسٌ	lekcija
إِذَا كَانَ	kad bude
حَاكِمٌ pl. حَاكِمُونَ	sudac
دَوْلَةٌ pl. دُولٌ	država
يَكُونُ	biće
نَاسٌ	svijet
أَمِنٌ pl. آمِنُونَ	siguran
أَنْتُمْ	vi
كَاتِبٌ pl. كُتَّابٌ	pisar
صَبِيٌّ pl. صِبْيَانٌ	dijete

Riječi za vježbu 16

kod	عِنْدَ	رَجِيلٌ pl. رَجِيلُونَ	čovječuljak
kućica	بَيْتٌ	دَوِيرَاتٌ pl. دَوِيرَةٌ	braco
malo stablo	شَجِيرٌ	شَجِيرَاتٌ pl. شَجِيرٌ	Fatima
brdašce	جَبِيلٌ	جَبِيلَاتٌ pl. جَبِيلٌ	sestrica
stoje	وَاقِفَةٌ	وَاقِفَاتٌ pl. وَاقِفَةٌ	Aiša
vrpčić	عَصِيفِرٌ	عَصِيفِرَاتٌ pl. عَصِيفِرٌ	kćerka
Fehim	فَهِيمٌ		malen
		صَغَارٌ pl. صَغِيرٌ	

Riječi za vježbu 17

أَهْلٌ pl. أَهَالٍ	stanovnik	أُورُبَّا	Evropa
السُّودَانُ	Sudan	حَبُورٌ pl. حَبْرٌ	tinta
أَسْوَدٌ pl. سُودٌ	crn	أَزْرَقٌ pl. زُرْقٌ	plav

الصَّيْنُ	Kina
أَصْفَرُ	pl. صُفْرُ žut, blijed
دَارُ	pl. دُورُ kuća
شَاةُ	pl. شِيَاهُ ovca
أَعْمَى	pl. عُمَى slijep, ž. r. عَمْيَاءُ
بَقَرَةٌ	pl. بَقَرَاتُ krava
أَعُورُ	pl. عُورُ slijep u jedno oko, ž. r. عَوْرَاءُ
كِتَابَةٌ	pismo

مَخْصُوصٌ	naročit
لَا	nema
فَرْقٌ	razlika
بَيْنَ	među
أَحُورٌ	čovjek krupnih i lijepih očiju, žen. rod حَوْرَاءُ
أَخْضَرُ	pl. خُضْرُ zelen, ž. r. خَضْرَاءُ
قَلْبٌ	pl. قُلُوبٌ srce
إِيمَانٌ	vjera

Riječi za vježbu 18

neiskusan	غَمْرٌ	plemenit	كَرِيمٌ
pitak	عَذْبٌ	sanduk	صَنْدُوقٌ
zabrinut	حَزِنٌ	prazan	خَالٍ, خَلْوٌ
hrabar	بَطَلٌ	napojen	رَيَّانٌ pl. رَوَاءُ
zimi	فِي الشِّتَاءِ	dječak	صَبِيٌّ pl. صَبِيَّانٌ
hladan	بَارِدٌ	oštrouman	فَطِنٌ pl. فُطُنٌ
dobar	جَيِّدٌ	lažov	كَذُوبٌ
strašljiv	جَبَّانٌ	neznan	جَهُولٌ
Omer	عُمَرُ	brbljavac	فُرَجٌ
srčan	جَسُورٌ, شَجَاعٌ	pokuđen	مَذْمُومٌ pl. مَذْمُومُونَ
postelja	فِرَاشٌ	malen	صَغِيرٌ pl. صَغَارٌ
mekan	نَاعِمٌ	pobožan	عَابِدٌ pl. عِبَادٌ
srdit	غَضَبَانٌ	majka	أُمٌّ pl. أُمَّهَاتٌ

Riječi za vježbu 19

أَمْرٌ	stvar; događaj	كَانَ	bio je
عَجِيبٌ	čudnovat	لَيْتِنٌ	blag

رَحِيمٌ milostiv	بَعْدٌ poslije
لِبَاسٌ odijelo	مَوْتٌ smrt; umrijeti
عَاصِمٌ Asim (ime čovjeka)	وَاسِعٌ prostran
ثَمِينٌ skupocjen	شَمَالِيٌّ sjeverni
سَكْرَانٌ pijan, pijanica	جَنُوبِيٌّ južni
بَعِيدٌ dalek	حَارٌّ vruć
سَخِيٌّ pl. أَسْحِيَاءُ darežljiv	مُؤْمِنٌ pl. مُؤْمِنُونَ vjernik
مَحْبُوبٌ drag, mio	وَلَدٌ pl. أَوْلَادٌ dijete
بَخِيلٌ pl. بُخَلَاءُ tvrdica	مُطِيعٌ poslušan
بَغِيضٌ mrzak, omražen	مَنَارَةٌ pl. مَنَارَاتٌ svjetionik; munara
تَقِيٌّ pl. أَتْقِيَاءُ bogobožan	جَامِعٌ pl. جَوَامِعُ džamija
ذَكِيٌّ pl. أَذْكِيَاءُ oštrouman	مُرْتَفِعٌ visok
حَيٌّ pl. أَحْيَاءُ živ	خَالِدٌ vječan

Riječi za vježbu 20

zlatο	ذَهَبٌ	rijeka	أَنْهَارٌ pl. نَهَرٌ
srebro	فِضَّةٌ	jezik	لُغَةٌ
težak (za razumijevanje)	صَعْبٌ	prostran, opširan	وَاسِعٌ
Nil	النَّيْلُ	vrijedan	فَاضِلٌ

Riječi za vježbu 21

عَامِلٌ koji postupa	مُصِيبَةٌ pl. مَصَائِبُ nesreća
خَصْلَةٌ pl. خِصَالٌ svojstvo	دِينٌ pl. أَدْيَانٌ vjera
نَسَبٌ rod, porijeklo	يَنْفَعُ koristī
أَدَبٌ uzgoj, obrazovanost	إِحْتِيَاجٌ biti potreban
خَيْرٌ bolji; dobro	إِلَى do, k, u
شَرٌّ gori; zlo	وَرَقَةٌ list

عَظِيمٌ	velik
إِكْرَامٌ	počastiti
عَلَيْهِ السَّلَامُ	Bog ga spasio!
فَصِيحٌ	rječit
إِنْصَافٌ	pravednost, nepristranost
فَحْمٌ	ugalj
سَوَادٌ	crnina
شَهَادَةٌ	svjedočanstvo

أَفْعَالٌ	pl. djelo
كَلْبٌ	pas
سَبْعٌ	lav
مَيِّتٌ	mrtav
حَيَاةٌ	život
ذُلٌّ	poniženje
حِلْمٌ	blagost
غَضَبٌ	srdžba

Riječi za vježbu 22

Kurejšija	قُرَيْشِيٌّ
novina	جَرَائِدُ pl. جَرِيدَةٌ
misirski	مِصْرِيٌّ
raširen	مُنْتَشِرٌ
islamski	إِسْلَامِيٌّ
između	بَيْنَ
ljubav	مَحَبَّةٌ, مَوَدَّةٌ
bratski	أَخَوِيٌّ
jezičar	لُغَوِيٌّ
gramatičar	نَحْوِيٌّ
mekanski, Mekanac	مَكِّيٌّ
medinski	مَدَنِيٌّ
Bošnjak	بُوسْنَوِيٌّ
očinski	أَبَوِيٌّ

sinovski	إِبْنِيٌّ
pokornost	إِطَاعَةٌ
dragocjen	غَالٌ
usmen	شَفَوِيٌّ
ispit	إِمْتِحَانٌ
lak	خَفِيفٌ i يَسِيرٌ, سَهْلٌ
pismen	تَحْرِيرِيٌّ
krvni	دَمَوِيٌّ
optok	دَوْرَةٌ
važan	مُهْمٌ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ
tijelo	جِسْمٌ
mesar	قِصَابٌ
kovač	حَدَّادٌ

Riječi za vježbu 23

كَسَلَانُ	pl. كُسَالَى	lijen
ذَكَرٌ	pl. ذُكُورٌ	muškarac
قَوِيٌّ		jak
أُنْثَى	pl. إِنَاثٌ	žensko
رَقِيقٌ		nježan
نَعَمْ		da, jest
خِيَاطٌ		krojač
وَالِدٌ		roditelj
مُمْتَازٌ		odlikovan
مَعْرِفَةٌ		poznavanje
حَرِيسٌ		pohlepan
أَنْتَنَ		vi (ž.)
عَمَلٌ	pl. أَعْمَالٌ	djelo
يَدَوِيٌّ		ručni
حَافِظٌ		koji napamet nauči nešto
رَبٌّ		gospodar

إِيَّاكَ	tebe
نَعْبُدُ	obožavamo
نَسْتَعِينُ	tražimo pomoć
مَدَحَ	hvalio je
لَا تَضْرِبْ	nemoj tući!
إِيَّانَا	nas
إِيَّاكَ وَ!	čuvaj se!
كَسَلٌ	lijenost
مُعَاشَرَةٌ	druženje
أَشْرَارٌ	pl. شَرٌّ, شَرِيرٌ zao
بَيْنَ يَدَيَّ	ili بَيْنَ أَيْدِي pred
أَرْجُوكَ	molim te
سَيِّدٌ	gospodin, gospodar
خَادِمٌ	sluga
تَرْجُمَانٌ	tumač
مُلَوَّثٌ	uprljan

Riječi za vježbu 24

vrata	بَابٌ	pl. أَبْوَابٌ
upravitelj	مُدِيرٌ	
razuman	لَبِيبٌ	
ne	لَا	
hlad	ظَلٌّ	

po, na	عَلَى
sat	سَاعَةٌ
strpljivost	صَبْرٌ
povjerljivost	أَمَانَةٌ

Riječi za vježbu 25

هَاتَانِ	ove, te dvije
أُولَئِكَ	oni

هُدًى	uputa
مُفْلِحٌ	spašen

ههنا ovdje
 هنالك тамо
 جالس sjedi
 أين gdje?
 ثمة, ثم tu
 هؤلاء ovi

لهم oni imaju
 رأى mišljenje
 صائب prav, ispravan
 دواة tintarnica, divit
 له on ima
 جد marljivost

Riječi za vježbu 26

hvala	حمد	ono što je	ما هو
Bogu	لله	slušaj!	اسمع
sve, svi	كل	govori	يقول
prolazan	فان	zemlje	الأراضي, أراض
vijest	أخبار pl. خبر	sjever	شمال
koje	الآتي pl. التي	vrijednost	قدر

Riječi za vježbu 27

أى koji?	قليل mala
أم, أو ili	غلب pobijediti
مؤلف pisac	إذن dozvola
بكم pošto?	فاضل vrijedan
كم koliko!	شجاعة hrabrost
ليال pl. ليلة noć	عدالة pravednost
مضروب utrošen	نفسه sebe
طلب traženje	رجال pl. مرء čovjek
مطالعة čitanje	كأين koliko!
فئة skupina, četa	نجح prošao, uspio

Riječi za vježbu 28

neki	بَعْضٌ	vidio sam	رَأَيْتُ
jedan	أَحَدٌ	istina	حَقٌّ
nije lijepo	مَا يَحْسُنُ	gorak	مُرٌّ
da	أَنَّ	stanovnik	سُكَّانٌ pl. سَاكِنٌ
hvali	يَمْدَحُ	većinom	غَالِبًا, فِي أَكْثَرِ
vladar	مَلِكٌ	kršćanin	نَصْرَانِي pl. نَصَارَى
lično	بِنَفْسِهِ		

Riječi za vježbu 29

kuća, soba	بَيْتٌ	ne mogu se najesti, zasititi	لَا يَشْبَعَانِ
vojska	جَيْشٌ	koji traži	طَالِبٌ
naoružan	مُسَلَّحٌ	visina	عُلُوٌّ
borio se	قَاتَلَ	aršin; podlaktica	ذِرَاعٌ pl. أَذْرُعٌ
Božiji poslanik	pl. أَنْبِيَاءُ نَبِيٌّ	dužina	طُولٌ
Bog mu se smilovao i spasio ga!	صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	širina	عَرْضٌ
mnogobožac	مُشْرِكٌ	godina	سَنَةٌ pl. سِنُونٌ
ime mjesta	بَدْرٌ	život	عُمُرٌ pl. أَعْمَارٌ
duša; osoba	pl. نَفُوسٌ نَفْسٌ		

Riječi za vježbu 30

stariji	الْكَبِيرُ	prije (s genit.)	قَبْلَ
mlađi	الصَّغِيرُ	došao je	جَاءَ
sunčana godina	السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ	rođen	مَوْلُودٌ
mjesec	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ	na (s genitivom)	بِـ
samo	فَقَطْ	Zapamtite!	إِحْفَظُوا
prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ	riječ	كَلِمَةً
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ	Napišite!	اُكْتُبُوا

Riječi za vježbu 31

وُلِدَ	rođen je
بِمَكَّةَ	u Mekki
يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ	ponedjeljak
مَضَتْ	prošle su
رَبِيعُ الْاَوَّلِ	rebiul-evvel (3 mj. mjesečne godine)
مِيلَادُ	rođenje
وِلَادَةُ	rođenje
تَزَوَّجَ	uzeo je za ženu
يَوْمَئِذٍ	tada
عَاشَ	živio je

نُبُوَّةٌ	poslanstvo
هَجْرَةٌ	seoba
صَلَّمَ	Bog mu se smilovao i spasio ga! (kratica od صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
مَبْدَأُ	početak
تَارِيخٌ	era; istorija
مَضَى	prošlo je
إِلَى الْآنَ	dosada
آخِرٌ	posljedni
أَوَّلُ	prvi
مَذْكُورٌ	spomenut

Riječi za vježbu 32

ubijen	مَقْتُولٌ, قُتِلَ
zulhidždže	ذُو الْحِجَّةِ
zatim	ثُمَّ
vlast	دَوْلَةٌ

prešla je	إِنْتَقَلَتْ
stoljeće	قُرُونٌ pl. قَرْنٌ
razred	فَصْلٌ, سَنَةٌ
polovica	نِصْفٌ

Riječi za vježbu 33

مَرَّةً	jedanput
حَبْلٌ	uže
مُثْنًى	dvostruk
مُرَبَّعٌ	četverostruk
يَمْشِي	ide
عَسْكَرٌ	vojska
دَفْعَاتٍ	više puta
مُقَسَّمَةٌ	razdijeljena

أَجْزَاءُ pl. جُزْءٌ	dio
قَسِمَ	razdijeli!
دِرْهَمٌ pl. دِرَاهِمٌ	drahma
سُدُسٌ pl. أَسْدَاسٌ	šestina
فَاطِرٌ	stvoritelj
جَاعِلٌ	koji čini
مَلَائِكَةٌ	anđeli
رُسُلٌ pl. رَسُولٌ	poslanik

pl. أولو vlasnik
 pl. أجنحة krilo
 يزيد dodaje, povećaje
 خلق stvorenje
 ما يشاء što hoće
 قادر mogućan

فأُنكِحُوا uzimajte za žene!
 طاب dozvoljeno je
 إن ako
 خفتُم bojite se
 ألا da ne
 تعدلُوا pravo ćete postupati

Riječi za vježbu 34

svome ocu لأبيه
 izaći خرج - خروج
 iz, od من
 tražiti طلب - طلب
 bez بلا
 mana عيوب pl. عيب
 ostati بقي - بقا
 kopati حفر - حفر
 jama حفرة
 pasti وقع , يقع , وقوع

stvoriti خلق - خلق
 otvoriti فتح - فتح
 početi شرع - شروع
 čitati قرأ - قراءة
 mnogo كثير
 jesti أكل - أكل
 piti شرب - شرب
 spavati نام , ينام , نوم
 izgubiti ضيع - تضييع
 dobro خير

Riječi za vježbu 35

نأمر - أمر narediti
 خط rukopis
 ورق pl. أوراق paper
 طبع - طبع stampati
 طابع stampar
 لذات pl. لذات slast,
 uživanje
 وجد - وجدناći

بدأ - بدء početi
 عن قريب naskoro
 فرح - فرح veseliti se
 قدم - قدم doći, prispjeti
 عيد blagdan, bajram
 عيد الأضحي Kurban bajram
 ذبح - ذبح klati

أَضْحِيَّةٌ pl. أَضْحَى žrtva, kurban	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ znati
جَمَعَ - جَمْعٌ sakupiti	نَظَرَ - نَظَرٌ gledati
مَكْتَبَةٌ knjižnica	عَاقِبَةٌ pl. عَوَاقِبُ posljedica
قَدْ već, katkada	صُورَةٌ pl. صُورٌ slika, lik
صَدَقَ - صِدْقٌ govoriti istinu	مَالٌ pl. أَمْوَالٌ imetak
لَعِبَ - لَعِبٌ igrati se	شَبِعَ - شَبِعٌ najesti se
جَوَادٌ konj plemenite rase	حَصَدَ - حَصَادٌ žeti
عَثَرَ - عَثَرٌ posrnuti	زَرَعَ - زَرْعٌ sijati
عَمِلَ - عَمَلٌ raditi	نَفَعَ - نَفْعٌ koristiti

Riječi za vježbu 36

pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ	vrsta	أَنْوَاعٌ pl. نَوْعٌ
poučavati	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعَلُّمٌ	vrijeme	أَوْقَاتٌ pl. وَقْتُ
vratar	بَوَّابٌ	molitva, klanjanje	صَلَوَاتٌ pl. صَلَاةٌ
roditi se sunce, izaći	طَلَعَ - طُلُوعٌ	ići, otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
pomesti	كَنَسَ - كَنْسٌ	klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
gramatičar	نَحَاةٌ pl. نَحْوِيٌّ	vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	dobro	جَيِّدًا
rečenica	جَمَلٌ pl. جُمْلَةٌ	sura	سُورَةٌ pl. سُورٌ

Riječi za vježbu 37

أَبُو حَنِيفَةَ Ebu Hanifa	تَبِعَ - تَبِيعٌ slijediti
فَاقَ يَفُوقُ فَوْقُ nadmašiti	جَنَازَةٌ pl. جَنَائِزٌ mrtvac
أَهْلُ عَصْرِ savremenici	جَلَسَ - جُلُوسٌ sjediti
زَارَ يَزُورُ زِيَارَةً pohoditi	إِنْ ako
مَرِيضٌ pl. مَرْضَى bolean	سَكَتَ - سُكُوتٌ šutjeti

رُبَّمَا	nekada
جَوَابٌ	odgovor
صَارَ يَصِيرُ صَيْرُورَةٌ	postati
ذُو أَلْوَجْهَيْنِ	dvoličan
وَجِيهٌ	ugledan
إِجْتِهَادٌ	trud
كَانَ يُحِبُّ	voljaše
رَاحَةٌ	mir
جَسَدٌ	pl. أَجْسَادٌ tijelo
حَسَدٌ	zavist
عَدُوٌّ	pl. أَعْدَاءُ neprijatelj
كَيْفَ	kako

لِنَفْسِهِ	sebi
صَدِيقٌ	pl. أَصْدِقَاءُ prijatelj
إِغْيَرِهِ	drugom
كَسَبَ - كَسَبٌ	steći, zaraditi
حَفِظَ - حِفْظٌ	čuvati
عَلِيمٌ	koji zna
حَكِيمٌ	mudar
شَيْطَانٌ	vrag
مُبِينٌ	jasan, otvoren
كِتَابٌ	dužnost; knjiga
مَوْقُوتٌ	povremen

Riječi za vježbu 38

postupati	عَمِلَ - عَمَلٌ
poznati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ
boj, rat	حُرُوبٌ pl. حَرْبٌ
nego u	إِلَّا فِي
muka, neprilika	ضَيْقٌ, حَاجَةٌ
pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ
posao	أَعْمَالٌ pl. عَمَلٌ
pohvalan	مَحَامِيدٌ pl. مَحْمُودٌ
svojstvo	خِصَالٌ pl. خَصْلَةٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ
uvijek	دَائِمًا

nije moguće	لَا يُمَكِّنُ
razumjeti	فَهِمَ - فَهْمٌ
sasvim, veoma	جِدًّا
brzo	سَرِيعًا
kradljivac	لُصُوصٌ pl. لَاصٌ
uhvatiti	قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
odvesti	ذَهَبَ (بِ) - ذَهَابٌ
zatvor	سُجُونٌ pl. سِجْنٌ
štamparija	مَطَابِعٌ pl. مَطْبَعَةٌ
dinar; dukat	دَنَانِيرٌ pl. دِينَارٌ
kovati; tući	ضَرَبَ - ضَرْبٌ

Riječi za vježbu 39

لَنْ	neće nikada
بَلَغَ - بُلُوغٌ	postići

سَهَرَ - سَهَرٌ	bdjeti
أَنَّ	da

ذئبٌ pl. ذئابٌ	vuk	اِكتَسَبَ - اِكتَسَابٌ	steći, sticati
كلبٌ pl. كلابٌ	pas	مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا	pružiti
آمنَ يُؤْمِنُ إِيمَانٌ	vjerovati	أَرْزَقَ pl. رِزْقٌ	opskrba
أَحَبُّ يُحِبُّ إِحْبَابٌ	voljeti, željeti	طَمَعَ - طَمَعٌ	hlepiti, željeti
قَدْرٌ	količina; vrijednost	لَزِمَ - لُزُومٌ	ne napuštati
مَنَازِلُ pl. مَنَزِلَةٌ	stepen	رَقَدَ - رُقُودٌ, رُقَادٌ	spavati
مَبَالِغٌ pl. مَبْلَغٌ	stepen; iznos	مُرَادٌ	cilj, želja
بِحَسَبِ	po, prema	إِذَا	kada
سَلِمَ - سَلَامَةٌ	spasiti se	وَأَفَقَ - مُوَافَقَةٌ, وَفَاقٌ	sloga, slaganje
مَاتَ يَمُوتُ مَوْتٌ	umrijeti	فَارَقَ - مُفَارَقَةٌ, فِرَاقٌ	rastanak
خَلَفَ - تَخْلِيفٌ	ostaviti	أَصْلَحَ - إِصْلَاحٌ	urediti, popraviti
إِحْتَاجٌ (إِلَى) - إِحْتِيَاجٌ	biti potreban	فَسَدَ - فَسَادٌ	biti pokvaren, neuredan
أَحِبَاءٌ pl. حَبِيبٌ	prijatelj	عُدْوَانٌ	prestupak, nasilje
تَامٌ	potpun	خُسْرَانٌ	gubitak, šteta
غَيْرٌ	drugi	يَنْبَغِي	treba
عَدِمَ - عَدَمٌ	nemati; mašiti	جَهْرٌ	javnost
جَوَادٌ	darežljiv; konj plemenite rase	سِرٌّ	tajnost
رَكِبَ - رُكُوبٌ	uzjahati; baciti se u nešto	جَعَلَ - جَعْلٌ	učiniti; stvoriti
أَهْوَالٌ pl. هَوْلٌ	strah, opasnost	نُورٌ	svjetlo

Riječi za vježbu 40

kolijevka	مَهْدٌ	uvijek	أَبَدًا
grob	مَحْدٌ	sutra	غَدًا
kao da ti	كَأَنَّكَ	Bože!	يَا اللَّهُ, اَللَّهُمَّ
živjeti	عَاشَ يَعِيشُ عَيْشٌ	smilovati se	رَحِمَ - رَحْمَةً

oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفْرَانٌ	biti	كَانَ يَكُونُ, كَوْنٌ
grijeih	ذُنُوبٌ pl. ذَنْبٌ	ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ
hlepiti	حَرَصَ - حِرْصٌ	nužda, nevolja	حَاجَاتٌ pl. حَاجَةٌ
čast	جَاهٌ, شَرَفٌ	istina	حَقُوقٌ pl. حَقٌّ
vrлина	فَضَائِلُ pl. فَضِيلَةٌ	gorak	مُرٌّ
makar	وَإِنْ, وَلَوْ	slušati	اسْتَمَعَ - اسْتِمَاعٌ
gledati	نَظَرَ - نَظَرٌ	savjet	نَصَائِحُ pl. نَصِيحَةٌ
govoriti, reći	قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ	stariji	أَكْبَرُ مِنْ
zadovoljiti se	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ	sreća	سَعَادَةٌ
udijeliti	قَسَمَ (لِ) - قِسْمَةٌ	najskuplji	أَغْلَى الْأَشْيَاءِ

Riječi za vježbu 41

يَوْمُكَ	danas	دُونَ	pod, niže
رِجَالٌ pl. إِمْرَأٌ	čovjek	دُنْيَوِيَّةٌ	ovosvjetsko
أَصْلٌ	osnova; porijeklo	أَلَا	eto!
حُكْمٌ - حُكْمٌ	suditi	حَزِنٌ - حُزْنٌ	žalostiti se
فَعَلَ - فِعْلٌ	učiniti	أَخُو الْبَلِيَّةِ	nesretnik
أَشْرَكَ - إِشْرَاكٌ	biti višebožac	الرَّحْمَنُ	milostivi (Bog)
حَبِطَ - حَبِطٌ	propasti, pokvariti se	الطَّافُ pl. لُطْفٌ	milost
خَسِرَ - خَسَارَةٌ	pretrpjeti štetu, propasti	خَفِيَ	sakriven
فَوْقَ	na, nad, više	نَالَ يَنَالُ نَيْلٌ	postići
دِيَانَةٌ	pobožnost	وَسَائِلُ pl. وَسِيلَةٌ	sredstvo
تَحْتَ	pod, niže	نَفَقَاتٌ pl. نَفَقَةٌ	trošak
		أَزُودَةٌ pl. زَادٌ	opskrba

Riječi za vježbu 42

darežljivost	سَخَاوَةٌ	svi	جَمِيعٌ
pohvaljen	مَمْدُوحٌ	vladanje	سَيْرٌ pl. سِيرَةٌ

pisar	خَطَّاطٌ	nasilnik	ظَالِمٌ
znamenit	مَشَاهِيرُ pl. مَشْهُورٌ	Hadždžadž (ime čovjeka)	الْحِجَّاجُ
ubica	قَتْلَةٌ pl. قَاتِلٌ	vrlo iskren	صِدِّيقٌ
Ebu Lu'lue	أَبُو لُؤْلُؤَةَ	koji strogo rastavlja (istinu od neistine)	فَارُوقٌ
zbirka	مَصَاحِفُ pl. مُصْحَفٌ	vrlo darežljiv	مِفْضَالٌ
Ebul-Esved	أَبُو الْأَسْوَدِ	vrlo siromašan	مِسْكِينٌ
gramatika, sintaksa	عِلْمُ النَّحْوِ	Amr (ime čovjeka)	عَمْرُو
preći	إِنْتَقَلَ (إِلَى) - إِنْتِقَالٌ	pospanac	نَوْمَةٌ
prošlost	الْمَاضِي	vrlo velik	كُبَّارٌ
vrlo čudnovat	عَجَابٌ	prevara, varka	مَكْرٌ

Riječi za vježbu 43

في	u, na; o	سُنَّةٌ pl. سُنَنٌ	običaj (Božijeg poslanika)
خَرَجَ	izlazak	عِلْمٌ	nauka, učenje
دَخَلَ	ulazak	صَغُرَ	mladost
بُشِّرَى لَكُمْ	Blago vama!	نَقَشَ	urezati, uklesati
أَشْغَالٌ pl. شُغْلٌ	zanimanje, posao	أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ	kamen
حَرَّمَ	sprečavanje, zabranjivanje	سَلَامٌ - سَلَامَةٌ	spas
أَضْرَارٌ pl. ضَرَرٌ	šteta	وَعَدَ	obećanje
رَضِيَ	zadovoljstvo	كُرَّمَاءُ pl. كَرِيمٌ	plemenit
تَعَالَى	uzvišeni	دُيُونٌ pl. دَيْنٌ	dûg
غُفِرَانَ	oprost	فَسَقَ	griješanje
قَبِلَ	primiti	قَتَلَ	ubijanje
هَدَايَا pl. هَدِيَّةٌ	dar, poklon	سَرَقَ	krasti

قَبِيحٌ pl. قَبَاحٌ	ružan
مِفْتَاحٌ pl. مِفَاتِيحٌ	ključ
زَهْدٌ - زَهَادَةٌ	izbjegavanje
أَشْيَاءٌ pl. شَيْءٌ	stvar
سُرُورٌ - سُرُورٌ	radost
لَبِيسٌ - لَبِيسٌ	oblačenje
أَلْبِيسَةٌ pl. لِبَاسٌ	odjeća
جَمَعَ - جَمَعَ	skupljati

نَعَسَ - نَعَسَ	drijemanje, spavanje
قُلُوبٌ pl. قَلْبٌ	srce
مَحَالٌ pl. مَحَلٌ	mjesto
حَفِظَ - حَفِظَ	čuvanje
أَسْرَارٌ pl. سِرٌّ	tajna
غَلَبَ - غَلَبَ	pobjeda
أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ	zao
شُرُورٌ pl. شَرٌّ	zlo

Riječi za vježbu 44

پسانه	كِتَابَةٌ	poštovati	عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
poučavanje	تَعْلِيمٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
razni	مُخْتَلِفٌ	posjeta, pohod	زِيَارَةٌ
treba	يَنْبَغِي	među	بَيْنَ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنْصِيفٌ	poniziti, omalovažiti	حَقَّرَ - حَقْرٌ
jabuka	تُفَّاحَةٌ	neko; niko	أَحَدٌ
drugi osim njega	غَيْرُهُ	predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ
snovati	دَبَّرَ - تَدْبِيرٌ	vlasnik	أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ
određivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ	pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ
razlikovati	مَيَّزَ - تَمْيِيزٌ	star	كِبَارٌ pl. كَبِيرٌ
dobro	خَيْرٌ pl. خَيْرٌ	proći pokraj	مَرَّ (بِ) - مَرُورٌ
sticati	حَصَلَ - تَحْصِيلٌ	nečega	

Riječi za vježbu 45

كَذَلِكَ	također	(يَا رَبِّي) Moj Bože!	رَبِّ (mjesto)
زَيْنٌ - تَزْيِينٌ	okititi, nagizdati	يَسَّرَ - يَسِيرٌ	olakšati
أَنْفُسَكُمْ	vi sebe	عَسَّرَ - تَعْسِيرٌ	otešćati
صِفَاتٌ pl. صِفَةٌ	svojstvo	تَمَّمَ - تَتِمُّمٌ	svršiti

أَلَا سَكَندَرُ	Aleksandar	أَنَاسِي pl. إِنْسَانٌ	čovjek
مَا بَالُكَ	šta je tebi? (zašto ti?)	رَكَّبَ - تَرَكَّبَ	sastaviti
مُؤَدِّبٌ	uzgajatelj	أَرْوَاحٌ pl. رُوحٌ	duša, duh
أَكْثَرُ	više	أَجْسَادٌ pl. جَسَدٌ	tijelo
إِنَّ	zaista	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ	raspoređivati; raspored
أَسْبَابٌ pl. سَبَبٌ	uzrok	أَنْصَافٌ pl. نِصْفٌ	polovina
حَيَاةٌ	život	عَاشَ - عِيشَ	život
سَبَّحَ - تَسَبَّحَ	slaviti	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ	nazvati
كَذَّبَ - تَكْذَبَ	smatrati lažnim ne vjerovati	فَرَّقَ - تَفَرَّقَ	rastavljati
آيَاتٌ pl. آيَةٌ	znak	حُقُوقٌ pl. حَقٌ	istina
نَبَأَ - تَنْبِئُ	izvijestiti, obavijestiti	أَبَاطِيلُ pl. بَاطِلٌ	neistina
كَفَرَ - كُفِرَ	ne vjerovati	الْمَلْلَوَانِ	dan i noć (vrijeme)
بَلَّغَ - تَبْلِغُ	priopćiti	فَتَّشَ - تَفْتِيشُ	istraživati
أَثَرَل - إِثْرَالٌ	spustiti, objaviti	بَيَّنَ - تَبَيَّنَ	objasniti
		حَقَائِقُ pl. حَقِيقَةٌ	činjenica, istina

Riječi za vježbu 46

sjediti s nekim	جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ	zajedno	مَعًا
družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ	putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ
dopisivanje	كَاتَبَ - مُكَاتَبَةٌ	kraj	أَطْرَافٌ pl. طَرَفٌ
uvijek	دَائِمًا	djelo	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
jedan od nas		prede	أَجْدَادٌ, آبَاءُ
s drugim	بَعْضُنَا بَعْضًا	prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ
viđenje	شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ	zlikovac	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ
potpomaganje	سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ	navaliti	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ	domovina	أَوْطَانٌ pl. وَطَنٌ

braniti	دَفَعَ (عَنْ) - دَفَاعٌ, مُدَافَعَةٌ
biti licemjerman	نَافَقٌ - مُنَافَقَةٌ
koriti	عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ
slagati se	وَأْفَقَ - مُوَأَفَقَةٌ

mišljenje	آرَاءُ pl. رَأَى
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ
blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ

Riječi za vježbu 47

požuriti se	أَسْرَعَ - إِسْرَاعٌ
dobro djelo	خَيْرَاتٌ pl. خَيْرَةٌ
kad god	كُلَّمَا
osvanuti	أَصْبَحَ - إِصْبَاحٌ
jutro	صَبَاحٌ
omrknuti	أَمْسَى - إِمْسَاءٌ
večer	مَسَاءٌ
izvijestiti	أَعْلَمَ - إِعْلَامٌ
uspjeh	نَجَاحٌ
poslati	أَرْسَلَ - إِرْسَالٌ
pošta	بُرُودٌ pl. بَرِيدٌ
dokaz	بَيِّنَاتٌ pl. بَيِّنَةٌ
dokaz	حُجَجٌ pl. حُجَّةٌ
odlučan	قَاطِعٌ
opomenuti	أَنْذَرَ - إِنْذَارٌ
počastiti	أَكْرَمَ - إِكْرَامٌ
razum	عُقُولٌ pl. عَقْلٌ
odlikovati	فَضَّلَ - تَفْضِيلٌ
doći; biti prisutan	حَضَرَ - حُضُورٌ

oštro, grubo govoriti	أَغْلَظَ - إِغْلَظٌ
vladar	سَلَاطِينٌ pl. سُلْطَانٌ
samo, jedino	إِنَّمَا
grmjeti	أَرْعَدَ - إِرْعَادٌ
sijevati	أَبْرَقَ - إِبْرَاقٌ
približiti se	قَرُبَ - قُرْبٌ
smiriti se	سَكَنَ - سُكُونٌ
činiti dobro	أَحْسَنَ - إِحْسَانٌ
prijatelj, miljenik	أَحِبَّاءٌ pl. حَبِيبٌ
lako, blago	هَوْنًا مَّا
možda	عَسَى
mrziti	أَبْغَضَ - إِبْغَاضٌ
jednoga dana, nekada	يَوْمًا مَّا
susjed	جِيرَانٌ pl. جَارٌ
pravednost	عَدْلٌ
bedem, zid	أَسْوَارٌ pl. سُورٌ
potopiti	أَغْرَقَ - إِغْرَاقٌ
spaliti	أَحْرَقَ - إِحْرَاقٌ
vatra	نِيرَانٌ pl. نَارٌ

uljepšati	حَسَّنَ - تَحْسِينٌ
uzgoj, odgoj	آدَابٌ pl. آدَابٌ
usrećiti	أَسْعَدَ - إِنْصَاعَ
sljedbenik	أُمَمٌ pl. أُمَمَةٌ
gospodar, gospodin	سَادَةٌ pl. سَيِّدٌ
poslanik	مُرْسَلُونَ pl. مُرْسَلٌ

biser	لَوْلُؤٌ pl. لَّالٍ
vaditi	أَخْرَجَ - إِخْرَاجٌ
dubok	عَمَاقٌ pl. عَمِيقٌ
trud	جُهُودٌ pl. جُهْدٌ
kleti se	أَقْسَمَ - إِقْسَامٌ
mного	كَثِيرًا

Riječi za vježbu 48

sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكُّرٌ	Musejlima	مُسَيْلِمَةٌ
starost	كِبَرٌ	praviti se Božijim poslanikom	تَنْبَأٌ - تَنْبِؤٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	pa, te	فَ
razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ	lažac	كَذَّابٌ
junačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	protiv njega	عَلَيْهِ
govoriti	تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ	opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
evropski jezik	لُغَةُ أَوْرُوبِيَّةٌ	pristaša	أَتْبَاعٌ pl. تَبَعٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ	raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
ljudima	لِلرِّجَالِ	mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ	dozvoliti	أَذِنَ - إِذْنٌ
jer je	لَآنَ	izvoli!	تَفَضَّلَ

Riječi za vježbu 49

potpomagati se	تَنَاصَرَ - تَنَاصُرٌ	korist, uživanje, ono s čim se koristi	أَمْنِيَّةٌ pl. مَتَاعٌ
ići u boj	نَفَرَ - نَفَرٌ		
put, pravac	سُبُلٌ pl. سَبِيلٌ	naprama onom svijetu	فِي (جَنْبِ) الْآخِرَةِ
oklijevati; s prijedlogom naginjati, težiti	إِثْأَقَلَ - تَشَاقُلٌ	osnovati	أَسَّسَ - تَأَسَّيسٌ
		bogobožnost	تَقْوَى

أَحَقُّ	preći	تَفَاهَمَ - تَفَاهُمُ	sporazumjeti se
قَامَ - قِيَامٌ	stajati; klanjati	رُءَمَاءُ pl. زَعِيمٌ	voda
إِطَهَّرَ - تَطَهَّرُ	očistiti se	تَصَالَحَ - تَصَالُحُ	izmiriti se
إِدَّتَرَ - تَدَّتَرُ	zamotati se	أَقْوَامُ pl. قَوْمٌ	ljudi, narod
تَنَازَعَ - تَنَازَعُ	svađati se, prepirati se	تَشَارَكَ - تَشَارِكُ	udružiti se
فَشَلَ - فَشَلٌ	oslabiti, ne uspjeti	وَفَّقَ - تَوْفِيقٌ	uputiti, dati da uspije
تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ	potpomagati se	عَدِمُ التَّنَازُعِ	nesvađanje
بِرٌّ	dobročinstvo, dobro djelo	تَحَاسَدَ - تَحَاسِدُ	zavidjeti (jedan drugom)
آثَامُ pl. إِثْمٌ	grijeih	تَنَاجَشَ - تَنَاجِشٌ	nadmetati se u kupoprodaji
تَمَارَضَ - تَمَارِضٌ	praviti se bolestan	تَبَاغَضَ - تَبَاغِضٌ	mrziti jedan drugog
مَرِضَ - مَرَضٌ	razboljeti se	تَدَابَرَ - تَدَابُرٌ	raditi jedan protiv drugog, ne slagati se
تَقَاتَلَ - تَقَاتِلُ	potući se, ratovati	عِبَادُ pl. عَبْدٌ	rob; čovjek
قَبَائِلُ pl. قَبِيلَةٌ	pleme		

Riječi za vježbu 50

granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ	izvaliti se,	إِنْقَعَرَ - إِنْقِعَارٌ
raspoložiti se	إِنْشَرَحَ - إِنْشِرَاحٌ	iščupati se	
zaplesti se	إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ	žestok vjetar (žestina vjetra)	شِدَّةُ الرِّيحِ
odvojiti se; osamiti se	إِنْفَرَدَ - إِنْفِرَادٌ	propasti	إِنْقَرَضَ - إِنْقِعَاضٌ
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ	zavarati se	إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ
udaranje	صَرَبٌ	oblak	مُحِبٌّ - سَحَابَةٌ
rascijepiti se	إِنْفِطَرَ - إِنْفِطَارٌ	rastupiti se	إِنْقَشَعَ - إِنْقِشَاعٌ
kora	قُشُورٌ pl. قِشْرٌ	veza ljubavi	حَبْلُ الْمَوَدَّةِ
oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ	prekinuti se	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ

Riječi za vježbu 51

إِحتَقَرُ - إِحتَقَارٌ	omalovažiti, poniziti	أَبْطَلَ - إِبْطَالٌ	pokvariti
أَرَادَ - إِرَادَةٌ	htjeti	إِفْتَرَشَ - إِفْتِرَاشٌ	leći položivši prednje noge
إِحتَكَرَ - إِحتِكَارٌ	kupovati hranu pa je zadržavati dok poskuplja	أَدَبَ pl. دُبٌ	medvjed
طَعَامٌ	hrana	إِفْتَرَسَ - إِفْتِرَاسٌ	uloviti, raskinuti
حَرَامٌ	zabranjeno	إِفْتَرَضَ - إِفْتِرَاضٌ	staviti u dužnost, propisati, odrediti
إِسْتَرَى - إِسْتِئَارٌ	skrivati se, zaklanjati se	إِختَلَطَ - إِختِلَاطٌ	pomiješati se
أَمَكَ - إِمْكَانٌ	moći	خَبِيثٌ	gadan, gnjusan
إِعْتَذَرَ - إِعْتِذَارٌ	ispričavati se	طَيِّبٌ	dobar, lijep
إِفْتَقَرَ - إِفْتِقَارٌ	biti potreban	إِشْتَرَطَ - إِشْتِرَاطٌ	uvjetovati
إِفْتَخَرَ - إِفْتِخَارٌ	ponosti se	إِحتَفَظَ - إِحتِفَاطٌ	čuvati, zadržati za sebe
إِدَّكَرَ - إِدِّكَارٌ, ذِكْرٌ	opomenuti se, opametiti se	أَعْطَى - إِعْطَاءٌ	dati
لَا بُدَّ	nema mimoilaženja, svakako treba	إِمْتَنَعَ - إِمْتِنَاعٌ	ustegnuti se
إِسْتَهَزَى - إِسْتِهَازٌ	iskoristiti (priliku)	أَخَذَ - أُخْذٌ	uzeti
فُرْصَةٌ pl. فُرُصٌ	prilika, zgodan čas	إِنْتَفَعَ - إِنْتِفَاعٌ	koristiti se
إِحْتَرَسَ - إِحْتِرَاسٌ	čuvati se	طَالَعَ - مُطَالَعَةٌ	čitati
إِلْتَمَسَ - إِلْتِمَاسٌ	tražiti	تَدَبَّرَ - تَدَبُّرٌ	razmišljati
		إِعْتَرَفَ - إِعْتِرَافٌ	priznati
		كَذَبَ - كَذِبٌ, كِذْبٌ	lagati

Riječi za vježbu 52

skvasiti se	إِحْضَلَّ - إِحْضِلَالٌ	kosati	أَشْعَارٌ pl. شَعْرٌ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدُّمُوعِ	pobijeljati, biti svijetao	إِبْيَضَ - إِبْيِضَاضٌ
proljeće	أَرْبَعَاءُ pl. رَبِيعٌ	uprašiti se	إِغْبَرَ - إِغْبِرَارٌ
zazelenjeti se	إِخْضَرَ - إِخْضِرَارٌ	sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ

požutjeti	إِصْفَرَّ - إِصْفِرَارٌ	Božji ugodnik	أَوْلِيَاءُ اللَّهِ pl. وَلِيُّ اللَّهِ
štap	عَصَى pl. عَصَا	ocrniti, pocrniti	سَوَّدَ - تَسْوَدُّ
iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوَجَاجٌ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
učiniti svijetlim	بَيَّضَ - تَبْيِيضٌ		

Riječi za vježbu 53

إِسْتَفْرَبَ - إِسْتَفْرَابٌ	čuditi se	نَبَاتَاتٌ pl. نَبَاتٌ	bilje
إِسْتَبَشَرَ - إِسْتِبْشَارٌ	veseliti se	إِحْدَوْدَبَ - إِحْدِيدَابٌ	zguriti se
أَبْصَرَ - إِبْصَارٌ	vidjeti	لَمَّا	pošta
إِسْتَقْبَلَ - إِسْتِقْبَالٌ	okrenuti se	أَخْبَرَ - إِخْبَارٌ	izvijestiti, kazati
قِبْلَةٌ	strana na kojoj se nalazi Kâba	إِغْرَوْرَقَ - إِغْرِيرَاقٌ	kupati se u suzama (oko)
إِسْتَفْسَرَ - إِسْتِفْسَارٌ	tražiti tumačenje	أَحْزَانٌ pl. حُزْنٌ	žalost
أَسَاتِذَةٌ pl. أَسَاذٌ	profesor	بَدَوٌ	beduini
غَرَائِبٌ pl. غَرِيبَةٌ	neobično, nejasno	إِخْشَوْشَنَ - إِخْشِيشَانٌ	oblačiti grubo odijelo
إِسْتَشْهَدَ - إِسْتِشْهَادٌ	tražiti svjedoke	مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ	plemenitosti čudi
إِسْتَحْلَفَ - إِسْتِحْلَافٌ	tražiti da se zakune	تَأَدَّبَ - تَأَدُّبٌ	izobrazba, uljudnost
رَسَائِلُ pl. رِسَالَةٌ	brošura, poslanica	أَضْيَافٌ, ضُيُوفٌ pl. ضَيْفٌ	gost
إِسْتَفْرَقَ - إِسْتِفْرَاقٌ	zauzeti	أَسْفَارٌ pl. سَفَرٌ	putovanje
إِسْتَحْسَنَ - إِسْتِحْسَانٌ	odobravati; dopadati se	أَحْوَجَ - إِحْوَاجٌ	prisiliti
إِسْتِثْنَانٌ - إِسْتِثْنَانٌ	tražiti dozvolu	وَفَدَ عَلَى - وَفْدٌ	doći nekome
إِسْوَادٌ - إِسْوِيدَادٌ	jako pocrnjeti	إِتَّبَعَ - إِتْبَاعٌ	slijediti
شِدَّةُ الْحَرَارَةِ	velika vrućina	إِسْتَقْبَحَ - إِسْتِقْبَاحٌ	osudivati, smatrati ružnim
إِصْفَارٌ - إِصْفِرَارٌ	jako požutjeti	إِجْتَنَبَ - إِجْتِنَابٌ	kloniti se, izbjegavati

Riječi za vježbu 54

ukazati se	حَصَحَصَ - حَصْحَصَةٌ	povratiti se natrag	تَقَهَّقَرَ - تَقَهَّقُرْ
praviti se nevješt	تَغَافَلَ - تَغَافُلْ	rzati	هَمَمَ - هَمَمَةٌ
prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجِمَةٌ	konji	خَيْولٌ pl. خَيْلٌ
kada	مَتَى	zašto?	لِمَ
pomaganje, jauk	وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ	smrknuti se	اِكْفَهَرَ - اِكْفِهَرَارْ
praviti se filozof	تَفَلَسَفَ - تَفَلَسُفْ	odvratiti, udaljiti	زَخَرَ - زَخَرَةٌ
filozof	فَلَاسِفَةٌ pl. فَيَلَسُوفٌ	spasiti se	فَارَ - فَوْزٌ
potresti se	زَلَزَلَ - زَلْزَلَةٌ	treba	يَلْزَمُ , يَنْبَغِي
okititi draguljima	جَوَّهَرَ - جَوْهَرَةٌ	ogrnuti se	جَلَبَبَ - جَلْبَبَةٌ
dragulj	جَوَاهِرُ pl. جَوْهَرَةٌ	obući čarape	جَوْرَبَ - جَوْرَبَةٌ
prevodilac	مُتَرْجِمُونَ pl. مُتَرْجِمٌ	smiriti se	اِطْمَأَنَّ - اِطْمِئْنَأَنَّ
glasovit	شَهِيرٌ	za	خَلْفَ

Riječi za vježbu 55

propasti, upropastiti	تَبَّ - تَبٌّ	koji upućuje	الدَّالُّونَ pl. الدَّالُّ
opkoliti, okružiti	حَفَّ - حَفٌّ	pokrivač, ogrtač	لُحْفٌ pl. لِحَافٌ
neugodnost, zlo	مَكَارُهُ pl. مَكْرُهُ	lud	مَجَانِنٌ pl. مَجْنُونٌ
strast, želja	شَهَوَاتٌ pl. شَهْوَةٌ	brojiti	عَدَّ - عَدٌّ
veseliti (se)	سَرَّ - سُرُورٌ	uspjeti, proći	نَجَحَ - نَجَاحٌ
držati se nečega	لَزِمَ - لُزُومٌ	ispitivati; ispit	اِمْتَحَنَ - اِمْتِحَانٌ
šutjeti	صَمَتَ - صَمْتُ	varati	غَشَّ - غَشٌّ
dobro djelo	حَسَنَاتٌ pl. حَسَنَةٌ	biti dozvoljeno	حَلَّ - حِلٌّ
biti ružan; ožalostiti	سَاءَ - سَوَاءٌ	opojno piće, alkohol	مُسْكِرَاتٌ pl. مُسْكِرٌ
zlo djelo	سَيِّئَاتٌ pl. سَيِّئَةٌ	odbijati, odvrćati	صَدَّ - صَدٌّ

ضَلَّ - ضَلَّ	zalutati
ظَنَّ - ظَنَّ	misliti, držati
رَفَعَ - رَفَعَ	podignuti, podnijeti
مَلَكَ	vladavina
كَرَّ - كَرَّ	navaljivati
فَرَّ - فَرَّ	pobjeći
حَجَّ - حَجَّ	hodočastiti
سَمَّى - سَمَّى	nazvati, imenovati
سَبَّ - سَبَّ	psovati, grditi
صَفَّ - صَفَّ	uredati; uredati se

ضَرَّ - ضَرَّ	štetiti
وَرَاءَ	za
صَفَّ pl. صُفُوفٌ	red
شَقَّ - شَقَّ	rascijepiti
شَقَّ - شَقَّ, مَشَقَّةٌ	biti teško
شَقَّ - شَقَّ	niknuti
عَقَّ - عَقَّ	ne slušati roditelje
قَلَّ - قَلَّ	biti malo
وَدَّ - وَدَّ, مَوَدَّةٌ	voljeti, željet
بَرَّ - بَرَّ	činiti dobro roditeljima

Riječi za vježbu 56

dok	حَتَّى
pripraviti	أَعَدَّ - إَعْدَادٌ
sve, svi, svaki	جَمِيعٌ, كُلٌّ
ustrajati	أَصْرَعَ عَلَى - إِصْرَارٌ
mali grijeh	صَغَائِرُ pl. صَغِيرَةٌ
veliki grijeh	كَبَائِرُ pl. كَبِيرَةٌ
osjetiti	أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ
studen	بَرْدٌ
vojska	جُيُوشٌ pl. جَيْشٌ
vojska	جُنُودٌ pl. جُنْدٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتُ
popraviti, obnoviti	جَدَّدَ - تَجَدَّدَ
ponoviti	كَرَّرَ - تَكَرَّرَ

puta	مِرَارًا pl. مَرَّاتٍ
raspravljati, prepirati se	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
protivnik	خُصْمَاءُ pl. خَصْمٌ
zaključivati	إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ
Abesinija	الْحَبَشُ
Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ
zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ
zid	جُدُرٌ pl. جِدَارٌ
srušiti se	إِنْقَضَ - إِنْقِضَاضٌ
djelo	كُتُبٌ pl. كِتَابٌ
trâg	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
crpsti, pomagati se	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ

Riječi za vježbu 57

إِسْتَعَانَ - إِسْتَعَانَهُ	tražiti utočišta	هَدَأَ - هُدُوهُ	smiriti se
رَجِمَ	proklet, udaljen od Božije milosti	فُلُوسٌ pl. فُلُوسٌ	novac
رُعَاءٍ, رُعَاةٌ pl. رَاعٍ	pastir, čuvar	إِسْتَقْرَضَ - إِسْتَقْرَاضٌ	uzeti u zajam
رَعَايَا pl. رَعِيَّةٌ	stado, podanici	أَمَلَ - أَمَلٌ	nadati se
مَعَانٍ pl. مَعْنَى	značenje	عَفَا (عَنْ) - عَفْوٌ	oprostiti
ظَمِيَ - ظَمَأَ	ožednjeti	عَافِيَةٌ	zdravlje; zaštita
نَشَأَ - نُشُوهُ	odrastati, odgojiti se	فَضْلٌ	dobrota, dobročinstvo
شَبَابٌ pl. شَبَابٌ	mladić	حُدُودٌ pl. حَدٌّ	granica
عَفَّ - عَفَافٌ	poštenje, nevinost	تَرَّلَ - تَتَرَّلُ	postaviti
صَانَ - صِيَانَةٌ	čuvanje	مَنَازِلُ pl. مَنَزِلَةٌ	stepen, položaj
جَاءَ - جَبَى	doći	مَلَأَ - مَلْءٌ	napuniti
غَضِبَ - غَضَبٌ	srditi se	حِكَايَاتٌ pl. حِكَايَةٌ	priča
		لِطَافٌ pl. لَطِيفٌ	lijep, ugodan

Riječi za vježbu 58

odgađati	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ	poučavati	عَلَّمَ - تَعَلَّمَ
turski jezik	اللِّسَانُ التُّرْكِيُّ	država	دَوْلٌ pl. دَوْلَةٌ
dovršiti	أَتَمَّ - إِيْتِمَامٌ	jesti s nekim	أَكَلَ - مُؤَاكَلَةٌ
djelovati	أَثَرَ (فِي) - تَأَثَّرَ	zauzeti, osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ
držati se pristojno prema nekom	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ	postaviti zapovjednikom	أَمَرَ - تَأَمَّرَ
star	كِبَرَاءٌ pl. كِبِيرٌ	nevaljalac	لِثَامٌ pl. لَثِيمٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ	urotiti se protiv nekoga	تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمَّرَ
poštovanje	تَعْظِيمٌ, إِحْتِرَامٌ	dobročinitelj	مُحْسِنُونَ pl. مُحْسِنٌ

Riječi za vježbu 59

izgubljena stvar	ضَالَّةٌ	bojati se	وَجَلَ - وَجَلٌ
gdje god	أَيْنَمَا	napustiti, zanemariti	غَفَلَ - غُفُولٌ
deputacija	وُفُودٌ pl. وَفْدٌ	oružje	أَسْلِحَةٌ pl. سِلَاحٌ
nositi	وَزَرَ - وَزَرٌ	nagrada	أُجُورٌ pl. أَجْرٌ
teret, tovar	أَوْزَارٌ pl. وَزْرٌ	obećanje	عِدَاتٌ pl. عِدَّةٌ
druga	أُخْرَى pl. آخَرُ	roditi	وَلَدَ - وَلَادَةٌ
malo je; mnogo je	رُبَّ	ravan, prilika	أَكْفَاءٌ pl. كُفُوٌ
ispuniti obećanje, održati riječ	وَفَّى - وَفَاءٌ	zauzeti, obuhvatiti	وَسَعَ - سَعَةٌ
metnuti, postaviti	وَضَعَ - وَضْعٌ	stajati	وَقَفَ - وَقُوفٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ pl. مَكَانٌ	zastaviti	وَقَفَ - وَقْفٌ
ovdje	هَهُنَا	prepustiti	وَكَلَ - وَكَلٌ
opisati	وَصَفَ - وَصْفٌ	prijestolje	أَلْكَرَاسِي كِرَاسِي pl. كُرْسِيٌّ
zima	أَشْيَةٌ pl. شِتَاءٌ		

Riječi za vježbu 60

osloniti se	تَوَكَّلَ - تَوَكُّلٌ	pobožan	عَبَادٌ pl. عَابِدٌ
pouzdati se	وَتَّقَ - ثِقَةٌ	dostaviti	أَوْصَلَ - إِيصَالٌ
donijeti	أَوْرَثَ - إِيرَاثٌ	zgrada	أَبْنِيَةٌ pl. بِنَاءٌ
okretnost	نَشَاطٌ	mnogo	كَثِيرًا
bogatstvo	غِنًى	proširiti	وَسَعَ - تَوْسِيعٌ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهٌ	početi	أَقْبَلَ, أَنْشَأَ, أَخَذَ, جَعَلَ
bolest	أَمْرَاضٌ pl. مَرَضٌ	(s imperfektom drugog glagola)	
bojati se	إِتَّقَى - إِتِقَاءٌ	širiti se	تَوَسَّعَ - تَوْسُّعٌ
gdje	حَيْثُ	zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِجَابٌ

ništavilo	عَدَمٌ	uzeti za	إِسْتَوَزَرَ - إِسْتِزَارٌ
stvoriti	أَوْجَدَ - إِيجَادٌ	ministra	
sresti se lice u lice	وَأَجَهَ - مُوَاجَهَةٌ	pomagati	وَأَزَرَ - مُوَازَرَةٌ
sredina ulice	وَسَطُ الطَّرِيقِ		

Riječi za vježbu 61

bojati se	خَافَ - خَوْفٌ	ići	سَارَ - سَيْرٌ, مَسِيرَةٌ
proputovati	جَابَ - جَوْبٌ	razmak, daljina	مَسِيرَةٌ
pouzdan, vjeran	أَوْفِيَاءُ pl. وَفِيٌّ	ptica	طُيُورٌ pl. طَيْرٌ
ne ispuniti se, izjaloviti se	خَابَ - خَيْبَةٌ	letjeti, prhnuti	طَارَ - طَيْرَانٌ
nada	أَمَلٌ pl. آمَلٌ	topiti se	ذَابَ - ذَوْبٌ
koriti, zamjeravati	عَابَ - عَيْبٌ	snijeg	ثُلُوجٌ pl. ثَلَجٌ
izgubiti se; zaći (sunce)	غَابَ - غِيَابٌ, غَيْبُوبَةٌ	brdo; planina	جِبَالٌ pl. جَبَلٌ
uticati se	عَاذَ - عِيَاذٌ	čuvati se	حَذَرَ - حَذَرٌ
obijeljeti kosa	شَابَ - شَيْبٌ	proći, promašiti	فَاتَ - فَوْتٌ
pokajati se	تَابَ - تَوْبَةٌ	htjeti	شَاءَ - مَشِيئَةٌ
koji mnogo putuje	سَيَّاحُونَ pl. سَيَّاحٌ	biti blizu, mal da ne	كَادَ - كَوْدٌ مَكَادٌ
putovati	سَاحَ - سِيَاحَةٌ	pasti	سَقَطَ - سُقُوطٌ
vratiti se	أَبَ - أَوْبٌ	svršiti	فَرَغَ (مِنْ) - فَرَاغٌ
sastaviti, napisati	أَلَفَ - تَأْلِيفٌ	postići, dobiti	نَالَ - نَيْلٌ
biti poznat	إِشْتَهَرَ - إِشْتِهَارٌ	svjedočanstvo, svjedodžba	شَهَادَةٌ
putovanje	رِحْلَةٌ	oklijevati, lutati, zapanjiti se	حَارَ - حَيْرَةٌ
		prodati	بَاعَ - بَيْعٌ
		hiljada	أَلْفٌ, أُلُوفٌ pl. أَلْفٌ

Riječi za vježbu 62

slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّرَ	proći, mititi	جَاوَزَ - مُجَاوِزَةٌ
dostići	بَلَغَ - بُلُوغٌ	praviti se da spava	تَنَاولَ - تَنَاوَمٌ
stepen	دَرَجَاتٌ pl. دَرَجَةٌ	zaduživati se	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفَوَّيَضَ	međusobno	أَثَابَ - إِثَابَةٌ
okrugao	مَدَوَّرَاتٌ pl. مَدَوَّرٌ	nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةٌ
pokloniti	وَهَبَ - هِبَةٌ	dobro	أَعْمَالَ صَالِحَةٍ pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
naknaditi	عَوَّضَ - تَعَوَّيَضَ	djelo	أَجُورٌ جَزِيلَةٌ pl. أَجْرٌ جَزِيلٌ
briga	مُهْمُومٌ pl. هَمٌّ	obilna	أَصَابَ - إِصَابَةٌ
ostariti, obijeliti	شَيْبَ - تَشْيِيبٌ	nagrada	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ
činiti se	خَيَّلَ (إِلَى) - تَخْيِيلٌ	pogoditi nesreća	أَصَابَ فِي الْجَوَابِ
(pričinjati se)	نَاوَلَ - مُنَاوَلَةٌ	ispravno odgovarati	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
dodati, dohvatiti	رَأَى - رُؤْيَةٌ	povoditi se	إِسْتَعَاثَ - إِسْتِغَاثَةٌ
vidjeti	سُيُولٌ pl. سَيْلٌ	za nekim	أَغَاثَ - إِغَاثَةٌ
poplava		tražiti pomoć	
		pomoći	

Riječi za vježbu 63

platiti, nagraditi	جَزَى - جَزَاءٌ	dan; vrijeme	أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ
zaprijetiti	أَوْعَدَ - إِيعَادٌ	savjetovati	وَعَّظَ - وَعْظٌ, عِظَةٌ
proći	مَضَى - مَضًى	nesreća, zla	صُرُوفُ الدَّهْرِ
dalek	بُعْدَاءٌ pl. بَعِيدٌ	sudbina	هَدَى - هِدَايَةٌ
doći	أَتَى - إِتْيَانٌ	uputiti	سَعِدَ - سَعَادَةٌ
bliz	أَقْرَبَاءٌ pl. قَرِيبٌ	biti sretan	أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ
Silni (Bog)	جَبَّارٌ	usrećiti	نَجَّى (مِنْ) - نَجَاةٌ
proći, nestati	فَنَى - فَنَاءٌ	spasiti se	نَسِيَ - نَسْيَانٌ
propasti	زَالَ - زَوَالٌ	zaboraviti	جَرَى - جَرَيَانٌ
		teći; dogoditi se	

رَجَا ُ رَجَا nadati se
 فَضْلٌ pl. فضُولٌ dobrota

قَضَى - قَضَاءٌ izvršiti, ispuniti
 بَنَى - بِنَاءٌ praviti, graditi

Riječi za vježbu 64

رازى - مُرَاعَاةٌ paziti
 اِسْتَوَى - اِسْتِوَاءٌ izjednačiti se
 اَحْيَا - اِحْيَاءٌ oživiti
 عَطَى - تَغْطِيَةٌ pokriti
 اَنْيَةٌ pl. اِنَاءٌ posuda
 غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ mijenjati
 سَمَّى - تَسْمِيَةٌ nadjeti ime
 اَخَى (بَيْنَ) - مُوَاخَاةٌ pobratiti
 دَاوَى - مُدَاوَاةٌ liječiti
 جُرُوحٌ pl. جَرْحٌ rana
 عَظَّمَ ُ عِظْمٌ uvećati se

شِدَّةُ الْحَرَارَةِ velika vrućina
 اِسْتَسْقَى - اِسْتِسْقَاءٌ moliti za kišu
 اِسْتَثْنَى - اِسْتِثْنَاءٌ izuzeti, isključiti
 قَاسَى - مُقَاسَاةٌ trpjeti, podnositi
 اِتَّقَى - اِتِّقَاءٌ čuvati se
 دَعَاوَاتٌ pl. دَعْوَةٌ molba, blagoslov,
 kletva
 مَظَالِمٌ pl. مَظْلُومٌ potišten,
 prikraćen
 تَمَنَّى - تَمَنٍّ željeti
 اِنْتَهَى - اِنْتِهَاءٌ svršiti se

Riječi za vježbu 65

أَهْلُ الْإِحْسَانِ dobročinitelji
 وَقَى - وَقَايَةٌ čuvati
 حُومٌ pl. حَمٌ meso
 شَوَى - شَى peći
 كَمَا يَنْبَغِي kako treba
 قَرَعَ - قَرَعٌ kucati, udarati
 أَقْفِيَةٌ pl. قَفَا zatiljak
 أَهْلُونَ pl. أَهْلٌ porodica; sta-
 novnik
 وَقُودٌ gorivo
 حَجَارَةٌ, أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ kamen
 تَقَوَّى, تُقَاةٌ čuvanje

حَيْثُمَا gdje god
 قَوَى (عَلَى) - قُوَّةٌ moći
 طَوَى - طَى saviti
 أَوْحَى (إِلَى) - إِيحَاءٌ objaviti,
 nadahnuti
 اِحْتَوَى - اِحْتِوَاءٌ sadržavati,
 zauzeti
 رَوَى - رِوَايَةٌ prenositi,
 kazivati
 أَحَادِيثٌ pl. حَدِيثٌ predaja
 عَصُورٌ pl. عَصْرٌ stoljeće
 الْأَوَّلُ pl. الْأَوَّلَى prva

إِنْتَشَرَ - raširiti se

الآن sada

شُيُوخٌ pl. شَيْخٌ učenjak;
profesor

اتَّبَعَ - اتَّبَعَ slijediti

هَوَى - هَوَى željeti, voljeti

هَوَى - هَوَى padati

أَوْفَى - إِيْفَاءٌ ispuniti

عُقُودٌ pl. عَقْدٌ ugovor

وَأَى - مُوَافَاةٌ stići; doći;
ispuniti

إِسْتَوَى - إِسْتَوَاةٌ izjednačiti se;
zaustaviti se

سُفُنٌ pl. سَفِينَةٌ lađa

الْجُودَى ime brda kod
Vanskog Jezera

Riječi za vježbu 66

ليس nije

أَعْيَارٌ pl. عَارٌ sramota

لَمَعَ - لَمَعَ sjati

سُودَانٌ pl. سُودَانِيٌّ Crnac

جَمَالٌ ljepota

أَلْبِسَةٌ pl. لِبَاسٌ odijelo

كَرَمٌ plemenitost

كَثْرَةُ الْمَالِ mnoštvo imetka

فَعَلَ - فَعَلَ učiniti

مُحْتَاجُونَ pl. مُحْتَاجٌ potreban

إِعَانَةٌ , عَوْنٌ pomoć

شُرَكَاءٌ pl. شَرِيكٌ saučenik

سُوءٌ loš

مُسْتَعِدُونَ pl. مُسْتَعِدٌ spreman

حُسَادٌ pl. حَاسِدٌ zavidnik

حُسُدٌ pl. حَسُودٌ zavidnik

مَرْوَةٌ čovječnost

أَخْبَارٌ pl. خَبَرٌ vijest

عَايَنَ - مُعَايَنَةٌ , عِيَانٌ vidjeti

Riječi za vježbu 67

مَا أَحْسَنَ krasan li je!

مَا أَقْبَحَ ružan li je!

كُفْرٌ nevjerstvo

أَفْلَسَ - إِفْلَاسٌ siromaštvo

بُئْسَ loš li je!

أَزُودَةٌ pl. زَادٌ poputbina,
brašnjenica

الْمَعَادُ budući svijet

ظُلْمٌ nepravda

عَبَادٌ , عَبِيدٌ pl. عَبْدٌ rob; čovjek

نِعَمَ divan li je!

الْمَوَالِي pl. مَوَالٍ , مَوْلَى gospodar;
saveznik; rob

أَنْصَارٌ pl. نَصِيرٌ pomagač

دَهْرٌ pl. دُهُورٌ	vrijeme
بَخِلَ - بُخِلَ	biti škrt
إِخْتَالَ - إِخْتِيَالٌ	oholiti se, uzdizati se
الْكَبِيرُ	Veliki (Bog)
الْمُتَعَالَى	Uzvišeni (Bog)
سَهَا - سَهُوٌ	zaboraviti
لَهَا - لَهْوٌ	zabavljati se
مَقَابِرُ pl. مَقْبَرَةٌ	groblje

بَلَى - بَلَى	istruhnuti
عَطَايَا pl. عَطِيَّةٌ	dar
كَلِمَاتُ pl. كَلِمَةٌ	riječ
حَبْدًا	divan li je!
أَقَامَ - إِقَامَةٌ	stanovati
جَوَارٌ	susjedstvo
أَحَبُّ بِهِ إِلَيَّ	kako mi je drag!
مَا أَعَدَّ لَهُ	pravedan li je!
أَصْحَابُ pl. صَاحِبٌ	vlasnik; drug

Riječi za vježbu 68

أَحْسَنُ الْعِلْمِ	najbolje znanje	gvožđe	حَدِيدٌ
مَوَاعِظُ pl. مَوْعِظَةٌ	savjet	strugati	بَرَدٌ - بُرْدٌ
أَكْثَرُ	više	turpija	مَبَارِدُ pl. مِبْرَدٌ
قُوَى pl. قُوَّةٌ	sila	mjeriti	وَزَنَ - وَزْنٌ
مَشَى - مَشَى	ići	ispravan	مُسْتَقِيمٌ
مِشْيَةُ الْأَسَدِ	ići poput lava	tezulja	مَوَازِينُ pl. مِيزَانٌ
قُدَّامَ	pred	kako	حَيْثُ
أَمْسٍ	jučer	padati kiša	أَمْطَرَ - إِمْطَارٌ
مُزْدَحَمٌ	stiska	kaljuža	مَوَاحِلُ pl. مَوْحِلٌ
مَقِيلٌ	podnevno počivanje	kuhinja	مَطَابِخُ pl. مَطْبَخٌ
سَفَرٌ, مَسِيرٌ	putovanje	kuhati	طَبَخَ - طَبَخَ
مَشَارِقُ pl. مَشْرِقٌ	istok	ukusan	لِذَاذُ pl. لَذِيذٌ
مَغَارِبُ pl. مَغْرِبٌ	zapad	jelo	أَطْعِمَةٌ pl. طَعَامٌ
أَدِقَّةٌ pl. دَقِيقٌ	brašno	željeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
نَخَلَ - نَخَلَ	sijati	oprost	غُفْرَانٌ, مَغْفِرَةٌ
مَنَاخِلُ pl. مَنْخَلٌ	sito	starost	مَشِيبٌ

računati	حَسَبَ ۚ حِسَابٌ	griješiti	عَصَى - عَصِيَانٌ
računati	عَدَّ ۚ عَدٌّ	ohol	مُخْتَالٌ, مُتَكَبِّرٌ
rođenje	مَوْلَدٌ, مِيلَادٌ	prolaz	مَمَارٌ pl. مَمَرٌ
udariti jedan puta	ضَرْبَاتٌ pl. ضَرْبَةٌ	tijesan	ضَيْقٌ

Riječi za vježbu 69

سَطٌّ sredina	بَلَى da, dakako
عَلَى na, nad	مُسْتَقْبَلٌ budućnost
لَيْلَةُ الْقَدْرِ vrijedna noć	إِسْتَنْبَأَ - إِسْتَنْبَاءٌ raspitivati
سَلَامٌ spas	إِى وَ رَبِّى da, tako mi moga Gospodara!
مَطْلَعٌ pojaviti se	إِنْجَلَى - إِنْجِلَاءٌ rastupiti se
لِكُلِّ أَحَدٍ svakome	فُرُوقٌ pl. فَرْقٌ razlika
مَمَاتٌ smrt	بَيَّنَّ - تَبَيَّنَ objasniti
أَمَامَ pred	بَلِيدٌ ograničen, glup
حَاسِبٌ - مُحَاسِبَةٌ polagati račun	أَوْضَحُ الْبَيَانِ najjasnije objašnjenje
يَوْمُ الْقِيَامَةِ sudnji dan	غُبَارٌ prašina
مُنْذُ za vrijeme, ima	حَمِيرٌ pl. حِمَارٌ magarac
أَعْلَى مِنْ uzvišeniji	نَحْوُ kao; prema
عَاشَ - مَعِيشَةٌ živjeti	مَكَانٌ mjesto
لَيْتَ da je!	لَكِنْ, لَكِنَّ ali
رَزَقَ ۚ رَزَقٌ dati; dosuditi	جِهَاتٌ pl. جِهَةٌ strana
مَا سَاءَ nije zgriješio	دَارَ ۚ دَوْرٌ običi
قَطُّ nikada	حَوْلَ oko
الْحُسْنَى dobra djela	كُرَاتٌ pl. كُرَةٌ kugla
أَلَمْ nije li?	

Riječi za vježbu 70

Hajdemo!	هَيَّا بِنَا	Eto ti!	دُونَكَ
Blago tebi!	طُوبَى لَكَ	stići	أَدْرَكَ - إِدْرَاكَ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ	Velika je razlika	شَتَان
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ وَ	Daleko je	مَبْعَات
nevaljao	سَيِّئٌ، مَذْمُومٌ	Promisli (ispeci)!	تَفَكَّرْ
Želiš li?	هَلْ لَكَ	Da nije!	لَوْ لَا
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	Ostavi!	تَرَكَ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	Drži se!	عَلَيْكَ بِهِ
pokoran	بَارٌّ، مُطِيعٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	gdje	أَيْنَ
spas	فَلَاحٌ		

B) Abecedni srpskohrvatsko-arapski rječnik

A

a	وَ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ
Abesinija	الْحَبَشُ
ajet (odlomak iz Kur'ana)	آيَاتُ, pl. آيَةٍ
ako	إِنْ
akuzativ	نَصَبٌ, مَنْصُوبٌ
Allah	اللَّهُ
Arapi	الْعَرَبُ
arapski	عَرَبِيٌّ

B

bašča	جَنَّاتٌ, pl. جَنَّةٌ
Beograd	بَلْغَرَادُ
bez	بِلَا
bilje	نَبَاتَاتٌ, pl. نَبَاتٌ
biti	كَانَ - كُونُ
biti licemjerman	نَافِقٌ - مُنَافِقَةٌ, نِفَاقٌ
biti svijetao	إِبْيَضٌ - إِبْيِضَاضٌ
biti vjernik; vjerovati	آمَنَ - إِيْمَانٌ
biti zadovoljan s onim što ima	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ, قَنَعٌ

Blago tebi!	طُوبَى لَكَ
blagodat	نِعْمٌ, pl. نِعْمَةٌ
blagoslov	بَرَكَاتٌ, دَعْوَةٌ, دُعَاءٌ
blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ
Bog	اللَّهُ
bog, božanstvo	آلِهَةٌ, pl. إِلَهٌ
Bog ga spasio!	عَلَيْهِ السَّلَامُ
bogat	ذُو مَالٍ, pl. أَغْنِيَاءُ, ذُو مَالٍ, غَنِيٌّ
bogatstvo	غِنًى
Bogu	لِلَّهِ
bolest	أَمْرَاضٌ, pl. مَرَضٌ
bolestan	مَرَضَى, pl. مَرِيضٌ
Bosna	بُوسْنَه
Bošnjak	بُوسَنَوِيٌّ
Bože moj!	اَللّٰهُمَّ
Božja knjiga	كِتَابُ اللَّهِ
Božji poslanik	رُسُلٌ, pl. رَسُولُ اللَّهِ
Božji put	سَبِيلٌ, pl. سَبِيلُ اللَّهِ
braco	أَخِيَّونَ, pl. أَخِيٌّ
braniti	دَافَعَ (عَنْ) - مُدَافَعَةٌ, دِفَاعٌ
brašno	أَدِقَّةٌ, pl. دَقِيقٌ
brat	إِخْوَةٌ, pl. أَخٌ

bratiti	آخَى - مُوَآخَاةٌ, إِخَاهٌ
bratski	أَخَوِيٌّ
brbljavac	فُرْجٌ
brdašce	جَبِيلَاتٌ, pl. جَبِيلٌ
brdo	جَبَالٌ, pl. جَبَلٌ
briga	هُمُومٌ, pl. هَمٌّ
brzo	سَرِيعًا
budući svijet	الْآخِرَةُ
bunar	أَبَارٌ, pl. بَيْتَرٌ

C

crn	سُودٌ, pl. أَسْوَدٌ
crna	سُودٌ, pl. سَوْدَاءٌ
Crnac	سُودَانٌ, pl. سُودَانِيٌّ
crpsti	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ
čast	شَرَفٌ, جَاهٌ
čaša	كُوُوسٌ, pl. كَأْسٌ
četvrti	الرَّابِعُ, رَابِعٌ
cijehu	كُلَّهُ
činiti se	خَيَّلَ (إِلَى) - تَخَيَّلَ
čist	نُظْفَاءٌ, pl. نَظِيفٌ
čitati	قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
čitav	جَمِيعٌ, pl. كُلٌّ
čovječuljak	رُجَيْلُونَ, pl. رُجَيْلٌ
čovječnost	مُرُوءَةٌ
čovjek	رِجَالٌ, pl. رَجُلٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ

čuti	سَمِعَ - سَمْعٌ
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ
čuvati	حَفِظَ - حِفْظٌ
čuvati se	إِتَّقَى - إِتْقَاءٌ

D

da	أَنَّ
Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Da nije	لَوْلَا
Daleko je!	هَيْهَاتَ
dan	أَيَّامٌ, pl. يَوْمٌ
dana	يَوْمٌ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ
današnji posao tvoj	عَمَلُ يَوْمِكَ
darežljivost	سَخَاوَةٌ, سَخَاءٌ
deset	عَشْرٌ, ž. r. عَشْرَةٌ
devet	تِسْعٌ, ž. r. تِسْعَةٌ
deveti	التَّاسِعُ, تَاسِعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
djeca	صَبِيٌّ, s. صَبِيَّانٌ
dječak	صَبِيَّانٌ, pl. صَبِيٌّ
djelo	أَثَرٌ, كُتُبٌ, pl. أَثَرٌ, كِتَابٌ (knjiga)
djelo (posao)	أَعْمَالٌ, pl. عَمَلٌ
djelovati	أَثَرَ - تَأَثَّرَ
djevojčica	بُنْيَاتٌ, pl. بَنِيَّةٌ
djevojka	بَنَاتٌ, pl. بِنْتٌ

do	إِلَى
dodati	نَاولَ - مُنَاوَلَةً
dobar	صَلَحَاءُ, صَلِحُونَ, pl. صَلَاحٌ, جَيِّدٌ, طَيِّبٌ
dobra	صَوَالِحُ, صَلَاحَاتُ, pl. صَلَاحَةٌ
dobro	خَيْرٌ, pl. خَيْرٌ
dobro (prilog)	جَيِّدًا
dobro djelo	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ, pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
doći	جَاءَ - مَجَى
Dodi!	حَيَّ
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
domaćin	صَاحِبُ الدَّارِ
domovina	أَوْطَانٌ, pl. وَطَنٌ
donijeti,	أَوْرَثَ - إِيْرَاثٌ
prouzrokovati	كَاتَبَ - مَكَاتَبَةٌ
dopisivati se	حَلَالَ
dopušten	أَوْصَلَ - إِيْصَالٌ
dostaviti	بَلَغَ - بُلُوْغٌ
dostići	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ, أَتَمَّ - إِيْتِمَاءٌ
dovršiti	أَذِنَ - إِذْنٌ
dozvoliti	جَائِزٌ
dozvoljen	غَالُونَ, pl. غَالٍ
dragocjen	جَوَاهِرُ, pl. جَوْهَرَةٌ
dragulj	الثَّانِي, ثَانٍ
drugi (po redu)	غَيْرُهُ
drugi (ostali)	لِغَيْرِهِ
drugom	

družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَةً
držati se pristojno	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدُّبٌ
prema nekome	دَوْلٌ, pl. دَوْلَةٌ
država	عَلَيْكَ . . . .
Drži se!	عَمَاقٌ, pl. عَمِيقٌ
dubok	طَوَالَ, pl. طَوِيلٌ
dug	دَنَانِيرُ, pl. دِينَارٌ
dukat	نُفُوسٌ, pl. نَفْسٌ
duša	فَرَائِضُ, pl. فَرِيضَةٌ
dužnost	عِشْرُونَ
dvadeset	إِثْنَتَا عَشْرَةَ, ž. r. إِثْنَا عَشَرَ
dvanaest	

Dž

džamija	جَوَامِعُ, pl. جَامِعٌ
	مَسَاجِدُ, pl. مَسْجِدٌ

E

Egipat	مِصْرُ
Eto ti!	دُونَكَ
evropski	أُورُوبِيٌّ

F

filozof	فَلَاسِفَةٌ, pl. فَيْلَسُوفٌ
---------	------------------------------

G

gdje	أَيْنَ
gdje god	أَيْنَمَا
genitiv	جَرٌّ, مَجْرُورٌ

glagolska rečenica	جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ
glasovit	شَهِيرٌ, pl.
gledati	نَظَرَ - نَظَرٌ
godina	سِنُونٌ, pl. سَنَةٌ
golub	حَمَامٌ, zb. im. حَمَامَةٌ
gorak	مُرٌّ
Govori!	قُلْ
govorī	يَقُولُ
govoriti	قَالَ - قَوْلٌ
	تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ
grad	مَدْنٌ, pl. مَدِينَةٌ
	بُلْدَانٌ, pl. بِلَادٌ, بَلَدَةٌ, بَلَدٌ
gradska vrata	بَابُ الْمَدِينَةِ
gramatičar	نَحْوِيٌّ, pl. نَحْوِيُّونَ
granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ
granica	حُدُودٌ, pl. حَدٌّ
grijev	ذُنُوبٌ, pl. ذَنْبٌ
griješiti	عَصَى - عِصْيَانٌ
grob	لُحُودٌ, pl. لَحْدٌ
gvožđe	حَدِيدٌ

H

halifa	خُلَفَاءُ, pl. خَلِيفَةٌ
Hajdemo!	هَيَّا بِنَا
hidžret (seoba)	هِجْرَةٌ
hilafet (vladavina)	خِلَافَةٌ
hiljada	آلَافٌ, pl. أُلُوفٌ, أَلْفٌ

hlad	ظِلَالٌ, pl. ظِلٌّ
hladan	بَارِدٌ
hlepiti	حَرَصَ - حِرْصٌ
hrabar	شَجْعَانٌ, pl. أَبْطَالٌ, شَجَاعٌ, بَطْلٌ
htjeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
hvala	حَمْدٌ
hvaliti	مَدَحَ - مَدْحٌ

I

i	وَ
ići	سَارَ - سَيْرٌ, مَشَى - مَشْيٌ
	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
ići poput ...	مِثْلِيَّةٌ
idući	مَاشِيًا
ili	إِمَّا, أَوْ
ima	مَعَ, عِنْدَ, لِ
ime; imenica	أَسْمَاءُ, pl. إِسْمٌ
imenska rečenica	جُمْلَةٌ إِسْمِيَّةٌ
imetak	أَمْوَالٌ, pl. مَالٌ
islamski	إِسْلَامِيٌّ
iskren	صَادِقُونٌ, pl. صَادِقٌ
iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوِجَاجٌ
ispit	إِمْتِحَانٌ
ispravan	مُسْتَقِيمٌ
ispravno	
odgovoriti	أَصَابَ فِي الْجَوَابِ
istina	حُقُوقٌ, pl. حَقٌّ
istok	مَشَارِقُ, pl. مَشْرِقٌ, شَرْقٌ

iz	مِنْ
izaći	خَرَجَ - خُرُوجٌ
izaći sunce	طَلَعَ - طُلُوعٌ
izašao	طَوَّالِعٌ, pl. طَالِعٌ
izlazak	طُلُوعٌ
izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتَوَاءٌ
između	بَيْنَ
između nas	بَيْنَنَا
izuzetak	إِسْتِثْنَاءٌ
izvaliti se	إِنْقَعَرَ - إِنْقِعَارٌ
Izvoli!	تَفَضَّلْ
izvoljeti	تَفَضَّلَ - تَفَضُّلٌ

J

ja	نَحْنُ, pl. أَنَا
jako	غَايَةً, جِدًّا
jama, rupa	حُفْرَةٌ, pl. حُفَرٌ
jedan	أَحَدٌ, وَاحِدٌ
jedan (od nas)	بَعْضُنَا بَعْضًا
drugoga	أَحَدُهُمَا
jedan od njih dvojice	مَرَّاتٍ, pl. مَرَّةً
jedan put	رَخِيصٌ
jeftin	أَ, هَلْ
je li, da li?	أَطْعِمَةٌ, pl. طَعَامٌ
jelo	لِأَنَّ
jer	أَكَلَ - أَكَلْتُ
jesti	آكَلَ - مُوَاكَلَةٌ
jesti s nekim	

jezičar	لُغَوِيُّونَ, pl. لُغَوِيٌّ
jezik	اللِّسَانَةُ, pl. لُغَاتٌ, لِسَانٌ, لُغَةٌ
jučer	أَمْسٍ
junak	مُشْجَعَانٌ, pl. شَجَاعٌ

K

kada	إِذَا, مَتَى
kajanje	نَدَامَةٌ
kajati se	نَدِمَ - نَدَامَةٌ
kako	حَيْثُ
kako?	كَيْفَ
kamen	حِجَارَةٌ, pl. أَحْجَارٌ, حَجَرٌ
kao	كَ
kćerka	بُنَيَاتٌ, pl. بُنْيَةٌ
Kina	الصِّينُ
kiša	أَمْطَارٌ, pl. مَطَرٌ
klanjanje	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
kletva	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
knjiga	كُتُبٌ, pl. كِتَابٌ
ko (?)	مَنْ
koji	الَّذِينَ, pl. الَّذِي
koji je sakupio	جَامِعٌ
koji je stvorio	خَالِقٌ
koji je uspostavio	وَاضِعٌ
koji se kaje	نَادِمُونَ, pl. نَادِمٌ
kolijevka	مُهْدٌ, pl. مَهْدٌ

konj	أَفْرَاسٌ, pl. فَرَسٌ
konji	خَيُْولٌ, pl. خَيْلٌ
konjanik	فَرَسَانٌ, فَوَارِسٌ, pl. فَارِسٌ
kopati	حَفَرَ - حَفْرٌ
koplje	رِمَاحٌ, pl. رُمُحٌ
kora	قَشُورٌ, pl. قِشْرٌ
koristan	مُفِيدُونَ, pl. مُفِيدٌ
koriti	عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ, عِتَابٌ
kosa	أَشْعَارٌ, pl. شَعْرٌ
kova	دِلَالٌ, أدل, pl. دَلْوٌ
kovač	حَدَّادُونَ, pl. حَدَّادٌ
kovan	مَضَارِبٌ, pl. مَضْرُوبٌ
kovati	ضَرَبَ - ضَرْبٌ
kradljivac	لُصُوصٌ, pl. لِصٌّ
kraj	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
kratak	قِصَارٌ, pl. قَصِيرٌ
krava	بَقَرَاتٌ, pl. بَقَرَةٌ
kršćanin	نَصَارَى, pl. نَصْرَانِيٌّ
krv	دِمَاءٌ, pl. دَمٌ
krvni	دَمَوِيٌّ
kuća	بُيُوتٌ, دُورٌ, pl. بَيْتٌ, دَارٌ
kućica	بُيُوتٌ, دُورَةٌ, بَيْتَاتٌ, دُورَاتٌ, pl. بَيْتَاتٌ, دُورَاتٌ
kuhati	طَبَخَ - طَبَخٌ
kuhinja	مَطَابِخٌ, pl. مَطْبَخٌ
Kur'an	الْكِتَابُ, الْقُرْآنُ
Kurejšija	قُرَيْشِيُونَ, pl. قُرَيْشِيٌّ

L

lak	خِفَافٌ, pl. يَسِيرٌ, سَهْلٌ, خَفِيفٌ
lakši	أَيْسَرٌ, أَخَفٌ, أَسْهَلُ
lav	أَسُودٌ, pl. أَسَدٌ
laž	كَذِبٌ, كَذِبٌ
lažac	كَاذِبٌ, كَذَّابٌ
lažov	كَذَّابٌ, كَذُوبٌ
lekciija	دُرُوسٌ, pl. دَرَسٌ
lice	وُجُوهُ, pl. وَجْهٌ
lično	بِنَفْسِهِ, نَفْسُهُ
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
	عَالَجٌ - مُعَالَجَةٌ, عِلَاجٌ
lijen	كُسَالَى, pl. كَسَلَانٌ
lijenost	كَسَلٌ
lijep	حِسَانٌ, pl. حَسَنٌ, جَمِيلٌ
lijepo vladanje	خُلُقٌ حَسَنٌ, أَدَبٌ
loš	سُوءٌ

LJ

ljepota	حُسْنٌ, جَمَالٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ
ljubiti	أَحَبَّ - إِحْبَابٌ
ljudi	إِنْسَانٌ, s. نَاسٌ, رَجُلٌ, s. رِجَالٌ
ljudima	لِلنَّاسِ, لِلرِّجَالِ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ

M

majka	أُمّهَاتُ, pl. أُمٌّ
mahala	مَحَلَّاتُ, pl. مَحَلَّةٌ
makar	وَلَوْ
malen	صِغَارٌ, pl. صَغِيرٌ
mali grijeh	صَغَائِرُ, pl. صَغِيرَةٌ
mana	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ
marljiv	مُجِدُّونَ, pl. مُجِدٌّ
marljivost	جِدٌّ
mašiti	فَاتَ - فَوَّتَ
med	عَسَلٌ
medinski	مَدَنِيٌّ
među	بَيْنَ
mekkanski	مَكِّيٌّ
Mekkanac	مَكِّيُّونَ, pl. مَكِّيٌّ
Meni ima	أَنَا أَيْنُ, عُمْرِي
mesar	قَصَابٌ
mi	نَحْنُ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغَيَّرَ
mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدَّلَ
ministar	وُزَرَاءُ, pl. وَزِيرٌ
misirski, egipatski	مِصْرِيٌّ
mišljenje	آرَاءُ, pl. رَأْيٌ
mir	رَاحَةٌ
mjesec	أَشْهُرٌ, pl. شَهْرٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ, مَقَامَاتُ, pl. مَكَانٌ, مَقَامٌ

mjesto gdje se sjedi	مَجَالِسُ, pl. مَجْلِسٌ
mjeriti	وَزَنَ - وَزَنَ
mlad	صِغَارٌ, pl. صَغِيرٌ
mladost	صِغَرٌ
mladi	أَصْغَرُ مِنْ, الصَّغِيرُ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدُّمُوعِ
mnogo	كَثِيرًا
mnogobrojan	كَثِيرُونَ, pl. كَثِيرٌ
mnoštvo	كَثْرَةٌ
moći	قَدَرَ - قُدْرَةٌ
moj otac	أَبِي
molba	دَعَوَاتُ, pl. دَعْوَةٌ
moliti za kišu	اسْتَسْقَى - اسْتِسْقَاءٌ
molitva	صَلَوَاتُ, pl. صَلَاةٌ
mudrost	حِكْمٌ, pl. حِكْمَةٌ
muftija	مُفْتُونَ, pl. مُفْتٍ
muka (neprilika)	ضِيقٌ
Musejlima	مُسْلِمَةٌ
musliman	مُسْلِمُونَ, pl. مُسْلِمٌ
muslimanka	مُسْلِمَاتُ, pl. مُسْلِمَةٌ

N

na	فِي, عَلَى
nad	عَلَى, فَوْقَ
nadjeti ime	سَمَّى - تَسْمِيَةٌ
nagrad	أَجُورٌ, pl. أَجْرٌ

nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةً	ne	لَا
najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	nebo	سَمَاوَاتُ, pl. سَمَاءُ
najdulja rijeka	أَطْوَلُ الْأَنْهَارِ	nego	بَلْ
najpobožniji	أَعْبَدُ النَّاسِ	nego (osim u)	إِلَّا فِي
najskuplja stvar	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ	neiskusan	غُمُرٌ
najvrednija (e)	فُضِّلَ النِّسَاءِ	nek	لَ
žena (e)	أَفْضَلُ النِّسَاءِ	neki	بَعْضُ
najvredniji čovjek	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	neko	أَحَدٌ
najvredniji ljudi	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	nema	لَا
namaz (molitva)	صَلَوَاتُ, pl. صَلَاةٌ	nemaran	غَافِلُونَ, pl. غَافِلٌ
napisati	كَتَبَ - كِتَابَةً	neprijatelj	أَعْدَاءُ, pl. عَدُوٌّ
napisaće	يَكْتُبُ	nepromjenljivo	مَبْنِيَّاتٌ, pl. مَبْنِيٌّ
napojen	رَوَاهُ, pl. رِوَاةٌ	ime	مَصَائِبُ, pl. مُصِيبَةٌ
napravljen	مَصَانِعُ, pl. مَصْنُوعٌ	nesreća	أَشْيَاءُ, pl. شَيْءٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	nešto	سَيِّئٌ, مَذْمُومٌ
naputiti	هَدَى - هِدَايَةً	nevaljao	جَهُولٌ, جَاهِلٌ
naseliti se	سَكَنَ - سُكْنَى	neznalica	لَا
naseljen	مَسَاكِينُ, pl. مَسْكُونٌ	ni	لَا يَسِرُ مَا لَا
naskoro	عَنْ قَرِيبٍ	nije	لَا يَحْسُنُ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعَلُّمٌ	Nije lijepo	لَا يُمَكِّنُ
naučiti napamet	حَفِظَ - حَفِظٌ	Nije moguće	النَّيْلُ
Naučite!	احْفَظُوا	Nil	أَحَدٌ (iza negacije)
nauka	عُلُومٌ, pl. عِلْمٌ	niko	عَدَمٌ
nauka o grama-	عِلْمُ النَّحْوِ	ništavilo	وَلَا
tici i sintaksi	هَاجِمٌ - مُهَاجِمَةٌ	niti	اللَّيَالِي, pl. لَيْالٍ
navaliti		noć	أَرْجُلُ, pl. رِجْلٌ
		noga	

nominativ	مَرْفُوعٌ , رَفْعٌ
nosač	حَمَّالُونَ , pl. حَمَّالٌ
novina	جَرَائِدٌ , pl. جَرِيدَةٌ
nož	سَكَائِينُ , pl. سَكِينٌ
nužda	حَاجَاتٌ , pl. حَاجَةٌ

NJ

njegov brat	أَخُوهُ
-------------	---------

O

O moj Bože!	اَللّٰهُمَّ
oblak	سَحَابٌ , pl. سَحَابَةٌ
običaj	عَادَاتٌ , pl. عَادَةٌ
obilan	جَزِيلٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ
obuća	نِعَالٌ , pl. نَعْلٌ
obući čarape	تَجَوَّزَبَ - تَجَوَّزُبُ
ocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ
očinski	أَبَوِيٌّ
od	مِنْ
odabran	مُصْطَفًى , pl. مُصْطَفَوْنَ
odgoditi	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ
odgovor	جَوَابٌ
odjeća	ثِيَابٌ , pl. أَثْوَابٌ , ثَوْبٌ
odijelo	أَلْبِسَةٌ , pl. لِبَاسٌ
odmetnik od vjere	مُرْتَدُّونَ , pl. مُرْتَدٌّ

određivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ
odvesti	ذَهَبَ (إِلَى) - ذَهَابٌ
odvojiti se	إِنْفَرَدَ - إِنْفِرَادٌ
odvratiti	زَحَرَ - زَحْرَةٌ
ogovaranje	غَيْبَةٌ
ogrnuti se	تَجَلَّبَبَ - تَجَلُّبٌ
oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ
ohol	مُخْتَالٌ , مُتَكَبِّرٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ
okititi	جَوَّهَرَ - جَوْهَرَةٌ
okretnost	نَشَاطٌ
okrugao	مُدَوَّرَاتٌ , pl. مُدَوَّرٌ
okrutan	ظَالِمَةٌ , pl. ظَالِمُونَ , ظَالِمٌ
omalovažiti	حَقَّرَ - حَقْرٌ
on	هُمْ , pl. هُوَ
onô	ذَلِكَ
ono što	مَا
ono što se traži	مَطْلُوبٌ , pl. مَطْلُوبٌ
opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
oprezan	حَذِرُونَ , pl. حَذِرٌ
oprost	غُفْرَانٌ , مَغْفِرَةٌ
oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ , غُفْرَانٌ
opsežniji	أَوْسَعُ مِنْ
opširan	وَاسِعٌ
opširniji	أَوْسَعُ مِنْ
optok	دَوْرَةٌ

osam	ثَمَانٍ , ž. r. ثَمَانِيَّةٌ	pametniji	أَعْقَلُ مِنْ
osjetiti	أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ	pasti	وَقَعَ - وَقُوعٌ
osloniti se	تَوَكَّلَ (عَلَى) - تَوَكُّلٌ	paziti	رَأَى - مُرَاعَاةٌ
osnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ	pero	أَقْلَامٌ , pl. قَالَمٌ
ostariti	شَيَّبَ - تَشْيِيبٌ	pet	خَمْسٌ , ž. r. خَمْسَةٌ
ostati	بَقِيَ - بَقَاءٌ	petnaest	خَمْسَ عَشْرَةَ , ž. r. خَمْسَةَ عَشَرَ
Ostavi!	تَرَكَ	pisac	مُؤَلِّفُونَ , pl. مُؤَلِّفٌ
ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ	pisanje	كِتَابَةٌ
osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ	pisati	كَتَبَ - كِتَابَةٌ
oštar	قَوَاطِعُ , pl. قَاطِعٌ	pismen	تَخْرِيرٌ
oštrouman	فُطِنٌ , pl. فُطْنٌ	pismena	حُرُوفٌ , s. حَرْفٌ
otac	آبَاءُ , pl. أَبٌ	pismo	مَكَاتِيبُ , pl. مَكْتُوبٌ
otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ	pitak	عَذَبٌ
otrovan	سَامٌ	pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ
otvoriti	فَتَحَ - فَتْحٌ	piti	شَرِبَ - شُرْبٌ
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ	pjesma	قَصَائِدُ , pl. قَصِيدَةٌ
ovaj	هَذَا	pjesnik	شُعْرَاءُ , pl. شَاعِرٌ
ovaj svijet	الدُّنْيَا	plemenit	كُرَمَاءُ , pl. كَرِيمٌ
ovdje	هَنَا	plemenitost	كَرَمٌ
ovo	هَذَا	po	بَعْدَ , بِ , عَلَى
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ	pobijeljati	إِبْيَضَ - إِبْيَاضٌ
P		pobožan	عِبَادٌ , عَابِدُونَ , pl. عَابِدٌ
		pocrnjati	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
pa	فَ	počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ	početi	شَرَعَ - شُرُوعٌ , بَدَأَ - بَدْءٌ
pametan	عُقْلَاءُ , عَاقِلُونَ , pl. عَاقِلٌ	početi	جَعَلَ , أَقْبَلَ , أَنْشَأَ , أَخَذَ
pametni	أُولُو الْأَنْبَابِ		

podnevno počivanje مَقِيلٌ
 podvornik بَوَابُونَ, pl. بَوَابٌ
 pogoditi (nesreća) أَصَابَ - إِصَابَةٌ
 pohoditi زَارَ - زِيَارَةٌ
 pohvalan (ljen) مَحَامِيدُ, pl. مَحْمُودٌ
 pohvatati قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
 pojunačiti se تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ
 pokajati se تَابَ (إِلَى) - تَوْبَةٌ
 pokloniti وَهَبَ - هِبَةٌ
 pokoran مُطِيعُونَ, pl. مُطِيعٌ
 pokoravati se أَطَاعَ - إِطَاعَةٌ
 pokornost انْقَادَ - انْقِيَادٌ
 pokriti غَطَّى - تَغْطِيَةٌ
 pokuden مَذْمُومُونَ, pl. مَذْمُومٌ
 polovica أَنْصَافٌ, pl. نِصْفٌ
 pomaganje, وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ
 pomagati وَازَرَ - مُوَازَرَةٌ
 (u poslu)
 pomagati se اسْتَمَدَّ - اسْتِمْدَادٌ
 pomesti كَنَسَ - كَنْسٌ
 pomoć عَوَّنَ - إِعَانَةٌ
 pomoći أَعَانَ - إِعَانَةٌ
 poniziti حَقَّرَ - حَقْرٌ
 poplava سَيُولُ, pl. سَيْلٌ
 popraviti جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ
 posao أَعْمَالٌ, pl. عَمَلٌ
 posjednik ذُو أَمْلاكٍ, pl. ذُو مِلْكٍ

posjeta زِيَارَةٌ
 poslanik مَبْعُوثُونَ, pl. مَبْعُوثٌ
 poslanik Božji رُسُلٌ, pl. رَسُولٌ
 poslije بَعْدَ
 poslušan مُطِيعُونَ, pl. مُطِيعٌ
 posljedica عَوَاقِبُ, pl. عَاقِبَةٌ
 posljedni آخِرُونَ, pl. آخِرٌ
 postaviti
 zapovjednikom أَمَرَ - تَأْمِيرٌ
 postelja فُرْشٌ, pl. فِرَاشٌ
 postići نَالَ - نَيْلٌ
 postupati عَمِلَ (بِ) - عَمَلٌ
 posuda آنيةٌ, pl. إِنَاءٌ
 poštovan مُعَظَّمٌ, مُحْتَرَمٌ
 poštovati, poštovanje عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
 إِحْتَرَمَ - إِحْتِرَامٌ
 potišten مَظَالِمٌ, pl. مَظْلُومٌ
 potpomagati se تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ
 سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ
 potreban مُنْتَاجُونَ, pl. مُنْتَاجٌ
 potresti se زَلَزَلَ - زَلْزَلَةٌ
 poučavati, poučavanje عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
 pouzdati se وَثِقَ (بِ) - ثِقَةٌ, وَثُوقٌ
 povjerljivost أَمَانَةٌ
 povoditi se za
 nekim انْقَادَ (لِ) - انْقِيَادٌ
 povući se تَقَهَّقَرَ - تَقَهْقُرٌ

pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ
poznat	مَعَارِفُ, pl. مَعْرُوفٌ
poznavanje	مَعْرِفَةٌ
poznavati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ
požutjeti	إِصْفَرَ - إِصْفِرَارٌ
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ
pravedan	عَادِلُونَ, pl. عَادِلٌ
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ
praviti se bolesnim	تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ
praviti se Božjim poslanikom	تَنَبَّأَ - تَنْبِؤٌ
praviti se da spava	تَنَآوَمَ - تَنَآوُمٌ
praviti se filozofom	تَفَلَسَّفَ - تَفَلْسُفٌ
praviti se nevješt看	تَغَافَلَ - تَغَافُلٌ
prazan	خَالُونَ, pl. خَالٍ, خِلْوٌ
preći (preseliti se)	إِنْتَقَلَ - إِنْتِقَالٌ
preći	جَاوَزَ - مُجَاوِزَةٌ
pred	قُدَّامَ, أَمَامَ
predak	آبَاءُ, أَجْدَادٌ, pl. جَدٌّ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ
prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ
prekinuti se	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفْوِيزٌ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ
Prešla je	إِنْتَقَلَتْ
pretrpjeti	قَاسَى - مُقَاسَاةٌ

prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ
prevodilac	مُتَرْجِمُونَ, pl. مُتَرْجِمٌ
približiti se	قَرُبَ - قُرْبَانٌ
pričati	حَكَى - حِكَايَةٌ
prijatelj	أَصْدِقَاءُ, pl. صَدِيقٌ
	إِخْوَانٌ, pl. أَخٌ
prije	قَبْلَ
pripraviti	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
pristati za nekim	تَبَعَ - تَبَعٌ
	إِتَّبَعَ - إِتِّبَاعٌ
pristaša	أَتْبَاعٌ, pl. تَبِعٌ
	تَابِعُونَ, pl. تَابِعٌ
prisutan	حَاضِرُونَ, pl. حَاضِرٌ
proći pokraj nekoga	مَرَّ (بِ) - مُرُورٌ
prolaz	مَمَارٌ, pl. مَمَرٌ
prolazan	فَانٍ
proljeće	أَرْبَعَاءُ, pl. رَبِيعٌ
promašiti	فَاتَ - فَوْتُ
promjenljiva riječ	مُعَرَّبَاتٌ, pl. مُعَرَّبٌ
propast	إِنْقِرَاضٌ
propasti (u školi)	رَسَبَ - رُسُوبٌ
propasti	إِنْقَرَضَ - إِنْقِرَاضٌ
prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ
prostran	وَاسِعُونَ, pl. وَاسِعٌ
proširiti	وَسَّعَ - تَوْسِيعٌ
protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ

protiv njega	عَلَيْهِ
protivnik	خَصْمًا, pl. خُصَمَاءُ
prozvati	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهُ
prst	أَصَابِعُ, pl. إصْبَعٌ
prvi	أَوَّلُ, أَوَّلُ
pun	مَمْلُوءٌ
put	سَبِيلٌ, طُرُقٌ, pl. سَبِيلٌ, طَرِيقٌ
puta	دَفْعَةً, كَرَّةً, مَرَّةً
	دَفْعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ, pl.
putovanje	مُسَافَرَةٌ, سَفَرٌ
putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ

R

računati	عَدَّ - عَدٌّ, حَسَبَ - حِسَابٌ
radi	لِأَجْلِ, لِ
raditi	عَمِلَ - عَمَلٌ
rana	جُرُوحٌ, pl. جَرْحٌ
rascijepiti se	انْفَطَرَ - انْفِطَارٌ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنْصِيفٌ
raspoložiti se	اِنْشَرَحَ - اِنْشِرَاحٌ
raspravljati	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتٌ
raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
rastupiti se (oblak)	اِنْقَشَعَ - اِنْقِشَاعٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ
rat	حُرُوبٌ, pl. حَرْبٌ

razlikovati	مَيَّزَ - تَمَيَّزَ
razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ
razni	مُخْتَلِفُونَ - مُخْتَلِفٌ
razred	فُصُولٌ, pl. فِصْلٌ
razuman	أَلْبَاهُ, pl. لَبِيبٌ
razumljiv	مَفْهُومٌ
razumjeti	فَهِمَ - فَهَمٌ
rdav	رَدِيٌّ
rečenica	جُمْلَةٌ, pl. جُمَلٌ
Reci!	قُلْ
reći	قَالَ - قَوْلٌ
riječ	كَلِمَاتٌ, pl. كَلِمَةٌ
rječit	فُصَحَاءُ, pl. فَصِيحٌ
roditelji	أَبَوَانِ
roditi se (sunce)	طَلَعَ - طُلُوعٌ
roden	وُلِدَ, مَوْلُودٌ
rođenje	مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ
ruka	أَلْيَدِي, pl. يَدٌ
ružan	قَبِيحٌ, pl. قَبِيحٌ
rzanje	تَمَهَمَةٌ

S

s njim	بِهِ, مَعَهُ
sa	بِهِ, مَعَهُ
sablja	سَيُوفٌ, pl. سَيْفٌ
sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ
samo	مَا... إِلَّا, إِنَّمَا

sanduk	صَنَادِيقُ, pl.	صَنْدُوقُ	sjekira	أَفْوُسُ, pl.	فُؤُوسُ, فَأْسُ
Sarajevo	سَرَايُ		skrušen	خُشَّعٌ	خَاشِعُونَ, pl.
sasvim	جَدًّا		skup, skupocjen	غَالُونَ, pl.	غَالٍ
sat	سَاعَاتُ, pl.	سَاعَةٌ	skvasiti se	إِخْضَلَّ -	إِخْضَلَّالُ
saučenik	شُرَكَاءُ, pl.	شَرِيكُ	sladak	لِذَاذُ, pl.	لَذِيدُ
savjet	نَصَائِحُ, pl.	نَصِيحَةٌ	slagati	كَذَبَ -	كَذَبُ, كَذِبُ
savladati	غَلَبَ -	غَلَبَةٌ	slagati se	وَافَقَ -	مُوَافَقَةٌ, وَفَاقُ
sebe	نَفْسَهُ		slikati	صَوَّرَ -	تَصْوِيرٌ
sebi	لِنَفْسِهِ		sluga	خُدَّامُ, pl.	خَادِمُونَ, خَادِمُ
sedam	سَبْعٌ, ž. r.	سَبْعَةٌ	Slušaj!	إِسْمَعِ	
sedamnaest	سَبْعَ عَشْرَةَ, ž. r.	سَبْعَةَ عَشَرَ	slušati	إِسْتَمَعَ -	إِسْتِمَاعٌ, سَمِعَ - سَمْعٌ
sestra	أَخَوَاتُ, pl.	أُخْتُ	smilovati se	رَحِمَ -	رَحْمَةً
sestrica	أُخَيَّاتُ, pl.	أُخِيَّةٌ	smion	جَسُورٌ	
sijati	نَخَلَ -	نَخْلٌ	smiriti se	إِطْمَآنَ -	إِطْمِئْنَانَ
sila	قُوَى, pl.	قُوَّةٌ	smrknuti se	إِكْفَهَرَ -	إِكْفِهَرَارٌ
sin	أَبْنَاءُ, pl.	ابْنٌ	smrt	مَوْتُ	
sinčić	بُنْيُونُ, pl.	بُنْيٌ	smutljivost	غَمِيمَةٌ	
sinovski	إِبْنِي		snažan	أَقْوِيَاءُ, pl.	قَوِيٌّ, ذُو قُوَّةٍ
siromah	فُقَرَاءُ, pl.	فَقِيرٌ	snovati	دَبَّرَ -	تَدْبِيرٌ
siromaštvo	فُقُورٌ, pl.	فَقْرٌ	soba	pl.	حِجْرَةٌ, بَيْتٌ
sito	مَنَاخِلُ, pl.	مُنْخَلٌ		حِجْرَاتُ, حِجْرٌ	بُيُوتٌ
sjati se	لَمَعَ -	لَمَعَانٌ	spas	فَلَاحٌ, سَلَامَةٌ	
sjećati se	تَذَكَّرَ -	تَذَكُّرٌ	spasiti se	سَلِمَ -	سَلَامَةٌ
sjedeci	جَالِسًا			فَازَ -	فَوْزٌ, نَجَا - نَجَاةٌ
sjediti, sjesti	جَلَسَ -	جُلُوسٌ	spašen	سَالِمٌ, فَائِزٌ	نَاجٍ
sjediti s nekim	جَالَسَ -	مُجَالَسَةٌ	spavati	نَامَ -	نَوْمٌ

spominjanje	ذِكْرٌ	sticati	كَسَبَ - كَسَبٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ		اِكْتَسَبَ - اِكْتِسَابٌ
spreman	مُسْتَعِدُّونَ, pl. مُسْتَعِدٌّ	stići (dostići)	اَدْرَكَ - اِذْرَاكَ
spretnost	نَشَاطٌ	stići (doći)	وَرَدَ - وُرُودٌ
sramota	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ	stiska	مُزْدَحَمٌ, اِزْدِحَامٌ
srce	قُلُوبٌ, pl. قَلْبٌ	stoji	وَاقِفُونَ, pl. وَاِقِفٌ
srdit	غَضَابٌ, pl. غَضَبَانٌ	stoljeće	عَصْرٌ, قَرْنٌ
srdžba	غَضَبٌ		عُصُورٌ, قُرُونٌ, pl.
srčan	شَجَاعَانٌ, pl. شَجَاعٌ	stotina	مِثُونٌ, مِثَاتٌ, pl. مِائَةٌ
srebro	فِضَّةٌ	strahovit	هَائِلٌ
Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمَوَسِّطُ	strana	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
sreća	سَعَادَةٌ	strašiv	جَبَّانٌ
sresti se lice		stric	أَعْمَامٌ, pl. عَمٌّ
u lice	وَاَجَهَ - مُوَاَجَهَةٌ	strpljivost	صَبْرٌ
srušiti se	اِنْقَضَ - اِنْقِضَاضٌ	strugati	بَرَدَ - بُرْدٌ
stabalce	شَجِيرَاتٌ, pl. شَجِيرَةٌ	studen (hladan)	بَارِدٌ
stablo	أَشْجَارٌ, pl. شَجَرَةٌ	studên (hladnoća)	بَرْدٌ
stanje	أَحْوَالٌ, pl. حَالٌ	stup	أَعْمِدَةٌ, pl. عَمُودٌ
stanovnik	سُكَّانٌ, pl. سَاكِنٌ	stvar	أُمُورٌ, أَشْيَاءٌ, pl. أَمْرٌ, شَيْءٌ
stanovnici	أَهَالٍ, أَهْلُونَ, pl. أَهْلٌ	stvoriti	خَلَقَ - خَلْقٌ
star, starac	كِبَرَاءٌ, كِبَارٌ, pl. كَبِيرٌ	sudac	حُكَّامٌ, حَاكِمُونَ, pl. حَاكِمٌ
	شُبُوحٌ, pl. شَيْخٌ		قُضَاةٌ, قَاضُونَ, pl. قَاضٍ
starost	مَشِيبٌ, كِبَرٌ	sunce	شُمُوسٌ, pl. شَمْسٌ
stariji	أَكْبَرُ مِنْ, أَلْكَبِيرُ	sunčana godina	السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ
starješina	قَوَّامُونَ, pl. قَوَّامٌ	sura (poglavlje iz Kur'ana)	سُورَةٌ, pl. سُورَةٌ
stepen	دَرَجَاتٌ, pl. دَرَجَةٌ	sutra	غَدًا

suza	دُمُوعٌ, pl. دَمْعٌ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ
svaki, sve, svi	كُلُّ
svakom, svakoj	لِكُلِّ
svojstvo	خِصَالٌ, pl. خَصَائِفٌ
svome prijatelju	لِأَخِيهِ
svome ocu	لِأَبِيهِ
svršiti (se)	إِنْتَهَى - إِنْتَهَاهَا

Š

šest	سِتٌّ, ž. r. سِتَّةٌ
šesti	الْسَّادِسُ, سَادِسٌ
šezdeset	سِتُّونَ
širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعَ
škola	مَدَارِسُ, pl. مَدْرَسَةٌ
školske knjige	كُتُبُ الْمَدْرَسَةِ
šta	مَا
štamparija	مَطَابِعُ, pl. مَطْبَعَةٌ
štampati	طَبَعَ - طَبَعَ
štap	عَصَى, pl. عَصَا

T

ta, to	ذَلِكَ, تِلْكَ
taj	ذَلِكَ
tâman	مُظْلِمٌ
te	فَـ
teret	أَحْمَالٌ, pl. حِمْلٌ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ

tezulja	مَوَازِينُ, pl. مِيزَانٌ
težak	ثَقْلًا, ثِقَالٌ, pl. ثَقِيلٌ
težak (mučan)	صِعَابٌ, pl. صَعَبٌ
teži	أَصْعَبُ مِنْ, أَثْقَلُ مِنْ
ti	أَنْتَ, ž. r. أَنْتِ
tijelo	أَجْسَامُ, pl. جِسْمٌ
tijesan	ضَيِّقٌ
tinta	حُبُورٌ, pl. حَبْرٌ
tražiti	طَلَبَ - طَلَبَ
tražiti pomoći	إِسْتَفَاثَ - إِسْتِفَاثَةً
trbuh	بُطُونٌ, pl. بَطْنٌ
treba	يَلْزَمُ, يَنْبَغِي
treći	الثَّالِثُ, ثَالِثٌ
tri	ثَلَاثٌ, ž. r. ثَلَاثَةٌ
trideset	ثَلَاثُونَ
tri stotine	ثَلَاثُمِائَةٍ
turpija	مَبَارِدٌ, pl. مِبْرَدٌ
turski	الْتُرْكِيُّ, تُرْكِيٌّ
tvrdoglavost	عِنَادٌ

U

u	فِي, فِي
ubica	قَتَلَةٌ, pl. قَاتِلٌ
ubijen	قُتِلَ, مَقْتُولٌ
učen	عُلَمَاءُ, عَالِمُونَ, pl. عَالِمٌ
učenica	طَالِبَاتٌ, pl. طَالِبَةٌ
učeniji	أَعْلَمُ مِنْ

učenik طَلَبَةٌ, طَالِبُونَ pl., طَالِبٌ
učenjak عِلْمَاءُ pl., عَالِمٌ, عِلْمَاءُ
učimo نَدْرُسُ
učiniti فَعَلَ - فِعْلٌ
učiniti svijetlim بَيَضَ - تَبْيِيضٌ
učitelj مُعَلِّمُونَ pl., مُعَلِّمٌ
učiti دَرَسَ - دَرْسٌ
udaljiti زَخَرَخَ - زَخْرَحَةٌ
udaranje ضَرْبٌ
udariti ضَرَبَ - ضَرْبٌ
udijeliti قَسَمَ (إِلَى) - قِسْمَةٌ
udružiti se تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ
ugodnik Božji أَوْلِيَاءُ اللَّهِ pl., وَلِيُّ اللَّهِ
uhvatiti قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
ukazati se حَصَحَصَ - حَصْحَصَةٌ
ukusan لَذَازٌ pl., لَذِيذٌ
Umejjevići بَنُو أُمَيَّةَ
umrijeti مَاتَ - مَوْتٌ
unići دَخَلَ - دُخُولٌ
uprašiti se اِغْبَرَ - اِغْبِرَارٌ
upravitelj مُدِيرُونَ pl., مُدِيرٌ
urotiti se تَأَمَرَ (عَلَى) - تَأْمُرٌ
usmen شَفَوِيٌّ
uspostaviti وَضَعَ - وَضْعٌ
usta أَفْوَاهٌ pl., فَمٌ
ustrajati أَصَرَ (فِي) - إِصْرَارٌ

uvećati se عَظُمَ - عِظَمٌ
uvijek أَبَدًا, دَائِمًا
uzeti أَخَذَ - اخْذٌ
uzeti za ministra اِسْتَوَزَرَ - اِسْتِيزَارٌ
uzgajati اَدَّبَ - تَأْدِيبٌ

V

vatra نِيرَانٌ pl., نَارٌ
važan مُهِمٌ
već قَدْ
većinom غَالِبًا, فِي الْأَكْثَرِ
velik كِبَارٌ pl., كَبِيرٌ
velika كَبِيرَاتٌ pl., كَبِيرَةٌ
Velika je razlika! شَتَّانَ
velika vrućina شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
veliki grijeh كَبَائِرٌ pl., كَبِيرَةٌ
veoma جَدًّا
veza ljubavi حَبْلُ الْمَوَدَّةِ
viajeti رَأَى - رُؤْيَةٌ, شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ
Vidio sam شَاهَدْتُ, رَأَيْتُ
viđenje مُشَاهَدَةٌ
vijest أَخْبَارٌ pl., خَبَرٌ
vino خُمُورٌ pl., خَمْرٌ
visok رَفِيعٌ
više أَكْثَرُ
više puta دَفْعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ

vječit	بَاقُونَ pl. , بَاقٍ
vjera	أَدْيَانٌ pl. , دِينٌ , إِيْمَانٌ
vjernost	أَمَانَةٌ
vjerske znanosti	عُلُومُ الدِّينِ
vješt	مَهْرَةٌ , مَاهِرُونَ pl. , مَاهِرٌ
vladar	مُلُوكٌ pl. , مَلِكٌ
vlasnik	أَصْحَابٌ pl. , صَاحِبٌ مَالِكُونَ pl. , مَالِكٌ
vlast	دُولٌ pl. , دَوْلَةٌ
voda	مِيَاهٌ pl. , مَاءٌ
vojska	جُنُودٌ , جِيُوشٌ pl. , جُنْدٌ , جَيْشٌ
voljeti	أَحَبَّ - أَحْبَابٌ وَدَّ - وَدٌّ , مَوَدَّةٌ
vrabac	عَصَافِيرُ pl. , عَصْفُورٌ
vrapčić	عُصْفِيرَاتٌ pl. , عُصْفِيرٌ
vrata	أَبْوَابٌ pl. , بَابٌ
vratar	بَوَابُونَ pl. , بَوَّابٌ
vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
vrijedan	فَضْلَاءٌ pl. , فَاضِلٌ
vrijednost	أَقْدَارٌ pl. , قَدَرٌ
vrijeme	أَوْقَاتٌ pl. , وَقْتُ
vrlina	فَضَائِلُ pl. , فَضِيلَةٌ
vrsta	أَنْوَاعٌ pl. , نَوْعٌ
vrt	بَسَاتِينُ pl. , بُسْتَانٌ
vrućina	حَرَارَةٌ

Z

za	خَلْفَ , وَرَاءَ , دِ , دِل
zaboraviti	نَسِيَ - نِسْيَانٌ
zabrinut	حَزِنٌ
zaduživati se međusobno	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
zajedno	مَعًا
zaista	إِنَّ
zaključiti	إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
zapad	مَغَارِبُ pl. , مَغْرِبٌ , غَرْبٌ
zaplesti se	إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ
započeti	إِبْتَدَأَ - إِبْتِدَاءٌ
zaraditi	كَسَبَ - كَسْبٌ
zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِجَابٌ
zasnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ
zašto	لِمَاذَا , لِمَ
zatim	ثُمَّ
zatvor	سُجُونٌ pl. , سِجْنٌ
zavarati se	إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ
zavidnik	حُسَادٌ pl. , حَاسِدٌ حُسْدٌ pl. , حَسُودٌ
zazelenjeti	إِخْضَرَ - إِخْضِرَارٌ
zdrav	أَصْحَاءٌ pl. , صَحِيجٌ
zelen	خُضْرٌ pl. , أَخْضَرٌ
zemlja	أَرَاضٍ , أَرْضُونَ pl. , أَرْضٌ

zgrada	أَبْنِيَّةٌ pl. بِنَاءٌ	ž	
zid	جُدُرٌ pl. جِدَارٌ	žedan	عَطَشَانٌ pl. عَطَشَانُ
zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ	Želiš li?	هَلْ لَكَ
zima	أَشْتِيَّةٌ pl. شِتَاءٌ	željeti (htjeti)	تَمَنَّى - تَمَنَّى
zimi	فِي الشِّتَاءِ		أَرَادَ - إِرَادَةٌ
zlatnik	دَنَانِيرٌ pl. دِينَارٌ	žena	نِسَاءٌ pl. إِمْرَأَةٌ
zlato	ذَهَبٌ	žestok	شَدِيدٌ
zlikovac	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ	žestok vjetar	شِدَّةُ الرِّيحِ
zlo	شُرُورٌ pl. شَرٌّ	živ	أَحْيَاءٌ pl. حَيٌّ
znanje	عُلُومٌ pl. عِلْمٌ	živjeti	عَاشَ - عَيْشٌ
znati	عِلْمٌ - عِلْمٌ	živo biće,	
zub	أَسْنَانٌ pl. سِنٌ	životinja	حَيَوَانَاتٌ pl. حَيَوَانٌ

Štamparske pogreške

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
3	12	alfabetски	abecedni
12	zadnji	(dunja)	(dun'ja)
25	18	دِمَشْقُ	دِمَشْقُ
25	Zadnji odlomak u bilješci 4) treba brisati.		
26	7	دَارُ	دَارُ
26	22	ručanice	ručanica
29	4	Rječi	Riječi
29	24	الْجَمْعُ الْمَوْنْتُ السَّالِمَ	جَمْعُ الْمَوْنْتُ السَّالِمُ
30	1	هِنْدَاتُ	هِنْدَاتُ
30	7	شَاةُ	شَاةُ
30	13	— اء	— اء
30	17	singular	singular muškog roda
35	13	— وَنَ	— وَنَ
37	10	— اِنِ	— اِنِ
45	14	أَفْعَلُ	أَفْعَلُ
49	14	إِبَاهُنَّ	إِبَاهُنَّ
52	16	— ى	— ى
55	17	أَيَّةُ	أَيَّةُ
59	21	خَمْسَةَ	خَمْسَةَ
63	7	ثَوَانِ	ثَوَانِ
64	4 i 5	الْمُضَافُ إِلَيْهِ	الْمُضَافُ إِلَيْهِ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
71	18	Napisa	napisa
85	17	نَكُنَّ	تَكُنَّ
85	zadnji	نَكَ	نَكُ
92	4	Dual	Plural
92	5	Plur.	Sing. ž. r.
92	18	u II stupcu ispuštena je riječ: يَكْتُبُنَّ	
93	3	u II stupcu ispuštena je riječ: تَكْتُبُنَّ	
95	1	oblika pridjeva	oblika glagolskih pridjeva
101	6	مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَةٌ
103	10	Brisati riječi: „i t. d.“	
114	4	إِخْضَرِ	إِخْضَرِ
116	1	إِفْعَالٌ	إِفْعَالٌ
116	15	إِفْعِيعَالٌ	إِفْعِيعَالٌ
120	15	يَفْعَعْنَلِي	يَفْعَعْنَلِي
122	6	3	2
124	12	لَا أُمَدُّ	لَا أُمَدِّ
124	13	لَا تُمَدُّ	لَا تُمَدِّ
126	6	لَا يَفِرُّ	لَا يَفِرِّ
141	10	طَوُلٌ	طَوُلٌ
142	17	إِسِيرٌ - إِسِيرِ	إِسِيرٌ - إِسِيرِ
144	4	قُولَ	قُولَ
144	17	مَبِيعٌ	مَبِيعٌ
153	3	رَمَى	رَمَى
154	14	يُ	يُ
156	1	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	الْمَجْهُولُ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
156	16	تَغْزَى	تُغْزَى
159	15	رَمِيَانِ	رَامِيَانِ
160	18	ن (na dva mjesta)	نَّ
169	19	Glagolska imenica	Glagolska imena
171	12	osijediti	osijedjeti
176	5	nad tvojom glavom	nad tvojom glavom i s tvoje glave
189	19	رِبَاسَةٌ	رِثَاسَةٌ
211	2	الْمُضَاعَفُ	الْمُضَاعَفُ
216	19	اتَّقُوا اللَّهَ	اتَّقُوا اللَّهَ
217	9	لِغَيْرِهِ	لِغَيْرِهِ
217	18	يَتَسَّ الْعَبْدُ	يَتَسَّ الْعَبْدُ
219	5	حِمَارٌ	حِمَارٌ
228 I stupac	2	بَيَضَاءُ , ž. r. bijel , بَيْضٌ	بَيَضَاءُ , ž. r. bijel , بَيْضٌ
239 I stupac	19	أَمَرٌ - أَمْرٌ	أَمَرٌ - أَمْرٌ
240 I stupac	12	سَأَلَ - سُؤَالٌ	سَأَلَ - سُؤَالٌ
240 I stupac	19	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
240 II stupac	8	زَرَعَ - زَرْعٌ	زَرَعَ - زَرْعٌ
240 II stupac	9	نَفَعَ - نَفْعٌ	نَفَعَ - نَفْعٌ
240 II stupac	21	تَبَعَ - تَبِعٌ	تَبَعَ - تَبِعٌ
240 II stupac	23	جَلَسَ - جُلُوسٌ	جَلَسَ - جُلُوسٌ
249 II stupac 4 odozdo		سَحَابَةٌ - سَحَابَةٌ	سَحَابَةٌ , pl. سَحَابٌ
254 I stupac 4 odozdo		تَأَدَّبُ	تَأَدَّبُ

Osim ovih ima još sitnih štamparskih pogrešaka, koje se mogu lako uočiti i ispraviti.

Sadržaj

UVOD

	Strana
Arapsko pismo	8
Alfabet	8
Izgovor arapskih glasova	9
Samoglasnici i vokali	11
Dioba slova	13
Pravopisni znakovi	13
Hemze	14
Spojeno i rastavljeno hemze	15
Slog	18
Naglasak	18
Brojke	19

I DIO

GRAMATIKA

Podjela riječi	21
Ime ili nomen	21
Glagol ili verbum	22
Čestica ili partikula	22
Rečenica	23
Imena	24
Rod imena	24
Imena ženskog roda	24
Broj imena	27
Množina ili plural	28
Nepravilni plural	31
Deklinacija	34
Potpuna deklinacija	34
Nepotpuna deklinacija	35
O padežima	36
Nominativ	36
Genitiv	36
Akuzativ	38
Vokativ	39
Deminutiv	39
Pridjev	41
Deklinacija pridjeva	41
Slaganje pridjeva i imenice	43

	Strana
Poredba ili komparacija pridjeva	45
Dodatak o pridjevima	47
Zamjenice	49
Lične zamjenice	49
Pokazne zamjenice	53
Odnosne zamjenice	55
Upitne zamjenice	56
Neodređene zamjenice	57
Povratne zamjenice	58
Brojevi	59
Glavni brojevi	59
Rod brojeva	61
Deklinacija brojeva	61
Slaganje brojeva sa svojom imenicom	62
Računanje vremena	63
Redni brojevi	65
Deklinacija rednih brojeva	66
Dioni brojevi	68
Priloški brojevi	68
Množni brojevi	68
Razlomački brojevi	69
Glagoli	69
Glagoli od tri korjenita suglasnika	70
Mijenjanje perfekta I vrste glagola	71
Mijenjanje imperfekta I vrste glagola	73
Prelazni i neprelazni glagoli	75
Subjekat glagolske rečenice	75
Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici	76
Konjugacija pomoćnih glagola	77
Aktiv i pasiv	80
Mijenjanje glagola po načinima	82
Imperativ	85
Pojačanje imperativa i imperfekta	91
Glagolski pridjev (particip) aktivni i pasivni	93
Infinitiv	95
Proširene vrste glagola	97
Glagoli koji imaju četiri suglasnika	97
II vrsta glagola	97
III vrsta glagola	102
IV vrsta glagola	104
Glagoli koji imaju pet suglasnika	105
V vrsta glagola	106
VI vrsta glagola	108
VII vrsta glagola	110
VIII vrsta glagola	111
IX vrsta glagola	113

	Strana
Glagoli koji imaju šest suglasnika	114
X vrsta glagola	114
XI vrsta glagola	115
XII vrsta glagola	116
XIII vrsta glagola	117
Glagoli koji imaju četiri korjenita suglasnika	117
Nepravilni glagoli	120
I glagoli mudaaf	121
II glagoli mehmuz	131
Nepravilni glagoli u užem smislu	135
A) Glagoli misal	135
B) Glagoli edžvef	141
C) Glagoli nakis	151
D) Glagoli lefif	164
Nepravilni glagol لَبَسَ	166
Glagoli kojima se hvali ili kudi	167
Glagoli koji izrazuju čuđenje	168
Glagolska imena	169
Infinitiv	170
Imenica mjesta i vremena	172
Imenica oruđa	174
Čestica	174
Prijedlozi	174
Prilozi	176
Veznici	179
Uzvici	181
Vježbenica	185—219
Rječnik	223—281
Štamparske pogreške	283—285

